

የወጣት ፡ ጥፋተኞች ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሥነሥርዓት ፡ በኢትዮጵያ ።

የዚህ ፡ ጽሑፍ ፡ ዓላማ ፡ በኢትዮጵያ ፡ ወጣት ፡ ጥፋተኞችን ፡ የሚመለከተውን ፡ ሕግ ፡ በአጭሩ ፡ ለመግለጽ ፡ ነው ። በዚህም ፡ ጊዜ ፡ ዋናውን ፡ ሕግና ፡ የሥነ ፡ ሥርዓቱን ፡ መለየት ፡¹ እስከተቻለ ፡ ድረስ ፡ አተኩረን ፡ የምንመለከተው ፡ የሥነ ፡ ሥርዓቱን ፡ ሕግ ፡ ሲሆን ፤ በተለይም ፡ ሥነ ፡ ሥርዓቱ ፡ ሕገ ፡ መንግሥታዊ ፡ መብቶችን ፡ እስከምን ፡ ድረስ ፡ እንደሚጠብቅ ፡ እንነጋገራለን ።

መግቢያ ፤ ታሪክ ፤

እንደ ፡ አሜሪካው ፡ ሕገ ፡ መንግሥት ፡ የኢትዮጵያ ፡ ሕገ ፡ መንግሥት ፡² መሠረታዊ ፡ መብቶችን ፡ በተሟላና ፡ በግልጽ ፡ አኳኋን ፡ ይዘረዝራል ። እነዚህም ፡ ከንግግርና ፡ ከጋዜጣ ፡ ወዘተ — ነፃነት ፡ አልፏል ፤ በወንጀል ፡ የተከሰሰ ፡ የአንድን ፡ ሰው ፡ መሠረታዊ ፡ መብቶች ፡ ይጨምራሉ ። በወንጀል ፡ የተከሰሰው ፡ ሰው ፡ በሕግ ፡ እኩል ፡ ጥበቃ ፡³ ርቱዕ ፡ የሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓትና ፡⁴ ከማይገባ ፡ መበርበር ፡⁵ መያዝኛ ፡ መታወርም ፡⁶ ነፃነት ፡ ተሰጥቶታል ። እንዲሁም ፡ የጠበቃ ፡ ዕርዳታ ፡ እንዲያገኝ ፡⁷ ጥፋተኛነቱ ፡ ካልተረጋገጠ ፡ ወንጀለኛ ፡ እንዳይባል ፤⁸ ነገሩም ፡ በቶሎ ፡⁹ በግልጽ ፡¹⁰ ችሎት ፡ እንዲታይለት ፡ መብት ፡ አለው ። ነገሩ ፡ በሚሰማበት ፡ ጊዜም ፡ በሱ ፡ ላይ ፡ የሚመሰክሩት ፡ ምስክሮች ፡ በፊቱ ፡ እንዲመሰክሩና ፡¹¹ ለሱም ፡ የሚመሰክሩት ፡ ምስክሮች ፡ ተገደው ፡ እንዲቀርቡለት ፡¹² መብት ፡ አለው ። በመጨረሻም ፡ በአንድ ፡

1. በሌላ ፡ አኳኋን ፡ ካልተገለጸ ፡ በስተቀር ፤ በማስታወሻዎቹ ፡ ውስጥ ፡ የሚጠቀሱት ፡ ቁጥሮች ፡ ከ፲፱፻፶፬ ዓመተ ፡ ምሕረት ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ነው ።
2. የ፲፱፻፵፰ ዓ-ም ፡ የተሻሻለው ፡ ሕገ ፡ መንግሥት ።
3. የተሻሻለው ፡ ሕገ ፡ መንግሥት ፡ አንቀጽ ፡ ፴፮ ።
4. ከዚያው ፡ አንቀጽ ፡ ፵፫ ።
5. ከዚያው ፡ አንቀጽ ፡ ፷፩ ።
6. ከዚያው ፡ አንቀጽ ፡ ፶፩ ።
7. ከዚያው ፡ አንቀጽ ፡ ፶፪ ።
8. ከዚያው ፡ አንቀጽ ፡ ፶፫ ።
9. ከዚያው ፡ አንቀጽ ፡ ፶፪ ።
10. የተሻሻለው ፡ ሕገ ፡ መንግሥት ፡ አንቀጽ ፡ ፶፪ ፡ የአማርኛው ፡ ቅጂ ፡ ነገሩ ፡ በግልጽ ፡ ችሎት ፡ እንዲታይለት ፡ ለተከሳሹ ፡ መብት ፡ ሲሰጠው ፡ የእንግሊዝኛው ፡ አይሰጠውም ። አንቀጽ ፡ ፶፲፪ ፡ በሁለቱም ፡ ቅጂዎች ፡ ይኸንኑ ፡ መብት ፡ እንደሚሰጥ ፡ ሊተረጎም ፡ ይችላል ። የሕዝብ ፡ ጸጥታን ፡ ወዘተ ፡ በሚነኩ ፡ ጉዳዮች ፡ ተከሳሹ ፡ በዚህ ፡ መብት ፡ እንዳይጠቀምበት ፡ እንደሚከለክል ፡ ሁሉ ፤ በወንጀል ፡ ነክ ፡ በሆኑና ፡ ባልሆኑ ፡ ክሶችም ፡ በዚህ ፡ ዓይነት ፡ የሚከለክል ፡ መሆን ፡ አለመሆኑ ፡ ግልጽ ፡ አይደለም ።
11. የተሻሻለው ፡ ሕግ ፡ መንግሥት ፡ አንቀጽ ፡ ፶፪ ።
12. ከዚያው ።

ቅጣት ፡ ሁለት ፡ ጊዜ ፡ እንዳይቀጣ ፤¹³ የሚያሠቃይና ፡ ሰብአዊ ፡ ያልሆነ ፡ ቅጣት ፡¹⁴
 እንዳይደርስበት ፤ ራሱ ፡ ባጠፋው ፡ ጥፋት ፡ ሳይሆን ፡ በሌላ ፡ ሰው ፡ ጥፋት ፡¹⁵ እን
 ዲሁም ፡ ወደ ፡ ኋላ ፡ ተመልሰው ፡ በሚሠሩ ፡ ሕጎች ፡¹⁶ እንዳይቀጣ ፡ በሕገ ፡ መን
 ግሥቱ ፡ መሠረት ፡ ነፃነቱ ፡ ይጠበቃል ።

እነዚህ ፡ ጎሳ ፡ ብለው ፡ የሚታዩት ፡ መብቶች ፡ በጠቅላላው ፡ በወንጀል ፡ ለተከሰሱ ፡
 አካለ ፡ መጠን ፡ ያደረሱ ፡ ሰዎች ፡ ላይ ፡ በሥራ ፡ የሚውሉበት ፡ ሁኔታ ፡ በወንጀለኛ ፡
 መቅጫ ፡ ሕግና ፡¹⁷ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡¹⁸ ተሟልተው ፡ ቁር
 በዋል ። አካለ ፡ መጠን ፡ ላላደረሱ ፡ ወጣቶች ፡ ግን ፡ ሁኔታው ፡ የተለየ ፡ ነው ፤ አብዛኛ
 ውን ፡ ጊዜ ፡ ሕጉ ፡ መሠረታዊ ፡ የሕገ ፡ መንግሥት ፡ መብቶችን ፡ ይነፍጋል ፡ ወይም
 በጣም ፡ በተቀነሰ ፡ አኳኋን ፡ እንዲጠበቁ ፡ ያደርጋል ። በመሠረቱ ፡ በወንጀል ፡ የተከ
 ሰሰ ፡ አንድ ፡ ወጣት ፡ ሰው ፡ ለሕገ ፡ መንግሥቱ ፡ ጥበቃዎች ፡ ሙሉ መብት ፡ ያለው ፡
 ይመስላል ። የፍትሕ ፡ ብሔር ፡ ሕግ¹⁹ ፡ ሰው ፡ ከተወለደበት ፡ ቀን ፡ አንስቶ ፡
 እስከ ፡ ሞተበት ፡ ቀን ፡ ድረስ ፡ የሕግ ፡ መብት ፡ አለው” ፡²⁰ ብሎ ፡ ሲደነ
 ግግ ፤ ለሰው ፡ ልጆች ፡ ሁሉ ፡ በኢትዮጵያ ፡ ሕገ ፡ መንግሥት²¹ ፡ የተመለከቱትን ፡
 የሰው ፡ ልጅ ፡ መብቶች ፡ ያረጋግጥላቸዋል ። ሕግ መንግሥት ፡ ራሱ ፡ በአንቀጽ ፡
 ፴፯ ፡ (ማንም ፡ ሰው ፡ በሕግ ፡ እኩል ፡ ሆኖ ፡ ይጠበቃል) ፡ ቀጥሎም ፡ በአንቀጽ ፡ ፴፰ ፡ “በብ
 ሔራዊ ፡ (ሲቪል) ፡ መብቶች ፡ ረገድ ፡ በኢትዮጵያውያን ፡ መካከል ፡ ልዩነት ፡ አይደረ
 ግም ፤” በማለት ፡ በዕድሜ ፡ ምክንያት ፡ በመሠረታዊ ፡ መብቶች ፡ በመጠቀም ፡ ረገድ ፡
 ልዩነት ፡ እንዳይደረግ ፡ የሚከለክል ፡ ይመስላል ። ስለዚህ ፡ በሕጎቹ ፡²² ውስጥ ፡
 እንደምናገኘው ፡ ይህን ፡ ለመሰለ ፡ ልዩነት ፡ በሕገ ፡ መንግሥቱ ፡ ውስጥ ፡ ምንም ፡
 ግልጽ ፡ የሆነ ፡ መሠረት ፡ የለም ። ይህን ፡ ልዩነት ፡ በኢትዮጵያና ፡ በውጭ ፡ አገር ፡
 የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ለወጣት ፡ ጥፋተኞች ፡ እንደ ፡ ልዩ ፡ ሁኔታ ፡ የሚቆጠረ
 ውን ፡ “ያለመቅጣት” ፡ ፍልስፍና ፡ በመመልከት ፡ ልንገልጸው ፡ እንችላለን ።

ባለፉት ፡ ሃምሳ ፡ እስከ ፡ ሰባ ፡ አምስት ፡ ዓመታት ፡ ውስጥ ፡ በብዙ ፡ አገሮች ፡
 “የወጣቶች ፡ ፍርድ ፡ ቤት” የሚባል ፡ አንድ ፡ ድርጅት ፡ ተቋቁሟል ።²³ በየሀገሩ ፡
 ብዙ ፡ ልዩነቶች ፡ ቢኖሩም ፡ እንኳ ፤ በመሠረቱ ፡ የወጣቶች ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ የወን
 ጀለኛ ፡ መቅጫን ፡ ሕግ ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ በተለይ ፡ የተሻሻለ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫን ፡
 ሕግ ፡ በልጆችና ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ባላደረሱ ፡ ወጣቶች ፡ ላይ ፡ ተፈጻሚ ፡ ለማድረግ ፡

13. ከዚያው ፡ አንቀጽ ፡ ፶፮ ።
 14. ከዚያው ፡ አንቀጽ ፡ ፶፮ ።
 15. ከዚያው ፡ አንቀጽ ፡ ፶፬ ።
 16. ከዚያው ፡ አንቀጽ ፡ ፶፮ ።
 17. የ፲፱፻፵፰ ዓ.ም. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ። ለምሳሌ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፪ ፤ ፬ ፤
 ፳ና ፡ ፳፫ን ፡ ይመለከታል ።
 18. ለምሳሌ ፡ ቁጥር ፡ ፳፱ ፤ ፵፱ና ፡ ፳፩ን ፡ ይመለከታል ።
 19. የ፲፱፻፶፪ ዓ.ም. የፍትሕ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ።
 20. ከዚያው ፡ ቁጥር ፡ ፩ ።
 21. ከዚያው ፡ ቁጥር ፡ ፳ ።
 22. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፬ ፡ በአንድ ፡ ጥፋተኛ ፡ ቅጣት ፡ ሲጣልበት ፡ በዕድሜው ፡ መሠረት ፡
 ልዩነት ፡ እንዳይደረግ ፡ በጠቅላላው ፡ ይገልጻል ።
 23. በወጣት ፡ ነክ ፡ ፍርድ ፡ ቤቶች ፡ ስለሚፈጸሙው ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ በእንግሊዘኛ ፡ የተጻፉ ፡ ጽሑፎችን ፡
 የሚዘረዘር ፡ መግለጫ ፡ በኤስ ፡ ፊሸር ፤ የኢትዮጵያ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡
 (በቀዳማዊ ፡ ኃይለ ፡ ሥላሴ ፡ ዩኒቨርሲቲ ፡ የሕግ ፡ ፋኩልቲ ፤ አዲስ ፡ አበባ ፤ ፲፱፻፷፩) ፡ አጥንዶክስ ፡ ፳ ፡
 ውስጥ ፡ ይገኛል ።

የታቀደ ፡ ነው ፡ የወጣቶች ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ የተቋቋመው ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሱ ፡ ወጣቶችን ፡ በወንጀል ፡ ከተከሰሱ ፡ አዋቂ ፡ ሰዎች ፡ ጋር ፡ በማቅረብ ፡ በአንድ ፡ ዓይነት ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ አንድ ፡ ዓይነት ፡ ሥነ ፡ ሥርዓትና ፡ ሕግ ፡ ተፈጻሚ ፡ እንዲሆን ፡ በማድረግ ፡ ቀድሞ ፡ ይሠራበት ፡ የነበረውን ፡ ልማድ ፡ በመቃወም ፡ ነው ፡ በወጣት ፡ ፍርድ ፡ ቤቶች ፡ ላይ ፡ ከተደረጉት ፡ ለውጦች ፡ ጥቂቶቹ ፡ እነዚህ ፡ ናቸው ።

ዳኞች ፡ የወጣት ፡ ጥፋተኞችን ፡ ነገር ፡ ለመስማት ፡ በተለይ ፡ የሰለጠኑ ፡ መሆን ፡ የችሎቱ ፡ በግልጽ ፡ አለመሆን ፡ ነገሩ ፡ ከመስማቱ ፡ በፊትና ፡ በኋላም ፡ ወጣት ፡ ጥፋተኞች ፡ ከአዋቂዎቹ ፡ በጥብቅ ፡ እንዲለዩ ፡ ማድረግ ፡ ስለወጣት ፡ ጥፋተኞች ፡ ማንኛውም ፡ ዓይነት ፡ መግለጫ ፡ ለሕዝብ ፡ እንዳይሰጥ ፡ ወጣቱ ፡ ከኅብረተ ፡ ሰቡ ፡ የማይስማማበትን ፡ ምክንያት ፡ ማግኘትና ፡ እሱንም ፡ ለመውቀስና ፡ ለመቆጣት ፡ ከመጣር ፡ ይልቅ ፡ አካባቢውን ፡ በማሻሻል ፡ ለመልካም ፡ ሰውነት ፡ እንዲበቃ ፡ አጥብቆ ፡ መጣር ፡ ናቸው ። በአንዳንድ ፡ አገሮች ፡ የወጣት ፡ ፍርድ ፡ ቤቶች ፡ የሚከተሉት ፡ ያለመቅጣት ፡ ፍልስፍና ፡ እንደ ፡ “ከሰ” ፡ “ወንጀል” ፡ “አቤቱታ” ፡ “ጥፋተኛ ፡ ሆኖ ፡ መገኘት” ፡ “ቅጣት” ፡ ያሉትን ፡ ወንጀል-ነክ ፡ የፍርድ ፡ ቤት ፡ ቃላት ፡ በማስወገድ ፡ ሌሎች ፡ ገለልተኛ ፡ (ወንጀል-ነክ ፡ ያልሆኑ) ፡ ቃላት ፡ እንዲተኩ ፡ አድርጓል ። እነዚህ ፡ ቃላት ፡ ወጣቱን ፡ በወንጀለኛነት ፡ ቅጣት ፡ ተፈጻሚነት ፡ ከመባል ፡ ለመጠበቅ ፡ ይረዳሉ ፡ ተብሎ ፡ ተገምቷል ። በሌሎች ፡ አገሮች ፡ በተለይም ፡ በእስካንዲኔቭያ ፡ አገሮች ፡ የአስተዳደር ፡ ቦርዶች ፡ ከፍርድ ፡ ቤቶችና ፡ ከወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ በፍጹም ፡ በተለየ ፡ አኳኋን ፡ የወጣት ፡ ጥፋተኞችን ፡ ጉዳይ ፡ ይመረምራሉ ።

ነገር ፡ ግን ፡ እነዚህ ፡ ተግባሮች ፡ የተፈጸሙት ፡ በወጣት ፡ ፍርድ ፡ ቤቶች ፡ ወይም ፡ “በሕፃናት ፡ ደኅንነት ፡ ቦርዶች” ፡ ቢሆኑም ፡ ባይሆኑም ፡ ቅንጅቱ ፡ በሚከተለው ፡ ቅጣት-አልባ ፡ በሆነው ፡ የማሻሻል ፡ ዓላማውና ፡ አልፎ ፡ አልፎም ፡ በወጣት ፡ ጥፋተኞች ፡ ላይ ፡ ተፈጻሚ ፡ በሚሆነው ፡ ርኅራኄ - ቢስ ፡ ድርጊት ፡ መካከል ፡ በማንኛውም ፡ አገር ፡ ቢሆን ፡ አለመስማማት ፡ አለ ።²⁴

ያለመቅጣት ፡ ፍልስፍና ፡ ሌሎች ፡ ታላላቅ ፡ ዓላማዎች ፡ ቢኖሩትም ፡ እንኳ ፡ የወጣት ፡ ፍርድ ፡ ቤቶችና ፡ ቦርዶች ፡ ዘወትር ፡ ቅጣት ፡ መወሰናቸው ፡ ስላልቀረ ፡ እንደዚህ ፡ ያለው ፡ ቅጣት ፡ የሚደርስበት ፡ ወጣት ፡ ተገቢውን ፡ የሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ጥበቃ ባለማግኘቱ ፡ ቅሬታ ፡ ተፈጥሯል ።²⁵ ስለኢትዮጵያ ፡ የሆነ ፡ እንደሆነ ፡ ባንድ ፡ በኩል ፡ በሕገ ፡ መሠረት ፡ በወጣቶች ፡ ላይ ፡ የሚፈጸሙት ፡ የቅጣት ፡ ባህርያት ፡ ባላቸው ፡ ብዙ ፡ ሁኔታዎች ፡ በሌላ ፡ በኩል ፡ ደግሞ ፡ የወጣት ፡ ፍርድ ፡ ቤቶች ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ የሚያውሉት ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ በሚከተሉት ፡ የማሻሻልና ፡ “የማዳን” ፡ ፍልስፍና ፡ መካከል ፡ ያለው ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ መፃረር ፡ ከላይ ፡ ከነካናቸው ፡ ሕገ ፡ መንግሥታዊ ፡ ጉድለቶች ፡ ጥቂቶቹን ፡ ይገልጻል ።

24. ፕሮፌሰር ፡ ፍራንሲስ ፡ አለን ፡ “ሕክምና” ፡ በሚል ፡ ስም ፡ ስለተሸፈነ ፡ ቅጣት ፡ ጥሩ ፡ ምሳሌ ፡ ሲሰጡ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሱ ፡ “የውሀ ፡ ሕክምና” ፡ ወጣቶች ፡ በሚገኙበት ፡ ድርጅት ፡ ያሉትን ፡ ወጣቶች ፡ በኃይለኛ ፡ የውሀ ፡ ቧምቧ ፡ መርጨት ፡ በአድራጊዎቹ ፡ ተብሎ ፡ ይጠራ ፡ ነበር ፡ ብለው ፡ ይገልጻሉ ። ኤፍ ፡ አለን ፡ ቦርደላንድ ፡ አፍ ፡ ክሪሚናል ፡ ጀስቲስ ፡ (ቺካጎ ፡ የቺካጎ ፡ ዩኒቨርሲቲ ፡ ፕሬስ ፡ 1989) ፡ ገጽ ፡ 108 ።

25. ለምሳሌ ፡ ሪ ፡ ጎልት ፡ (የዩናይትድ ፡ እስቴትስ ፡ ጠቅላይ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ 1989) ፡ የዩናይትድ ፡ እስቴትስ ፡ ጠቅላይ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ የፍርድ ፡ ጉዳዮች ፡ መግለጫ ፡ (የጠበቆች ፡ እትም ፡ 8ኛ) ፡ ሸልዩም ፡ 18 ፡ ገጽ ፡ 8882ን ፡ ይመለከታል ።

በአርእስቱ ፡ ላይ ፡ ጥናት ፡ ያደረገ ፡ አንድ ፡ ተማሪ ፡ እንደተናገረው ፡ የኢትዮጵያ ፡ ወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ “በምዕራብ ፡ አገሮች ፡ እንደተለመደው ፡ ‘የወጣት ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡’ የሚለውን ፡ ሐሳብ ፡ አልያዘም ። የፍርድ ፡ ቤቶችን ፡ ሥልጣን ፡ የተመለከትን ፡ እንደሆነ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ወጣት ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ መሠረት ፡ ከወረዳ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ጀምሮ ፡ በንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ግዛት ፡ ባሉት ፡ ፍርድ ፡ ቤቶች ፡ ሁሉ ፡ ሥልጣን ፡ ሥር ፡ ነው ።”²⁶

ይህ ፡ አነጋገር ፡ በጠቅላላው ፡²⁷ ልክ ፡ ነው ። ነገር ፡ ግን ፡ “የወጣት ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡” በኢትዮጵያ ፡ ሕግ ፡ በግልጽ ፡ ባይታወቅም ፡ በተለይ ፡ ለወጣት ፡ ጥፋተኛ ፡ የታቀዱና ፡ ደንቦችን ፡ የያዘ ፡ አንድ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ልዩ ፡ ክፍል ፡ እንዲሁም ፡ ለወጣቱ ፡ የታቀዱ ፡ የሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ሕግ ፡ ልዩ ፡ ክፍሎች ፡ ስላሉ ፡ ሕጉ ፡ የተከሰሰውን ፡ ወጣት ፡ ልዩ ፡ ሁኔታ ፡ በሚገባ ፡ አኳኋን ፡ አውቆታል ።

የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ለወጣት ፡ ጥፋተኞች ፡ የወሰናቸው ፡ ልዩ ፡ ደንቦች ።

የዕድሜ ፡ ክልሎች ፡

የኢትዮጵያ ፡ ወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ተፈጻሚ ፡ ለመሆን ፡ አራት ፡ የዕድሜ ፡ ክልሎች ፡ እንዳሉት ፡ ልንናገር ፡ እንችላለን ፤ እነዚህም ፡ ከአንድ ፡ እስከ ፡ ስምንት ፡ ከዘጠኝ ፡ እስከ ፡ አሥራ ፡ አራት ፡ ከአሥራ ፡ አምስት ፡ እስከ ፡ አሥራ ፡ ሰባትና ፡ ከአሥራ ፡ ስምንት ፡ በላይ ፡ ናቸው ።²⁸

26. መብራቱ ፡ የሐንሰ ፤ በኢትዮጵያ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሱ ፡ ወጣቶችን ፡ ስለሚመለከቱ ፡ ጉዳዮች ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ (፲፱፻፶፯ ፡ ያልታተመ ፤ በቀዳማዊ ፡ ኃይለ ፡ ሥላሴ ፡ ዩኒቨርሲቲ ፡ የሕግ ፡ ፋኩልቲ ፡ መዝገብ ፡ ቤት) ፡ ገጽ ፡ ፲፩ ። በዚህ ፡ ጽሑፍ ፡ ውስጥ ፡ የሚጠቅም ፡ ብዙ ፡ መረጃ ፡ ስላበረከቱ ፡ የቀድሞ ፡ ተማሪው ፡ ለነበሩት ፡ ለአቶ ፡ መብራቱ ፡ ያሁኑ ፡ ጸሐፊ ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ምስጋና ፡ ያቀርባል ።

27. በአዲስ ፡ አበባ ፡ ያለው ፡ አኳኋን ፡ ትንሽ ፡ ለየት ፡ ያለ ፡ ነው ። ከዚህ ፡ በታች ፡ በማስታወሻ ፡ ቁጥር ፡ ፻፩ ፡ እስከ ፡ ፻፯ ፡ ያለውን ፡ ጽሑፍ ፡ ይመለከታል

28. በሕጎቹ ፡ ውስጥ ፡ ያሉት ፡ የዕድሜ ፡ ክልሎች ፡ ጉዳይ ፡ ባለፉት ፡ ዘመናት ፡ የተዘበራረቀ ፡ ይመስላል ። የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ የፈረንሳይኛና ፡ የእንግሊዘኛ ፡ ቅጂዎች ፡ ስለዕድሜ ፡ ክልሎች ፡ በሚሰጡት ፡ አገላለጽ ፡ አይሰማሙም ፡ በማለት ፡ ሁለት ፡ ምሁራን ፡ ተናግረዋል ። ኤስ ፡ ሎምንሸቴይን ፡ “የኢትዮጵያ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ እቅድ” ፤ የኢት ፡ ሕግ ፡ መ ፤ ሹልዮም ፡ ፪ ፡ (፲፱፻፶፰) ፡ ገጽ ፡ ፻፶፰ ፡ ፲፱፻፷፯ ፤ የግርጌ ፡ ማስታወሻ ፡ ፵፰ ፡ ይመለከታል ። ደግሞም ፡ ፒ ፡ ግራቭን ፡ ስለኢትዮጵያ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ መግቢያ ፤ (አዲስ ፡ አበባ ፤ በቀዳማዊ ፡ ኃይለ ፡ ሥላሴ ፡ ዩኒቨርሲቲ ፡ የሕግ ፡ ፋኩልቲ ፤ ፲፱፻፶፯) ፡ ገጽ ፡ ፻፵፮ ፤ ፻፶፯ና ፡ ፻፶፩ ፡ ይመለከታል ።

በእርግጥ ፡ ሕጎቹ ፡ ከዚህ ፡ የበለጠ ፡ ግልጽ ፡ ሊሆኑ ፡ ይችሉ ፡ ነበር ። ነገር ፡ ግን ፡ ያሁኑ ፡ ጸሐፊ ፡ በሁለቱ ፡ ቅጂዎች ፡ አገላለጽ ፡ ምንም ፡ ልዩነት ፡ ሊያገኝ ፡ አልቻለም ። ለምሳሌ ፡ በፈረንሳይ ፡ ቅጂ ፡ በቁጥር ፡ ፶፮ ፡ ውስጥ ፡ “አድራጊው ፡ ወንጀል ፡ በሠራበት ፡ ጊዜ ፡ ከ፲፮ ፡ ዓመት ፡ የበለጠ ፡ ዕድሜ ፡ ኖሮት ፡ ነገር ፡ ግን ፡ ፲፰ ፡ ዓመት ፡ ያልሞላው ፡ እንደሆነ ፤” የሚለው ፡ በእንግሊዘኛው ፡ “አድራጊው ፡ ወንጀል ፡ በሠራበት ፡ ጊዜ ፡ ከ፲፮ ፡ ዓመት ፡ የበለጠ ፡ ዕድሜ ፡ ኖሮት ፤ ነገር ፡ ግን ፡ ከ፲፰ ፡ ዓመት ፡ በታች ፡ የሆነ ፡ እንደሆነ ፤” ተብሎ ፡ ተተርጉሟል ።

አንድ ፡ ሰው ፡ አንድ ፡ ዓመት ፡ የሚሞላው ፡ የመጀመሪያው ፡ የልደት ፡ በዓሉ ፡ ዕለት ፡ እንደሆነ ፡ ሁሉ ፡ በእንግሊዘኛ ፡ አቆጣጠር ፡ ሳይቀር ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ አሥራ ፡ ስምንት ፡ ዓመት ፡ የሚሞላው ፡ በአሥራ ፡ ስምንተኛው ፡ የልደት ፡ በዓሉ ፡ ዕለት ፡ ስለሆነ ፤ የተርጉሙን ፡ ትክክለኛነት ፡ ልንገነዘብ ፡ እንችላለን ። ስለዚህ ፤ የፈረንሳይኛውና ፡ የእንግሊዘኛው ፡ ቅጂዎች ፡ ሁለቱም ፡ የሚመለከቱት ፡ በተገለጸው ፡ ጊዜ ፡ አሥራ ፡ አምስተኛ ፡ የልደት ፡ በዓሉን ፡ አልፎ ፡ (“ከ፲፮ ፡ ዓመት ፡ የበለጠ ፡ ዕድሜ” ፤ “ከ፲፮ ፡ ዓመት ፡ በላይ”) ከአሥራ ፡ ስምንተኛው ፡ የልደት ፡ በዓሉ ፡ ያልደረሰ ፡ (“ከ፲፰ ፡ ዓመት ፡ በታች” ፤ “፲፰ ፡ ዓመት ፡ ያልሞላው”) ሰውን ፡ ነው ።

በዚህ ፡ ዓይነት ፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ በቁጥር ፡ ፶፪ ፡ ውስጥ ፡ በፈረንሳይኛው ፡ “ዘጠኝ ፡ ዓመት ፡ ያልሞላቸው ፡ ሕፃናት” የሚለው ፡ በእንግሊዘኛው ፡ “ዘጠኝ ፡ ዓመት ፡ ያልደረሱ ፡ ሕፃናት”

በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ ስለ ፡ ሕፃናት ፡²⁹ የሚል ፡ እርእስት ፡ በተሰጠው ፡ የመጀመሪያው ፡ ክልል ፡ ውስጥ ፡ የሚመደቡት ፡ በወንጀል ፡ አላፊ ፡ አይሆኑም ።³⁰ በሕፃናት ፡ ከሚፈጸሙት ፡ አጉል ፡ አድራጎቶች ፡ ኅብረተ ፡ ሰቡ ፡ ያለው ፡ መከላከያ ፡ በፍትሕ ፡

ተብሎ ፡ ስለተተረጎመ ፡ ምንም ፡ ልዩነት ፡ የለም ። ሁለቱም ፡ ሐረጎች ፤ ባልቀና ፡ መንገድ ፡ ቢሆንም ፡ እንኳ ፤ የሚመለከቱት ፡ ከዘጠነኛ ፡ የልደት ፡ በዓላቸው ፡ ያልደረሱ ፡ ሕፃናትን ፡ ነው ፤ ዘጠነኛ ፡ የልደት ፡ በዓል ፡ ማለትም ፤ አንድ ፡ ሰው ፡ ዘጠነኛ ፡ ዓመት ፡ ሞልቶት ፡ ፍጻሜውን ፡ ሲያከብር ፡ ነው ።

በዚህ ፡ ጽሑፍ ፡ ውስጥ ፡ የዕድሜ ፡ ክልሎችን ፡ ግልጽ ፡ ለማድረግ ፡ ስንል ፤ የዕድሜ ፡ ክልሎችን ፡ ፍጻሜ ፡ እያመለከትን ፡ እንነጋገራለን ። ስለዚህ ፡ ከዘጠነኛው ፡ የልደት ፡ በዓል ፡ ያልደረሰውን ፡ የሕፃናት ፡ የዕድሜ ፡ ክልል ፡ ስምንት ፡ ዓመት ፡ የሞላው ፡ (ከ፩ ፡ እስከ ፡ ፳ ፡ ሙሉ) ፡ የዕድሜ ፡ ክልል ፡ ብለን ፡ ስናመለክት ፤ ከአሥራ ፡ አምስተኛው ፡ ሳይሆን ፡ ከዘጠነኛው ፡ የልደት ፡ በዓል ፡ የደረሰውን ፡ የወጣቶች ፡ የዕድሜ ፡ ክልል ፡ አሥራ ፡ አራት ፡ ዓመት ፡ የሞላው ፡ (ከ፱ ፡ እስከ ፡ ፲፬ ፡ ሙሉ) ፡ የዕድሜ ፡ ክልል ፡ ብለን ፡ እናመለክታለን ። ደግሞ ፡ ከአሥራ ፡ ስምንተኛው ፡ ሳይሆን ፡ ከአሥራ ፡ አምስተኛው ፡ የልደት ፡ በዓል ፡ የደረሰውን ፡ የዕድሜ ፡ ክልል ፤ አሥራ ፡ ሰባት ፡ ዓመት ፡ የሞላው ፡ (ከ፲፭ ፡ እስከ ፡ ፲፮ ፡ ሙሉ) ፡ የዕድሜ ፡ ክልል ፡ ብለን ፡ እናመለክታለን ።

በተጨማሪም ፡ “አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰ ፡ ወጣት” ፡ ና ፡ “ወጣት” የሚሉትን ፡ ቃላት ፡ “ወጣት ፡ ሰው” ፡ ከሚለው ፡ ጋር ፤ “አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰ ፡ ጥፋተኛ” የሚለውን ፡ ቃል ፡ ደግሞ ፡ “ወጣት ፡ ጥፋተኛ” ፡ ከሚለው ፡ ጋር ፡ ሳንለይ ፡ እንጠቀምባቸዋለን ።

29. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፶፪ን ፡ ይመለከታል ። በፈረንሳይኛው ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ የመጀመሪያ ፡ ረቂቅና ፡ የመጨረሻ ፡ ረቂቅ ፡ ውስጥ ፡ የተሠራባቸውን ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ የፈረንሳይኛ ፡ ቃላት ፡ በተመሳሳይ ፡ ቁጥሮች ፡ ውስጥ ፡ በአግርኛውና ፡ በእንግሊዝኛው ፡ ቅጂዎች ፡ ከሚገኙት ፡ ቃላት ፡ ጋር ፡ ማስማማት ፡ ያሻል ። የፈረንሳይኛው ፡ ቅጂ ፡ ብዙውን ፡ ጊዜ ፡ የሚጠቀምባቸው አንፋን ፡ (ሕፃን) ፤ ሚንር ፡ (አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰ ፡ ወጣት) ፡ ና ፡ አድለሳን ፡ (በ፲፮ና ፡ በ፲፰ ፡ ዓመት ፡ መካከል ፡ ያለ) ፡ የሚሉት ፡ ቃላት ፡ ሲሆኑ ፤ እንግሊዝኛው ፡ ደግሞ ፡ “ኢንፋንት” (ወይም ፡ “ቻይልድ”) ፡ “ያንግ ፡ ፐርሰን” ፡ (ወጣት ፡ ሰው) ፡ ወይም ፡ ያንግ ፡ አፌንደር ፡ (“ወጣት ፡ ጥፋተኛ”) የሚሉትን ፡ ቃላትና ፡ አንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ ደግሞ ፡ “ጁቭናይል ፡ ደልንኩንት” (ወጣት ፡ ጥፋተኛ) ፡ የሚለውን ፡ ቃል ፡ ይጠቀምባቸዋል ፡ (ከቁጥር ፡ ፶፪ ፡ በፊት ፡ ያለውን ፡ ክፍል ፡ ያወዳድሯል) ። የነዚህ ፡ ቃላት ፡ ትርጉም ፡ ሁልጊዜ ፡ ትክክል ፡ ሊሆን ፡ አይችልም ። ለምሳሌ ፡ ቁጥር ፡ ፻፳፫ (፫) ሚንር ፡ (አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰ ፡ ወጣት) ፡ የሚለውን ፡ ቃል ፡ ሲተረጎም ፡ ያንግ ፡ ፐርሰን ፡ (ወጣት ፡ ሰው) ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ኢንፋንት ፡ (ሕፃን) ፡ ብሎታል ።

30. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፶፪ ። በተጨማሪም ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ቁጥር ፡ ፴፱ (፩) (ለ) ፡ ይመለከታል ። ሕፃናት ፡ ከወንጀል ፡ ኃላፊነት ፡ ነፃ ፡ ከሚሆኑባቸው ፡ ምክንያቶች ፡ መካከል ፡ ጥቂቶቹ ፡ ሕፃኑን ፡ ወላጆቹ ፡ እንዲያርሙትና ፡ እንዲያስተምሩት ፡ ዕድል ፡ መስጠትና ፡ በለጋ ፡ ዕድሜ ፡ ውስጥ ፡ ለሚገኝ ፡ ሁሉ ፡ ተስማሚ ፡ ቦታ ፡ በሆነው ፡ በቤተሰቡ ፡ መኖሪያ ፡ ቤት ፡ እንዲጠበቅ ፡ ማድረግ ፡ ናቸው ። ነገር ፡ ግን ፡ እነዚህ ፡ ምክንያቶች ፡ ተፈጻሚ ፡ የማይሆኑ ፡ በት ፡ ጊዜም ፡ አለ ፡ ለምሳሌ ፡ ወላጆቹ ፡ ሕፃኑን ፡ ለመቆጣጠር ፡ እንዳልቻሉ ፡ ግልጽ ፡ በሚሆንበት ፡ ጊዜና ፡ ወይም ፡ ሁልጊዜ ፡ እንደምናየው ፡ ወላጆቹ ፡ የሕፃኑን ፡ መንፈስ ፡ እንዲረባረብ ፡ ለኅብረተ ፡ ሰቡ ፡ የሚገቡዳ ፡ ጠባይ ፡ እንዲኖረው ፡ በሚያደርግ ፡ (ብልግናና ፡ መጠጥ ፡ የሚበዛበት ፤ ፍቅር ፡ የሌለበት ፡ ወዘተ ...) አካባቢ ፡ ሕፃኑን ፡ በሚያሳድጉበት ፡ ጊዜ ።

ሌላም ፡ ይህንኑ ፡ ያህል ፡ መሠረታዊ ፡ የሆነው ፡ ምክንያት ፡ ደግሞ ፡ ወንጀለኛነትን ፡ ከጥፋተኛነት ፡ ጋር ፡ ከሚያስተባብረው ፡ ከሕዝቡ ፡ አስተሳሰብ ፡ ጋርና ፤ ሕፃናት ፡ ለሚያደርጉት ፡ ሁሉ ፡ ኃላፊነት ፡ የለባቸውም ፤ በምንም ፡ ዓይነት ፡ አጥፍታችኋል ፡ ተብለው ፡ ሊወቀሱ ፡ አይገባቸውም ፤ ስለዚህም ፡ ቅጣት ፡ በብዙዎች ፡ ዓይን ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ መሣሪያ ፡ ስለሆነ ፡ ሊቀጡ ፡ አይገባቸውም ፡ ከሚለው ፡ አስተሳሰብ ፡ ጋር ፡ የተያያዘ ፡ ነው ። ሙሉ ፡ ዓላማው ፡ ኅብረተ ፡ ሰቡን ፡ መጠበቅና ፡ ጥፋተኛውን ፡ ማሻሻል ፡ ብቻ ፡ በሆነ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ውስጥ ፡ ልጁን ፡ ወደ ፡ መልካም ፡ ሰውነት ፡ ለመመለስ ፡ የሚያስችሉት ፡ ድርጅቶች ፡ በቂ ፡ ሆነው ፡ ከተገኙ ፤ ማናቸውም ፡ ልጅ ፡ በኃላፊነት ፡ እንዳይጠየቅ ፡ ቢደረግ ፡ ቅር ፡ የሚያሰኝ ፡ አይሆንም ። ለምሳሌ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ በአእምሮ ፡ ጉድለት ፡ ምክንያት ፡ ከወንጀል ፡ ኃላፊነት ፡ ነፃ ፡ የሚያደርጋቸው ፡ ጥፋተኞች ፡ ጉዳይ ፡ አንድ ፡ ምሳሌ ፡ ነው ። የአእምሮ ፡ ጉድለት ፡ ያለበት ፡ ማናቸውም ፡ ሰው ፡ ከወንጀል ፡ ኃላፊነት ፡ ነፃ ፡ ቢሆንም ፡ እንኳ ፤ ጥበቃ ፡ የሚደረግለት ፡ በግዴታ ፡ ነው ።

ብሔር : ሕግ : ውስጥ :³¹ አለበለዚያም : ወላጆች : ተከላሾች : ሆነው : በሚገቡባቸው : የወንጀል : ክሶች : ውስጥ :³² መገኘት : አለበት ።

በሕጎች : ውስጥ : አካለ : መጠን : ስላላደረሱ : ወጣቶች : በሚል : አርእስት : የሚጠራው : ከዘጠኝ : እስከ : አሥራ : አራት : ያለው : የዕድሜ : ክልል :³³ በዚህ : ጽሑፍ : ውስጥ : የምንነጋገርበት : ዋናው : አርእስት : ነው ። አካለ : መጠን : ላላደረሱ ወጣቶች : የወንጀልኛ : መቅጫ : ሕግ : ጥፋቱ : ሲረጋገጥ : የሚሰጡ : ልዩ : ቅጣቶችና ጥንቃቄዎች : ወስኗል ፤ የወንጀልኛ : መቅጫ : ሕግ : ተራ : ቅጣቶችና : ጥንቃቄዎች : በነሱ : ላይ : ተፈጻሚዎች : አይሆኑም³⁴ ። የሆነ : ሆኖ : አካለ : መጠን : ያላደረሰው : ልጅ : በወንጀልኛ : መቅጫ : ሕግ : ልዩ : ክፍል : ወይም : በደንብ : መተላለፍ : መጽሐፍ : ከተከለከሉት : ወንጀሎች : አንዱን : መሥራቱ : አስቀድሞ : ጥፋተኛነትን : በምክንያቱና : በውጤቱ : መካከል : ያለውን : ግንኙነት : የጥፋት : መተላለፍንና : ይቅርታን : ወዘተ።³⁵ በሚመለከቱት የጠቅላላው ክፍል መሠረታዊ ሐሳቦች መሠረት ካልተረጋገጠ በስተቀር ፤ ነገሩን ለመወሰን ፡ ከሚጠቅሙት ፡ ልዩ ፡ የሕግ ፡ ድንጋጌዎች ፡ ውስጥ ፡ ማንኛውም ፡ ተፈጻሚ ፡ አይሆኑም ። በሌላ ፡ አነጋገር ፡ አንድ ፡ ወንጀል-ነክ ፡ ሕግ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ባደረሱና ፡ ባላደረሱ ፡ ሰዎች ፡ ላይ ፡ እኩል ፡ ተፈጻሚ ፡ ሲሆን ፤ ወንጀሉ ፡ መሠራቱ ፡ ከተረጋገጠ ፡ በኋላ ፡ ግን ፡ በወጣት ፡ ጥፋተኞች ፡ ላይ ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ቅጣት ፡ የሚወስነው ፡ ነገሩን ፡ ለመቁረጥ ፡ የሚረዱትን ፡ ልዩ ፡ የሕግ ፡ ድንጋጌዎች ፡ ብቻ ፡ በመከተል ፡ ነው ።

የወንጀልኛ : መቅጫ : ሕግ : ለወጣቶች : ስለወሰናቸው : ልዩ : ቅጣቶችና : ጥንቃቄዎች : ከመናገራችን : በፊት ፡ በመጨረሻ ፡ ስላሉት ፡ ሁለት ፡ የዕድሜ ፡ ክፍሎች ፡ ባጭሩ ፡ እንናገር ። ከአሥራ ፡ አምስት ፡ እስከ ፡ አሥራ ፡ ሰባት ፡ ዓመት ፡ መጨረሻ ፡

31. “በዚህ ፡ ሕግ ፡ መሠረት ፡ የሚያስቀጣ ፡ ወንጀል ፡ በሠሩ ፡ ጊዜ ፤ በነዚህ ፡ ሕፃናት ፡ ልጆች ፡ ላይ ፤ ባለሥልጣን ፡ የሆኑ ፡ ቤተ ፡ ዘመዶቻቸውና ፡ አስተማሪዎቻቸው ፡ ጠቃሚ ፡ የሆኑትን ፡ ጥንቃቄዎች ፡ ያደርጉላቸዋል” ። የወንጀልኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፶፪ ።

የሕፃኑ ፡ አባት ፤ እሱም ፡ በሌላ ፡ ጊዜ ፡ ሌላ ፡ የቅርብ ፡ ዘመዶች ፤ ወዘተ ፡—በልጁ ፡ መጥፎ ፡ ጠባይ ፡ ምክንያት ፡ ለሚመጣ ፡ የፍትሕ ፡ ብሔር ፡ ኃላፊነት ፡ ተጠያቂዎች ፡ ናቸው ። የፍ/ብሔር ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፫፻፲፭ ፤ ፪፻፲፩-፳፭ ። ችልተኛነታቸው ፡ በጣም ፡ በዝቶ ፡ የተገኘ ፡ እንደሆነ ፤ ወላጆቹ ፡ አሳዳጊነታቸው ፡ ቀርቶ ፤ ልጁ ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ በቀጠረው ፡ አሳዳጊ ፡ ጠባቂነት ፡ ሥር ፡ ሊሆን ፡ ይችላል ፤ እንዲህ ፡ ያለውንም ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ዐቃቤ ፡ ሕጉ ፡ ሊጠይቅ ፡ ይችላል ። የፍትሕ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፪፻፴፩ን ፤ ፪፻፴፫ና ፡ ፪፻፴፬-፴፭ን ፡ ይመለከታል ።

ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተጠቀሱትን ፡ ዘዴዎች ፡ በወጣቶችና ፡ ነፃ ፡ ባልወጡ ፡ ነገር ፡ ግን ፡ አካለ ፡ መጠን ባላደረሱ ፡ አዋቂዎች ፡ ላይ ፡ ተፈጻሚ ፡ ለማድረግ ፡ ይቻላል ።

32. በችልተኛነታቸውና ፡ በመጥፎ ፡ አያያዛቸው ፡ ምክንያት ፡ ልጁን ፡ በቀጥታ ፡ መጥፎ ፡ ጠባይ ፡ እንዲኖረው ፡ ባደረጉ ፡ ወላጆች ፡ ላይ ፡ የሚቀርቡ ፡ የወንጀል ፡ ክሶች ፡ ወላጆቹ ፡ ወደፊት ፡ ለልጁ ፡ የሚያደርጉለትን ፡ አያያዝ ፡ እንዲያሻሽሉ ፡ ሊያደርጉ ፡ ይችላሉ ። የወንጀልኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፭፻፵፰ን ፡ (ልጆችን ፡ ስለመጉዳት) ፤ ፮፻፳፰ን ፡ (ቀለብ ፡ የመስጠት ፡ ግዴታን ፡ ስላለመፈጸም) ፡ ና ፡ ቁጥር ፡ ፮፻፶፯ን ፡ (ልጁን ፡ የማሳደግ ፡ ተግባርን ፡ ስለመጣስ) ፡ ይመለከታል ። በተጨማሪም ፡ የፍትሕ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፮፻፶፰ን ፡ (ስለቀለብ ፡ መስጠት ፡ ግዴታ) ፡ ይመለከታል ። የወንጀልኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፭፻፵፰ ፡ በተጨማሪ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሱ ፡ ልጆችን ፡ በሚመለከቱ ፡ ጉዳዮች ፡ ተፈጻሚ ፡ ሲሆን ፡ የወንጀልኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፮፻፳፰ና ፡ ፮፻፳፯ ፡ ደግሞ ፡ በተጨማሪ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያደረሱ ፡ ልጆችን ፡ በሚነኩ ፡ ጉዳዮች ፡ ላይ ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናሉ ።

33. ከላይ ፡ የማስታወሻ ፡ ቁጥር ፡ ፳፰ን ፡ ይመለከታል ።

34. የወንጀልኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፶፫ ፤ ፫፻፩ ፡ ፹ ።

35. የወንጀልኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፶፫(፪) ፤ “የተከላሹ ፡ ጥፋተኛነት ፡ ካልተወሰነ ፡ በቀር ፤ በዚህ ፡ ሕግ ፡ በቁጥር ፡ ፩፻፹፫ ፡ ፪፻፴፪ መሠረት ፡ ትእዛዝ ፡ ሲሰጥ ፡ አይችልም ።”

ድረስ ፡ ያለው ፡ የዕድሜ ፡ ክልል ፡ በሕጎቹ ፡ ውስጥ ፡ “በአሥራ ፡ አምስትና ፡ በአሥራ ፡ ስምንት ፡ ዓመታት ፡ መካከል ፡ ያሉ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሱ ፡ ሰዎች ፡” በማለት ፡ ተመልክቷል ። በእርግጥ ፡ ይህ ፡ ስም ፡ አሰጣጥ ፡ የሚይስማማና ፡ የሚያሳስት ፡ ነው ።³⁶ ለነሱም ፡ ከዚህ ፡ የተሻለ ፡ ተስማሚ ፡ ስም ፡ ስላጣን ፤ “አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሱት ፡ ታላቆች ፡” ብለን ፡ እንጠራቸዋለን ።

በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ መሠረት ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሱት ፡ ታላቆች ፡ በአሥራ ፡ ስምንትና ፡ ከአሥራ ፡ ስምንት ፡ ዓመት ፡ በላይ ፡ በሆኑ ፡ ሰዎች ፡ ያለው ፡ ሙሉ ፡ ኃላፊነት ፡ እንዳላቸው ፡ ሆነው ፡ ይታያሉ ።³⁷ የሆነ ፡ ሆኖ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ የቅጣት ፡ መቀነስ ፡ ሁልጊዜ ፡ እንደሚፈቀድ ።³⁸ የሞት ፡ ቅጣት ፡ በፍጹም ፡ እንደማይሰጥና ።³⁹ ለወጣት ፡ ጥፋተኞች ፡ ለጥንቃቄ ፡ የሚሰጥ ፡ ቅጣት ፡ በጠቅላላው ፡ ተፈጻሚ ፡ ሊሆን ፡ እንደሚችል ፡ ይናገራል ።⁴⁰

የመጨረሻው ፡ የጥፋተኞች ፡ ክልል ፡ አሥራ ፡ ስምንት ፡ ዓመት ፡ የሆናቸውና ፡ ከዚያም ፡ በላይ ፡ የሆናቸው ፡ ሰዎች ፡ (በሌላ ፡ አነጋገር ፡ አዋቂዎች) ክልል ፡ ነው ። በእነሱም ፡ ላይ ፡ መደበኛውና ፡ የሥነ ፡ ሥርዓቱ ፡ ሕጎች ፡ ስለሚፈጸሙባቸው ፡ ስለነሱ ፡ መናገር ፡ አያስፈልግም ።

ልዩ ፡ ውሳኔዎች ፤

አሁን ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ወንጀል ፡ መሥራታቸው ፡ ተረጋግጦ ፡ ለፍርድ ፡ ለቀረቡ ፤ አካለ ፡ መጠን ፡ ላላደረሱ ፡ ወጣቶች ፡ ስለ ፡ ወሰናቸው ፡ ልዩ ፡ ድንጋጌዎች ፡ መናገር ፡ እንጀምራለን ። በእንደዚህ ፡ ያለው ፡ ሁኔታ ፡ ለአዋቂ ፡ ጥፋተኞች ፡ መቅጫና ፡ ማረሚያ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ የወሰናቸውን ፡ መደበኛ ፡ ቅጣቶችና ፡ ውሳኔዎች ፡⁴¹ ቅጣት ፡ የሚወስነው ፡ ዳኛ ፡ እንደማይጠቀምባቸው ፡ አስቀድመን ፡

36. ከላይ ፡ የማስተዋወቅ ፡ ቁጥር ፡ ፳፮ን ፡ ይመለከታል ።
 37. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፶፮ ።
 38. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፶፮(፪)ና ፡ ፶፹፩ ።
 39. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፶፯ና ፡ ፶፹፩ ።
 40. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፶፮(፪)ና ፡ ፶፹፪ ። ከጥዑመ ፡ ልሳን ፡ ለማ ፤ በዐሥራ ፡ አምስትና ፡ በዐሥራ ፡ ስምንት ፡ ዓመት ፡ መካከል ፡ ባሉ ፡ ጥፋተኞች ፡ ላይ ፡ ቅጣት ፡ በሚወሰንበት ፡ ጊዜ ፡ የሚፈጸመው ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ (፲፱፻፶፱ ፤ በቀዳማዊ ፡ ኃይለ ፡ ሥላሴ ፡ ዩኒቨርሲቲ ፡ የሕግ ፡ ፋኩልቲ ፡ ቤተ ፡ መዛግብት ፤ ያልታተመ) ፡ ይመለከታል ።
 41. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ “ጥንቃቄ” ፡ (ሚዠር) ፡ የሚለውን ፡ ቃል ፡ በሁለት ፡ መንገድ ፡ ይሠራበታል ። በሰፊው ፡ ሲተረጉም ፡ ጥንቃቄ ፡ የሚባለው ፤ የተከላከሉ ፡ ጥፋተኛነት ፡ ከተወሰነ ፡ በኋላ ፡ በቅጣት ፡ መልክ ፡ በጥፋተኛው ፡ ላይ ፡ የሚወሰነው ፡ ማናቸውም ፡ የጥፋተኛው ፡ አያያዝ ፡ ዘዴ ፡ ነው ። በዚህ ፡ አንጻር ፡ ሲታይ ፡ ቅጣት ፡ ወንጀልን ፡ ለመከላከል ፡ ሲባል ፡ ከሚደረጉት ፡ ጥንቃቄዎች ፡ አንዱ ፡ ነው ። ለምሳሌ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ክፍል ፡ ፩ ፤ ፪ኛ ፡ መጽሐፍ ፤ አንቀጽ ፡ ፩ ፡ “ስለቅጣትና ፡ ስለጥንቃቄዎች ፡ ---” የሚለውን ፡ አርእስት ፡ ይመለከታል ። ብዙውን ፡ ጊዜ ፡ ግን ፡ ጥንቃቄ ፡ ከቅጣት ፡ የተለየ ፡ ነው ። ሁለቱም ፡ መንገዶች ፡ ወንጀልን ፡ ለመከላከል ፡ የሚደረገውን ፡ ጥረት ፡ ለማስፈጸም ፡ ቢያገለግሉም ፤ (የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፩) ፡ ቅጣት ፡ የሚያገለግለው ፡ ብዙውን ፡ ጊዜ ፡ ጥፋተኛውንና ፡ ሌሎችንም ፡ የወደፊት ፡ አጥፊዎች ፡ ወንጀል ፡ ከመሥራት ፡ እንዲታገዱ ፡ ለማድረግ ፡ ነው ። ጥንቃቄ ፡ ግን ፡ ጥፋተኛው ፡ ወንጀል ፡ ለመሥራት ፡ ያለውን ፡ ዕድል ፡ ሁሉ ፡ ለመቀነስ ፡ ይቻላል ። ዘንድ ፡ አካባቢውን ፡ በመለወጥና ፡ ወይም ፡ ቅጣት ፡ በሌለባቸው ፡ የትምህርት ፡ ዘዴዎች ፡ ወንጀልን ፡ ለመከላከል ፡ የታቀደ ፡ ነው ። ኤች ፡ ሲልቪንግ ፤ “ዘ ፡ ሩል ፡ አፍ ፡ ሎው ፡ ኢን ፡ ክሪሚናል ፡ ጀስቲስ” በጃ ፡ ሙሉር ፤ ኤሴይዝ ፡ ኢን ፡ ክሪሚናል ፡ ሳይንስ ፡ ውስጥ ፡ (ሎንዶን ፤ እስዊት ፡ ኤንድ ፡ ማክስዌል ፡ ፲፱፻፶፫) ፡ ገጽ ፡ ፻፫-፶፬ ፡ ይመለከታል ። በዚህ ፡ ጽሑፍ ፡ ውስጥ ፡ “ጥንቃቄ” የሚለውን ፡ ቃል ፡ የምንነጋገርበት ፡ ጠባብ ፡ በሆነው ፡ በሁለተኛው ፡ ትርጉም ፡ መሠረት ፡ ነው ።

ተናግረናል ፤ በነሱ ፡ ፈንታ ፡ ዳኛው ፤ ልጁን ፡ ለማሻሻል ፡ ከታቀዱት ፡ ከብዙ ፡ ልዩ ፡
 ውሳኔዎች ፡ ውስጥ ፡ ሊመርጥ ፡ ይችላል ። ደግሞም ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ባላደረሱ ፡
 ወጣቶች ፡ ላይ ፡ የሚፈጸሙ ፡ ልዩ ፡ እርምጃዎች ፡ አሉ ፤ ይሁን ፡ እንጂ ፡ እነዚህ ፡
 መቀጫዎች ፡ የሚታዘዙት ፡ ልዩ ፡ እርምጃዎች ፡ ተወስደው ፡ ምንም ፡ ፍሬ ፡ ሳያስገኙ ፡
 የቀሩ ፡ እንደሆነ ፡⁴² ብቻ ፡ ነው ። ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተጠቀሱት ፡ ቃላት ፡ ለአንድ ፡ ጊዜ ፡
 በተደረገ ፡ ጥፋት ፡ መቀጫዎች ፡ በፍጹም ፡ እንደማይይሉ ፡ ፍንጭ ፡ ይሰጣሉ ፤
 ለመጀመሪያው ፡ ጥፋት ፡ የተሰጡት ፡ ውሳኔዎች ፡ ፍሬ ፡ እንዳልሰጡ ፡ ራሱ ፡ ሁለተኛው ፡
 ጥፋት ፡ ማስረጃ ፡ ስለሚሆን ፡ መቀጫዎችን ፡ ለመወሰን ፡ ያስችል ፡ ይሆናል ።⁴³

ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ የሚጠቀምባቸው ፡ ወሳኔዎችና ፡ ቅጣቶች ፡ ቅጣቱን ፡ ለማሳነስ ፡
 ወይም ፡ ለማሳደግ ፡ ሰፊ ፡ ነፃነት ፡ ይሰጣሉ ። ውሳኔዎቹ ፡ ሕክምናን ።⁴⁴ ቁጥጥር ፡
 ያለበት ፡ ትምህርትን ።⁴⁵ በቃል ፡ መገሰጽን ።⁴⁶ በትምህርት ፡ ቤት ፡ ወይም ፡ በቤቱ ፡
 ውስጥ ፡ “ማቆየትንና” አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ወጣት ፡ “ቶገቢ ፡ በሆነ ።⁴⁷
 ሥነ ፡ ሥርዓት ፡” ትምህርት ፡ የሚያገኝበት ፡ “ለወጣት ፡ ጥፋተኞች ፡ የተዘጋጀ ፡
 የጠባይ ፡ ማረሚያና ፡ ማሻሻያ ፡ ልዩ ፡ ቤት ፡” ተብሎ ፡ ወደሚጠራው ፡ የጠባይ ፡
 ማረሚያ ፡ ቤት ፡ ማስገባትን ፡ ያጠቃልላሉ ።⁴⁸

የሕክምናና የቁጥጥር ፡ ትምህርት ፡ ትእዛዞች ፡ ጥፋተኛው ፡ ወጣት ፡ አሥራ ፡ ስም
 ንት ፡ ዓመት ፡ ሲሆነው ፡ ወይም ፡ በተገቢው ፡ ባለሥልጣን ፡ ግምት ፡ ውሳኔው ፡ ጥሩ ፡ ፍሬ
 ያሳዩ ፡ እንደሆነ ፡ አሥራ ፡ ስምንት ፡ ዓመት ፡ ሳይሆነው ፡ ተፈጻሚነታቸው ፡ ይቀራል።⁴⁹
 በትምህርት ፡ ቤት ፡ ወይም ፡ በቤት ፡ የማቆየቱ ፡ ጊዜ ፡ ቅጣቱን ፡ በሚሰጠው ፡ ዳኛ ፡
 አስቀድሞ ፡ ይወሰናል ።⁵⁰ በጠባይ ፡ ማረሚያ ፡ ቤት ፡ የመቆየቱም ፡ ጊዜ ፡ ከአንድ ፡
 እስከ ፡ አምስት ፡ ዓመት ፡ ሲሆን ፡ በዚህ ፡ ዓይነት ፡ ይወሰናል ። ይሁን ፡ እንጂ ፡ ከጥ

- 42. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፻፳፭ ።
- 43. በሌላ ፡ አነጋገር ፤ ለመጀመሪያ ፡ ጊዜ ፡ የተከሰቱ ፡ ጥፋተኛነት ፡ ከተወሰነ ፡ በኋላ ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡
 የጥንቃቄው ፡ ጊዜ ፡ ሳያልቅ ፡ በመካከሉ ፡ ለማቆምና ፡ ጥንቃቄው ፡ የታሰበውን ፡ ፍሬ ፡ አላስገኘም ፡
 በማለት ፡ ሌላ ፡ ቅጣት ፡ ለመተካት ፡ አይችልም ። ጽ ፡ ግራቭን ፡ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ቁጥር ፡ ፳፰ ፡ የተጠቀ
 ሰውን ፤ ገጽ ፡ ፻፵፰-፵፱ንና ፤ ከታች ፡ በማስታወሻ ፡ ቁጥር ፡ ፪፻፴፭ና ፡ በሚከተሉት ፡ ቁጥሮች ፡ ያለውን ፡
 ጽሑፍ ፡ ይመለከቷል ።
- 44. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፻፳፪ ።
- 45. ወጣቱ ፡ ጥፋተኛ ፡ “በበን ፡ እስተዳደግ ፡ ያላደገ ፤ በንዝህላልነት ፡ የተተወ ፤ ጠባይ ፡ ወደ ፡ መጥፎ ፡
 ሥራ ፡ ያዘነበለ ፡ ሲሆን ፤ ወይም ፡ የሚያዘነብል ፡ ሆኖ ፡ ሲታይ፡-” የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡
 ፻፳፫ ፡ ሊሠራበት ፡ ይቻላል ። ይህ ፡ ጥንቃቄ ፡ በእንግሊዝ ፡ የወጣት ፡ ጥፋተኛ ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ ያለውን ፡
 ለ“ተስማሚ ፡ ሰው ፡” የወጣውን ፡ ትእዛዝ ፡ ይመስላል ። ለሕፃናትና ፡ ለወጣቶች ፡ የወጣ ፡ አዋጅ ፡ ፲፱፻፶፯
 ፳፰ ፤ ክፍል ፡ ፶፯ና ፡ ፶፱ ፡ ፳፰ ፡ ጻኦ ፡ ፳፬ ፡ ፲፪ ፤ ሃሉስበሪስ ፡ እስታቲዩትስ ፡ አፍ ፡ ኢንግላንድ ፡ (፪ኛ ፡
 እትም ፤ ፲፱፻፵፩) ፤ ቮልዩም ፡ ፲፪ ፤ ገጽ ፡ ፱፻፶፱ ፡ ይመለከቷል ።
- 46. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፻፳፬ ።
- 47. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፻፳፰ ። ይህ ፡ ጥንቃቄ ፡ በእንግሊዝ ፡ የወጣት ፡ ጥፋተኛ ፡ ሕግ ፤
 ውስጥ ፡ ያለውን ፡ “የመቆጣጠሪያ ፡ ቤንተር”ን ፡ ይመስላል ። ከሪሚናል ፡ ጀስቲስ ፡ አክት ፤ ፲፱፻፵፯
 ክፍል ፡ ፲፱ ፤ ፲፩ና ፡ ፲፪ ፤ ጻኦ ፡ ፳፬ ፡ ፲፪ ፤ ሃሉስበሪስ ፡ እስታቲዩትስ ፤ አፍ ፡ ኢንግላንድ ፡ (፪ኛ ፡
 እትም ፤ ፲፱፻፵፩) ቮልዩም ፡ ፲፪ ፤ ገጽ ፡ ፱፻፶፱ ፡ ይመለከቷል ።
- 48. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፻፳፮ ።
- 49. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፻፳፮ ። ይህ ፡ ጥንቃቄ ፡ በአእምሮ ፡ ጉድለት ፡ ምክንያት ፡ ኃላፊ
 ነት ፡ በሌለባቸው ፡ ጥፋተኞች ፡ ላይ ፡ ተፈጻሚ ፡ የሚሆኑትንና ፡ ፍርድ ፡ ቤቱም ፡ የአእምሮ ፡ ጉድለት ፡
 መኖርን ፡ በተረዳ ፡ ጊዜ ፡ ሊያስቀራቸው ፡ የሚችላቸውን ፡ ጥንቃቄዎች ፡ ከሚመራው ፡ ሕግ ፡ የተለየ ፡
 ነው ። የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፻፴፮ን ፡ ይመለከቷል ።
- 50. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፻፳፭ ።

ፋተኛው ፡ አሥራ ፡ ስምንተኛ ፡ ዓመት ፡ በኋላ ፡ ሊራዘም ፡ አይችልም ።⁵¹ ከአመክሮ ፡ ጋር ፡ የሚደረግ ፡ በገደብ ፡ መለቀቅ ፡ ጥፋተኛው ፡ በተለመዱት ፡ ሁኔታዎች ፡ መሠረት ፡ አንድ ፡ ዓመት ፡ ከታሠረ ፡ በኋላ ፡ ሊሰጥ ፡ ይቻላል ።⁵²

ከነዚህ ፡ ውሳኔዎች ፡ ጥቂቶቹ ፡ የግል ፡ ነገነትን ፡ በግዴታ ፡ ማጣትን ፡ ስለሚያስ ከትሉ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅና ፡ ወይም ፡ ወላጆቹ ፡ እንደቅጣት ፡ አድርገው ፡ እንደሚመለከቷቸው ፡ ሊገመት ፡ ይቻላል ። ነገር ፡ ግን ፡ የሕጉ ፡ የአመራር ፡ ፍልስፍና ፡ ማሻሻል ፡ እንጂ ፡ መቅጣት ፡ እንዳልሆነ ፡ ግልጽ ፡ ነው ። ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ በጥፋተኛው ፡ ላይ ፡ የሚደረጉትን ፡ የጥንቃቄ ፡ ሥራዎች ፡ በሚመርጥበት ፡ ጊዜ ፡ “በአጥፊው ፡ ወጣት ፡ ዕድሜ ፤ በጠባዩ ፤ በአእምሮውና ፡ በግብረ ፡ ገብነቱ ፡ የደረሰበትን ፡ ደረጃ ፡ መሠረት ፡ በማድረግ ፤ እንደዚሁም ፡ የሚፈጸሙበት ፡ የሕግ ፡ ድንጋጌዎች ፡ ዓላማ ፡ በመልካም ፡ ጠባይ ፡ ለማሳደግ ፡ እንዲሆን ፡ በማሰብ ፡”⁵³ ይመራል ። የሚወሰደው ፡ እርምጃ ፡ ለአጥፊው ፡ ተስማሚ ፡ እንዲሆን ፡ የሚደረገው ፡ ጥረት ፡ የተቃና ፡ ይሆን ፡ ዘንድ ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ወጣቱ ፡ ምን ፡ ዓይነት ፡ ትምህርት ፡ ጠባይን ፡ ማረማያ ፡ ወይም ፡ አጠባበቅ ፡ እንደሚያስፈልገው⁵⁴ ፡ ለመወሰን ፡ እንዲመቸው ፡ የጥፋተኛውን ፡ የሕይወት ፡ ታሪክና፡ጠባይ፡የሚመረምር፡ልዩ፡ዕውቀት፡ያለውን፡ሰው፡እንዲጠይቅ፡ይፈቀድለታል። የሕጉን ፡ የማሻሻል ፡ ዓላማ ፡ በተጨማሪ ፡ የሚያመለክት ፤ ከዚህ ፡ በታች ፡ የምንጠቅ ሰው ፤ አንድ ፡ ዓይነት ፡ ቅጣት ፡ ቢጣልባቸው ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሱ ፡ ጥፋተኞች ፡ “በወንጀለኛነት ፡ እንደ ፡ ተቀጡ ፡ ሆነው ፡ አይቆጠሩም ፡”⁵⁵ የሚለው ፡ ድንጋጌ ፡ ነው ።

51. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፻፳፯ ፡ ሆኖም ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፻፳፰ ፡ “በመሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ መኖሪያ ፡ ክፍል ፡ ወይም ፡ በተጠባባቂው ፡ ባለሥልጣን ፡ ራፖርት ፡ መሠረት ፡” ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ የተወሰነውን ፡ ውሳኔ ፡ “ለመለወጥ ፡” እንደሚችል ፡ ይናገራል ። ምናልባትም ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ በዚህ ፡ ሥልጣኑ ፡ ሕጉ ፡ በሚፈቅደው ፡ መሠረት ፡ የልጁ ፡ መጠበቅ ፡ ያለጊዜው ፡ እንዲቆም ፡ ወይም ፡ እንዲራዘም ፡ ለማድረግ ፡ ይችላል ፡ ይሆናል ። ከታች ፡ የማስታወሻ ፡ ቁጥር ፡ ፳፩ ፡ ይመለከታል ።

ይህ ፡ ቅንጅት ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፤ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ በየሁለት ፡ ዓመት ፡ ውሳኔውን ፡ እንዲያይ ፡ ተደርጎ ፡ ላልተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ ሕክምና ፡ ለሚደረግላቸው ፤ የአእምሮ ፡ ጉድለት ፡ ላለባቸው ፡ ሰዎች ፡ ከሚደነግገው ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ጋር ፡ አይመሳሰልም። የድርጅቱ ፡ አስተዳደር ፡ ባለሥልጣኖች ፡ በሚሰጡት ፡ ራፖርት ፡ መሠረት ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ራፖርትን ፡ የተቀበለው ፡ እንደሆነ ፡ ተከላኹን ፡ ይለቀቃል ። ምናልባት ፡ ከዚህ ፡ በተሻለ ፡ ሁኔታ ፡ ወጣቱን ፡ ወደ ፡ መልካም ፡ ሰውነት ፡ ለመመለስ ፡ የታቀደ ፡ ቅንጅት ፡ ካለም ፤ በቁጥር ፡ ፻፳፯ ፡ መሠረት ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ አስቀድሞ ፡ የሰጠው ፡ ተከላኹ ፡ የሚጠበቅበትን ፡ ጊዜ ፡ ልክ ፡ ተቀባይነትን ፡ አያገኝም ። ይሆናል ። በዚህም ፡ ፈንታ ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ የመጨረሻውን ፡ የጊዜ ፡ ልክ ፡ ከወሰነ ፡ ይበቃዋል ። ነገር ፡ ግን ፡ የድርጅቱ ፡ አስተዳደር ፡ ባለሥልጣኖች ፡ በጥፋተኛው ፡ መሻሻል ፡ ሁኔታ ፡ ላይ ፡ ባደረጉት ፡ ጥናት ፡ መሠረት ፡ ተከላኹን ፡ በተቀዳሚ ፡ እንዲለቁት ፡ ሊፈቅድ ፡ ይችላል ። በዚህም ፡ ዓይነት ፡ ለፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ፈቃድ ፡ አለማስፈለጉን ፡ በማሳየት ፤ የሚያስፈልግ ፡ ወጪና ፡ የነገሩ ፡ መዘግየት ፡ ሊወገድ ፡ ይችላል ።

52. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፻፳፯ (፪) ፡ በኢትዮጵያ ፡ አንድ ፡ ጥፋተኛ ፡ በገደብ ፡ የሚለቀቀው ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ሲያጸድቀው ፡ ብቻ ፡ ነው ፤ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሱ ፡ ወጣቶችን ፡ የሚመለከተው ፡ ቅንጅት ፡ የቅጣቱን ፡ ሁለት ፡ ሦስተኛ ፡ ጊዜ ፡ ሳይጨርሱ ፡ አዋቂ ፡ ጥፋተኞች ፡ በገደብ ፡ እንዲለቀቁ ፡ ስለማይፈቅድ ፡ ላላ ፡ ያለ ፡ ነው ። የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፻፲፪ ፡ ፪፻፺፮ ፡ የሚከተሉትን ፡ ይመለከታል ።

53. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፶፬ ።

54. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፶፩ ፡ ምናልባት ፡ “አጠባበቅ” ፡ የሚለው ፡ ቃል ፤ ወጣቱን ፡ ከመጥፎ ፡ አካባቢ ፡ መጠበቅን ፡ እንጂ ፡ ጎብረተ ፡ ሰቡን ፡ ከወጣቱ ፡ መጠበቅን ፡ የሚያመለክት ፡ አይደለም ።

55. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፻፳፱ ፡ ከማስታወሻ ፡ ቁጥር ፡ ፳፩ ፡ እስከ ፡ ፳፮ ፡ ያለውን ፡ ጽሑፍ ፡ ይመለከታል ።

ልዩ ፡ ቅጣቶች ።

አካለ ፡ መጠን ፡ ላላደረሱ ፡ ወጣቶች ፡ የሚታዘዙት ፡ ቅጣቶች ፡ በአንድ ፡ አዋቂ ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ከሚጣሉት ፡ ቅጣቶች ፡ በጣም ፡ ቀለል ፡ ያሉ ፡ ናቸው ። እላይ ፡ እንደጠቀስናቸው ፡ ውሳኔዎችም ፡ እነዚህ ፡ ቅጣቶች ፡ እንደተለመደው ፡⁵⁶ በጥፋቱ ፡ ክብደትና ፡ መቅለል ፡ መሠረት ፡ ከልዩ ፡ ወንጀሎች ፡ ጋር ፡ “የተጸመሩ” አይደሉም ። ለመጀመሪያ ፡ ጊዜ ፡ አንድ ፡ ወይም ፡ ብዙ ፡ ጥፋቶች ፡ ማጥፋቱ ፡ በፍርድ ፡ ከተረጋገጠ ፡ በኋላ ፡ ከተደነገጉት ፡ ልዩ ፡ ውሳኔዎች ፡ አንዱን ፡ የፈጸመ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰ ፡ ሰው ፡ ማናቸውንም ፡ ወንጀል ፡ ሠርቶ ፡ ለፍርድ ፡ በቀረበ ፡ ጊዜ ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ የፊትኞቹ ፡ ልዩ ፡ ውሳኔዎች ፡ “ፍሬ ፡ አለመስጠታቸው” ከተሰማው ፡ ከተደነገጉት ፡ ልዩ ፡ ቅጣቶች ፡ በአንዱ ፡ ሊቀጣው ፡ ይችላል ።⁵⁷ እነዚህም ፡ ልዩ ፡ ቅጣቶች ፡ የገንዘብ ፡ መቀጫ ፡ ቀላል ፡ የአካል ፡ ቅጣትና ፡ እሥራት ፡ ናቸው ። የገንዘብ ፡ መቀጫ ፡ የሚወሰነው ፡ “አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ጥፋተኛ ፡ መቀጫውን ፡ መክፈል ፡ የሚችል ፡ ሲሆንና ፡ ምክንያቱንም ፡ ለመረዳት ፡ ሲችል ፡ ነው” ።⁵⁸ የአካል ፡ ቅጣት ፡ የሚፈጸመው ፡ በአለንጋ ፡ ሲሆን ፤ ከእሥራ ፡ ሁለት ፡ አለንጋ ፡ መብለጥ ፡ የለበትም ።⁵⁹ የአካል ፡ ቅጣት ፡ የሚፈጸመው ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ሰው ፡ “እንቢተኛ ፡ ሆኖ ፡ የተገኘ ፡ እንደሆነና ፡ ፍርድ ፡ ቤቱም ፡ ይህ ፡ ቅጣት ፡ ቢፈጸምበት ፡” ወደ ፡ በጎ ፡ መንፈስ ፡ የሚመልሰውና ፡ ጠባዩን ፡ የሚያሻሽልለት ፡ መሆኑን ፡ የገመተ ፡ እንደሆነ ፡ ብቻ ፡ ነው ።⁶⁰ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሱ ፡ ልጆች ፡ “እንደደንቡ ፡ እስከ ፡ ፀሥር ፡ ዓመትና ፡ ከዚያም ፡ በላይ ፡ የሆነ ፡ የጽኑ ፡ እሥራት ፡ ቅጣት ፡ ወይም ፡ የሞት ፡ ፍርድ ፡ ቅጣት ፡ የሚያስከትል ፡ ከባድ ፡ ወንጀል ፡ ሠርተው” ካልተገኙ ፡ በስተቀር ፡ የሚደርሱባቸው ፡ ሁለቱ ፡ ቅጣቶች ፡ የገንዘብ ፡ መቀጫና ፡ የአካል ፡ ቅጣት ፡ ብቻ ፡ ናቸው ።

- 56. ከባድ ፡ ወንጀል ፡ በተፈጸመ ፡ ጊዜ ፡ ብቻ ፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ በቁጥር ፡ ፻፸፫ ፡ መሠረት ፡ የሚጣለው ፡ እስራት ፡ ልዩ ፡ ቅጣት ፡ ነው ። ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ ያለውን ፡ ጽሑፍ ፡ ይመለከቷል ።
- 57. ወጣቱ ፡ በኋላ ፡ ከሚያሳየው ፡ ጠባይ ፡ ማለትም ፡ ከወጣቱ ፡ ሕግ ፡ አክባሪነት ፡ ወይም ፡ አፍራሽነት ፡ በስተቀር ፡ የተወሰነው ፡ ጥንቃቄ ፡ ፍሬ ፡ መስጠት ፡ አለመስጠቱን ፡ የሚያሳይ ፡ ሌላ ፡ መንገድ ፡ መኖር ፡ አለመኖሩን ፡ ለማወቅ ፡ አስቸጋሪ ፡ ነው ። ይህ ፡ ቢሆን ፡ ኖሮ ፤ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ በቁጥር ፡ ፻፸፭ ፡ ውስጥ ፤ ጥንቃቄ ፡ የተሰጠው ፡ አንድ ፡ ልጅ ፡ ለሁለተኛ ፡ ጊዜ ፡ የጥፋተኛነት ፡ ውሳኔ ፡ በተሰጠ ፡ ጊዜ ፡ ቅጣት ፡ ሊወሰንበት ፡ ይቻላል ፡ ብለው ፡ በግልጽ ፡ ቢደነግጉ ፡ ለሕግ ፡ አርቃቂዎቹ ፡ የቀና ፡ መንገድ ፡ በሆነ ፡ ነበር ። ስለዚህ ፡ አዲስ ፡ የጥፋተኛነት ፡ ውሳኔ ፡ መስጠት ፡ ብቻውን ፡ በቂ ፡ ይሆናል ፡ ተብሎ ፡ የታቀደ ፡ ስለማይመስል ፤ በተጨማሪ ፡ ጥንቃቄው ፡ ፍሬ ፡ አለመስጠቱን ፡ የሚያሳይ ፡ ፍርድ ፡ መስጠት ፡ ያስፈልጋል ። በዚህ ፡ ምክንያት ፡ አንድ ፡ ጥንቃቄ ፡ ከተፈጸመ ፡ በኋላ ፤ የተሰጠ ፡ የጥፋተኛነት ፡ ውሳኔ ፡ ቢኖርም ፡ እንኳ ፤ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ቀድሞ ፡ የተሰጡት ፡ ጥንቃቄዎች ፡ ፍሬ ፡ ሰጥተው ፡ የሚያገኝበት ፡ ጊዜ ፡ አይጠፋም ። ይህም ፡ የሚሆነው ፡ ለምሳሌ ፡ ልጅ ፡ ጠባዩንና ፡ ዝንባሌውን ፡ በጠቅላላው ፡ በጣም ፡ አሻሽሎ ፡ ሲገኝና ፡ አዲሱ ፡ ጥፋትም ፡ ከቀድሞ ፡ የነበረው ፡ ሁኔታ ፡ ጋር ፡ የማይገናኝ ፡ ቀላል ፡ ጥፋት ፡ ሲሆን ፡ ነው ።
- 58. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፻፸፩ ፤ ነገር ፡ ግን ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፯፻፲ን ፡ ይመለከቷል ።
ቁጥር ፡ ፯፻፲ ፡ የደንብ ፡ መጣስን ፡ በሚመለከቱ ፡ ጉዳዮች ፡ ልጅ ፡ መቀጫውን ፡ ለመክፈል ፡ በማይችል ፡ በት ፡ ጊዜ ፡ ወላጆቹ ፡ ወይም ፡ ሌሎች ፡ እንዲከፍሉ ፡ ስለሚያዘኑ ፤ በቁጥር ፡ ፻፸፩ ፡ ውስጥ ፡ ካለው ፡ መሠረታዊ ፡ ሐሳብ ፡ ጋር ፡ የሚጻረር ፡ ይመስላል ። ቅጣቱ ፡ የኋላ ፡ ኋላ ፡ በወላጆቹ ፡ ላይ ፡ የሚፈጸም ፡ ከሆነ ፤ የመቀጫው ፡ ዓላማ ፡ ምን ፡ ይሆን ?
- 59. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፻፸፪ ።
- 60. ከዚያው ፡ የአካል ፡ ቅጣትን ፡ ተፈጻሚነት ፡ በወንዶች ፡ ላይ ፡ ብቻ ፡ የማይወሰነው ፡ የእንግሊዘኛው ፡ ቅጂ ፡ ብቻ ፡ ስለሆነ ፤ የእንግሊዘኛው ፡ ቅጂ ፡ ቁጥር ፡ ፻፸፩ (፩) ፡ ከፈረንሳይኛውና ፡ ከአማርኛው ፡ ቅጂዎች ፡ ጋር ፡ አይስማማም ። በሦስቱም ፡ ቅጂዎች ፡ መሠረት ፡ የግርፋት ፡ ቅጣት ፡ በዐዋቂ ፡ ወንዶች ፡ ላይ ፡ ብቻ ፡ የሚጣል ፡ መሆኑ ፡ ስለሚታይ ፤ የአካል ፡ ቅጣት ፡ የሚጣለው ፡ በወንዶች ፡ ላይ ፡ ብቻ ፡ መሆኑ ፡ ግልጽ ፡ ነው ። የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፻፩ ፡ ሆነ ፡ ይመለከቷል ።

አካለ : መጠን : ያላደረሰው : ልጅ : እንዲህ : ያለ : ከባድ : ወንጀል : ሠርቶ : ከተገኘ ፤
ከሚከተሉት : ሁለት : ቦታዎች : በአንዱ : እንዲታሠር : ያደርገዋል ፤⁶¹ አንደኛው :
በወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : በቁጥር : ፻፳፮ : መሠረት : የሚሰጠውን : ቅጣት ፡ለመፈጸም
አካለ : መጠን : ያላደረሰ : ወጣቶች : አጥፍተው : የሚታሠሩበት : ቦታ : ነው ።
በዚህም : ቦታ : ለደገንነቱ ፤ ከሰው : ተለይቶ : እንዲኖር ፤ ወይም ፤ ልዩ : የሆነ : ሥነ :
ሥርዓት : እንዲኖር : ልዩ : እርምጃዎች : ይወስዳሉ ።⁶² ወይም : በዚህ : ፋንታ : ፍርድ :
ቤቱ ፤ ልጁ : “አደገኛና : አስቸጋሪ : ወይም : ጸጥታን የሚያውክና : ለሌሎችም : ጸጥፎ :
ምሳሌ የሚሆን : መሆኑን” ከተረዳ፣ “በቀጥታ : የቅጣት መፈጸሚያ : (በ)ሆነ ፡ድርጅት”⁶³
እንዲታሠር : ሊያደረግ : ይችላል ፤ ይህም : ምናልባት : ተራ : ወህኒ : ቤት : ማለት :
ይሆናል ። በሆንም : በእንደዚህ : ያለ : ቦታ : ልጁ : ከአዋቂ : እስረኞች : ጋር : መገ
ናገት : የለበትም ።⁶⁴ በወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : በቁጥር : ፻፸፫ : መሠረት : ወደልዩ :
ጠባይ : ማረሚያ : ቦታ : የተላከ : ልጅ : ወደ : ወህኒ : ቤት : ሊዛወር : የሚችለው :
አንደኛ ፣ ጠባይ : የዚህ : ዓይነት : እርምጃ : እንዲወሰድበት : የሚጠይቅ : ሲሆንና :
ሁለተኛ ፣ ልጁ : አሥራ : ስምንት : ዓመት : ሞልቶት : የቅጣቱ : ጊዜ : ግን : አቅመ :
አዳም : ካደረሰበት : ጊዜ : በኋላም : የሚቀጥል : ሆኖ : ሲገኝ : ነው ።⁶⁵ ልጁ : ወደ :
ወህኒ : ቤት : የተዛወረው : በሁለተኛው : ምክንያት : እንደሆነ : ከአዋቂ : እስረኞች :
እንዲለይ : የሚለው : መሠረተ : ሐሳብ : ተፈጻሚ : አይሆንም ።

61. የጠባይ : ማረሚያው : ድርጅት : አስተዳዳሪዎች : በሚያቀርቡት : ራፖርት : መሠረት : ፍርድ : ቤቱ :
አስቀድሞ : የወሰነውን : የጥንቃቄ : ጊዜ : በኋላ : ለማሳጠር : ወይም : ለማስረዘም : መቻል : አለመቻሉን :
ሕገ : ገልጸ : አይናገርም ። የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ቁጥር : ፻፳፮ : እንደቅጣቶች : ሳይሆን : ጥንቃቄ
ዎች : ሊለወጡ : እንደሚችሉ : ብቻ : ይናገራል ። የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ሥነ : ሥርዓት : ቁጥር :
፻፹ ግን : ግልጽ : አይደለም ። ቁጥር : ፻፹ : ጥንቃቄዎችን : እንዲለውጥ : ለቀጪው : ፍርድ : ቤት : ሥል
ጣን : ይሰጠዋል ። ምናልባትም : “ጥንቃቄዎች” የሚለውን : ቃል : ቅጣቶችን : እንዲጨምር : አድ
ርጎ : በሰፊው : ይሠራበት : ይሆናል ፤ ከላይ : በማስታወሻ : ቁጥር : ፵፩ : ያለውን : ጽሑፍ : ይመለከ
ቷል ። አካለ : መጠን : ባላደረሰ : ወጣት : ላይ : የሚሰጠውን : ትእዛዝ : መለወጥ : ወይም : ማሻሻል :
የሚል : አርእስት : ስላለው ፤ ከላይ : የጠቀስነውን : ሐሳብ : ሳያመለክት : አይቀርም ። ደግሞም : የወን
ጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ቁጥር : ፻፩ : “በትክክል : ወደግቡ : ለመድረስ : አስፈላጊ : በሆነ : ጊዜ :
ፍርድ : ቤት : ውሳኔዎችን : ማሻሻል : ይገባዋል” በማለት : አጠቃሎ : ይናገራል ። በተለይ : ወጣቶችን :
በሚመለከት : ረገድ : በቀላሉ : ውሳኔዎችን : ለመለወጥ : ይቻል : ዘንድ : ሰፊውን : ትርጓሜ : መከተል :
ያስፈልጋል ። ሆኖም : ስለተቃዋሚው : ሐሳብ : ከላይ : በማስታወሻ : ቁጥር : ፳፰ : የተጠቀሰውን :
ፒ : ግራቭንን : ገጽ : ፻፵፰ : ላይ : ይመለከታል ።

62. የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ቁጥር : ፻፸፫ (፩)(ሀ) ።
63. የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ቁጥር : ፻፸፫(፩)(ለ) ።
64. ከዚያው ።
65. ከዚያው ።

ቁጥር : ፻፸፫(፪) : በሦስተኛው : መደብ : (ፓራግራፍ) : ላይ : “እንዲህም : በሆነ : ጊዜ : ፍርድ :
ቤቱ : ይህ : ጥፋተኛ : ታስሮ : የሚቆይበትን : ጊዜ : ለመወሰን ፤ ወንጀለኛው : በመቀጫ : ቦታ : የቆየ
በትን : ጊዜ : ይህ : ቅጣት : በግምት : ምን : ዐይነት : የማሻሻል : ውጤት : እንዳስገኘ : እንደመሰለው ።”
መገመት : አለበት : ይላል ። እዚህ : ላይ : ሁለት : ግልጽ : ያልሆኑ : ነገሮች : አሉ ። አንደኛ ፤ “እንዲ
ህም : በሆነ : ጊዜ” ማለት : ወንጀለኞቹ : አካለ : መጠን : አድርሰው ፤ ወይም : ደግሞ : በጠባይ
ቸው : ምክንያት : ወደወህኒ : ቤት : በተዛወሩ : ጊዜ : ማለት : ነው ? ሁለተኛ ፤ ፍርድ : ቤቱ : መጀመ
ሪያ : የወሰነው : የእስራት : ጊዜ : ወጣቱ : በጠባይ : ማረሚያው : ድርጅት : ሳለ : በሱ : ላይ : ያስገኘው :
ውጤት : ካለ ፤ እሱን : በመመልከት : የእስራቱን : ጊዜ : ለማስረዘምና : ለማሳጠር : እንዲችል : ይህ :
ድንጋጌ : ሥልጣን : ይሰጠዋል ? ከሰጠው ፤ ፍርድ : ቤቱ : በሁለቱም : ድርጅቶች : የሚፈጸ
መውን : ጠቅላላውን : የእስራት : ጊዜ : የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ቁጥር : ፻፸፫ (፪) : ከሚያዘው :
ከሶሥር : ዓመት : በላይ : ይሆን : ዘንድ : አስቀድሞ : በእስራት : የጠፋትን : ዓመታት : ለመቀነስ :
ይችላል ? እንዲህ : ያለው : ትርጓሜ : አሳሳቢ : ሐሳቦችን : ስለሚፈጥር : በሕግ : አርቃቂዎቹ : ሐሳብ :
የነበረ : አይመስልም ። የሆነ : ሆኖ : ፍርድ : ቤቶች : ወይም : ፓርላማ : በዚህ : ጉዳይ : ላይ : ማብ
ራሪያ : እንዲሰጡ : ያስፈልጋል ።

ስለ : እስራት : ቅጣት : ልናስታውሳቸው : የሚገቡ : ሁለት : ነገሮች : አሉ ።
 አንደኛ : ለወጣት : ጥፋተኞች : እንደሚሰጡት : ሌሎች : ቅጣቶች : ሁሉ : የእስራት :
 ቅጣት : ወጣቱ : የፈጸመው : የመጀመሪያው : ወንጀል : ነፍስ : መግደል : ቢሆንም :
 እንኳ ፤ ለመጀመሪያው : ወንጀል : ቅጣት : አይሆንም ። ከልዩ : የጥንቃቄ : ቅጣቶች :
 አንዱ : ተሞክሮ : “ፍሬ : አለመስጠቱ” ካልታየ : በስተቀር : ዋናው : ቅጣት : በፍ
 ጹም : አይታዘዝም ።⁶⁶ በሌላ : አነጋገር : ከባዱ : ወንጀል : የሚታዘዘው : ልጁ :
 ለሁለተኛ : ጊዜ : ጥፋተኛ : ሆኖ : ሲገኝ : መሆን : አለበት ። ሁለተኛ : ፍርድ : ቤቱ የእ
 ስራት : ቅጣት : እንዲወስን : አይገደድም ፤ አዲሱ : የጥፋተኛነት : ውሳኔ : በከባድ :
 ወንጀል : ላይ : ቢሆንም : እንኳ ፤ ሕጉ : ፍርድ : ቤቱ : የጥንቃቄ : ቅጣት : ወይም ፤
 ከቀላል : ቅጣቶች : አንዱን : እንዲያዝ : ይፈቀድለታል ።⁶⁷

በወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : በቁጥር : ፻፸፫ : መሠረት : የሚታዘዝ : የእስራት :
 ቅጣት : ሁልጊዜ : ብሔራዊ : (ሲቭል) : መብቶችን : ማጣትን : አያስከትልም ፤ ነገር፣ ግን ፤
 ፍርድ : ቤቱ : “በተለይ : ከፍተኛ : የሆነው : ወንጀል : በመፈጸሙ : ምክንያት ፤
 ይህን : ቅጣት : መወሰን : ፍጹም : አስፈላጊ : መሆኑን : (ከተረዳው)” የአሥራት :
 ቅጣት : እንዲያዝ : ሕጉ : ይፈቀድለታል ።⁶⁸ ከዚህ : ላይ : የሕጉን : ከአስፈላጊው ፤
 በላይ : ጥብቅ : መሆን : ለመተቸት : ይቻላል ። — የአሥር : ወይም : የአሥራ : ሁለት ፤
 ዓመት : ልጅ : የመራጭነት ፤ ለሕዝብ : አገልግሎት : ሥራ : የመሾም : ወይም ፤
 ምስክር : የመሆን : መብቱን : ለዕድሜ : ልክ : የሚያሳጣ : ወንጀል : ይሠራል ።
 ብሎ ፤ ማሰብ : አስቸጋሪ ፤ ነው ።⁶⁹ መኖሩ : በያጠራጥርም ፤ እንኳ ፤ እንዲህ ፤ ያለውን ፤
 ሥልጣን ፤ ለፍርድ : ቤት ፤ መስጠቱ ፤ የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ ፤ አጥፊውን ፤
 ወጣት ፤ ማሻሻል ፤ ካለው ፤ ታላቅ ፤ ዓላማ ፤ ጋር ፤ ተስማሚ ፤ ይሆናል ። እንዲ
 ሁም ፤ የጠባይ ፤ ማሻሻያ ፤ ትምህርት ፤ ቤት ፤ ዓይነት ፤ በሆነ ፤ “የጠባይ ፤ ማረ
 ሚያ ፤ ቤት” ፤ ሳይሆን ፤ በተራ ፤ ወህኒ ፤ ቤት ፤ በማሠር ፤ ወጣት ፤ ጥፋተኛውን ፤
 ለመቅጣት ፤ በወንጀለኛ ፤ መቅጫ ፤ ሕግ ፤ በቁጥር ፤ ፻፸፫ ፤ መሠረት ፤ ፍርድ ፤ ቤቱ ፤
 ያለው ፤ ሥልጣን ፤ ከላይ ፤ ከተጠቀሰው ፤ ዓላማ ፤ ጋር ፤ የሚፃረር ፤ ሳይሆን ፤ ይችላል ።
 የተሠራው ፤ ወንጀል ፤ እጅግ ፤ አስቃቂ ፤ ቢሆንም ፤ ጎብረተ ፤ ሰቡ ፤ የአሥር ፤

66. ከላይ ፤ በማስታወሻ ፤ ቁጥር ፤ ፵፪ ፤ እስከ ፤ ፵፫ ፤ ያለውን ፤ ጽሑፍ ፤ ይመለከታል ።
 67. ሕጉ ፤ ስለዚህ ፤ ጉዳይ ፤ በጣም ፤ ግልጽ ፤ አይደለም ። ሆኖም ፤ በወንጀለኛ ፤ መቅጫ ፤ ሕግ ፤ በቁጥር ፤
 ፻፸፫(፩) ፤ ውስጥ ፤ “ያዛል ፤” የሚለው ፤ ቃል ፤ ስለዚህ ፤ ጉዳይ ፤ ፍንጭ ፤ ይሰጣል ። ሕግ ፤ አርቃቂው ፤
 እንዲህ ፤ ያሉ ፤ ጉዳዮችን ፤ በሚመለከት ፤ ረገድ ፤ እስራት ፤ ማዘዝ ፤ በፍርድ ፤ ቤት ፤ ላይ ፤ አስገዳጅ ፤
 እንዲሆን ፤ ቢፈልግ ፤ ኖር ፤ በ“ያዛል ፤” ፈንታ ፤ “ማዘዝ ፤ ይገባዋል ፤” ብሎ ፤ በደነገገ ፤ ነበር ።
 68. የወንጀለኛ ፤ መቅጫ ፤ ሕግ ፤ ቁጥር ፤ ፻፸፯ ።
 69. በወንጀለኛ ፤ መቅጫ ፤ ሕግ ፤ በቁጥር ፤ ፻፸፫-፳፬ ፤ መሠረት ፤ አንድ ፤ ሰው ፤ ብሔራዊ ፤ መብቶቹን ፤ የሚ
 ያጣው ፤ ለጊዜው ፤ ወይም ፤ ለዘላለሙ ፤ ሲሆን ፤ ወጣት ፤ ጥፋተኞችን ፤ በሚመለከት ፤ ረገድ ፤ በተለይ ፤
 የፍርድ ፤ ቤቱን ፤ ሥልጣን ፤ የሚወስን ፤ ድንጋጌ ፤ የለም ። በአርግጥ ፤ ስለመሰየም ፤ ጉዳይ ፤ ጥፋተኛው ፤
 ሲያመለክት ፤ ይችላል ። የሆነ ፤ ሆኖ ፤ እንዲሰየም ፤ የሚፈቅድለት ፤ አስቸጋሪ ፤ ሁኔታዎችን ፤ ካሟላ ፤
 በኋላ ፤ ነው ። ብሔራዊ ፤ መብቶቹን ፤ እስኪያሳጣ ፤ ድረስ ፤ ከባድ ፤ የሆነ ፤ ወንጀል ፤ ከሠራ ፤ ለመሰየም ፤
 የሚችለው ፤ ቅጣቱን ፤ ከፈጸመ ፤ አሥር ፤ ዓመት ፤ ማለፉን ፤ ያሳየ ፤ እንደሆነ ፤ ነው ። የወንጀለኛ ፤
 መቅጫ ፤ ሕግ ፤ ቁጥር ፤ ፻፹ ፤ ቁጥር ፤ ፻፶፪-፶፯ ፤ በዚያን ፤ ጊዜ ፤ ወጣት ፤ ጥፋተኛውን ፤ ለመኖር ፤
 የሚያስችሉት ፤ ብዙ ፤ ነገሮች ፤ ያልፉበታል ። በተሟላ ፤ ሁኔታ ፤ ወደመልካም ፤ ሰውነት ፤ ለመመለስ ፤
 ያለው ፤ ዕድልም ፤ በጣም ፤ ትንሽ ፤ ይሆንበታል ። ወጣት ፤ ሰዎችን ፤ የሚመለከቱትን ፤ አጠቃላይ ፤
 ድንጋጌዎች ፤ የሚመሩትን ፤ ልዩ ፤ ዓላማዎች ፤ ከያዘ ፤ አይቀር ፤ የወንጀለኛ ፤ መቅጫ ፤ ሕግ ፤ በቁጥር ፤
 ፻፹ ፤ የታሰሩ ፤ ወጣት ፤ ጥፋተኞችን ፤ በሌላ ፤ ወጣት ፤ ጥፋተኞች ፤ መሰየም ፤ ጊዜ ፤ በተለይ ፤ ተፈጻሚ ፤
 ከሚሆነው ፤ ከሁለት ፤ ዓመታት ፤ ጊዜ ፤ በኋላ ፤ የመፈታትን ፤ ጥቅም ፤ ባያሳጣቸው ፤ በተሻለ ፤ ነበር ።
 ኤም ፤ ሬልፕ ፤ ግራቭን ፤ እንደተናገሩት ፤ “የማይታረሙ ፤ ወጣቶች ፤ መኖራቸው ፤ የሚያጠራጥር ፤ ነው።”
 ግራቭን ፤ ከላይ ፤ በማስታወሻ ፤ ቁጥር ፤ ፳፰ ፤ የተጠቀሰው ፤ ገጽ ፤ ፻፶፩ ።

ወይም : የአሥራ : ሁለት : ዓመትን : ልጅ : እንደ : “የማይታረም” : ቆጥሮ : ከነ
ጭራሹ : ይተወው : ለማለት : ያስቸግራል ። በእርግጥ : ቢያንስ : አሥራ : ሰባት :
ዓመት : እስኪሆነው : ድረስ : እንኳን : ማናቸውንም : ልጅ : በተገቢ : ጥንቃቄና :
ሥነ : ሥርዓት : ለማዳን : ተስፋ : አለ ።

በወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : በቁጥር : ፻፳፯ : የተጠቀሰው : ዓይነት : ቦታ :⁷⁰
በአ.ትዮጵያ : ካለ : እንዲህ : ያለው : ቦታ : በእርግጥ : ከወገኒ : ቤት : ይልቅ : ለጥፋተኛ :
ልጆች : በጣም : የተሻለ : አካባቢ : ሲሆን ፤ “ተገቢውን : ሥነ : ሥርዓት” ለማስፈጸም፤
የሚረዱት : በቁጥር : ፻፳፯ : የተፈቀዱት : ነገሮች : ለዝቅተኛ : የዕድሜ : ክልሎች :
አጠባበቅና : ጥንቃቄ : መሟላት : ያለበትን : ማናቸውንም : ተገቢ : ፍላጎት : በቀላሉ :
ያረካሉ ።

የጥፋተኛነትና : የቅጣት : ውጤቶች ።

ስለአንድ : አካለ : መጠን : ያላደረሰ : ወጣት : ጥፋተኛ : ሆኖ : መገኘትና : ቅጣት :
በምንነጋገርበት : ጊዜ ፤ ከላይ : ከተጠቀሱት : ቅጣቶች : በአንዱ : የተቀጡ : ወጣት :
ጥፋተኞችን : የጥንቃቄ : ቅጣቶች : ብቻ : ከተጣለባቸው : ወጣት : ጥፋተኞች : በመ
ጠኑ : መለየት : አለብን ።

ከበድ : ባሉ : ሁኔታዎች : ውስጥ : ስለሚገኙት : ስለመጀመሪያዎቹ : ወጣት :
ጥፋተኞች : እንኳን ፤ ወጣቱ : የኋላ : ኋላ : ወደ : መልካም : ሰውነት : የሚመለስበትን :
ሁኔታ : ለማቃለል : ይቻላል ። ዘንድ ፤ በወንጀል : ጥፋተኛ : ሆኖ : መገኘት : ዘወትር :
የሚያስከትላቸውን : ውጤቶች : ሕግ : አርቃቂዎቹ : በሦስት : መንገዶች : ለማሻሻል ፤
ሞክረዋል ፤ እነዚህም : የነገሩ : በዝግ : ችሎት : መሰማት : የጥፋተኛውን : የወንጀል :
መዝገብ : በምስጢር : መጠበቅና : የጥፋተኛውን : መሰየም : የሚያቃልሉ : ሁኔታዎች :
ናቸው ።

ወጣት-ነክ : ጉዳዮች : በዝግ : ችሎት : እንዲሰሙ : ሕጉ : የሚያዘበት : ምክንያት :
የወጣት-ነክ : ነገሮች : መሰማት : ምስጢር : ሆኖ : እንዲጠበቅ : ለማድረግ : ይመስላል።⁷¹
ስለዚህም : ጉዳይ : ወደፊት : እንነጋገራለን ።⁷² ቢሆንም : እዚህ : ላይ : ሕጉ : ይህን :
በማድረግ : ዓላማውን : ለመፈጸም : ይችላል : ወይስ : አይችልም : ብለን : መጠየቅ :
ተገቢ : ነው ። አንደኛ ፤ ፍርድ : ቤቱ : የቀረበለትን : ነገር : ልዩ : ሁኔታ : አይቶ :
በ“ምስጢር” : እንዲሰማ : ለሕዝብ : እንዳይገለጽና : እንዳይታተም : ትእዛዝ :
ካላወጣ : በስተቀር ፤⁷³ በጋዜጣና : በመሳሰሉት : ሁሉ : እንዳይወጣ : የሚከለክል :
ሕግ ፤ ወይም ፖሊስ : ተጎጂው : ወገን : ወይም : ምስክሮቹ : የነገሩን : መሰማት :

70. በአሁኑ : ጊዜ : አንድ : ብቻ : አለ ። ይኸውም : በሰውም : ሆነ : በቤት : በጠቅላላው : የተሟላ : ድር
ጅት : የሌለው : የአዲስ : አበባ : የማሰልጠኛ : ትምህርት : ቤትና : የጠባይ : ማረሚያ : ቤት : ነው ።
አካለ : መጠን : ላላደረሱ : ወጣቶች : በአስመራና : በድሬደዋ : ወደፊት : ቤቶች : ይሠራሉ : ተብሏል ።

71. የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ሥነ : ሥርዓት : ቁጥር : ፻፸፯ (፩) ።

72. ከታች : በማስታወሻ : ቁጥር : ፻፹ና : በተከታዮቹ : ቁጥሮች : ያለውን : ጽሑፍ : ይመለከታል ።

73. ወጣቶችን : በሚመለከቱ : ጉዳዮች : ፍርድ : ለሕዝብ : እንዳይገለጽ : የሚከለክለው : የወንጀለኛ :
መቅጫ : ሕግ : ቁጥር : ፻፺፱ ፤ በፍርድ : ቤቱ : የሚታዘዘውን : የፍርዱን : መገለጽ : ብቻ :
በግልጽ : ይከለክላል : (ቁጥር : ፻፺፱) ። ቁጥር : ፻፸፱ ፤ በተጨማሪ : “(አካለ : መጠን : ያላደረሰውን :
ልጅ : አፈሲዮል) : መዝገብ ለነገሩ : ባዕድ : ለሆኑ ፤ ለሌሎች ፤ ሰዎች” እንዳይገለጽ : ይከለክላል ።
ነገር : ግን : ይህ : ስለነገሩ : በጋዜጣ : ኢንተርኒው : ማተምን : በመሰለ : ሁኔታ : መግለጽን : የሚመለ
ከት : አይመስልም ። ስለዚህ : የፍርድ : ሥነ : ሥርዓት : ምስጢርን : መግለጽ : እንደሚያስቀጣ : የሚ
ናገሩት : የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ቁጥር : ፻፺፱ ፤ ፻፺፱ና ፤ ፻፺፮ ፤ ለእንደዚህ : ያሉት : ጉዳዮች :
ሁልጊዜ : ተፈጻሚ : የሚሆኑ : አይመስልም ።

ሁኔታ : ከነገሩ : ውጪ : ላሉ : ወገኖች : እንዳይገልጹ፡ የሚከለክል : ሕግ :⁷⁴ አለመኖሩ : ግልጽ : መስሎ : ይታያል ። ለፍርድ : ቤቱ : በአሁኑ : ጊዜ : ይህን : ማድረግ : ቀዋሚ : አሰራር : እንዳልሆነ : ግልጽ : ነው ። ሁለተኛ ፤ በተለይ : ትንሽ : ሕዝብ : ባለ በት : ቦታና : ፍርድ : ቤቱ : የወጣት : ጥፋተኛውን : ነፃነት : የሚቀንሱ : የጥንቃቄ : ቅጣቶች : ወይም : ሌሎች : ቅጣቶች : የወሰነ : እንደሆነ ፤ የነገሩ : መሰማት : ሁኔታና : ቅጣት : ወሬ : በሰፊው : መራባቱ : አይቀርም ።

የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ቁጥር : ፻፸፱ ፤ በወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : በቁጥር : ፻፶፱ ፤ መሠረት : በወጣት-ነክ : ጉዳዮች : ውስጥ : የሚሰጠውን : ፍርድ : ፍርድ : ቤቱ : እንዲታተም : በፍጹም : እንዳያዝ : በመወሰን : የጥፋተኛውን : ወንጀል : መዝገብ : ሕዝብ : እንዳይደርስበት : ለማድረግ : ይሞክራል ። በተጨማሪም : ቁጥር : ፻፸፱ ፤ በወጣቱ : ላይ : የተጣለውን : ቅጣት : የያዘው : የፖሊስ : መዝገብ : “ጉዳዩ : ለሚመለከታቸው : ለመንግሥት : የአስተዳደርና ፤ ለፍርድ : ክፍል : ባለሥልጣኖች : አስፈላጊውን : መረጃ : ለመስጠት : ብቻ : እንዲያገለግልና : የዚህንም : መዝገብ : ቅጂ : ለነገሩ : ባዕድ : ለሆኑ : ለሌሎች : ሰዎች : መግለጽ : በፍጹም : የተከለከለ።” መሆኑን : ይደነግጋል ። የአዋቂ : ሰዎችን : ጉዳዮች : ከሚመለከተው : ደንብ : የበለጠ : ጥፋተኛውን : የሚጠብቀው : ይህ : ድንጋጌ ፤⁷⁵ የወጣቱ : ጥፋተኛ : ሆኖ : መገኘት : አስፈላጊ : ሳይሆን : ለሕዝብ : እንዳይገለጽ : ለማድረግ : የታቀደ : ነው ። ምናልባትም : ወጣቱን : ወደፊት : ለሚቀጥሩት : የግልም : ሆኑ : የመንግሥት : ድርጅቶችን : ለመሰሉ : ወገኖች : በባለሥልጣኖች : አማካይነት : ጥፋተኛነቱ : እንዳይገለጽ : ይኸው : ቁጥር : ይከለክላል ። በተጨማሪም : የመንግሥት : ፈቃድ - ሰጪና : የጦር : ባለሥልጣኖች : ፈቃድ : የሚፈልገውን : ሰው : (እንደታክሲ : ነጂ ፤ የቡና : ቤትና : የሆቴል : ሠራተኛ : ወዘተ--) ወይም : አዲስ : የሚመለመለውን : ሰው : የሕይወት : ታሪክ : ለማወቅ : በሚፈልጉበት : ጊዜ : ነገሩ : እንዳይገለጽላቸው : ይከለክል : ይሆናል ።

በመጨረሻም : ጥፋተኛ : ሆኖ : የተገኘው : ወጣት : የተወሰኑበት : ቅጣቶች : ወይም : ሌላ : የጥንቃቄ : ቅጣቶች : ከተፈጸሙ : ከአምስት ፤⁷⁶ ዓመት : በኋላ ፤⁷⁷ ሳይሆን : ከሁለት ፤⁷⁸ ዓመት : በኋላ : ብቻ : ለመሰየም : ይችላል ። ዘንድ : የማመልከት : መብት : አለው ። የአሥራት : ቅጣት : በተጣለበት : ጊዜ : ብቻ : እንደ : አዋቂዎች : እሱም : ረዘም : ላለ : ጊዜ : መቆየት : ይኖርበት : ይሆናል ።⁷⁹

74. የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ቁጥር : ፻፸፱ ፤ ፻፶፱ና ፤ ፻፷፮ ፤ በማናቸውም : ነገር : ፍርድ : ቤቱ : ምስጢር : ነው : ብሎ : ያዘዘውን ፤ የወሰነውን ፤ ወይም : የበየነውን : መግለጽ : እንደሚያስቀጣ : ይናገራሉ ። ምናልባት : በአንድ : ወጣት : ጉዳይ : እንዲህ : ያለውን : ትእዛዝ : ለመስጠት : ሥልጣን : ይኖረው : ይሆናል ።

75. ተራ : ጉዳዮችን : የሚመራው : የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ቁጥር : ፻፳ “በጠቅላላው : ደንብ” ከፖሊስ : መዝገብ : የተወሰዱ : የቅጣቱ : ቅጂዎች : “የክፍሉ : ባለሥልጣን : ላልሆኑት : ወይም : በጉዳዩ : ለማያገባቸው : ባዕዶች : ሰዎች : ሊገለጹ : እንደማይገባቸው : ብቻ : ሳይሆን : የሚናገረው ፤ ገና : ስላልታወጀ : ማሟያ : ሕግ : ዝርዝር : መምሪያም : ይሰጣል ።

76. የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ቁጥር : ፻፹ ፤

77. የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ቁጥር : ፻፶፱ (ሀ) ።

78. የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ቁጥር : ፻፹ ፤ በአንግሊዘኛውና : በፈረንሳይኛው : ቅጂዎች : በሁለቱም : ቅጣቱ : በተጣለ : “በሁለት : ዓመት :” ውስጥ : ማመልከቻው : መጻፍ : እንዳለበት : ይናገራል ። ነገር : ግን : ይህ : ስሕተት : ሳይሆን : አይቀርም ። ቁጥር : ፻፶፱ (ሀ)ን : ያወዳድሯል : (“በጥቂቱ :” ቅጣቱ : ከተፈጸመበት : ቀን : ጀምሮ : እንደነገሩ : ሁኔታ : አምስት : ወይም : ዐሥር : ዓመት : ማለፍ : አለበት)።

79. የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ቁጥር : ፻፹ ፤ አሰራት : በተፈረደባቸው : ወጣት : ጥፋተኞች : ላይ : ተፈጻሚ : ስለማይሆን ፤ በወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ከቁጥር : ፻፶፱ ፤ እስከ : ፻፷፱ ፤ ባሉት : ቁጥሮች : መሠረት : በዐዋቂዎች : ላይ : ተፈጻሚ : በሚሆነው : አኳኋን : ለወጣት : ጥፋተኞችም : መሰየም : ይፈቀድላቸው : ይሆናል ።

የመሰየም ፡ ውጤቱ ፡ ጥፋተኛው ፡ የፈጸመውን ፡ ቅጣት ፡ መሰረዝና ፡ ከዚህም ፡ በኋላ ፡ ታግደውበት ፡ የነበሩትን ፡ ማንኛውንም ፡ ብሔራዊ ፡ መብቶቹን ፡ መመለስ ፤ በፖሊስ ፡ መዝገብ ፡ ስለሱ ፡ የተመዘገበውን ፡ “እንዳልኖረ ፡ አድርጎ” መፋቅና ፤⁸⁰ ያለፈውን ፡ ጥፋቱን ፡ በማናቸውም ፡ መንገድ ፡ የሚያነሡትን ፡ ሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ በስም ፡ ማጥፋት ፡ ወንጀል ፡ እንዲቀጡ ፡ ማድረግ ፡ ነው ።⁸¹

እስካሁን ፡ ድረስ ፡ ቅጣት ፡ በተወሰነበት ፡ አንድ ፡ ወጣት ፡ ላይ ፡ ጥፋተኛ ፡ ሆኖ ፡ መገኘትና ፡ ቅጣት ፡ የሚያስከትሏቸውን ፡ ውጤቶች ፡ ለማሻሻል ፡ ሕጉ ፡ ስለሚያደርገው ፡ መክራ ፡ ስንነጋገር ፡ ነበር ። ከዚህም ፡ ሌላ ፡ አንድ ፡ የጥንቃቄ ፡ ቅጣት ፡ ብቻ ፡ በተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፻፳፱ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ “በወንጀለኛነት ፡ እንደተቀጣ ፡⁸² ሆኖ ፡ አይቆጠርም ፡” ይላል ። ይህ ፡ ምን ፡ ማለት ፡ ነው? ወንጀለኛ ፡ አድርጎ ፡ የማይቆጥረው ፡ ማነው? የማይቆጠርበትስ ፡ ለእንዴት ፡ ያለ ፡ ጉዳይ ፡ ነው? የሕጉ ፡ ዓላማ ፡ የወጣቱ ፡ ወደ ፡ መልካም ፡ ሰውነት ፡ መመለስ ፡ ይቃኝ ፡ ዘንድ ፡ በወጣቱ ፡ ላይ ፡ ምንም ፡ ዓይነት ፡ የወንጀለኛነት ፡ ምልክት ፡ እንዳይኖር ፡ ለማድረግ ፡ ይመስላል ። ስለዚህ ፡ በተቻለ ፡ መጠን ፡ ከላይ ፡ የጠቀስነው ፡ ቁጥር ፡ ፻፳፱ ፡ የጥፋተኛው ፡ ወጣት ፡ ጉዳይ ፡ በፖሊስ ፡ መዝገብ ፡ መግባት ፡ አይገባውም ፤ ጥፋተኛነቱና ፡ ቅጣቱም ፡ “እንዳልነበሩ” ፡ ሆነው ፡ ሊቆጠሩ ፡ ይገባል ፤ እነሱንም ፡ የሚያነሡ ፡ ከነገሩ ፡ ውጭ ፡ የሆኑ ፡ ሰዎች ፡ በስም ፡ ማጥፋት ፡ ወንጀል ፡ ሕግ ፡ ሊቀጡ ፡ ይገባል ፡ የሚለው ፡ በሥነ ፡ ሥርዓት ፡ የመሰየም ፡ ውጤት ፡ እንዳለው ፡ አድርገን ፡ መተርጎም ፡ ይገባል ። ጥፋተኛው ፡ ወደፊት ፡ አዋቂ ፡ ሰው ፡ ሲሆን ፡ ወንጀል ፡ ሠርቶ ፡ ቢከሰት ፡ በወጣትነቱ ፡ የነበረው ፡ መዝገብ ፡ ቅጣቱን ፡ በምንም ፡ ዓይነት ፡ ሊያሳንሰው ፡ ወይም ፡ ሊያሳድገው ፡ አይችልም ፤ የቅጣቱን ፡ መታገድ ፡⁸³ ጽኑ ፡ ግዛትን ፡⁸⁴ የቅጣቱን ፡ መቅለል ፤⁸⁵ ወይም ፡ መክበድ ፡⁸⁶ የመሳሰሉትን ፡ የቅጣት ፡ ምርጫዎች ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ በማዋል ፡ ረገድ ፡ ጥፋተኛው ፡ በወጣት ፡ ጥፋተኛነት ፡ አስቀድሞ ፡ እንዳልተከሰሰ ፡ ሰው ፡ መቆጠር ፡ አለበት ።

የሆነ ፡ ሆኖ ፤ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፻፳፱ ፡ ለማናቸውም ፡ ጉዳይ ፡ ቃል ፡ በቃል ፡ ተፈጻሚ ፡ እንደማይሆን ፡ ግልጽ ፡ ነው ። አንድ ፡ የጥንቃቄ ፡ ቅጣት ፡ ብቻ ፡ የተወሰነበት ፡ ወጣት ፡ ጥፋተኛ ፡ በወጣት ፡ ጥፋተኛነት ፡ እንደገና ፡ ቢከሰስ ፤ አስቀድሞ ፡ ያጠፋው ፡ ጥፋት ፡ ይታሰብበታል ። ለምሳሌ ፡ የቀድሞው ፡ ቅጣት ፡

80. የሆነ ፡ ሆኖ ፡ ይህ ፡ የመሰየሙ ፡ ውሳኔ ፡ በተሰጠ ፡ በአምስት ፡ ዓመት ፡ ውስጥ ፡ ወንጀል ፡ ሠርቶ ፡ ሌላ ፡ ቅጣት ፡ የተጣለበት ፡ እንደሆነ ፤ የመሰየሙ ፡ ውሳኔ ፡ ሊሻር ፡ ስለሚችል ፤ የአምስት ፡ ዓመቱ ፡ ጊዜ ፡ እስኪያልቅ ፡ ድረስ ፡ የቅጣቱ ፡ ፍርድ ፡ ከፍርዱ ፡ የግል ፡ ሰሌዳ ፡ በእርግጥ ፡ “የሚፋቅለት” ፡ አይመስልም ። የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፻፶፯ና ፡ ፻፶፰ን ፡ ይመለከታል ።

81. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፻፶፰ ።

82. “መቀጣት” የሚለው ፡ ቃል ፡ “ኮንዳምኔ” የሚለው ፡ የፈረንሳይኛ ፡ ቃል ፡ ትርጉም ፡ ነው ። “ኮንዳምኔ” ፡ በተጨማሪ ፡ “ጥፋተኛ ፡ ሆኖ ፡ መገኘት” ፡ ማለት ፡ ሲሆን ፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ በዚህ ፡ ዓይነቱ ፡ ተተርጎሞ ፡ ይገኛል ። የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፻፶፰ ፡ ንዑስ ፡ ቁጥር ፡ (ሀ)ንና (ሐ)ን ፡ ይመለከታል ። ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ ባለው ፡ ጽሑፍ ፡ ውስጥ ፡ የምንነገጋገረው ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፻፳፱ ፡ ጥፋተኛ ፡ ሆኖ ፡ የመገኘትንና ፡ የቅጣትን ፡ ውጤቶች ፡ እንደሚፍቅ ፡ አድርገን ፡ በመተርጎም ፡ ነው ።

83. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፻፺፩ ።

84. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፻፳፰ ።

85. የጥፋተኛው ፡ “አድራጊው ፡ ወንጀሉን ፡ እስከ ፡ ሠራበት ፡ ጊዜ ፡ ድረስ ፡ የዘወትር ፡ ጠባይ ፡ መልካም ፡ የሆነ ፡ እንደሆነ” የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፳፱ (፩)(ሀ) ።

86. ጥፋተኛው ፡ “ጥፋትን ፡ --ልማድ ፡ አድርጎ ፡ የያዘ ፤ የወትሮ ፡ ታሪኩ ፡ በተለየ ፡ አደጋኛነቱን ፡ የሚገልጽ ፡ እንደሆነ ፡ --” ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፳፱ (፩) (ሐ) ።

ፍሬ : እንዳልሰጠ : ተቆጥሮ፣⁸⁷ ሌላ : ቅጣት : በሚወሰንበት : ጊዜ ፤ እንዲህ : ያለው : ፍሬ : አለመስጠት : ወጣቱ : “የማይታረም” : በመሆኑ : ስለሆነ : ለእሥራቱ : ቅጣት : አስፈላጊነት : ማሰረጃ : ሊሆን : ይችላል ።⁸⁸ ስለሆነም : የጥንቃቄ : ቅጣቶችን : ብቻ : የሚያስከትለው : የወጣት : ጥፋተኛነት : የሚያመጣቸውን : ውጤቶች : ቁጥር : ፻፳፱ : ለአንዳንድ : ሁኔታዎች : እንደማያጠፋቸው : እናያለን ፤ የቅጣቱ : መዝገብ : ቢያንስ : ጥፋተኛው : ዐሥራ : ስምንት : ዓመት፣⁹⁰ እስኪሆነው : ድረስ : ዳኞች : ሊያገኙት : በሚችሉበት : ቦታና : መልክ : ሊቀመጥ : ይገባል ።⁸⁹ በዚህ : ምክንያት : የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ቁጥር : ፻፳፱ን : ወጣቱን : በፍጥነት : የመሰየም : ውጤት : እንዲኖረው : አድርገን ፤ በሰፊው : ብንተረጉመውም : እንኳን : በሕጉ : ከወንጀለኛነት : ፍጹም : ንጹሕ : እንደማያደርገው : እንረዳለን ።⁹¹

መደምደሚያ ፤

ጥፋተኛ : ሆኖ : በተገኘ : ወጣት : ላይ : ተፈጻሚ : የሚሆኑት : የወንጀለኛ : መቅጫ ሕግ : ልዩ : እርምጃዎችና : ቅጣቶች : ያላቸው : ልዩ : የአፈጻጸም : መንገድ : ሌሎች : ጥቃቅን : ነገሮችን : ይዟል ፤ ሆኖም : ጠቃሚዎች : ስላልሆኑ : አንነጋገርባቸውም ። ሥነ : ሥርዓት-ነክ : ወደሆኑት : ነገሮች : ከማለፋችን : በፊት : ጥፋተኛነታቸው : በተወሰነባቸው : አካለ : መጠን : ባላደረሱ : ወጣቶች : ላይ : በኢትዮጵያ : ተፈጻሚ : የሚሆነው : የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ድብልቅ : ዓላማዎች : እንዳሉት : መረዳት : በቂ : ነው ። ዘመናዊ : የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕጎች : ሁሉ : በተለይም : በቅርቡ : የተዘጋጀው : የኢትዮጵያው : ወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ዓላማቸው : ጥፋተኛውን : ወደመልካም : ሰውነት : መመለስ : እንደወንጀሉ : መጠን : መቅጣትና : ቅጣቱ : ለሌሎች : ምሳሌ : እንዲሆን : ማድረግ : ነው ። በጠቅላላው : ከነዚህ : ዓላማዎች : በኢትዮጵያ : ሕግ : ውስጥ : ጎልቶ : የሚታየው : የትኛው : እንደሆነና : እስከምንስ : ድረስ : እንደሆነ : አከራካሪ : ጉዳይ : ነው ። ነገር : ግን : ወደ : መልካም : ሰውነት :

87. የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ቁጥር : ፻፸፫ ።

88. የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ቁጥር : ፻፸፫(፩)(ለ) ።

89. የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ቁጥር : ፻፸፱ና : ፻፹ : በወጣት : ጥፋተኛው : ላይ : የተወሰነበትን : “ቅጣትና : ጥንቃቄ” : በፍርድ : ሰሌዳ : ላይ : ስለመመዘገብ : ጉዳይ : ይናገራሉ : (እንክሮው : የደራሲው : ነው) : ጥፋተኛው : በተሰየመ : ጊዜ : በፍርድ : የግል : ሰሌዳ : ላይ : የተመዘገበው : የቅጣት : ፍርድ : እንዲፋቅ : የሚያዘውን : የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ቁጥር : ፻፹፩ (ለ)ን : በአምስት : ዓመት : ጊዜ : ውስጥ : ጥፋተኛው : ሌላ : ወንጀል : የሠራ : እንደሆነ : የተፈቀደለት : የመሰየም : ውሳኔ : እንዲሻር : ከሚያዘው ፤ የቅጣቱ : ፍርድ : መፋቅም : እንዲመዘገብ : ፍንጭ : ከሚሰጠው : ከወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ከቁጥር : ፻፹፯ : ጋር : ለማስታረቅ : አስቸጋሪ : እንደሚሆን : ሁሉ ፤ በቁጥር : ፻፸፱ና : በቁጥር : ፻፹ : የተደነገገውን : ከወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ከቁጥር : ፻፳፱ : ጋር : ለማስታረቅ : አስቸጋሪ : ነው ። እንዲህ : ያሉት : መዝገቦች : የሚቀመጡት : የት : ነው ? የሚያስቀምጣቸውስ : ማንው ?

90. ጥፋተኛነቱ : የተወሰነበት : ጥፋተኛ : እስከ : ዐሥራ : ስምንተኛው : የልደት : ቀን : ድረስ : በወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : በቁጥር : ፻፹፪ : መሠረት : ለወጣት : ጥፋተኞች : የተደነገጉት : ጥንቃቄዎች : ሊጣሉ በት : ይቻላል ። ፍርድ : ቤቱ : እነዚህ : ጥንቃቄዎች : ተፈጻሚ : እንዲሆኑ : የመረጠ : እንደሆነ ፤ የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ቁጥር : ፻፳፱ : አብሮ : ተፈጻሚ : እንደሚሆን : መገንዘብ : ጥሩ : ነው ።

91. እንደደንቡ : መሰየምም : ቢሆን : ወንጀለኛ : ነበር : ከመባል : ነፃ : አያደርገውም ። ከላይ : የማስታወሻ : ቁጥር : ፹፱ን : ይመለከታል ።

92. እነዚህም : ጉዳዩ : “ቀላል” : የሆነ : እንደሆነ : በአንዳንድ : ምክንያቶች : የተነሳ : የሚሰጥን : ቅጣት : አለመቀበልንና : በወጣቶች : ለተፈጸሙ : ወንጀሎች : ሁሉ : ፍርድ : ቤቱ : እንደፈቀደ : የሚወሰነውን : ልዩ : የይርጋ : ጊዜ : የሚመለከት : ድንጋጌን : ይጨምራሉ ። (“ቀላል” : የሚለው : ቃል : የሚመለከተው : የደንብ : መተላለፍ : ሕግን : የሚመለከቱ : ጥፋቶችን : ብቻ : ይሆን : ወይስ : አንዳንድ : የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግን : የሚመለከቱ : ጥፋቶችንም : ይጨምር : ይሆን ?) የወንጀለኛ : መቅጫ : ቁጥር : ፻፸፱ንና : ፻፸፮ን : ይመለከታል ።

የመመለስ ፡ ዓላማዎች ፡ በአዋቂ ፡ አጥፊዎች ፡ ላይ ፡ ተፈጻሚ ፡ ከሚሆኑት ፡ ድንጋጌዎች ፡
 ውስጥ ፡ ይልቅ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ባላደረሱ ፡ ወጣቶች ፡ ላይ ፡ ተፈጻሚ ፡ በሚሆነው ፡
 በልዩ ፡ እርምጃዎችና ፡ ቅጣቶች ፡ ቅንጅት ፡ ውስጥ ፡ ይበልጥ ፡ ጎልተው ፡ እንደሚታዩ ፡
 ግልጽ ፡ ነው ፤ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ወጣት ፡ በይበልጥ ፡ “የሚሻሻል” ፡ ሆኖ ፡
 ተገምቷል ፤ በዚህም ፡ ምክንያት ፡ ለቁጥጥር ፡ በትምህርትና ፡ በአያያዝ ፡ መለዋወጥ ፡
 የተለየ ፡ አስተያየት ፡ ተሰጥቷቸዋል ። ሕዝቡ ፡ ከወንጀል ፡ እንዲጠበቅና ፡ ወንጀለኛው ፡
 እንዲቀጣ ፡ የሚያደርገውን ፡ ጥያቄ ፡ የማርካት ፡ ጉዳይ ፡ ባንድ ፡ በኩል ፡ ቢኖርም ፡
 እንኳ ፤ ተገቢውን ፡ የአያያዝ ፡ ቅጣት ፡ መርጦ ፡ እንዲወስን ፡ ለቀጨው ፡ ዳኛ ፡ የተሰ
 ጠው ፡ ሥልጣንና ፤ ደግሞም ፡ የመንግሥት ፡ አስተዳደር ፡ ባለሥልጣኖች ፡ በጥፋተኛው ፡
 ላይ ፡ የተወሰኑት ፡ ልዩ ፡ እርምጃዎች ፡ መቼ ፡ ማለቅ ፡ እንደሚገባቸው ፡ ሐሳብ ፡ ለመስ
 ጠት ፡ የተሰጣቸው ፡ በተለይ ፡ ሰፊ ፡ የሆነው ፡ ሥልጣን ፡ ጥፋተኛውን ፡ ወደ ፡ መል
 ካም ፡ ሰውነት ፡ መመለሱ ፡ ያለውን ፡ ጥቅም ፡ ያሳያሉ ፤ በተጨማሪም ፡ አካለ ፡
 መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ ጥፋተኛነትና ፡ ቅጣት ፡ የሚያስከትሉትን ፡ ውጤት ፡
 ለማሻሻልና ፡ ጥፋተኛው ፡ ቶሎ ፡ የሚሰየምበትን ፡ ሁኔታ ፡ ለማቃናት ፡ የሚደረገው
 ጥረት ፡ ዓላማው ፡ ይኸው ፡ ነው ። ሆኖም ፡ ባህላዊ ፡ የቅጣት ፡ ዘዴዎችን ፡ ሕጉ ፡ ብዙ ፡
 ጊዜ ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ ሲያውላቸው ፡ እናያለን ። መጥፎ ፡ ተግባር ፡ የሚያሳይ ፡ አካለ ፡
 መጠን ፡ ያላደረሰ ፡ ልጅ ፡ ጉዳይ ፡ በመደበኛ ፡ ፍርድ ፡ ቤቶች ፡ በመደበኛው ፡ የወንጀ
 ለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ አማካይነት ፡ ይመራል ፤ በጥፋተኛው ፡ ልጅ ፡ ላይ ፡ ልዩ ፡ እርምጃ ፡
 የሚወሰነው ፡ ልጁ ፡ አንድ ፡ ወንጀል ፡ መሥራቱ ፡ ከተረጋገጠ ፡ በኋላ ፡ ሲሆን ፤ እር
 ምጃውም ፡ የጥንቃቄ ፡ ቅጣቶች ፡ ተሞክረው ፡ ፍሬ ፡ ያልሰጡ ፡ እንደሆነ ፡ ከሕክምናና ፡
 ከጠባይ ፡ ማረሚያ ፡ ውሳኔዎች ፡ ጋር ፡ ሊሆን ፡ ወይም ፡ በተጨማሪ ፡ ሌሎች ፡ ቅጣቶችን ፡
 ሊይዝ ፡ ይችላል ። ሆኖም ፡ “ከባድ” ፡ ወንጀልን ፡ ደጋግመው ፡ በሚሠሩ ፡ ወጣቶች ፡
 ላይ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ እስኪያደርሱ ፡ ሊቆይ ፡ የሚችል ፡ አስቀድሞ ፡ የተወሰነ ፡
 የሥራት ፡ ዘመን ፡ መጣሉ ፡ የእርምጃው ፡ ዓላማ ፡ ለማሻሻል ፡ ብቻ ፡ የታቀደ ፡ አለመ
 ሆኑን ፡ በግልጽ ፡ ያመለክታል ። እንዲያውም ፡ በእንደዚህ ፡ ያለ ፡ ጊዜ ፡ ዓላማው ፡
 በፍጹም ፡ ተረስቷል ፡ ለማለት ፡ ይቻላል ።

የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፤ አካለ ፡ መጠን ፡ ላላደረሱ ፡

ልጆች ፡ የተደነገጉ ፡ ልዩ ፡ ድንጋጌዎች ።

እስካሁን ፡ ድረስ ፡ ዋናው ፡ የኢትዮጵያ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ በአዋቂ ፡
 ሰዎችና ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ባላደረሱ ፡ ልጆች ፡ ላይ ፡ በአንድ ፡ ዓይነት ፡ መንገድ ፡ በመ
 ጠኑ ፡ ተፈጻሚ ፡ እንደሚሆን ፡ አይተናል ፤ በወንጀሎቹ ፡ ዓይነትና ፡ በወንጀሉ ፡ ጥፋተኛ ፡
 ሆኖ ፡ ለመገኘት ፡ በሚያስፈልጉት ፡ ረገድ ፡ ልዩነት ፡ የለም ። ነገር ፡ ግን ፡ ጥፋቱ ፡ ከተ
 ረጋገጠ ፡ በኋላ ፡ ባለው ፡ ጊዜ ፡ በአዋቂ ፡ ጥፋተኞች ፡ ላይ ፡ የሚፈጸመው ፡ የወንጀለኛ ፡
 መቅጫ ፡ ሕግ ፡ አፈጻጸም ፡ ሁኔታ ፡ ወደጎን ፡ ይተውና ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ባላደረሱ ፡
 ልጆች ፡ ላይ ፡ የሚፈጸም ፡ አጠቃላይና ፡ ራሱን ፡ የቻለ ፡ ልዩ ፡ ውሳኔዎችና ፡ ቅጣቶች ፡
 የሚፈጸሙበት ፡ ዘዴ ፡ በተለይ ፡ ይሰራበታል ።

የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ መልክ ፡ ያልተብራራ ፡ ነው ። “የወ
 ጣት ፡ ጥፋተኞችን ፡ ጉዳይ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡” የያዙ ፡ ዐሥር ፡ ቁጥሮች ፡ ያሉት ፡ አንድ ፡
 ምዕራፍ ፤⁹³ ከመጀመሪያ ፡ እስከመጨረሻ ፡ ያለውን ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ በመያዝ ፡ አጠ

93. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ቁጥር ፡ ፻፩-፲ ።

ቃላይና ፡ ራሱን ፡ የቻለ ፡ መምሪያ ፡ የሚሰጥ ፡ ይመስላል ። አቤቱታና ፡ ክስ ፡ መያዝ ፡ ምርመራ ፡ ፍርድ ፡ ቅጣት ፡ ይግባኝና ፡ የመሳሰሉት ፡ በነዚህ ፡ ጥቂት ፡ ድንጋጌዎች ፡ እንደሚመሩ ፡ ግልጽ ፡ መስሎ ፡ ይታያል ። ድንጋጌዎቹም ፡ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ጉድለት ፡ ስላላቸው ፡ ብዙ ፡ ነገሮች ፡ ሳይነኩ ፡ አልፏል ። በዚህ ፡ ዓይነት ፡ የተፈጠረውን ፡ ጉድለት ፡ ለማሟላት ፡ በቀረው ፡ ብዙ ፡ የሕገ ፡ ክፍል ፡ ለመጠቀም ፡ ይቻላል ፡ እንደሆነ ፤ ከሆነስ ፡ ምን ፡ ያህል ፡ ለመጠቀም ፡ እንደሚቻል ፡ ለመናገር ፡ አብዛኛውን ፡ ጊዜ ፡ አስቸጋሪ ፡ ነው ። ከዚህ ፡ በታች ፡ ከነዚህ ፡ ችግሮች ፡ ስለጥቂቶቹ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓቱን ፡ ደረጃ ፡ በደረጃ ፡ በመመልከት ፡ እንናገራለን ።

የፍርድ ፡ ቤት ፡ ሥልጣን ፤

የፍርድ ፡ ቤትን ፡ ሥልጣን ፡ ጉዳይ ፡ በሁለት ፡ መንገድ ፡ እንመረምረዋለን ፤ አንደኛ፤ ለወጣት ፡ ጥፋተኞች ፡ ለተዘጋጀው ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ተገቢ ፡ የሆኑት ፡ ነገሮች ፡ እንዴት ፡ ያሉ ፡ ናቸው? ሁለተኛ ፤ በነዚህ ፡ ነገሮች ፡ ላይስ ፡ ሥልጣን ፡ ያላቸው ፡ ፍርድ ፡ ቤቶች ፡ የትኞቹ ፡ ናቸው?

፩/ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሱ ፡ ወጣቶችን ፡ ለሚመለከተው ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ተገቢ ፡ ሆኖ ፡ መገኘት ፤

የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ቁጥር ፡ ፻፸፩ ፡ “አካለ ፡ መጠን ፡ (ባ)ላደረሱ ፡ ወጣቶች” ፡ ላይ ፡ የሚቀርብ ፡ የወንጀል ፡ ክስ ፡ ወጣቶችን ፡ በሚመለከተው ፡ በልዩው ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ መሠረት ፡ ይፈጸማል”፡ ይላል ። በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ በቁጥር ፡ ፫ ፡ መሠረት ፡ “አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሱ ፡ ወጣት ፡” የሚባለው ፡ “ዕድሜው ፡ ከ፱ ፡ ዓመት ፡ እስከ ፡ ፲፮ ፡ ዓመት ፡ የሆነ” ሰው ፡ ነው ። ይህ ፡ አገላለጽ ፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ ለወጣት ፡ ሰዎች ፡ የተሰጠውን ፡ አገላለጽ ፡ ሲመስል ፤ ዕድሜያቸው ፡ ከዘጠኝ ፡ ዓመት ፡ በላይ ፡ ሆኖ ፡ ፲፮ ፡ ዓመት ፡ ያልሞላቸውን ፡ ልጆች ፡ እንዲጨምር ፡ እንደታቀደ ፡ አያጠራጥርም ።⁹⁴

እዚህ ፡ ልንመለከተው ፡ የሚገባ ፡ ዋና ፡ ጥያቄ ፤ የልጁ ፡ ዕድሜ ፡ የሚታሰበው ፡ የተከሰሰበትን ፡ ወንጀል ፡ በፈጸመበት ፡ ጊዜ ፡ ነው ፡ ወይስ ፡ ነገሩ ፡ በተንቀሳቀሰበት ፡ (ይኸውም ፡ በተያዘበት ፡ ክስ ፡ በቀረበበት ፤ የነገሩ ፡ መሰማት ፡ በተጀመረበት ፡ ወዘተ) ጊዜ? የሚል ፡ ነው ። ለምሳሌ ፡ ‘ሀ’ በጥቅምት ፡ ፲ ፡ ቀን ፡ ፲፱፻፶፰ ፡ ዓ.ም. የ‘ለ’ን ፡ ሃብት ፡ ዘረፈ ፡ እንበል ። በጥቅምት ፡ ፲፰ ፡ ቀን ፡ ተይዞ ፡ ለባለ ፡ ሥልጣኖች ፡ ቀረበ ። አሥራ ፡ አምስት ፡ ዓመት ፡ የሞላው ፡ ጥቅምት ፡ ፲፮ ፡ ቀን ፡ ስለሆነ ፡ ወንጀሉን ፡ በፈጸመበት ፡ ጊዜ ፡ “አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሱ ፡ ወጣት ፡” ቢሆንም ፤ አሁን ፡ አይደለም ፤ በሱ ፡ ላይ ፡ ተፈጻሚ ፡ የሚሆነው ፡ ተራው ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ነው ፡ ወይስ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ላላደረሱ ፡ ልጆች ፡ የተደነገገው ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት?

የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ለዚህ ፡ ጥያቄ ፡ ምንም ፡ መልስ ፡ አይሰጥም ።⁹⁵ ሆኖም ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫው ፡ ሕግ ፡ የሚረዳ ፡ ይመስላል ። ቁጥር ፡

94. ከላይ ፡ የማስታወሻ ፡ ቁጥር ፡ ፳፰ን ፡ ይመለከቷል ።
 95. የሆነ ፡ ሆኖ ፡ የሕጉን ፡ ረቂቅ ፡ ቁጥር ፡ ፱፻፺፰ን ፡ ያወዳድሯል ። እሱም ፡ ጥፋተኛው ፡ “ወንጀሉ ፡ በተፈጸመ ፡ ጊዜ ፡ ከዘጠኝ ፡ ዓመት ፡ በላይ ፤ ክስ ፡ በቀረበ ፡ ጊዜ ፡ ከዐሥራ ፡ ስምንት ፡ ዓመት ፡ በታች ፡” የሆነ ፡ እንደሆነ ፡ ወጣቶችን ፡ የሚመለከተው ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ተፈጻሚ ፡ እንደሚሆን ፡ ይናገራል ። ፳ ፡ ግራቭን ፡ የኢትዮጵያ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ረቂቅ ፡ (ታኅሣሥ ፡ ፫ ፡ ፲፱፻፵፱ ፤ ያልታተመ ፡ በቀዳማዊ ፡ ኃይለ ፡ ሥላሴ ፡ ዩኒቨርሲቲ ፡ የሕግ ፡ ፋኩልቲ ፡ ቤተ ፡ መዛግብት) ። ከእንግዲህ ፡ ወዲህ ፡ ረቂቅ ፡ ተብሎ ፡ ይጠቀሳል ።

፶፮፡ የሚናገረው፡ አካለ፡ መጠን፡ ስላላደረሱት፡ ወጣቶች፡ ሲሆን ፤ የወንጀለኛ፡ መቅጫ፡ ሕግ፡ ተራ፡ ድንጋጌዎች፡ “ወንጀሉ፡ በተፈጸመበት፡ ጊዜ”፡ ዕድሜው፡ ከዐሥራ፡ አምስት፡ ዓመት፡ በላይ፡ ከዐሥራ፡ ስምንት፡ ዓመት፡ በታች፡ በሆነ፡ ጥፋተኛ፡ ላይ፡ ተፈጸሚ፡ መሆናቸውን፡ ይዘረዝራል ። ጊዜውን፡ ወደ፡ ጎሳ፡ ተመልሰን፡ እያሰበን ፤ የወንጀለኛ፡ መቅጫ፡ ሕግን፡ አፈጻጸም፡ በሚመለከት፡ ረገድ፤ “አካለ፡ መጠን፡ ያላደረሰ፡ ወጣት” የሚባለው፡ ነገሩ፡ በተንቀሳቀሰበት፡ ጊዜ፡ ሳይሆን፡ ሠርቷል፡ የተባለው፡ ወንጀል፡ በተፈጸመበት፡ ጊዜ፡ እድሜው፡ ከዘጠኝ፡ ዓመት፡ በላይና፡ ከዐሥራ፡ አምስት፡ ዓመት፡ በታች፡ የሆነው፡ ነው፡ ለማለት፡ እንችላለን ። ሕፃንነትን፡ የሚገልጸው፡ የወንጀለኛ፡ መቅጫ፡ ሕግ፡ ቁጥር፡ ፶፪ም፡ በዚህ፡ ዓይነት፡ መተርጎም፡ አለበት ፤ የወንጀለኛ፡ መቅጫ ሕግን፡ በሚመለከት፡ ረገድ፡ ሕፃን፡ የሚባለው፡ በተያዘበት፡ ወይም፡ ክሱ፡ በሚሰማበት፡ ጊዜ፡ ዕድሜው፡ ከዘጠኝ፡ ዓመት፡ በላይ፡ ቢሆንም፤ ወንጀሉ፡ በተፈጸመበት፡ ጊዜ፡ ገና፡ ዘጠኝ፡ ዓመት፡ ያልሞላው፡ ነው ። ይህም፡ የቁጥር፡ ፶፪፡ አተረጓጎም፡ (በቴዎሪ)፡ በመሠረተ፡ ሐሳብም፡ ቢሆን፡ የተደገፈ፡ ነው ። ሕፃናት፡ በወንጀል፡ ተጠያቂ፡ አይደሉም፡ የሚለው፡ አስተያየት፡ ለተሠራው፡ ወንጀል፡ ኃላፊ፡ አይሆኑም፡ በሚለው፡ ሐሳብ፡ ላይ፡ የተመሠረተ፡ ነው ። በቁጥር፡ ፶፪፡ መሠረት፡ ሕፃናት፡ “ለሠሩት፡ ሥራ፡ እንደ፡ አላፈዎች፡ ሆነው፡ አይቆጠሩም።” (አንክሮው፡ የደራሲው፡ ነው) ። ይህ፡ ሕፃናት፡ በወንጀል፡ አላፊ፡ አይሆኑም፡ የሚለው፡ አስተሳሰብ፡ እስከ፡ ሕፃኑ፡ ዘጠነኛ፡ ዓመት፡ ድረስ፡ ይጸናል ። ስለዚህ፡ አንድ፡ ልጅ፡ በሕፃንነቱ፡ በሠራው፡ ወንጀል፡ ጊዜ፡ ካለፈ፡ በኋላ፡ እንዲከሰስ፡ መፍቀድ፡ ከዚህ፡ አስተሳሰብ፡ ጋር፡ የሚፃረር፡ ነው ።

የወንጀለኛ፡ መቅጫ፡ ሕግ፡ ሥነ፡ ሥርዓትም፡ በክሱ፡ ውስጥ፡ የተጠቀሰው፡ ወንጀል፡ በተሠራበት፡ ጊዜ፡ ዕድሜው፡ ይታሰብ፡ ዘንድ፤⁹⁶ በዚህ፡ ትርጓሜ፡ መሠረት፡ መተርጎም፡ አለበት ። የዚህ፡ ተቃራኒ፡ የሆነ፡ ትርጉም፡ ግን፡ ባለሥልጣኖች፡ አካለ፡ መጠን፡ ያላደረሰውን፡ ወጣት፡ ጉዳይ፡ እያዘገዩ፡ በአዋቂነቱ፡ ጊዜ፡ ለማንቀሳቀስ፡ እንዲችሉ፡ ያደርጋል ። ዕድሜው፡ የሚታሰበው፡ ወንጀሉ፡ በተፈጸመበት፡ ጊዜ፡ ከሆነ፡ ዘግይቶ፡ ጉዳዩን፡ ለማንቀሳቀስ፡ የሚደረገውን፡ ሙከራ፡ ሁሉ፡ ያስወግዳል ።

፪/ የወጣት፡ ጥፋተኞችን፡ ጉዳይ፡ ለመስማት፡ ሥልጣን፡ ያላቸው፡ ፍርድ፡ ቤቶች።

የኢትዮጵያ፡ መደበኛ፡ የወንጀል፡ ፍርድ፡ ቤቶች፡ አካለ፡ መጠን፡ ባላደረሱ፡ ሰዎችና፡ በአዋቂዎች፡ ላይ፡ የሚቀርቡ፡ ክሶችን፡ ለመስማት፡ ሥልጣን፡ አላቸው ። ይህም፡ የወጣት፡ አጥፊዎች፡ ክስ፡ በወረዳ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ መጀመር፡ አለበት፡ ማለት፡ ነው ።⁹⁷ በመጀመርያ፡ መፈጸም፡ ያለባቸውን፡ ክሱን፡ እንደመመዝገብና፡ የፖሊስ፡ ምርመራን፡ እንደ፡ መቆጣጠር፡ ያሉትን፡ ነገሮች፡ ከፈጸመ፡ በኋላ፡ የወ

96. ከዚህ፡ ጋር፡ በማያያዝ፡ ተከላኩ፡ “ዕድሜው፡ ከዘጠኝ፡ ዓመት፡ በታች፡ የሆነ፡ እንደሆነ ፤” ዐቃቤ፡ ሕጉ፡ ክሱን፡ እንዲዘጋ፡ የሚያዘው፡ የወንጀለኛ፡ መቅጫ፡ ሕግ፡ ሥነ፡ ሥርዓት፡ ቁጥር፡ ፴፱(፩)(ለ) አነጋገር ስሕተት፡ እንዳለበት፡ መረዳት፡ አለብን፡ “የተባለው፡ የወንጀል፡ ሥራ፡ የተፈጸመበት፡ ጊዜ፡ ዕድሜው፡ ከዘጠኝ፡ ዓመት፡ በታች፡ የሆነ፡ እንደሆነ፡” ተብሎ፡ ሊነበብ፡ ይገባል ።

በተጨማሪም፡ የወንጀለኛ፡ መቅጫ፡ ሕግ፡ ቁጥር፡ ፻፹፩፡ የሞት፡ ቅጣትን፡ በሚመለከት፡ ረገድ፡ “ወንጀሉ፡ በተፈጸመበት፡ ጊዜ፡” በማለት፡ ዕድሜን፡ መለኪያ፡ በማድረግ፡ እንደሚጠቀምበት፡ መረዳት፡ አለብን፡

97. የወንጀለኛ፡ መቅጫ፡ ሕግ፡ ሥነ፡ ሥርዓት፡ ቁጥር፡ ፻፸፪(፩) ።

ረዳው ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ የወንጀሉን ፡ ክስ ፡ ለመስማት ፡ ሥልጣን ፡ ወዳለው ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ማስተላለፍ ፡ አለበት ።⁹⁸ ሆኖም ፡ የወረዳው ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ የተመለከተውን ፡ ወንጀል ፡ ለመስማት ፡ ሥልጣን ፡ ካለው ፡ በዚህ ፡ ሥልጣኑ ፡ ይሰራበታል ።

እንደዚህ ፡ ከሆነ ፤ የንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ መንግሥት ፡ ግዛት ፡ መደበኛ ፡ የወንጀል ፡ ፍርድ ፡ ቤቶች ፡ ክስ ፡ በሚሰማበት ፡ ጊዜና ፡ በኋላ ፤ አካለ ፡ መጠን ፡ ባላደረሱ ፡ ወጣቶች ፡ ላይ ፡ ተፈጻሚ ፡ በሚሆኑት ፡ የዋናው ፡ ሕግና ፡ የሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ልዩ ፡ ደንቦች ፡ ያለ ፤ ልዩ ፡ ትምህርትና ፡ ልምድ ፡ መሥራት ፡ አለባቸው ፡ ማለት ፡ ነው ።

አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሱ ፡ ወጣቶችን ፡ ፍላጎት ፡ በተለይ ፡ ሊያሟሉ ፡ የሚችሉ ፡ ልዩ ፡ ትምህርት ፡ ያላቸው ፡ ዳኞች ፡ የሚያደርጉትን ፡ ያህል ፡ ልዩ ፡ ትምህርትና ፡ ልምድ ፡ የሌላቸው ፡ ዳኞች ፡ ሕጉ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ስላላደረሱ ፡ ወጣቶች ፡ ያለውን ፡ ዓላማ ፡ ከግቡ ፡ ሊያደርሱ ፡ አይችሉም ።⁹⁹ ከዚህም ፡ በላይ ፡ በመደበኛ ፡ ፍርድ ፡ ቤቶች ፡ የሚቀርቡ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሱ ፡ ወጣቶች ፡ በፖሊስ ፡ ጣቢያ ፡ ወደ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ሲሄዱና ፡ በፍርድ ፡ ቤት ፡ ሳሉ ፡ በሌላ ፡ በታም ፡ ከአዋቂ ፡ አጥፊዎች ፡ ጋር ፡ ዘወትር ፡ መገናኘታቸው ፡ አይቀርም ። ሆኖም ፡ የሕጎቹ ፡ ዓላማ ፡ ይህን ፡ የመሰለውን ፡ ግንኙነት ፡ በተቻለ ፡ መጠን ፡ ለማስወገድ ፡ እንደሆነ ፡ ግልጽ ፡ ነው ።¹⁰⁰ በነዚህ ፡ ምክንያቶች ፡ የተነሣ ፡ ወንጀሉ ፡ ምንም ፡ ዓይነት ፡ ቢሆን ፤ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሱ ፡ ወጣቶችን ፡ የሚመለከቱ ፡ ነገሮችን ፡ የሚሰማ ፡ የወጣት ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ባለመቋቋሙ ፡ በጣም ፡ የሚያሳስብ ፡ ጉዳይ ፡ ነው ።

በብዙ ፡ አገሮች ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ባላደረሱ ፡ ወጣቶች ፡ በተሠሩ ፡ ወንጀሎች ፡ ላይ ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ወይም ፡ ግላዊ ፡ ሥልጣን ፡ የተሰጣቸው ፡ “የወጣት ፡ ፍርድ ፡ ቤቶች” ፡ የሚገኙበት ፡ ልዩ ፡ ቅንጅት ፡ ይገኛል ። ስለዚህ ፡ በእንደዚህ ፡ ያሉ ፡ ፍርድ ፡ ቤቶች ፡ የሚሠሩት ፡ ዳኞች ፡ በወጣት ፡ ነክ ፡ ጉዳዮች ፡ ልዩ ፡ ዕውቀት ፡ ስላላቸው ፡ በመደበኛ ፡ የወንጀል ፡ ፍርድ ፡ ቤቶች ፡ የሚሠሩት ፡ ዳኞች ፡ ሌላውን ፡ የዳኝነት ፡ ሥራ ፡ ለመሥራት ፡ ጊዜ ፡ አላቸው ።

ወጣት ፡ አጥፊዎችን ፡ በሚመለከት ፡ የፍርድ ፡ ሥራ ፡ ውስጥ ፡ ያሉት ፡ በዚህ ፡ አሳሳቢ ፡ ጉዳይ ፡ ተካፋዮች ፡ እንደሆኑ ፡ የሚያሳዩው ፡ በአዲስ ፡ አበባ ፡ የተጀመረው ፡ እርግጠኛው ፡ የአሠራር ፡ ሁኔታ ፡ ነው ። በ፲፱፻፶፬ ዓ. ም. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ በአዋጅ ፡ ከመውጣቱ ፡ በፊት ፡ ወጣት ፡ ጥፋተኞችን ፡ በሚመለከት ፡

98. ቁጥር ፡ ፻፸፪(፩) ፡ የወንጀል ፡ ጉዳዮችን ፡ በሚመለከት ፡ ረገድ ፡ የፍርድ ፡ ቤቶች ፡ ሥልጣን ፡ የሚመራው ፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ በአንደኛው ፡ ለገጠረዥ ፡ ሲሆን ፡ በክስ ፡ አማካይነት ፡ በሚቀርበው ፡ ወንጀል ፡ መሠረት ፡ ተደልድሏል ።

99. ከዚህም ፡ በላይ ፤ አንድ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ለልዩ ፡ ልዩ ፡ ጉዳዮች ፡ በልዩ ፡ ልዩ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓትና ፡ የአፈጻጸም ፡ ሁኔታ ፡ የሚጠቀም ፡ ከሆነ ፡ ዝብርቅርቅ ፡ ያለ ፡ ሁኔታ ፡ መፈጠር ፡ አለበት ። ለምሳሌ ፤ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ባላደረሱ ፡ ወጣቶች ፡ ላይ ፡ የሚቀርቡ ፡ ክሶችን ፡ የሚሰማበት ፡ ሁኔታ ፡ ከሌላው ፡ የተለየ ፡ እንዲሆን ፡ በተደነገገው ፡ መሠረት ፡ (የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ቁጥር ፡ ፻፸፯(፩) ፤ ዳኞች ፡ የፍርድ ፡ ልብሳቸውን ፡ እንዲጥሉ ፡ ወይም ፡ እንደተለመደው ፡ የችሎት ፡ አቀማመጣቸው ፡ ሳይሆን ፡ ሌሎች ፡ ሰዎችን ፡ ጨምረው ፡ በአንድ ፡ ትልቅ ፡ ጠረጴዛ ፡ ዙሪያ ፡ እንዲቀመጡ ፡ ያስፈለገ ፡ እንደሆነ ፤ በዚህ ፡ ዓይነት ፡ የሚደረገው ፡ ለውጥ ፡ አንድ ፡ ወጣትን ፡ የሚመለከት ፡ ጉዳይ ፡ በቀረበ ፡ ቁጥር ፡ የሚፈጸም ፡ ሲሆን ፤ ይህ ፡ ለውጥ ፡ በተደረገ ፡ ቁጥር ፡ ሕዝቡ ፡ ከፍርድ ፡ ቤት ፡ አዳራሽ ፡ እንዲገባና ፡ እንዲወጣ ፡ ይደረጋል ። (የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፻፸፯(፩)ን ፡ ይመለከታል) ።

100. ለምሳሌ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፶፫(፩)ን ፡ ይመለከታል ። (ወጣቶች ፡ ከዐዋቂ ፡ ጥፋተኞች ፡ ጋር ፡ በማረፊያ ፡ ቤት ፡ አይቀመጡም ፡) ፤ በተጨማሪም ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ቁጥር ፡ ፳ን ፡ ይመለከታል ። (አካለ ፡ መጠን ፡ ባላደረሱ ፡ ወጣቶች ፡ ላይ ፡ የሚቀርቡ ፡ ክሶች ፡ በዐዋቂዎቹ ፡ ላይ ፡ ከሚቀርቡ ፡ ክሶች ፡ ጋር ፡ አይሰሙም) ።

ጉዳይ : የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግን : ልዩ : ዓላማዎች : በደንብ : ያልተገነዘቡት : መደበኛ : የወንጀል : ፍርድ : ቤቶች : ሕጉን : በወጣት : ጥፋተኞች : ላይ : በሥራ : የሚያውሉበት : ሁኔታ : ጠቅላላ : ቅሬታን : ፈጥሮ : ስለነበር ፤¹⁰¹ መንግሥቱ : ይህን : ቅሬታ : በመመልከት : የወጣት : አጥፊዎችን : ጉዳይ : የመስማትን : ሥልጣን : አዲስ አበባ : ከሚገኙት : ዝቅተኛ : ፍርድ : ቤቶች : ላይ : በሙሉ : ካነሣ : በኋላ : እነዚህን : ነገሮች : የሚሰማው : በተለይ : የተውጣጡ : ዳኞች : ያሉበት : አንድ : የአዲስ አበባ : ከፍተኛው : ፍርድ : ቤት : ችሎት : እንዲሆን : አድርጎ : ነበር ። የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ሥነ : ሥርዓት : በታወጀ : ጊዜ ፤ ዝቅተኛ : ፍርድ : ቤቶች : የተከሰቱ : ዕድሜ : ሳይታሰብ : በቀላል : ወንጀሎች : ላይ : ሥልጣን : እንዲኖራቸው : ስለተደረገ ፤ እነዚህ : ፍርድ : ቤቶች : እንደገና : ሥልጣናቸውን : ለመጨበጥ : እንደሞከሩ : ይነገራል ። ነገር : ግን : የፍርድ : ሚኒስቴር : ሕጋዊነቱ : አጠራጣሪ : የሆነ : የአስተዳደር : ደንብ : በማውጣት : በአዲስ አበባ : ያሉ : ዝቅተኛ : ፍርድ : ቤቶች : ዘወንጀል : ጉዳይ : የሚሠሩባቸው : ሁኔታዎች : በሙሉው : ሳይሆን : በጠቅላላው : አንድ : ፍርድ : ቤት : ሥልጣን : እንዲኖረው : ከሚያስችሉት : አስፈላጊ : ነገሮች : ጋር : እንዲሰማሙ : አድርጎል ። ስለወጣቶች : ደግነነትና : አጠባበቅ : ልዩ : ትምህርት : ያለው : ሰው : በሕገ : መሠረት : በወረዳና : በአውራጃ : ፍርድ : ቤቶች : የሚሰሙ : የወንጀል : ጉዳዮችን : ሁሉ : ለመስማት : ግላዊ : ሥልጣን : ተሰጥቶት : የወረዳና : የአውራጃ : ፍርድ : ቤት : ዳኛ : ሆኖ : እንዲያስችል : ተሾሞ : ነበር ።¹⁰² በከፍተኛው : ፍርድ : ቤት : ሥልጣን : ሥርዓቱ : ወጣቶችን : የሚመለከቱ : ወንጀሎች : ከወረዳውና : ካውራጃው : ልዩ : የወጣት : ፍርድ : ቤት : ከተላለፉ : በኋላ : ለዚህ : ተብሎ : በተቋቋመው : በከፍተኛው : ፍርድ : ቤት : ልዩ : ችሎት : ይሰማሉ ፤ በተጨማሪ : ይኸው : የከፍተኛው : ፍርድ : ቤት : ልዩ : ችሎት : ከወረዳ-አውራጃ : ወጣት : ፍርድ : ቤት : የሚመጡ : ይግባኞችን : ይመለከታል ።

ይህ : በአዲስ አበባ : ብቻ : አሁን : የሚሠራበት : ቅንጅት : በወንጀለኛ : መቅጫ ሕግ : ሥነ : ሥርዓት : ድንጋጌዎች : ላይ : የተደረገ : አንድ : ትልቅ : መሻሻል : ነው ። ይህም : ካሁን : በፊት : በወረዳና : በአውራጃ : ፍርድ : ቤቶች : የሚሰሙ : ወንጀል-ነክ :¹⁰³ ጥፋቶችን : ሁሉ : የሚሰማ : አንድ : ልዩ : ፍርድ : ቤት :¹⁰⁴ ይመሠ

101. በኢትዮጵያ : የወጣት : ጉዳይ : ፍርድ : ቤቶች : ያሁኑ : ጊዜ : አሠራራቸውና : ታሪካቸው : በሚከተለው : ጽሑፍ : ላይ : የተመሠረተ : ነው ። መብራቱ : ዮሐንስ ፤ ከላይ : በማስታወሻ : ቁጥር : ፳፮ : የተጠቀሰው ፤ ገጽ : ፲፬-፲፯ ። የሆነ : ሆኖ : ከዚህ : ጋር : ተያይዞ : ስለቀረበው : አስተያየት : ኃላፊ : የሚሆነው : የዚህ : ጽሑፍ : ደራሲ : ብቻ : ነው ።

102. ከላይ : የማስታወሻ : ቁጥር : ፲፰ን : ይመለከታል ።

103. አንድ : ዳኛ : የሚያስችልበት : ፍርድ : ቤት : ነው ።

104. የአዲስ አበባው : “የወጣት : ጉዳይ : ፍርድ : ቤት ፡” በተጨማሪ : ቤተሰብና : ሌላም : ሰው : “ሊቆጣጠራቸው : የማይችል” ፡ ናቸው ፡ ብሎ ፡ ውሳኔ ፡ የሰጠባቸውን ፡ ተከሳሾች ፡ በማረፊያ ፡ ቤት ፡ እንዲቆይ ፡ በማድረግ ፤ በወጣቶች ፡ ላይ ፡ የፍትሕ ፡ ብሔር ፡ ሥልጣን ፡ እንዳለው ፡ መገንዘብ ፡ ጥሩ ፡ ነው ። መብራቱ ፡ ዮሐንስ ፤ የወጣት ፡ አጥፊዎች ፡ በኢትዮጵያ ፡ ስድስት ፡ ከተማዎች ፡ (፲፱፻፶፱ ፤ ያልታተመ ፤ በቀዳማዊ ፡ ኃይለ ፡ ሥላሴ ፡ ዩኒቨርሲቲ ፡ የሕግ ፡ ፋኩልቲ ፡ ቤተ ፡ መዛግብት) ፲፮ኛ ፡ ሰንጠረዥ ። “የወጣቱ ፡ በጠባይ ፡ አለመገዛት ፡” በኢትዮጵያ ፡ የሚያስቀጣ ፡ ወንጀል ፡ ባለመሆኑ ፤ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ በዚህ ፡ ረገድ ፡ ያለውን ፡ ሥልጣን ፡ ሕጋዊ ፡ ምንጭ ፡ ከሌላ ፡ ቦታ ፡ ማግኘት ፡ ያስፈልጋል ፡ የፍትሕ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፪፻፴፩ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ወጣት ፡ ወንጀል ፡ በፈጸመ ፡ ጊዜና ፡ ጠባዩም ፡ ጌንዲህ ፡ የሆነው ፡ አሳዳጊው ፡ ተገቢ ፡ ጥንቃቄ ፡ ወዘተ ፡ - ሳያደርግለት ፡ በመቅረቱ ፡ የሆነ ፡ እንደሆነ ፡ አሳዳጊው ፡ (ወላጆቹ ፡ ጭምር) ፡ እንዲሻሩ ፡ ይፈቅዳል ። በተጨማሪም ፡ በፍትሕ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፡ በቁጥር ፡ ፪፻፲፬ ፡ መሠረት ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ በአሳዳጊው ፡ ምትክ ፡ የማረፊያ ፡ ቤትን ፡ የመሰለ ፡ “የበጎ ፡ አድራጎት ፡ ድርጅት ፡” ሊያቋቁም ፡ ይችላል ። ነገር ፡ ግን ፡ የአዲስ አበባው ፡ “የወጣት ፡ ጉዳይ ፡ ፍርድ ፡ ቤት” ፡ ጉዳዩ ፡ የወጣቱን ፡ በጠባይ ፡ አለመገዛት ፡ የሚመለከት ፡ በሚሆንበት ፡

ርታል ። ሆኖም ፡ ሊቋቋሚቸው ፡ የሚገቡ ፡ አንዳንድ ፡ አሳሳቢ ፡ ችግሮች ፡ አሉ ። አንደኛ፤
ይህ ፡ ቅንጅት ፡ በሕግ ፡ የተፈቀደ ፡ አይመስልም ፤ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሱ ፡ ወጣቶችን ፡ የሚመለከቱ ፡ ነገሮችን ፡ በመጀመሪያ ፡ ደረጃና ፡ በይግባኝ ፡ ለመስማት ፡ የተሰጣቸውን ፡ ሥልጣን ፡ ከመደበኛ ፡ ወረዳና ፡ አውራጃ ፡ ፍርድ ፡ ቤቶች ፡ መውሰድ ፡ የዳኝነትን ፡ ሥልጣን ፡ የሚመለከቱትን ፡ የሕጉን ፡ ድንጋጌዎች ፡ ይጥሳል ።¹⁰⁵ በተለይም ፤
ይህ ፡ ቅንጅት ፡ ሕጉ ፡ ስለቀበሌ ፡ ሥልጣን ፡ ከሚደነግጋቸው ፡ አስፈላጊ ፡ ነገሮችና ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ወጣት ፡ “በቅርቡ ፡ ወደሚገኘው ፡ የወረዳ ፡ ግዛት”
ፍርድ ፡ ቤት” ፡ ነገሩ ፡ ሲጀመር ፡ ወዲያውኑ ፡ መቅረብ ፡ አለበት ፡ ከሚለው ፡ ከወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ቁጥር ፡ ፻፸፪(፩) ፡ ትዕዛዝ ፡ ጋር ፡ ይጻፈራል ። በተጨማሪም ፤
እንደደንቡ ፡ ከወረዳ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ የሚነሡ ፡ ይግባኞች ፡ የሚቀርቡት ፡ ለአውራጃ ፡ ግዛት ፡ ፍርድ ፡ ቤቶች ፡ ሲሆን ፤ በአዲስ ፡ አበባው ፡ ቅንጅት ፡ መሠረት ፡ ግን ፡ እንደ ፡ ወረዳ ፡ ግዛት ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ሆኖ ፡ ከሚያስችለው ፡ ከወጣት ፡ አጥፊዎች ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ የሚነሱ ፡ ይገባኞች ፡ በቀጥታ ፡ የሚቀርቡት ፡ ለከፍተኛው ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ስለሆነ ፤ ቅንጅቱ ፡ ከይግባኝ ፡ ሥልጣን ፡ ጋር ፡ ይጻፈራል ።¹⁰⁶ ስለዚህ ፡ ሕጉ ፡ ከአሠራሩ ፡ ጋር ፡ ተስማምቶ ፡ የተግባሩ ፡ ሕገ ፡ ወጥ ፡ መልክ ፡ እንዲወገድ ፡ የሕጉ ፡ መሻሻል ፡ አስፈላጊ ፡ ነው ። ሁለተኛ ፤ ቅንጅቱ ፡ የሚሠራበት ፡ በአዲስ ፡ አበባ ፡ ብቻ ፡ ነው ። በስተቀር ፡ በያለበት ፡ በንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ መንግሥት ፡ ግዛት ፡ የሚገኙ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ባላደረሱ ፡ ወጣቶች ፡ ላይ ፡ የሚነሡ ፡ ነገሮች ፡ የሚሰሙት ፡ ለዚህ ፡ ዓላማ ፡ ባልተቋቋሙ ፡ በመደበኛ ፡ የወንጀል ፡ ፍርድ ፡ ቤቶች ፡ ሲሆን ፡ ሊፈጸሙ ፡ የሚገባቸው ፡ ልዩ ፡ ደንቦችም ፡ በሙሉ ፡ አይሰራባቸውም ።¹⁰⁷ በመጨረሻም ፤ ቅንጅቱ ፡ አሁንም ፡ ቢሆን ፡ በወጣት ፡ አጥፊዎች ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ሳይሆን ፡ በከፍተኛው ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ እንዲሰሙ ፡ ብዙ ፡ ነገሮችን ፡ ትቷል ።

የአዲስ ፡ አበባው ፡ የወጣት ፡ አጥፊዎች ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ሥልጣን ፡ እንዲሰፋፋና ፡ በንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ መንግሥት ፡ ግዛትም ፡ እንዲሠራበት ፡ የሚያስችል ፡ ሕግ ፡ የመውጣቱ ፡ ጉዳይ ፡ በጣም ፡ ሊታሰብበት ፡ የሚገባ ፡ ነው ። የሰው ፡ ኃይል ፡ እጥረትና ፡ ዳኞችን ፡ በተለይ ፡ ለማሰልጠን ፡ የሚያስፈልገው ፡ ወጭ ፡ ሊሸነፉ ፡ የሚገባቸው ፡ እን

ጊዜ ፡ ሁሉ ፡ ይህን ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ሲከተለው ፡ የነበረ ፡ አይመስልም ። ስለዚህ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ የሚጠቀምበት ፡ ሥልጣን ፡ ምናልባት ፡ የመነጨው ፡ ስለሥራ ፡ ፈትነትና ፡ ስለዘዋሪነት ፡ ከወጣው ፡ የ፲፱፻፴፱ ፡ ዓ. ም. አዋጅ ፤ ቁጥር ፡ ፹፱ ፤ ነጋሪት ፡ ጋዜጣ ፤ ፮ኛ ፡ ዓመት ፡ ቁጥር ፡ ፱ ፡ መሆን ፡ አለበት።

ቁጥር ፡ ፳ ፤ (፩) መደበኛ ፡ ሥራ ፡ ሳይኖረውና ፡ ከወላጅ ፡ ወይም ፡ ከወላጆቹ ፡ ወይም ፡ በሕግ ፡ ከተሰጠው ፡ አሳዳጊ ፡ ወይም ፡ አሳዳጊዎች ፡ ተለይቶ ፡ ሲዞር ፡ የተገኘ ፡ ልጅ ፡ ወደፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ይወሰዳል ። ፍርድ ፡ ቤቱም ፡ ልጁ ፡ ወደወላጆቹ ፡ ወይም ፡ ወደ ፡ አሳዳጊዎቹ ፡ ጠባቂነት ፡ እንዲመለስ ፡ ትእዛዝ ፡ ሊያወጣ ፡ ይችላል ።

(፪) ከእንዲህ ፡ ያለው ፡ ጥበቃ ፡ አምልጦ ፡ ያለሥራ ፡ ልጁ ፡ እንደገና ፡ ሲዞር ፡ የተገኘ ፡ እንደሆነ ፤ በሥራ ፡ ስምንት ፡ ዓመት ፡ እስኪሆነው ፡ ድረስ ፡ ወይም ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ እስኪዘዘበት ፡ ቀን ፡ ድረስ ፡ በጠባይ ፡ ማረሚያ ፡ ትምህርት ፡ ቤት ፡ እንዲገባ ፡ ይደረጋል ።

(፫) ልጁ ፡ ዕዳለ ፡ ማውታ ፡ የሆነ ፡ እንደሆነ ፡ ለዕዳለ ፡ ማውታ ፡ ወደተሰነዳ ፡ ድርጅት ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ሊሰደው ፡ ይችላል ። ቁጥር ፡ ፪(መ) ፡ “ልጅ ፡” ማለት ፡ ከፀሥራ ፡ ስድስት ፡ ዓመት ፡ በታች ፡ የሚገኝ ፡ ወንድ ፡ ልጅ ፡ ወይም ፡ ሴት ፡ ልጅ ፡ ማለት ፡ ነው ።

105. ወንጀልን ፡ የሚመለከት ፡ ሥልጣን ፡ በመቅላላው ፡ የሚመራው ፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ቁጥር ፡ ፩-፯ ፤ ና ፡ በቁጥር ፡ ፻፱-፻፯ ፡ በአንደኛው ፡ ሰንጠረዥ ፡ ነው ። ስለዚህ ፡ ጉዳይ ፡ የተጻፈ ፡ ዘርዘር ፡ መግለጫ ፡ ይገኛል ፤ እር ፡ ሴድለር ፤ “በኢትዮጵያ ፡ ወንጀልን ፡ ስለሚመለከት ፡ ሥልጣን ፤ የአስተያየት ፡ መግለጫ ፤” የኢት ፡ ሕግ ፡ መጽሔት ፤ ሾልዩም ፡ ፪ ፡ (፲፱፻፶፰) ፡ ገጽ ፡ ፱፻፵፩።

106. ቁጥር ፡ ፻፹፪(፩)ን ፡ ይመለከቷል ።
107. መብራቱ ፡ የሕንሰ ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ቁጥር ፡ ፳፯ ፡ የተጠቀሰውን ፡ ገጽ ፡ ፲ ፡ ይመለከቷል ።

ቅፋቶች ፡ ናቸው ። ወደፊት ፡ ጠቅላላ ፡ መሻሻል ፡ እስኪደረግ ፡ ድረስ ፤ የሕጉን ፡ ልዩ ፡ ዓላማዎችና፡እንዚህን ፡ ዓላማዎች ፡ ከግብ ፡ ለማድረስ ፡ የሚያስፈልገውን ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ከሚመለከቱ ፡ የወጣት ፡ አጥፊዎች ፡ ጉዳይ ፡ ጋር ፡ ግንኙነት ፡ ያላቸውን ፡ በፍርድ ፡ ሥራ ፡ ላይ ፡ ያሉትን ፡ ሠራተኞች ፡ ሁሉ ፡ ማስተማር ፡ አስፈላጊ ፡ ነው ።

ከነገሩ ፡ መሰማት ፡ በፊት ፡ ያለው ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ።

፩/ አቤቱታ ፡ ክስና ፡ መያዝ ።

በአዋቂዎች ፡ ላይ ፡ ዘወትር ፡ ተፈጻሚ ፡ በሚሆነው ፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ መሠረት ፡ አንድ ፡ ነገር ፡ የሚጀመረው ፡ ወንጀለኛው ፡ ያለፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ በፖሊስ ፡ ወይም ፡ በማንም ፡ ሰው ፡ “ወንጀሉን ፡ በፈጸመበት ፡ ቦታ” ሲያዝ ፡ ወይም ፡ በወንጀለኛው ፡ ላይ ፡ በፖሊስ ፡ ጣቢያ ፡ አንድ ፡ መረጃ ፡ በቀረበ ፡ ጊዜ ፡ ነው ። በሁለተኛው ፡ ሁኔታ ፤ ወንጀለኛው ፡ በመጥሪያ ፡ አማካይነት ፡ ይቀርባል ፤ ወይም ፡ በፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ ወይም ፡ ያለፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ ይያዛል ። ለፖሊስ ፡ የሚቀርበው ፡ መረጃ ፡ ሁለት ፡ ዓይነት ፡ ሲሆን ፡ እነሱም ፡ ክስና ፡ አቤቱታ ፡ ናቸው ። የተገኙ ጀው ፡ ወገን ፡ አቤቱታ ፡ በቀረበ ፡ ጊዜ ፡ ብቻ ፡ ስለሚያስቀጣ ፡ ወንጀል ፡ የሚቀርበው ፡ መረጃ ፡ አቤቱታ ፡ ይባላል ። በሌላ ፡ መልክ ፡ የሚቀርቡ ፡ መረጃዎች ፡ ደግሞ ፡ ክሶች ፡ ይባላሉ ።¹⁰⁸

የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ቁጥር ፡ ፻፸፪(፩) ፤ በወጣት ፡ አጥፊዎች ፡ ላይ ፡ ክስ ፡ በሚቀርብበት ፡ ጊዜ ፤ ወጣቱ ፡ በፖሊሱ ፤ በዐቃቤ ፡ ሕጉ ፤ በወላጁ ፤ ወይም ፡ በሞግዚቱ ፡ ወይም ፡ በአቤቱታ ፡ አቅራቢው ፡ ተይዞ ፡ በቅርብ ፡ ወደሚገኘው ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ መቅረብ ፡ አለበት ፡ ይላል ። የቁጥር ፡ ፻፸፪(፩) ፡ ጥሬ ፡ ንባቡ ፡ ሲታይ ፡ ወጣት ፡ አጥፊዎችን ፡ የሚነኩ ፡ ነገሮች ፡ በፖሊስ ፡ መያዝን ፡ ወይም ፡ መጠራትን ፡ በሚያስከትል ፡ ለፖሊስ ፡ በሚቀርብ ፡ አቤቱታ ፡ ወይም ፡ ክስ ፡ በፍጹም ፡ እንደማይጀመሩና ፡ ተገኝተው ፡ ወይም ፡ ወንጀሉ ፡ ሲፈጸም ፡ የነበረ ፡ የዓይን ፡ ምስክር ፡¹⁰⁹ የተጠ

108. ስለኢትዮጵያ ፡ የመያዝና ፡ የመጥሪያ ፡ ሕግ ፡ የተሟላ ፡ ጽሑፍ ፡ ኤስ ፡ ሬቭር ፤ “ስለኢትዮጵያ ፡ የመያዝ ፡ ሕግ ፡ አንዳንድ ፡ ጉዳዮች” የኢት ፡ ሕግ ፡ መጽሔት ፡ ሾልዶም ፡ ፫ ፡ (፲፱፻፶፱) ፡ ገጽ ፡ ፱፻፳፭ ፡ በጠቅላላው ፡ ይመለከታል ።

በአቤቱታና ፡ በክስ ፡ መካከል ፡ ያለው ፡ ልዩነት ፡ በጅ ፡ ግራቭን ፤ “ለመክሰስ ፡ መብተኛ ፡ የሆኑት ፡ ሰዎች ፡ አቤቱታ ፡ ሲቀርብ ፡ ብቻ ፡ የክሱን ፡ ጉዳይ ፡ ለመከታተል ፡ የሚቻልባቸው ፡ ወንጀሎች ፤” የኢት ፡ ሕግ ፡ መጽሔት ፤ ሾልዶም ፡ ፪ ፡ (፲፱፻፶፰) ፤ ገጽ ፡ ፻፲፩ ፤ የማስታወሻ ፡ ቁጥር ፡ ፩ ፡ ውስጥ ፡ ተገልጿል ። ሕጉ ፡ አንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ “ክስ”ና ፡ “አቤቱታ” ፡ የሚሉትን ፡ ቃላት ፡ ለፖሊስ ፡ የሚቀርብ ፡ ማናቸውንም ፡ መረጃ ፡ ለማመልከት ፡ ስለሚጠቀሙባቸው ፡ በሕጎቹ ፡ ውስጥ ፡ የሚገኙት ፡ ቃላት ፡ ያሳስታሉ ። ስለዚህ ፡ ነገሩን ፡ በተሻለ ፡ ሁኔታ ፡ ግልጽ ፡ ለማድረግ ፡ በዚህ ፡ ጽሑፍ ፡ ሁልጊዜ ፡ የሚሠራበት ፡ ቃል ፡ አጠቃላይ ፡ የሆነው ፤ “መረጃ” ፡ የሚለው ፡ ቃል ፡ ነው ።

109. በቁጥር ፡ ፻፸፪(፩) ፡ ውስጥ ፡ የሚገኘው ፤ “የግል ፡ አቤት ፡ ባይ” የሚለው ፡ ቃል ፡ [በአማርኛ ፡ ውስጥ ፡ ተዘጋል] ።

ትርጓሜው ፡ አሻሚ ፡ ነው ፤ ከላይ ፡ የማስታወሻ ፡ ቁጥር ፡ ፻፳ን ፡ ይመለከታል ። ይህ ፡ ቃል ፤ በጠባብ ፡ እነጋገር ፡ የግል ፡ አቤቱታ ፡ በሚቀርብበት ፡ ወንጀል ፡ ተጎጂውን ፡ ወገን ፡ ብቻ ፡ የሚያመለክት ፡ ከሆነ ፤ አንድ ፡ ወጣት ፡ ጥፋተኛ ፡ ለምሳሌ ፡ የሰው ፡ መግደል ፡ ወንጀል ፡ ሲፈጸም ፡ ባየው ፤ ወይም ፡ የውንብድና ፡ ተግባር ፡ በተሞከረበት ፡ ወታደር ፡ ባልሆነ ፡ በማናቸውም ፡ ሰው ፤ ከመያዝ ፡ ነፃ ፡ ነው ፡ ማለት ፡ ነው ። ቁጥር ፡ ፻፸፪(፩) ፡ የሚያዘው ፡ የልጆችን ፡ መያዝ ፡ ብቻ ፡ ሳይሆን ፤ ነገር ፡ ግን ፡ አንዳንድ ፡ ሰዎች ፡ ተጠርጣሪውን ፡ ልጅ ፡ ከያዙ ፡ በኋላ ፡ ለፍርድ ፡ ቤት ፡ እንዲቀርቡ ፡ ሥልጣን ፡ ይሰጣቸዋል ፡ ብሎ ፡ ለመከራከርም ፡ ይቻላል ። ይህን ፡ ምክንያታዊ ፡ ሐሳብ ፡ መሠ

ረጠረውን ፡ ልጅ ፡ ወዲያውኑ ፡ ይዞ ፡ በአካባቢው ፡ ወደሚገኘው ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ሊያቀርቡው ፡ እንደሚችል ፡ ይናገራል ፡ ማለት ፡ ነው ። ድንጋጌዎቹም ፡ በወንጀል ፡ ለተጠረጠሩ ፡ አዋቂ ፡ ሰዎች ፡ መጥሪያ ፡ ስለመስጠትና ፡ ስለመያዝ ፡ የሚናገሩትን ፡ የወንጀልኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ቁጥሮችን ፡ ስለማይጠቅሱ ፡ እነዚህ ፡ ቁጥሮች ፡ በወጣት ፡ አጥፊዎች ፡ ሳይ ፡ በፍጹም ፡ ተፈጻሚ ፡ አይደሉም ፡ ለማለት ፡ ይቻላል ። ሆኖም እንዲህ ፡ ያለው ፡ አስተሳሰብ ፡ አንዳንድ ፡ አሳሳቢ ፡ ጥያቄዎችን ፡ ያለመልስ ፡ ያስቀራቸዋል ። አንድ ፡ የፖሊስ ፡ ሹም ፡ ወይም ፡ ማንም ፡ ሰው ፡ አንዱን ፡ ወጣት ፡ ወደ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ይዞ ፡ የሚያቀርቡው ፡ በምን ፡ ዓይነት ፡ ሚዛን ፡ በምን ፡ ያህል ፡ የመጠርጠር ፡ ሁኔታ ፡ ተመርኩዞ ፡ ነው? የልጁ ፡ ወደ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ መቅረብ ፡ በማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ በፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ መሠረት ፡ መሆን ፡ ያስፈልገዋልን? ፖሊስ ፡ በኃይል በመያዝ ፡ ፈጣን ፡ እርምጃ ፡ ከመውሰዱ ፡ በፊት ፤ ተገቢ ፡ በሆነበት ፡ ቦታ ፡ በመጥሪያ ፡ ዘዴ ፡ መጠቀም ፡ አያስፈልገውምን?

እነዚህ ፡ ችግሮች ፡ ከሕገ ፡ መንግሥቱም ፡ ጋር ፡ የተያያዙ ፡ ናቸው ። የተሻሻለው ፡ ሕገ ፡ መንግሥት ፡ አንቀጽ ፡ ፶፩ ፡ ማንም ፡ ሰው ፡ የእጅ ፡ ከፍንጅ ፡ ወንጀል ፡ ወይም ፡ ከባድ ፡ ወንጀል ፡ ካልፈጸመ ፡ በቀር ፡ ያለፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ ሊያዝ ፡ አይችልም ፡ ሲል ፡ ይደነግጋል ። ያንድ ፡ ወጣት ፡ አጥፊ ፡ በቁጥር ፡ ፻፸፪ ፡ መሠረት ፡ ወደ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ መወሰድ ፡ “መያዝ” ፡ አይባልም ፡ ተብሎ ፡ ለመከራከር ፡ ካልተቻለ ፡ በስተቀር ፤ ሕገ ፡ መንግሥቱ ፡ አንድ ፡ ወጣት ፡ ወደ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ የሚቀርብበትን ፡ ሁኔታ ፡ እንደሚወስን ፡ ተደርጎ ፡ ከሕጉ ፡ ጋር ፡ በመነፃፀር ፡ ሊተረጎም ፡ ይገባል ። ቁጥር ፡ ፻፸፪ ፡ ወጣቱን ፡ “ምን ፡ ጊዜም” ፡ መያዝ ፡ እንደሚፈቅድ ፡ አድርጎ ፡ ቃል ፡ በቃል ፡ መተርጎም ፡ ሕገ ፡ መንግሥታዊ ፡ መብቶችን ፡ መጋፋት ፡ ይሆናል ። “መያዝ” ፡ የሚለው ፡ ቃል ፡ በኢትዮጵያ ፡ ሕግ ፡ ትርጉም ፡ ያልተሰጠው ፡ ቢሆንም ፤ በቁጥር ፡ ፻፸፪ (፩) ፡ መሠረት ፡ አንድ ፡ ወጣት ፡ ለቀረበበት ፡ የወንጀል ፡ ክስ ፡ መልስ ፡ ይሰጥ ፡ ዘንድ ፡ ነፃነቱን መግፈፍ ፡ ከ “መያዝ” ፡ እኩል ፡ መሆኑ ፡ ግልጽ ፡ ይመስላል ።¹¹⁰

ረት ፡ በማድረግ ፡ ማንም ፡ ሰው ፡ የዐዋቂዎችን ፡ መያዝ ፡ በሚመሩት ፡ የሕጉ ፡ ድንጋጌዎች ፡ መሠረት ፡ አንድን ፡ ልጅ ፡ ይዞ ፡ በቁጥር ፡ ፻፸፪(፩) ፡ ውስጥ ፡ ከተጠቀሱት ፡ ወገኖች ፡ ላንዱ ፡ በማስረከብ ፡ ከመያዝ ፡ በኋላ ፡ ለሚፈጸመው ፡ የነገሩ ፡ መሰማት ፡ ሊያቀርቡት ፡ ይችላል ። (እንዲህም ፡ የሚያደርጉት ፡ ብዙውን ፡ ጊዜ ፡ እንደደንቡ ፡ ፖሊሶች ፡ ናቸው) ። የሆነ ፡ ሆኖ ፡ እንዲህ ፡ ያለው ፡ አተረጓጎም ፡ አሁንም ፡ ቢሆን ፤ በቀላል ፤ የግል ፡ አቤቱታ ፡ በሚቀርብበት ፡ ወንጀል ፡ ተጎዳሁ ፡ ለሚለው ፡ ወገን ፤ በከባድ ፤ ተራ ፡ ወንጀል ፡ ተጎዳሁ ፡ ለሚለው ፡ ወገን ፡ የማይሰጠውን ፤ ልጁን ፡ ይዞ ፡ ወደፍርድ ፡ ቤት ፡ የማቅረብ ፡ ሥልጣን ፡ ይሰጠዋል ። ከዚህም ፡ በላይ ፤ ይህ ፡ ዓይነት ፡ አተረጓጎም ፡ በቁጥር ፡ ፻፸፪ (፩) ፡ “ወዲያውኑ” ፡ በሚለው ፡ ቃል ፡ ከተገለጸው ፤ በተቻለ ፡ መጠን ፡ የልጁ ፡ በፖሊስ ፡ ጥበቃ ፡ ሥር ፡ መሆን ፡ መወገድ ፡ አለበት ፡ ከሚለው ፡ ዓላማ ፡ ጋር ፡ ይጣላል ፤ የሰው ፡ መግደል ፡ ወንጀል ፡ ሲፈጸም ፡ ያየው ፡ ምስክር ፤ ወይም ፡ በውንብድናው ፡ የተጎዳው ፡ ሰው ፡ ልጁን ፡ ለፍርድ ፡ ቤት ፡ ሳይሆን ፡ ለፖሊስ ፡ ማቅረብ ፡ ይገባዋል ። በእነዚህ ፡ ምክንያቶች ፡ በቁጥር ፡ ፻፸፪ (፩) ፡ ውስጥ ፡ የተጠቀሰውን ፡ “የግል ፡ አቤት ፡ ባይ” ፡ የሚለውን ፡ ቃል ፡ ማስረጃ ፡ የሚያቀርብ ፡ ማናቸውንም ፡ ሰው ፤ በተጎዳው ፡ አቤቱታ ፡ ብቻ ፡ ሊያስቀጡ ፡ በማይችሉ ፡ ክሶች ፡ ማስረጃ ፡ የሚያቀርቡትን ፡ እንኳ ፡ ሳይቀር ፡ እንዲጨምር ፡ አድርጎ ፡ በሰፊው ፡ መተርጎም ፡ የሚደገፍ ፡ ይመስላል ።

የአማርኛው ፡ ቅጂ ፡ ቁጥር ፡ ፻፸፪(፩) ፡ “የግል ፡ አቤት ፡ ባይ” ፡ የሚለውን ፡ ሐረግ ፡ ፈጽሞ ፡ ስላስቀረው ፡ ችግሩን ፡ የበለጠ ፡ አድርጎታል ። ምናልባት ፡ ይህ ፡ ቃል ፡ ያልተጨመረው ፡ በስህተት ፡ ሳይሆን ፡ አይቀርምና ፤ የእንግሊዝኛው ፡ ቅጂ ፡ ተሰሚነት ፡ አለው ።

110. መያዝ ፡ በፖሊስበሪስ ፡ ሎስ ፡ አፍ ፡ ኢንግላንድ ፡ (፫ኛ ፡ እትም ፤ ፲፱፻፵፯ ፤ ሾልዮም ፡ ፳ ፤ በ፳፻፴፩ኛው መደብ ፡ (ፖራግራፍ) እንደሚቀጥለው ፡ በሰፊው ፡ ተገልጿል ። መያዝ ፡ ማለት ፡ “አንድን ፡ ሰው ፡ በጥበቃ ፡ ሥር ፡ ለማቆየት ፡ አስቦ ፡ መያዝና ፡ ሰውነቱን ፡ መንካት ፡” ማለት ፡ ነው ። “ሊያዝ ፡ የተፈለገው ፡ ሰው ፡ እጁን ፡ ካልሰጠና ፡ ከያዥው ፡ ሹም ፡ ጋር ፡ ካልሄደ ፡ ተይዘሃል ፡ ማለቱ ፡ ብቻ ፡ መያዝ ፡ አይባልም ።” አንድ ፡ አሜሪካዊ ፡ ጸሐፊ ፡ መያዝን ፡ “ወንጀል ፡ ሠርቷል ፡ ተብሎ ፡ የተጠረጠረውን ፡ ሰው ፡ በጥበቃ ፡ ሥር ፡ ለማድረግ ፡ ሲባል ፤ በወንጀል ፡ የተጠረጠረውን ፡ ሰው ፡ ለአንድ ፡ ዓላማ ፡

በቁጥር : ፻፸፪ : መሠረት : አንድን : ወጣት : ወደፍርድ : ቤት : “ማቅረብ :”
 ከመያዝ : እኩልና : ሕጋዊም : ከሆነ ፤ በወንጀል : ለተጠረጠሩ : አዋቂዎች : መጥ
 ሪያ : ስለመስጠትና : ስለመያዝ : የሚናገሩት : የሕጉ : ድንጋጌዎች።¹¹¹ አካለ : መጠን :
 ባላደረሱ : ወጣቶች : ላይ : ተፈጻሚ : መሆን : አለባቸው ። ዐቃቤ : ሕጉ ፤ ፖሊሱ :
 ወይም : አቤት : ባዩ : በነዚህ : ድንጋጌዎች : መሠረት : መያዝ : ተገቢ : ሆኖ :
 በተገኘበት : ጊዜ : ብቻ ፤ አካለ : መጠን : ያላደረሰውን : ወጣት : በቅርቡ : ወዳለው :
 የወረዳ : ፍርድ : ቤት : “ወድያውኑ ለማቅረብ” : ይችላል ።¹¹² ቁጥር : ፵፱ : አዋቂዎች :
 ያለፍርድ : ቤት : ትዕዛዝ : እንዳይያዙ : በሚከለክልበት : ጊዜ ፤ ቁጥር : ፻፸፪ም : አንድ :
 አካለ : መጠን : ያላደረሰ : ወጣት : ያለፍርድ : ቤት : ትዕዛዝ : እንዳይያዝ : (እንዳይቀርብ) :
 የሚከለክል : ሆኖ : መተርጎም : አለበት ። በዚህም : ጊዜ : በአዋቂዎቹ : ላይ : በሚፈጸ
 መው : ዓይነት : የመያዝ : ፈቃድ : ማግኘት : ይገባል ። አዋቂዎችን : የሚመለከተው :
 የመያዝ : ሕግ : በተጣሰ : ጊዜ : የሚፈጸሙት : የወንጀለኛ : መቅጫና : የፍትሐብሔር :
 ሕግ : ቅጣቶች።¹¹³ አንድ : አካለ : መጠን : ያላደረሰ : ወጣት : መብትም : በተነካ :
 ጊዜ : ተፈጻሚ : እንደሚሆኑ : መገንዘብ : ያስፈልጋል ። አለበለዚያ : ማንም : ሰው :
 የወጣቶችን : መሠረታዊ : መብቶች : ከመጣስ : የሚያግደው : ነገር : አይኖርም ።¹¹⁴

በተጨማሪም ፤ ወጣቶችን : በሚመለከቱ : ነገሮች : ውስጥ ፤ የመያዝ : ተግባር :
 በሚፈጸምበት : ጊዜ : ሊወገዱ : የማይቻሉትን : በወጣቱ : አእምሮ : ተቀርጸው : የሚ
 ቀሩ : መጥፎ : ውጤቶችን : ለማስወገድና : ነገሩ : ለሕዝብ : እንዳይገለጽ : ለማድረግ :
 ይቻል : ዘንድ : ፖሊሱ : በተቻለ : መጠን : በመጥሪያ : መጠቀም : አለበት ። በግልጽ :
 አስፈላጊ : በሆነ : ጊዜ : ብቻ : አካለ : መጠን : ያላደረሰው : ወጣት : በግድ : ወደፍ
 ርድ : ቤት : መቅረብ : አለበት ።¹¹⁵

፪- የፖሊስ : ምርመራ :

ነገር : ግን ፤ ያለፍርድ : ቤት : ትእዛዝ : ከሚጀመሩ : የእጅ : ከፍንጅ : ወንጀል :
 ነክ : ነገሮች : በስተቀር ፤ መጥሪያ : ለማውጣት።¹¹⁶ ወይም : የመያዝ : ፈቃድን : ለማግ
 ኘት : ማመልከቻ : ለማቅረብ : ፖሊሱ : በሚወስንበት : ጊዜ : ለውሳኔው : የሚያስፈ

ወደ : ፖሊስ : ጣቢያ : በመውሰድ : ብቻ : በመብቱ : ጣልቃ : ለመግባት : ፖሊሶች : የሚያደር
 ጉትን : ውሳኔ : ሁሉ : የሚመለከት ፤ ነው።” ብሎ : ይገልጻል ። ላፋቭ : መያዝ : (በስቶን ፤ ልትል፤
 ብራውንና : ማኅበረተኞቹ ፤ ፲፱፻፶፯) : ገጽ : ፫-፬ ።

- 111. ቁጥር : ፳፭-፳፮ና : ቁጥር : ፵፱-፶፯ : ይመለከታል ።
- 112. እርግጥ : የልጅ : ወላጆች : ልጁን : ወደፍርድ : ቤቱ : ለመውሰድ : ምንጊዜም : የሚያግዳቸው : ነገር :
 የለም ።
- 113. አንድ : ሰው : ከሕግ : ውጭ : በሆነ : መንገድ : ሌላውን : ሰው : በያዘ : ጊዜ : የሚጣሉት : ቅጣቶች :
 በፈሸር ፤ ከላይ : በማስታወሻ : ቁጥር : ፻፳ : በተጠቀሰው ፤ በገጽ : ፱፻፸፭ : በማስታወሻ : ቁጥር :
 ፶፩ : ተገልጿል ።
- 114. ሆኖም ፤ በውሸት : ክስን : ማቅረብ : የወንጀልና : የፍትሐ : ብሔር : ኃላፊነትን : ሊያስከትል :
 ይችላል ። የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ሥነ : ሥርዓት : ቁጥር : ፲፰ን ፤ የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ :
 ቁጥር : ፱፻፵፩ንና : ፳፻፹ን ፤ የፍትሐ : ብሔር : ሕግ : ቁጥር : ፪፲፱፻፺ንና : የሚከተሉትን : ቁጥሮች :
 ይመለከታል ።
- 115. ፈሸርን ፤ ከላይ : በማስታወሻ : ቁጥር : ፻፳ : የተመለከተውን ፤ ገጽ : ፱፻፸-፸፩ን : ይመለከታል ።
- 116. መርማሪው የፖሊስ : አለቃ : ተጠርጣሪው : ሰው : ወንጀል : መሥራቱን : “ለማመን : ምክንያት”
 ከሌለው : ተጠርጣሪው : ሰው : ሊጠራ : አይችልም ። ቁጥር : ፳፭ ።

ልገውን ፡ መረጃ ፡ ለማግኘት ፡ እንዴት ፡ ይችላል? ፡ ብሎ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይቻላል ።¹¹⁷
 በቁጥር ፡ ፻፸፪ ፡ መሠረት ፡ ወጣቱ ፡ በቅርቡ ፡ ወዳለው ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ “ወደያውኑ” ፡
 ከቀረበ ፡ በኋላ ፡ በሱ ፡ ላይ ፡ የቀረበው ፡ አቤቱታ ።¹¹⁸ ወይም ፡ ክስ ፡ መመዝገብ ፡ አለ
 በት ፡ ይህ ፡ ከሆነ ፡ ፖሊሶች ፡ ወጣቱ ፡ አንድ ፡ ወንጀል ፡ መሥራቱን ፡ በሰሙ ፡ ጊዜ ፡
 በተቀዳሚ ፡ ምርመራ ፡ ሳያደርጉ ፡ መያዝ ፡ አለባቸው ፡ ማለት ፡ ነውን? ወላጁ ፤ አሳዳ
 ጊው ፤ ወይም ፡ አቤት ፡ ባዩ ፡ ይህን ፡ የመሰለ ፡ እርምጃ ፡ ለመውሰድ ፡ በቂ ፡ ምክንያት ፡
 መኖሩን ፡ ለማረጋገጥ ፡ በተቀዳሚ ፡ ማስረጃ ፡ ሳይሰበሰብ ፡ ወጣቱን ፡ ወደፍርድ ፡ ቤት ፡
 “ወደያውኑ” ፡ ማቅረብ ፡ አለበትን? መረጃ ፡ ሰጪው ፡ ሰው ፡ ነገሩን ፡ ወደፍርድ ፡ ቤት ፡
 ከማቅረቡ ፡ በፊት ፡ በመጀመርያ ፡ ለፖሊስ ፡ መንገር ፡ አይችልምን?

እነዚህን ፡ ጥያቄዎች ፡ ለመመለስ ፡ ሁለት ፡ ነገሮችን ፡ መለየት ፡ አለብን ፤ እነዚ
 ህም ፡ ለፖሊስ ፡ የወንጀልን ፡ አፈጻጸም ፡ ሁኔታ ፡ የሚገልጽ ፡ መረጃ ፡ ማቅረብና ፡ የወ
 ንጀሉን ፡ መሠራት ፡ ለፖሊስ ፡ በማመልከት ፡ እርዳታ ፡ መጠየቅ ፡ ናቸው ። ለአዋቂ ፡
 ጥፋተኞች ፡ በተሠራው ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ መሠረት ፡ ስለ ፡ አንድ ፡ ወንጀል ፡ መግለጫ ፡
 ለመስጠት ፡ ወደ ፡ ፖሊሶች ፡ የሚሄድ ፡ ሰው ፡ “ማስረጃ ፡ ሰጭ” ፡ ተብሎ ፡ ተገልጿል፤
 የሚሰጠው ፡ ቃል ፡ በአሠራሩ ፡ “ክስ” ፡ ወይም ፡ “አቤቱታ” ፡ ቢሆንም ፡ በጽሑፍ ፡
 መልክ ፡ ሆኖ ፡ ሊፈርምበት ፡ ይገባል ።¹¹⁹ ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ፖሊሶች ፡ የተባለውን ፡ ወን
 ጀል ፡ መመርመር ።¹²⁰ ከቀጠሉ ፡ በኋላ ፤ ክስ ፡ ለማቅረብ ፡ ወይም ፡ ላለማቅረብ ፡ ውሳኔ ፡
 ለመስጠት ፡ ይችላል ፡ ዘንድ ፡ ለዐቃቤ ፡ ሕግ ፡ ስለምርመራው ፡ መግለጫ ፡ ይሰጣሉ ።

ወጣት ፡ አጥፊዎችን ፡ በሚመለከት ፡ ረገድ ፡ የሆነ ፡ እንደሆነ ፡ ግን ፤ አንድ ፡ የዓይን ፡
 ምስክር ፤ ተጎጂ ፡ ወይም ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ ለፖሊስ ፡ ማስረጃ ፡ ለማቅረብ ፡ እንዳይችል ፡
 ሕግ ፡ በግልጽ ፡ ይከለክላል ።

ቁጥር ፡ ፲፮(፩) ፡ እንዲህ ፡ ይላል ።

ማናቸውንም ፡ የወንጀል ፡ ክስ ፡ (ቁጥር ፡ ፲፩) ፡ ወይም ፡ ማናቸውንም ፡
 የክስ ፡ አቤቱታ ፡ (ቁ-፲፫) ፡ ለፖሊስ ፡ ወይም ፡ ለዐቃቤ ፡ ሕግ ፡ ማቅረብ ፡ ይቻ
 ላል ። አካለ ፡ መጠን ፡ ባላደረሰ ፡ ወጣት ፡ ላይ ፡ የሚቀርብ ፡ ክስ ፡ ወይም ፡
 የክስ ፡ አቤቱታ ፡ በቁጥር ፡ ፻፸፪ ፡ መሠረት ፡ መቅረብ ፡ አለበት ።

ቁጥር ፡ ፻፸፪ ፡ ደግሞ ፡ በበኩሉ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ወጣት ፡ ተይዞ ፡
 ከቀረበለት ፡ በኋላ ፡ በሱ ፡ ላይ ፡ የቀረበውን ፡ ክስ ፡ ወይም ፡ የክስ ፡ አቤቱታ ፡ የሚመ
 ዘግበውና ፤ ተገቢ ፡ መስሎ ፡ የታየውንም ፡ ማናቸውንም ፡ ምርመራ ፡ ፖሊስ ፡ እንዲ
 ያደርግ ፡ የሚመራው ፡ የወረዳው ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ መሆኑን ፡ ይናገራል ። ሆኖም ፡ ይህ ፡
 ሲባል ፡ አንድ ፡ ወላጅ ፤ ምስክር ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ ተጎጂ ፡ ወንጀል ፡ ሠርቷል ፡ ተብሎ ፡
 ስለተጠረጠረው ፡ ወጣት ፡ ጥፋተኛ ፡ ለፖሊስ ፡ በተቀዳሚ ፡ መግለጫ ፡ መስጠት ፡

117. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ቁጥር ፡ ፻፬ ፤ “አንድን ፡ ሰው ፡ ወደፍርድ ፡ ቤት ፡ ለማቅረብ ፡
 በሌላ ፡ መንገድ ፡ የማይቻል ፡ በሚሆንበት ፡ ጊዜ ፡ መቅረቡ ፡ ፍጹም ፡ አስፈላጊ ፡ ሲሆን ፡ የመያዝ ፡ ተገዛዝ ፡
 ይሰጣል ።” አንድን ፡ ሰው ፡ ለመያዝ ፡ የሚያስችሉት ፡ የእነዚህ ፡ ሁኔታዎች ፡ ትርጉም ፡ በፊሸር ፤
 ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ቁጥር ፡ ፻፳ ፡ በተጠቀሰው ፡ በገጽ ፡ ፪፻፺፱-፸፮ ፡ ተገልጿል ።
 118. በቁጥር ፡ ፻፸፪(፪) ፡ ውስጥ ፡ “ክስ” ፡ በሚለው ፡ ቃል ፡ ፈንታ ፡ “ቃል” ፡ የሚለው ፡ ይገኛል ። ሆኖም ፡
 የሁለቱም ፡ ፍች ፡ አንድ ፡ መስሎ ፡ ይታያል ። በቁጥር ፡ ፻፸፪(፫) ፡ “ክስ” ፡ የሚለው ፡ ቃል ፡ ይገኛል ።
 119. ቁጥር ፡ ፲፬ ።
 120. ቁጥር ፡ ፳፪-፴፭ ።
 121. ቁጥር ፡ ፴፮-፴፱ ።

አይችልም ፡ ማለት ፡ አይደለም ። በተቀዳሚ ፡ ለፖሊስ ፡ ማመልከት ፡ ሁላችንም ፡ የምንከተለው ፡ ትክክለኛ ፡ እርምጃ ፡ ነው ። — አንድ ፡ ችግር ፡ በተፈጠረ ፡ ጊዜ ፡ “በቅርብ ፡ ከሚገኘው ፡ የወረዳ ፡ ግዛት ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡” እርዳታ ፡ ለመጠየቅም ፡ አናስብም ። ለጊዜው ፡ ተጠርጣሪው ፡ ጥፋተኛ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያደረሰ ፡ ወይም ፡ ያላደረሰ ፡ መሆኑ ፡ በእርግጥ ፡ ባይታወቅም ፤ በወጣት ፡ አጥፊ ፡ ጉዳዮች ፡ ውስጥ ፡ ፖሊሶች ፡ መግለጫውን ፡ በመረጃ ፡ መልክ ፡ እንደደንቡ ፡ ሳይመዘግቡና ፡ እንደተለመደው ፡ የምርመራውን ፤ መግለጫ ፡ ሳያዘጋጁ ፤ በመጀመርያ ፡ መግለጫውን ፡ ቢቀበሉ ፡ በጣም ፡ ተገቢ ፡ ነገር ፡ ይሆናል ።¹²² ከዚህም ፡ በላይ ፤ ስለነገሩ ፡ አንድ ፡ ጊዜ ፡ መረጃ ፡ ከተገኘ ፤ መጥሪያ ፡ ለመላክ ፡ ወይም ፡ ለመያዝ ፡ ፈቃድ ፡ ለማግኘት ፡ ማመልከቻ ፡ ለመጻፍ ፡ በቂ ፡ ምክንያት ፡ የሚሆን ፡ አጥጋቢ ፡ የጥፋተኛነት ፡ ምልክት ፡ መኖር ፡ አለመኖሩን ፡ ለመወሰን ፡ ፖሊሶቹ ፡ አስፈላጊ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ አንድ ፡ ምርመራ ፡ ቢያደርጉ ፡ ተገቢ ፡ መስሎ ፡ ይታያል ። በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ወንጀሉ ፡ የተፈጸመበትን ፡ ቦታ ፡ ማየት ፤ ምስክሮችን ፡ ጠርቶ ፡ ማነጋገር ፤¹²³ ምርመራን ፡ ማካሄድ ፤¹²⁴ ወይም ፡ ተጎዲውን ፡ በሐኪም ፡ እንዲመረመር ፡ ማድረግ ።¹²⁵ አስፈላጊ ፡ ሳይሆን ፡ አይቀርም ።

የምርመራው ፡ ዓላማ ፤ የተከሰሰው ፡ ወጣት ፡ መያዝ ፡ እንዳለበትና ፡ እንደሌለበት ፡ ለመወሰን ፡ ፖሊሶቹን ፡ እንዲረዳቸው ፡ በታቀደበት ፡ ጊዜ ፡ ብቻ ፡ እንደዚህ ፡ ያለውን ፡ ምርመራ ፡ ፖሊሶች ፡ ከወረዳው ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ምንም ፡ ሥልጣን ፡ ሳያገኙ ፤ በአንድ ፡ ወጣት-ነክ ፡ ነገር ፡ ላይ ፡ መፈጸማቸው ፡ ተገቢ ፡ ሆኖ ፡ ሊታይ ፡ ይገባል ። ስለዚህ ፤ ተከላኮች ፡ በተያዙ ፡ ጊዜ ፡ በሚጀመሩ ፡ የእጅ ፡ ከፍንጅ ፡ ወንጀል ፡ ጉዳዮች ፡ ውስጥ ፡ በቁጥር ፡ ፻፸፪ ፡ መሠረት ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ካልፈቀደ ፡ በስተቀር ፡ ፖሊሶች ፡ ምርመራ ፡ ሊያደርጉ ፡ አለመቻላቸው ፡ ግልጽ ፡ ነው ። እንዲሁም ፤ የተከላኮችን ፡ ተይዘ ፡ መቆየት ፡ የሚመለከቱ ፡ እንደ ፡ አስገዳጅ ፡ የሕክምና ፡ ምርመራና ።¹²⁶ ቃልን ፡ መቀበል ።¹²⁷ ያሉ ፡ የምርመራ ፡ እርምጃዎች ፡ ፖሊሶች ፡ በራሳቸው ፡ ሥልጣን ፡ ሊወስዱ ፡ እንደማይችሉ ፡ ግልጽ ፡ ነው ። ምክንያቱም ፡ ከወረዳው ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ በተቀዳሚ ፡ ፈቃድ ፡ ሳያገኙ ፡ ይኸን ፡ የመሰለ ፡ እርምጃ ፡ መውሰድ ፤ አካለ ፡ መጠን ፡ ባላደረሱ ፡ ወጣቶች ፡ ላይ ፡ የሚፈጸም ፡ የፖሊሶችን ፡ የመያዝ ፡ ተግባር ፡ ለማስወገድ ፡ የታቀደ

122. ፖሊሶች ፡ ዐቃቤ ፡ ሕገ ፡ የሚያየው ፡ የምርመራ ፡ ራፖርት ፡ ለማዘጋጀት ፡ ግዴታ ፡ ስለሌላቸው ፤ በልጆች ፡ የሚፈጸም የወንጀልን ፡ ጉዳይ ፡ ለፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ጭራሹን ፡ ሳያቀርቡ ፡ በሥልጣናቸውን ፡ ተገቢ ፡ ባልሆነ ፡ መንገድ ፡ በመጠቀም ፡ ስለወጣት ፡ ጥፋተኞች ፡ የሚደርሷቸውን ፡ መረጃዎች ፡ እንዳያዛምቱ ፡ ያስጋል ፡ በኢትዮጵያ ፡ ፖሊሶች ፡ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ሥልጣን ፡ እንዳላቸውና ፡ በርግጥም ፡ እንደሚሠሩበት ፡ ይታመናል ። በፖሊሱ ፡ የተያዙ ፡ ተጠርጣሪ ፡ ልጆችን ፡ ከሚመለከቱ ፡ ጉዳዮች ፡ አብዛኛዎቹ ፡ በፖሊሱ ጣቢያ ፡ ተከላኮችን ፡ ነፃ ፡ በመልቀቅ ፡ እንደሚያልቁና ፡ ተይዘው ፡ ለፍርድ ፡ ቤት ፡ የሚቀርቡት ፡ ተከላኮችም ፡ ጥቂቶች ፡ እንደሆኑ ፡ አንድ ፡ ጥናት ፡ ገልጿል ። መብራቱ ፡ የሐንስ ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ቁጥር ፡ ፳፮ ፡ የተጠቀሰውን ፤ ሰንጠረዥ ፡ ፩ ፡ በገጽ ፡ ፲፪ ፡ ይመለከታል ። ለዚህ ፡ ችግር ፡ ጥሩው ፡ መፍትሄ ፡ በምርመራው ፡ ደረጃ ፡ ላይ ፡ እንዳሉ ፡ የሚያልቁ ፤ ወጣት ፡ ነክ ፡ ጉዳዮችን ፡ ሁሉ ፡ በሚመለከት ፡ ረገድ ፡ ፖሊሶች ፡ ለ“ወጣት ፡ ጉዳይ ፡ ፍርድ ፡ ቤት” ራፖርት ፡ እንዲያቀርቡ ፡ ማስገደድ ፡ ነው ። ይህ ፡ ከሆነ ፤ ምርመራ ፡ በተደረገ ፡ ቁጥር ፡ ልጁ ፡ ወደ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ሳይቀርብ ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ፖሊሶች ፡ በሥልጣናቸው ፡ የፈለጋቸውን ፡ እንዳይሠሩበት ፡ ሊቆጣጠራቸው ፡ ይችላል ። ይህም ፡ ይሆን ፡ ዘንድ ፡ ምርመራውን ፡ የሚያካሂዱት ፡ የፖሊስ ፡ ሹሞች ፡ የዕለት ፡ ምርመራ ፡ መዝገብ ፡ እንዲይዙ ፡ የሚያዘው ፡ ድንጋጌ ፡ ልጆች ፡ በሚፈጽሙት ፡ የወንጀል ፡ ምርመራ ፡ ጊዜም ፡ ተፈጻሚ ፡ ሊሆን ፡ ይገባል ፤ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ቁጥር ፡ ፴፮ ።

123. ቁጥር ፡ ፴ ።
 124. ቁጥር ፡ ፴፪-፴፫ ።
 125. ቁጥር ፡ ፴፬ ።
 126. ከዚያው ፡
 127. ቁጥር ፡ ፳፮ ።

ደውን : የቁጥር : ፻፸፪ን : ጠቃሚ : ዓላማ : ስለሚያከሽፈው : ነው ። ፖሊሶች : ወይም : ሌሎች : ሰዎች : አንድ : አካለ : መጠን : ያላደረሰ : ወጣትን : በምንም : ዓይነት : መንገድ : ቢይዙት : በቅርብ : ወዳለው : የወረዳ : ፍርድ : ቤት : ወዲያውኑ : ማቅረብ : አለባቸው : የሚለው : የቁጥር : ፻፸፪ን : ደንብ : የሚያብራራው : ከዚህ : በላይ : የተጠቀሰው : ዓላማ : ነው ። ወደፊት : እንደምናየው : ከዚያ : በኋላ : ከፖሊሶች : እጅ : ነፃ : መሆን : አለበት : ማለት : ነው ።

የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ሥነ : ሥርዓት : “ፍርድ : ቤቱ : ፖሊሶ : ምርመራውን : የሚፈጽምበትን : ሁኔታ : የሚገልጽ : ትእዛዝ : ይሰጣል ።”¹²⁸ ብሎ : ቢደነግግም ፤ ፍርድ : ቤቱ : ይህን : ሲያደርግ : ሙሉ : ነፃነት : እንደሌለው : መረዳት : ያስፈልጋል ። የፍርድ : ቤቱ : ትእዛዝ : አካለ : መጠን : ባላደረሰው : ትኩረት : ላይ : ሕጉ : ለአዋቂ : ተጠርጣሪዎች : የሚሰጣቸውን : መብቶች ።¹²⁹ የማሳጣት : ውጤት : ይኖረዋል : ብሎ : ማሰብ : የማይጠበቅ : ነገር : ነው ። ስለዚህ ፤ ሕጉ : ዘርዘር : ባይናገርም ፤¹³⁰ ወጣቱ : በሚጠየቅበት : ጊዜ : በወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ሥነ : ሥርዓት : በቁጥር : ፳፯ : መሠረት : አዋቂዎች : ቃል : በሚሰጡበት : መንገድ : እንዲፈጸም ፤ ወይም : ተጠያቂውን : በማስፈራራት : የተስፋ : ቃል : በመስጠት : እንዳያናገረው : (ቁ : ፴፩) ፤ ወይም : ስለ : መበርበርና : መያዝ : የሚናገሩት : ቁጥሮች : ፴፪-፴፫¹³⁰ የሚደነግጉትን : በመተላለፍ : ቤቱን : እንዳይበረብሩ ።¹³¹ ፍርድ : ቤቱ : ለፖሊሶች : ማስጠንቀቂያ : ሳይሰጥ : ቃል : እንዲቀበል : ትእዛዝ : መስጠት : ተገቢ : አይሆንም ። አካለ : መጠን : ያላደረሰው : ወጣት : ተይዞ : ወደ : ወረዳው : ፍርድ : ቤት : ከቀረበ : በኋላ ፤ ቁጥር : ፻፸፪ : ለፍርድ : ቤቱ : በማናቸውም : የፖሊሶች : ምርመራ : ላይ : ሙሉ ሥልጣን : ይሰጠዋል ፤ ነገር : ግን : የሚያዛቸው : የምርመራ : እርምጃዎች : ለአዋቂ : ተጠርጣሪዎች : ተፈጻሚ : በሚሆኑት : የሥነ : ሥርዓት : መጠበቂያዎች : እንደተወሰኑ : መንገድብ : ይገባል ። እነዚህ : መጠበቂያዎች : ተፈጻሚነታቸው : በአዋቂዎች : የወንጀል : ምርመራዎች : ላይ : ብቻ : እንደሆኑ : አድርገን : የምንተርጉማቸው : ከሆነ ፤ ስለዚህ : ጉዳይ : ቁጥር : ፻፸፪ : ምንም : ስለማይናገር ፤ አካለ : መጠን : ላላደረሱ : ሰዎች : በተደነገገው : ሥነ : ሥርዓት : ውስጥ : ትልቅ : የሕግ : ጉድለት : ያጋጥመናል ።

128. ቁጥር ፻፸፪ (፪) ።
 129. “የፖሊሶች : ምርመራ ።” የሚል : አርእስት : ያለው ፤ ሁለተኛ : መጽሐፍ ፤ አንቀጽ : ፩ ፤ ምዕራፍ : ፪ ፤ የምስክሮችንና : የተከሳሾችን : ቃል : መቀበልና : መጥሪያን ፤ የተከሳሾችን : በፖሊሶች : ገደብ : መለቀቅ ፤ መበርበርንና : መያዝን ፤ የተከሳሾችን : በሐኪም : መመርመርን : የመሰሉ : ነገሮችን : ይመራል ።
 130. ስለፖሊሶች : ምርመራ : የሚናገረውን : ምዕራፍ : የሚያስተዋውቀው : ቁጥር : ፳፪ (፪) ። “አካለ : መጠን : ያላደረሱ : ወጣቶች : ስለፈጸሙት : ወንጀል : ምርመራ : በፍርድ : ቤቱ : ትእዛዝ : በቁጥር : ፻፸፪ : በተመለከተው : መሠረት : መፈጸም : አለበት ።” ይላል ። ይህ : ድንጋጌ : ከመጀመሪያዎቹ : የሕግ : ረቂቆች : በአንዱ : ውስጥ “በዚህ : ምዕራፍ : ውስጥ : ያሉት : ድንጋጌዎች : ሁሉ : አካለ : መጠን : ባላደረሱ : ወጣት : ጥፋተኞች : በተፈጸሙ : ወንጀሎች : ላይ : ተፈጻሚ : አይሆኑም ።” ስለሚል : ሊታወስ : የሚገባው ነገር : ነው ። የወንጀለኛ መቅጫ : ሕግ : ሥነ : ሥርዓት : ሁለተኛ : ረቂቅ : (፲፱፻፶፩ ፤ ያልታተመ ፤ በቀዳማዊ : ኃይለ : ሥላሴ : ዩኒቨርሲቲ ፤ የሕግ : ፋኩልቲ : ቤተ : መዛግብት) ቁጥር : ፲፫(፪) ።
 131. ብዙውን : ጊዜ : የልጁ : መደበኛ : ቦታ : የአሳዳጊው : ወይም : ሌላ : ዐዋቂ : ሰው : መደበኛ : ቦታ : ነው ። እንዲህ : ያሉት : ግቢዎች : ያለሕግ : እንዲበረብሩና : እንዲያዙ : መፍቀድ : ከዐዋቂዎቹ : ጋር : የግል : መብት : የመድፈርን : አሳሳቢ : ችግር : በእርግጥ : ሊፈጥር : ይችላል ። በዚህ : ምክንያት : ብቻ : በመደበኛው : ሥነ ሥርዓት : ውስጥ : መበርበርንና : መያዝን : የሚመለከቱትን : ድንጋጌዎች : አካለ : መጠን : ያላደረሱ : ወጣቶችን : በሚመለከተው : ሥነ : ሥርዓት : ውስጥ : እንዳሉ : አድርጎ : መተርጎም : በጣም : የሚደገፍ : ሐሳብ : ነው ።

፫- ከነገሩ : መሰማት : በፊት : ተይዞ : ስለመቆየትና : በዋስትና : የመለቀቅ : መብት : ስለአዋቂዎች : ነገሩ : ከመሰማቱ : በፊት : ተይዞ : ስለመቆየትና : በዋስትና : ስለመለቀቅ : መብት : የተደነገገው : መደበኛው : ሥነ : ሥርዓት : ግልጽ : ነው ። ጥፋተኛነቱ : የሚያጠራጥርና : የተጠረጠረበትም : ወንጀል : በጣም : ከባድ : ያልሆነ : እንደሆነ ፤ ፖሊሶች : የተያዘውን : ተጠርጣሪ : በዋስትና : ወረቀት : ለመልቀቅ : ይችላሉ ።¹³² በዋስትና : ወረቀት : ያልለቀቁት : እንደሆነ : ግን፤ ተጠርጣሪው : በሕገ : መንግሥቱና ።¹³³ የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ሥነ : ሥርዓት ።¹³⁴ በተሰጠው : መብት : መሠረት : በአርባ : ስምንት : ሰዓት : ውስጥ : በቅርቡ : ወዳለው : ፍርድ : ቤት : መቅረብ : አለበት ። ፍርድ : ቤቱ : (፩) : ተከላሹን : በዋስትና : ይለቀቃል፤¹³⁵ ወይም : (፪) : በአሥር : ላይ : እንዳለ : ነገሩ : እንዲሰማ : ያዛል ፤¹³⁶ አለበለዚያም : (፫) በፖሊስ : ምርመራው : እንዲቀጥል : ሊታደስ : የሚቻል : የአሥራ : አራት : ቀን : ጊዜ : ይፈቅዳል ።¹³⁷ በዋስትና : በማያስለቅቅ : ወንጀል : የተያዙ : ወይም : በሌላ : ምክንያት ።¹³⁸ በዋስትና : ለመለቀቅ : የማይችሉ : እሥረኞች ፤¹³⁹ ጥፋተኛነታቸው : ከታወቀ : እሥረኞች : በተለየ : ሁኔታና : አካባቢ : ይታሠራሉ ።¹⁴⁰ ለተጨማሪ : ምር

- 132. ቁጥር : ፳፰ ። ከታች : የማስታወሻ : ቁጥር : ፻፴፮ን : ይመለከቷል ።
- 133. የተሻሻለው : ሕገ : መንግሥት : ቁጥር : ፶፩ ። “ማንኛውም : እስረኛ : ከታሰረበት : ጊዜ : ጀምሮ : በአርባ : ስምንት : ሰዓት : ውስጥ : በፍርድ : ባለሥልጣን : ፊት : መቅረብ : አለበት ። ይሁን : እንጂ ፤ እስራቱ : የተደረገበት : ስፍራ : ርቀቱ : ቅርብ : ከሆነው : ፍርድ : ቤት : በአግር : ጉዞ : ከአርባ : ስምንት : ሰዓት : የሚበልጥ : ጊዜ : የሚወስድ : የሆነ : እንደሆነ ፤ ፍርድ : ቤቱ : ለእርሱ : መስሎ : እንደታየው : የአርባ : ስምንቱን : ሰዓት : ጊዜ : ለማርዘም : ይችላል ።”
- 134. ቁጥር : ፳፱ ። በአርባ : ስምንት : ሰዓት : ውስጥ : ለፍርድ : ቤት : መቅረብ : አለበት : የሚለው : ትእዛዝ የተያዘው : ሰው : “የሚገኝበት ቦታ : ሁኔታዎችና : መገናኛዎች : በሚያመቹበት : መጠን” ተብሎ : ተሻሻሏል ። በተጨማሪም : ከላይ : የተጠቀሰው : ቁጥር : “የተያዘውን : ሰው : ወደፍርድ : ቤት : ለማድረስ : የሚፈጀው : ጊዜ : (ከአርባ : ስምንቱ : ሰዓት : ውስጥ) : አይታሰብም ።” ይላል ። ከላይ : በማስታወሻ : ቁጥር : ፻፴፫ ። ላይ : የተጠቀሰውን : የተሻሻለው : ሕገ : መንግሥት : አንቀጽ : ፶፩ን : አነጋገር : ስንመለከት : የተደረገው : መሻሻል : ከሕግ : መንግሥቱ : ጋር : መስማማቱ : የሚያጠራጥር : ነው ።
- 135. ቁጥር : ፶፱ ። ፍርድ : ቤቱ : የዋስትና : ወረቀት : አስፈርሞ : ስለሚለቅበት : ሁኔታ : የሚናገሩትን ከ፳፫-፳፱ : ያሉትን : ቁጥሮች : በመመልከት : ይወሰናል ። ፖሊሶች : በቁጥር : ፳፰ : በተሰጣቸው : ሥልጣን : በሚሠሩበት : ጊዜ : እንደ : ፍርድ : ቤት : እነዚህን : ቁጥሮች : ተከትለው : መሥራት : እንዳለባቸው : ግልጽ : አይደለም ።
- 136. ቁጥር : ፶፱ ።
- 137. ከዚያው ። ነገር : ግን : የዚህ : የሦስተኛው : የአሠራር : ምርጫ : ከአንደኛውና : ከሁለተኛው : ጋር : ያለው : ዝምድና : ግልጽ : አይደለም ። ፊሸር ፤ ከላይ : በማስታወሻ : ቁጥር : ፳፫ ፤ በገጽ : ፻፵፬-፵፯ : ያለውን : ጽሑፍ : ይመለከቷል ።
- 138. በሞት ፤ ወይም : በዐሥራ : አምስት : ዓመት : ወይም : ከዐሥራ : አምስት : ዓመት : ለበለጠ : ጊዜ : በጽኑ : እስራት : የሚያስቀጡ : ወንጀሎች : በዋስ : የሚያስለቅቁ : አይደሉም ። ቁጥር : ፳፫ ።
- 139. ፍ/ቤቱ : አንዳንድ : ፍሬ : ነገሮችን : ካገኘ : የዋስትና : ወረቀት : ፈርሞ : ለመለቀቅ : አይቻል : ይሆናል ። ቍ : ፶፯ ተመልከት ። አብዛኛውን : ጊዜ : የዋስትና : ወረቀት : ፈርሞ : መለቀቅ : ይቻላል ፤ ነገር : ግን : ተከላሹ : በቂ : ዋስ : ለመስጠት : ወይም : የተፈለገውን : የዋስትና : ገንዘብ : ለማስያዝ : ሳይችል : ይቀራል ።
- 140. በ፲፱፻፶፯-፶፰ ። ዓ : ም : በኢትዮጵያ : ወህኒ : ቤቶች : ውስጥ : ሳይፈረድባቸው : ለምርመራ : በማረፊያ : ቤት : እንዲቆዩ : የተደረጉ : ፹፫፻፶፫ : እስረኞች : ነበሩ ፤ ይኸውም : በጠቅላላው : የአሥረኛ : ቁጥር : ከመቶ : ፴፮ : እጅ : በላይ : መሆኑ : ነው ፤ የወህኒ : ቤቶች : መሥሪያ : ቤት : ለ፲፱፻፶፰ ዓ : ም : ራፖርት : የአገር : ግዛት : ሚኒስቴር : የኢትዮጵያ : ንጉሠ : ነገሥት : መንግሥት : (፲፱፻፶፰ ዓ : ም : ያልታተመ ፤ የሕግ : ፋኩልቲ : ቤት : መዛግብት : ቀ : ኃ : ሥ : ዩ) : ይህ : ከፍተኛ : ቁጥር : አንዳንድ : ችግሮችን : ያሳያል ፤ የዋስትና : ወረቀት : በመፈረም ። ለመለቀቅ : የሚያስችሉ : ጥፋቶች : ከስ : በጣም : መብዛት : በከተማ : ኑሮና : በሌሎችም : ምክንያቶች : የግል : ዋስትና : መስጠት : ባህላዊ : ቅንጅት : በመጥፋቱና : የዚህ : ምትክ : የሚሆን : ሌላ : መፍትሔ : ስላልተገኘና : በኢትዮጵያ : ውስጥ : የተከላሹት : ድህነትና : ፍርድ : ቤቶች : ተከላሹትን : በግል : ዋስትና : ብቻ : ለመልቀቅ : አለመፍቀዳቸው : ናቸው ።

መራ : ለጊዜው : የታሠሩ : ተጠርጣሪዎች : የሚታሠሩበት : ሁኔታ : ነገሩ : ከመሰማቱ : በፊት : ከታሠሩ : ከሌሎች : ተጠርጣሪዎች : የሚለይ : አይመስልም ¹⁴¹ ሕጉ : በዋስትና : ስለመለቀቅ : ዝርዝር : መምሪያና : ይህንንም : ለተከለከለ : ሰው : የይግባኝ : መብትን : ይሰጣል ¹⁴²

ስለወጣት : ተጠርጣሪዎች : የሚናገሩትን : ድንጋጌዎች : የተመለከትን : እንደሆነ ፤ የማያጠግቡ : ሆነው : እናገኛቸዋለን ።

“ነገሩ : መቀጠር : ወይም : ወደ : በላይ : ፍርድ : ቤት : መቅረብ : የሚያስፈልገው : በሆነ : ጊዜ : አካለ : መጠን : ያላደረሰውን : ወጣት : ነገሩ : የሚሰማበት : ቀን : ለማቅረብ : ለሚችሉ : ለወላጆቹ ፤ ለሞግዚቱ : ወይም : ለዘመዶቹ ፤ እነርሱም : የሌሉ : እንደሆነ : ለወህኒ : ቤት : ሳይሆን : ለአንድ : ድርጅት : ወይም : ራሱን : ለቻለ : ጨዋ : ሰው : እጁ : ይሰጣል ። ምስክሮቹ : ነገሩ : በሚሰማበት : ቀን : ሊቀርቡ : ግዴታ : ይገባሉ ።” ቁ- ፻፸፪ (፬) ።

ይህም : አካለ : መጠን : ያላደረሰውን : ወጣት : በዋስትና : የመለቀቅን : መብት : የሚያሳጣው : ይመስላል ፤-- በቂ : ዋስትና : ሳያገኝ : ቢቀር : ኖሮ : ሊታሠር : የሚገባው : አካለ : መጠን : ያላደረሰው : ወጣት : በቂ : ዋስትና : እንዲሰጥ : ሳይጠየቅ : ለወላጅና : ለዘመድ : ወዘተ --- “እንዲሰጥ” ሕጉ : ያዛል ። ይህም : የሚሆንበት : ምክንያት : አካለ : መጠን : ያላደረሱ : ወጣቶች : ከነገሩ : መሰማት : በፊት : ማረፊያ : ቤት : በፍጹም : እንዳይቆዩ : ለማድረግ : ነው ፤ ምክንያቱም : በማረፊያ : ቤት : መቆየት : ብዙውን : ጊዜ : ሕጉ : አካለ : መጠን : ያላደረሰውን : ወጣት : ወደ : መልካም : ሰው : ነት : ለመመለስ : ካለው : ዓላማ : ጋር : ስለሚገረር : ብቻ : ሳይሆን ፤ በተለይ : አሁን ያሉት : የማረፊያ : ቦታዎች : አካለ : መጠን : ያላደረሱ : ወጣቶችን : ከአዋቂ : እሥረኞች : ለመለየት : የሚያስችል : አስፈላጊ : ድርጅት : ስለሌላቸው : ነው ። ፖሊሶችና : ሌሎችም : ሰዎች : አካለ : መጠን : ያላደረሰውን : ወጣት : በያዙት : ጊዜ : ወዲያውኑ : ወደ : አንድ : የወረዳ : ፍርድ : ቤት : ማቅረብ : አለባቸው : የሚለው : ከላይ : የተነጋገርንበት : ሕጋዊ : ግዴታም : መሠረቱ : ይኸው : ነው ።

የሆነ : ሆኖ : በዋስትና : ወረቀት : የመለቀቅን : አሠራር : ሳይጨምር ፤ አካለ : መጠን : ያላደረሱ : ወጣቶች : ከነገሩ : መሰማት : በፊት : እንዲለቀቁ : የሚያደርግ : ሌላ : የቁጥጥር : ዘዴ : የሌለው : ቅንጅት : በተግባር : አጥጋቢ : አይመስልም ። አካለ : መጠን : ያላደረሰው : ወጣት : ወላጅ ፣ አሳዳጊ ፣ ወይም : ዘመድ : ነገሩ : በመሰማት : ላይ : ሳለ : ልጁን : በጥንቃቄ : ለመያዝ : ሁልጊዜ : የማይችል : ይሆናል ፤ እንዲያውም : ይኸው : ወላጅ : ወይም : አሳዳጊ : ወይም : ዘመድ : ወጣቱን : ስላልተቆጣጠረውና : ቸል : ስላ

141. “ቁ : ፻፱(፫) ። ለምርመራ : የሚፈቀድ : የተጨማሪ : ጊዜ : ሁኔታ :”
 “ማንኛውም : የተያዘ : ሰው : የወህኒ : ቤት : ሕግ : በሚያዘው : ሁኔታ : መሠረት : በማረፊያ : ቤት : ይቆያል” ። ይህ : ቁጥር : «በጥርጣሬ : ማረፊያ : ቤት : እንዲቆዩ : በተደረጉትና : ጥፋታቸው : የዋስትና : ወረቀት : በመፈረም : የማያስለቅቃቸው : በመሆኑ ፤ ለምርመራ : ተጨማሪ : ጊዜ» : ማረፊያ : ቤት : በሚቆዩት : መካከል : ምንም : ዓይነት : ልዩነት : ስለማይፈጥር : በጥርጣሬ : ለምርመራ : በማረፊያ : ቤት : እንዲቆዩ : የተደረጉት : ሁሉ : በወህኒ : ቤት : እንዲቆዩ : የሚያዝ : ይመስላል ። ጻፉ : ግን : በአሠራር : ለምርመራ : በማረፊያ : እንዲቆዩ : የተደረጉትን : አስረኞች : ፖሊሶች : በራሳቸው : ቁጥጥር : ሥር : በፖሊስ : ጣቢያዎች : በሚገኙት : ማረፊያ : ቤቶች : ያቆዩዋቸዋል ። ይህ : ልማድ : ከስን : ለማሳመን : ተገቢ : ያልሆነ : የቃል : መቀበል : ድርጊቶች : እንዲፈጸሙ : ስለሚያስችል : አደገኛ : ነው ። የኤስ : ፊሸር : “አለን፣ ፈቃድ : የሚሰጡ : የእምነት : ቃላትና : የወ : መ-ሕ-ሥን : ሥርዓት : ቀ : ፴፭” ፣ የኢ : ሕ : መ : ሾልዩም : ፫ (፲፱፻፺፭) : ገጽ : ፫፻፺፭ና : ተከታዮቹን : ይመለከታል ።

142. ቁ : ፸፭ :

ለው : ለወጣቱ : ጥፋተኛነት : ምክንያት : የሆነው : እሱው : ይሆናል ። በአንዳንድ : ጉዳዮች : ውስጥ : ለምሳሌ : ልጁ : የተከሰሰው : ከወላጁ : ጋር : ፍካቤ : ሥጋ : በመፈጸሙ : ወይም : ከወላጁ : ጋር : በአንድ : ሕገ : ወጥ : ሥራ : ተካፋይ : በመሆኑ : የሆነ : እንደሆነ ፤¹⁴³ ወላጁ : ራሱ : ለልጁ : ደገንነት : በግልጽ : አደገኛ : ሊሆን : ይችላል ። በእንደዚህ : ያለውም : ጊዜ : ፍርድ : ቤቱ : ልጁን : “ኃላፊነት : ሊጣልበት : ለሚችል ሰው :” በጠባቂነት : ሊሰጥ : ይችላል ። ግን : እንዲህ : ያሉት : ሰዎች : ምን : ዓይነት ጥቶች : ናቸው ? ደግሞስ : ልጁን : በዋስ : መልቀቅ : የዋሱን : ኃላፊነት : ማረጋገጫ ፤ መንገድ : አይሆንምን? ቁጥር : ፻፸፪ (፬) : ልጁ : ፍርድ : ቤት : ባልቀረበ : ጊዜ : የሚጣል : ቅጣት ፤¹⁴⁴ አይደነግግም : --- እቀርባለሁ : ብሎ : መያዣ : እንዲሰጥ : እንኳን : ካለመገደዱም : በላይ ፤ ባይቀርብ : ከማረፊያ : ቤት : እንዲቆይ : የሚያደርግ : ድንጋጌ : የለም : --ወላጁም : ቢሆን : ልጁን : ሳይቀርብ : ቢቀር : የሚጣልበት : ምንም : ቅጣት : የለም ።¹⁴⁵

ስለዚህ ፤ በአዋቂዎች : ላይ : ተፈጻሚ : በሚሆኑት : የሕግ : ድንጋጌዎች : መሠረት : የዋስትና : ወረቀት : መፈረምን : ከግዴታው : ውስጥ : በማስገባት : ፍርድ : ቤቱ : ልጁን : ለወላጁ : ሳሳዳጊው : ለዘመዱ : ወዘተ --- በገደብ : ለማስረከብ : የሚቻልበትን : ሁኔታ : ቁጥር : ፻፸፪ (፬) : ሳይወስን : እንደተወው : ሊተረጎም : ይገባል ።¹⁴⁶ እንዲህ : ያለው : አተረጎምም : አደገኛ : የሚሆነው ፤ ፍርድ : ቤቶች : አካለ : መጠን : ያላደረሱትን : ተጠራጣሪዎች : ዋስ : በማጣታቸው : ምክንያት : ብቻ : በፖሊስ : ጣቢያ : ወይም : በእሥር : ቤት : እንዲቆዩ : የፈቀዱ : እንደሆነ : ነው ። በዚህ : ምክንያት ፤ ፍርድ : ቤቱ : ልጁን : ለማቅረብ : ቃል : የገባው : ወላጅና : ሌላም : ሰው : በተፈለገው : ጊዜ : ልጁን : ለማቅረብ : ፈቃደኛ : እንደማይሆንና : እንደማይችል : ለማመን : በቂ : ምክንያት : ከሌለው : በስተቀር ፤ መያዣን : ወይም : ከሦስተኛ : ወገን : የሚሰጥ : ዋስትናን : ሳይጠይቅ : በባለአደራው : የቃል : ወይም : የጽሑፍ : መተማመኛ : ብቻ : ልጁን : ሊለቀው : ይገባል ።¹⁴⁷ ነገር : ግን : አካለ : መጠን : ያላደረሰው : ልጅ : ወላጅ : ወይም : ሌላ ሰው : ኃላፊነት : የሚጣልበት : መስሎ : ያልታየ : እንደሆነና : ተስማሚ : መያዣ : ወይም : ዋስትና : ሊያቀርብ : ባልቻለ : ጊዜ ፤ ልጁ : በሱ : ጠባቂነት : እንዲቆይ :

143. በሌላ በኩል ደግሞ አካለ : መጠን : ያላደረሰውን : ልጅ : ወደ : መንደሩ : መመለስ : ፈጽሞታል : በተባለው : ጥፋት : የተገደደው : ሰው : ጓደኞችና : ዘመዶች : ቁጣቸውን : እንዲወጡ : ያመቻቸዋል ። የነፍስ : ጉዳይ : ከሆነ : የደም : ካሣ : እስከ : ተከፈለ : ድረስ : ልጁን : ትልቅ : አደጋ : ላይ : መጨመር : ነው ። እታች : የግርጌ : ማስታወሻ : ፪፻፶ : ተመልከት ።

144. ተከላኩን : እንድትቀርብ : በሚል : ጽሑፍ : ለማግኘት : ከተቻለ : ወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ቁ : ፪፻፵፪ (ለፍርድ : እርዳታ : መስጠትን : እንቢ : ስለ : ማለት) : አግባብ : ሊኖረው : ይችላል ። ነገር : ግን : ከዚያ : በፊት : ከጠፋ : ተፈጻሚ : አይሆንም ።

145. ቍ : ፪፻፵፪ : ሆነ : ቍ : ፪፻፵፫ : (ፍ/ቤትን : ስለ : መድፈር) በወላጅ : ወይም : በሌላ : “ሀላፊነት ባለበት : ሰው :” ላይ : ተፈጻሚዎች : አይሆኑም ።

146. የዋስትና : ወረቀት : በመፈረም : የማያስለቅቁትን : ጥፋቶች : ከሚመለከተው : ከቁጥር : ፳፫(፩) በስተቀር : አካለ : መጠን : ያላደረሱ : ልጆች : በማንኛውም : ጥፋት : ከእሥር : ዓመት : እስራት በላይ : ሊቀጡ : ስለማይችሉ : ጥፋቶች : በሙሉ : ለእነርሱ : የዋስትና : ወረቀት : በመፈረም : የሚያስለቅቁ : መሆን : አለባቸው ።

147. የተጠረጠሩ : ሰዎች : (አዋቂዎች) : ያለዋስ : የዋስትናውን : ወረቀት : ብቻ : በመፈረም : እንዲለቀቁ : ሕገ : በግልጽ : ይፈቅዳል : ቁጥር : ፳፮ : እና : ፳፫(፪) : ተመልከት ። ሆኖም : የዋስትና : ወረቀት : አስፈርሞ : ስለመለቀቅ : የሚናገሩት : ደንቦች : በእንደዚህ : ያሉ : ጉዳዮች : ውስጥ : የሚለቀቀው : ሰው : ጥሪ : ገንዘብ : ወይም : ሌላ : መያዣ : ማስያዙን : ማሰባቸው : ግልጽ : አይደለም ። ቁጥር : ፸(፫) እና : ፸፮(፪) : ዋሶች : “የሰጣቸው : መያዣዎች” : ስለመመለስ : ወይም : ለመንግሥት : ገቢ : ስለማድረግ : ይናገራሉ ። ዳሩ : ግን : ተከላኩ : ስለሰጠው : መያዣ : በግልጽ : አይናገሩም ። ምናልባት ፍ/ቤቱ : መያዣዎችን : ለመቀበል : ወይም : ላለመቀበል : እንደመሰለው : ሊወስን : ይችላል ።

መለቀቅ : አይገባውም ። በዚህ : ጊዜ : የሚቀረው : ምርጫ : ተከሳሹን : በፖሊስ : ጣቢያ : ወይም : በወህኒ : ቤት : በተለየ : ቦታ ፣¹⁴⁸ ማቆየት : ወይም : የሚገኝ : ከሆነ : አካለ : መጠን : ላላደረሱ : ወጣቶች : ወደ : ተቋቋመ : ልዩ : የጠባይ : ማረሚያ : ቤት : ማስገባት : ብቻ : ነው ።

አሁን : በአዲስ : አበባ : ከነገሩ : መሰማት : በፊት : የሚደረገው : በማረፊያ : ቤት : የማቆየት : ሁኔታ ፣ ያልተመጠነ : “መሻሻል” : በዚህ : መስክ : ለሚያስከትላቸው : የማይጠበቁ : ውጤቶች : አስገራሚ : ቢሆንም : እንኳ : ጥሩ : ማስረጃ : ይሆናል። አካለ : መጠን : ባላደረሱ : ወጣቶች : ላይ : በወንጀል : ጉዳይ : ልዩ : ሥልጣን : ያለው : ልዩ : “የወጣቶች : ፍርድ : ቤት” ለመፍጠር : በአዲስ : አበባ : ብቻ : ስለተደረገው : ሙከራ : አስቀድመን : ተናግረናል ። ሆኖም : “የወጣቶች : ፍርድ : ቤት” : የሚያስችለው : በሣምንት : ሁለት : ቀን : ነው ። ይኸውም : ማክሰኞና : ሐሙስ : ብቻ : ነው ። ስለዚህ : ዓርብ : በፖሊስ : የተያዘ : ወጣት : ቢያንስ : ፍርድ : ቤት : እስከሚወሰድበት : ቀን : እስከ : ማክሰኞ : ድረስ : በፖሊስ : ጣቢያ : (ብዙውን ጊዜ : ከሌሎች : እሥረኞች : ሳይለይ) : ይቆያል ። በዚህ : ዓይነት : መንግሥት : “የወጣቶች : ፍርድ : ቤትን” : በማቋቋም : ያደረገው : ጥረት : ሕጉና : ሕገ : መንግሥቱ : ለአዋቂ : ጥፋተኛ : የሚያረጋግጡትን : በአርባ : ስምንት : ሰዓት : ውስጥ : ፍርድ : ቤት : የመቅረብን : መብት : አሳጥቶታል ። በእርግጥ : አሁን : ያለውን : አሠራር : መቀጠል : አስፈላጊ : አይደለም ። ፖሊሶች : የወጣቱን : ወላጆች : ወይም : ሌሎች : ሰዎች : ወደ : ፖሊስ : ጣቢያ : እንዲቀርቡ : ካደረጉ : በኋላ ፣ በሚቀጥለው : ችሎት : ልጁን : ከፍርድ : ቤት : ለማቅረብ : ቃል : የሚገቡ : ከሆነ ፣ የዋስትና : ወረቀት : አስፈርመውም : ሆነ : ሳያስፈርሙ : ልጁን : በነሱ : ጠባቂነት : ሥር : እንዲሆን : መልቀቅ : ብዙውን ጊዜ : ጥሩ : መፍትሔ : ይሆናል ። ይህንም : ሲያደርጉ : ፖሊሶቹ : የሚጠቀሙበት : ሥልጣን ፣ አዋቂዎችን : የሚመለከተው : ሕጉ : በቁጥር : ፳፰ : የሚሰጣቸውን : ሥልጣን : ነው ። ከዚህ : ሌላ : ፖሊሶች : ሊያደርጉ : የሚችሉት ፣ በሕጉ : መደበኛ : ድንጋጌዎች : መሠረት : እንደዚህ : ያሉትን : ወጣቶች : በቅርብ : ወደሚገኘው : (መደበኛ) : የወረዳ : ፍርድ : ቤት : መውሰድና : እስከሚቀጥለው : የወጣት : አጥፊዎች : ፍርድ : ቤት : ችሎት : ድረስ ፣ ፍርድ : ቤቱ : በቁጥር : ፻፸፪ (፬) : መሠረት : ተከሳሹን : በገደብ : እንዲለቀው : ማድረግ : ነው ። ሦስተኛው : መፍትሔ : ፖሊሶች : ወጣቱን : በቁጥር : ፳፰ : መሠረት : ባላቸው : ሥልጣን : ለአጠባበቁ : በቂ : ድርጅት : ባለውና : የወጣት : አጥፊዎች : ፍርድ : ቤት : ወደሚገኘበት : ወደ : አዲስ : አበባው : የጠባይ : ማረሚያ : ቤት : መውሰድ : ነው ።¹⁴⁹

148. ሆኖም ፣ ፍ/ቤቱ : ተከሳሹን : ወደ : ወህኒ : እንዳይልከው : በግልጽ : የሚከለክለውን : የቁ : ፻፸፪ (፬)ን አማርኛውን : ተመልከት ።

149. እዚህ : ላይ : ልናስታውሰው : የሚገባን : የአዲስ : አበባ : ፖሊስ : አካለ : መጠን : ያላደረሱትን ፣ ልጆችን ፣ ጉዳይ : የሚመለከተውን : ፍ/ቤት : ዓላማና : በተለይም : ተፈርዶባቸው : በአዲስ : አበባ : ጠባይ : ማረሚያ : የሚገኙት : ወጣቶች : የሚሰጣቸውን : “ቀላል” ቅጣት : አይደግፍም ። ይህ : ተቃውሞ : ብዙውን ጊዜ : አካለ : መጠን : ያላደረሰው : ልጅ : በፖሊስ : ቁጥጥር/ሥር/ባለበት/ጊዜ : ከሚደርስበት ፣ ስድብና ፣ ስድብደባ : ሊታወቅ : ይችላል ። ከዚህ : አልፎ : “ለምርመራ” : በማለት : በፖሊስ : ማረፊያ : ቤት : ለብዙ : ጊዜ : ያቆዩት : ይሆናል ። አንዴ : ከፖሊስ : እጅ : ከወጣ : አካለ : መጠን : ያላደረሰው : ልጅ : ተንደላቆ : የሚኖር : ስለሚመስላቸው : ነገሩ : ከመሰማቱ : በፊት : በእነርሱ : ቁጥጥር : ሥር : ባለበት ጊዜ : ደንበኛውን : ቅጣት : መስጠት : ግዴታቸው : ያደረጉት : ይመስላል ። ይህ : አስተሳሰብ : በተራው : ፖሊስ : ላይ : ሊኖር : የቻለበት : ዋናው ምክንያት : አካለ : መጠን : ላላደረሱ : የተደነገገውን : የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ፍልስፍናና : ዓላማ : ስላላወቁ : ነው ። ስለሆነም : ወደፊት : ፖሊሶች : የሰለጠኑ : ሲሆኑ : ይህ አስተሳሰብ : እንደሚቀንስ : ይታመናል ። ሆኖም : በከፊል : ይህ : አስተሳሰብ : ሊኖር : የቻለው : የአዲስ : አበባ : ጠባይ : ማረሚያ : ቤት : በቂ : ጥበቃና : ቁጥጥር : ስለማያደርግ : ከዚያ : ጠፍቶ : ወደ : መሀል : ከተማ : መግባት : በጣም : ቀላልና :

በመጨረሻም ፡ ሕጉ ፡ ፖሊሶች ፡ በነርሱ ፡ ጥበቃ ፡ ሥር ፡ ካለው ፡ ወጣት ፡ ተጠርጣሪ ፡ ቃል ፡ ለመቀበል ፡ የማያስችላቸው ፡ መሆኑን ፡ መገንዘብ ፡ ይገባል ፤ በመሠረቱ ፡ ተጠርጣሪው ፡ ከተያዘ ፡ በኋላ ፡ “ወዲያውኑ” ፡ ለፍርድ ፡ ቤት ፡ ይቀርብና ፡ ለወላጁ ፡ ወይም ፡ ላሳዳጊው ፡ ይሰጣል ። ይህ ፡ ቅንጅት ፡ ፖሊሶች ፡ ወንጀልን ፡ ወጣት ፡ አጥፊዎችንም ፡ ጭምር ፡ ለመመርመርና ፡ ሕግ ፡ ተላላፊዎችንና ፡ ፀጥታ ፡ ለማደፍረስ ፡ የሚያስገቡትን ፡ ለማግኘት ፡ ካለባቸው ፡ ግዴታ ፡ ጋር ፡ ክፉኛ ፡ እንደሚፃረር ፡ አያጠራጥርም ። በአዲስ ፡ አበባ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ባላደረሱ ፡ ወጣቶች ፡ በሚፈጸመው ፡ ወንጀል ፡ “በመሸጋገሪያ አዳሪ ፡” ልጆች ፡ የሚደረግ ፡ ጥቃቅን ፡ ሥርቆትና ፡ የቦርሳ ፡ ንጥቅያ ፡ ነው ። እነዚህን ፡ ወንጀሎች ፡ ልጆቹ ፡ የሚፈጽሙት ፡ በቡድን ፡ ሆነው ፡ ሲሆን ፤ አዋቂዎችም ፡ የልጆቹን ፡ ተግባር ፡ በማደራጀትና ፡ በዚህም ፡ ትርፍ ፡ በማግኘት ፡ በወንጀሉ ፡ ሥራ ፡ እንደሚተባበሩ ፡ የሚያስጠረጥር ፡ በቂ ፡ ምክንያት ፡ አለ ። የተያዘው ፡ ልጅ ፡ ሳይለቀቅ ቃሉን ፡ እንዲሰጥ ፡ ካልተደረገ ፡ ግብረ-አበሮቹ ፡ ምንም ፡ ሳይደርስባቸው ፡ ሊያመልጡ ይችላሉ ፡ የሚለው ፡ የፖሊሶች ፡ አስተሳሰብ ፡ ትክክለኛ ፡ ነው ። ለንደዚህ ፡ ያለው ፡ መፃረር ፡ አጥጋቢ ፡ መፍትሔ ፡ ለማግኘት ፡ አስቸጋሪ ፡ ቢሆንም ፡ ወንጀልን ፡ መመርመርና ፡ መከላከል ፡ የሚያስገኘው ፡ ከፍ ፡ ያለው ፡ ጥቅም ፡ ፖሊስ ፡ ከዘጠኝ ፡ እስከ ፡ አሥራ ፡ አምስት ፡ ዕድሜ ፡ ያላቸውን ፡ ወጣቶች ፡ ከሰው ፡ እንዳይገናኙ ፡ አድርጎ ፡ እንዲመረመር መፍቀድ ፡ ከሚያመጣው ፡ ጉዳት ፡ የበለጠ ፡ መሆኑ ፡ አጠራጣሪ ፡ ነው ።

ተደጋጋሚ ፡ ነው ። በብዛት ፡ ለማምለጡም ፡ እንደ ፡ ምክንያት ፡ የአገር ፡ ግዛት ፡ ሚኒስቴር ፡ የሚመድባቸው ፡ ዘበኞች ፡ ሽማግሌዎችና ፡ ደካማዎች ፡ በመሆናቸውና ፡ ወጣቶቹ ፡ ዘበኞች ፡ ለወህኒ ፡ ቤቶች ፡ በመመደባቸው ፡ ነው ። ሌላው ፡ ምክንያት ፡ ደግሞ ፡ ፍጹም ፡ “ከታሸገ” ፡ ድርጅት ፡ መጠነኛ ፡ ቁጥጥር ፡ ያለበት ፡ ይሻላል ፡ የሚለው ፡ የጠባይ ፡ ማረሚያው ፡ ሠራተኞች ፡ ፍልስፍና ፡ ነው ። ያመለጡትን ፡ ልጆች ፡ ለመያዝ ፡ ፖሊሶች ፡ ከጠባይ ፡ ማረሚያው ፡ ሠራተኞች ፡ ጋር ፡ ስለማይተባበሩ ፡ ነገሩ ፡ በይበልጥ ፡ አስቸጋሪ ፡ ሆኗል ። ይህም ፡ ሁኔታ ፡ ልጆቹ ፡ እንዲያመልጡ ፡ ይገፋቸዋል ። ይህንን ፡ ችግር ፡ ለማቃለል ፡ ጠባይ ፡ ማረሚያውን ፡ ወደ ፡ ገጠር ፡ ለማዛወር ፡ የሚቻልበት ፡ ዘዴ ፡ ተጠንቷል ።

ይህ ፡ ጸሐፊ ፡ አዲስ ፡ አበባ ፡ ውስጥ ፡ ሲፈጸም ፡ ያየው ፡ አንድ ፡ ነገር ፡ አለ ። ብዙ ፡ የሌብነት ፡ “ሬኮርድ” ፡ ያለበት ፡ አንድ ፡ የአሥራ ፡ ሦስት ፡ ዓመት ፡ ልጅ ፡ አንድ ፡ ረቡዕ ፡ ጠዋት ፡ ከአንዲት ፡ ሴት ፡ የእጅ ፡ ቦርሳ ፡ ውስጥ ፡ ገንዘብ ፡ መያዣዋን ፡ ሲሰርቅ ፡ እጅ ፡ ከፍንጅ ፡ ተያዘ ። በአቅራቢያ ፡ ወደ ፡ ሚገኘው ፡ ወደ ፡ ሁለተኛ ፡ ፖሊስ ፡ ጣቢያ ፡ ከተወሰደ ፡ በኋላ ፡ ሻምበሉ ፡ መጥቶ ፡ ምስክሯ ፡ ተከላኸች ፡ ለይታ ፡ እስክታወጣ ፡ ድረስ ፡ እዚያው ፡ ቆየ ። በኋላም ፡ ልጅና ፡ ሴትየዋ ፡ በአዲስ ፡ አበባ ፡ ውስጥ ፡ ወጣት ፡ ጥፋተኞች ፡ ወደ ፡ ሚጠራቀሙበት ፡ ወደ ፡ ስድስተኛ ፡ ፖሊስ ፡ ጣቢያ ፡ ተላኩ ። በመንገድ ፡ ላይ ፡ ፖሊሱ ፡ ልጁን ፡ በጥፊ ፡ ከመምታቱም ፡ ሌላ ፡ ሲዝትበት ፡ ነበር ፡ (ሆድ ፡ ዕቃህን ፡ በጨቤ ፡ እበጣጥስልሃለሁ ፡ እያለ ፡ ያስፈራራው ፡ ነበር) ። በጣቢያውም ፡ ሴትየዋ ፡ የክስ ፡ አቤቱታዋን ፡ አስጽፋ ፡ ፈረመች ። ምንም ፡ እንኳን ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሱትን ፡ ልጆች ፡ የሚቀበለው ፡ ፍ/ቤት ፡ በሚቀጥለው ፡ ቀን ፡ ማለት ፡ ሐሙስ ፡ የሚያስችል ፡ ሆኖ ፡ ሳለ ፡ የፖሊስ ፡ “ምርመራ” ፡ ለሐሙስ ፡ ችሎት ፡ ስለማይደርስ ፡ ልጁ ፡ ከማክሰኞ ፡ በፊት ፡ ፍ/ቤት ፡ እንደማይቀርብ ፡ ለሴትየዋ ፡ ተነገራት ። ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ልጁ ፡ በስድስተኛ ፡ ፖሊስ ፡ ጣቢያ ፡ ማረፊያ ፡ ቤት ፡ ከአዋቂዎችና ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ካላደረሱ ፡ ልጆች ፡ ጋር ፡ ታሰረ ።

በእዚህ ፡ ጉዳይ ፡ ውስጥ ፡ የተሰራበት ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ዓይነተኛ ፡ አይመስልም ፤ መብራቱ ፡ የሐንስ ፤ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሱ ፡ ልጆች ፡ ጉዳይ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ -- እላይ ፡ ማስታወሻ ፡ ቁጥር ፡ ፳፮ ፡ ገጽ ፡ ፲፫ ፡ ተጠቅሷል ። በጣም ፡ የሚያስገርመው ፡ ነገር ፡ ፖሊሶች ፡ ልጁን ፡ በጭራሽ ፡ ፍ/ቤት ፡ ሳይቀርቡት ፡ ከአራት ፡ ወይም ፡ ከአምስት ፡ ቀናት ፡ በኋላ ፡ መልቀቃቸው ፡ ነው ። ጸሐፊውን ፡ በይበልጥ ፡ ያስደነቀው ፡ ይህ ፡ ልጅ ፡ ከዚህ ፡ በፊት ፡ ከጠባይ ፡ ማረሚያ ፡ ቤት ፡ የጠፋና ፡ በቀድሞ ፡ የሌብነት ፡ ወንጀሉ ፡ የተወሰነበትን ፡ የአስራት ፡ ቅጣት ፡ ያልፈጸመ ፡ መሆኑ ፡ ነው ። በመጨረሻም ፡ ልጁ ፡ ከጠባይ ፡ ማረሚያው ፡ ዲሬክተር ፡ ተይዞ ፡ ወደ ፡ ጠባይ ፡ ማረሚያው ፡ ተመለስ ፤ ሆኖም ፡ ከጥቂት ፡ ጊዜ ፡ በኋላ ፡ ከተማ ፡ ውስጥ ፡ ስለታየ ፡ ልጁ ፡ በድጋሚ ፡ አምልጧል ፡ ወይም ፡ ነፃ ፡ ተለቋል ፡ ማለት ፡ ነው ።

በብዙ : አገሮች : የወጣት : አጥፊዎችን : ፍርድ : ቤት : ለማሻሻል : የተደረገው : እንቅስቃሴ : እውነተኛ : ምልክት : ነገሩን : በሁለቱ : ወገኖች : ክርክር : ብቻ : እንዲመራ : ከሚያደርገው : (አድቨርሰሪ) : ሥነ : ሥርዓት ፤ መንግሥት : በዳኛው : አማካይነት : አካለ : መጠን : ያላደረሰውን : ወጣት : ለማዳን : በሚያስችል : ሁኔታ : ለጭብጦቹ : ወሳኔ : በመስጠት : በጥያቄና : መልስ : መልክ : ወደሚካሄደው : (ኢንኩዚቶሪያል) : ሥነ : ሥርዓት : ለመለወጥ : የተደረገው : ሙከራ : ነው ። በዚህ : ዓይነት : ቅንጅት : ውስጥ : የተከሰቱ : ጠበቃና : የዐቃቤ : ሕገ : ሥራ : በጣም : የተቀነሰ : ነው ። የኢትዮጵያው : ቅንጅት : ፀንቶ : የቆየውን : የወንጀልን ፤ የጥፋተኛነትን ፤ ጥፋተኛ : ሆኖ : የመገኘትንና : የቅጣትን : አሠራር : ሁኔታ : እንደያዘ : ቢሆንም : ሥነ : ሥርዓቱ : ይህ : ሁለቱ : ተከራካሪዎች : በጣም : ተካፋይ : የማይሆኑበት : (አድቨርሰሪ : ያልሆነው) : ባሕረ : ሃሳብ : ተጽዕኖ : የበዛበት : ሆኖአል ። ይኸን : ተጽዕኖ ፤ በአውሮፓ : እንደሚደረገው : የፖሊስን : ተግባር : ዳኞች : በሚቆጣጠሩበት : የፖሊስን : ምርመራ : በሚመለሰከተው : ሕግ : ውስጥ : በተግባር : ላይ : መዋሉን : አስቀድመን : አይተናል ። በተጨማሪ : የመከሰሰ : ውሳኔ : በሚደረግበት ፤ ከሱ : በሚዘረዘርበትና : ነገሩ : በሚሰማበት : ጊዜ : ይህ : ተጽዕኖ : ግልጽ : ይመስላል ። ይህ : ሁሉ : ሲሆን : ለአዋቂዎች : ተፈጻሚ : በሚሆነው : ሁለቱ : ወገኖች : በክርክሩ : ሙሉ : በሙሉ : ተካፋይ : በሚሆኑበት : (አድቨርሰሪ) : ቅንጅትና : አካለ : መጠን : ባላደረሱ : ወጣቶች : ላይ : ተፈጻሚ : በሆነው : ሁለቱ : ወገኖች : በክርክሩ : የተወሰነ : ተካፋይነት : እንዲኖራቸው : በተደረገበት : ቅንጅት : መካካል : ትልቅ : ልዩነት : እናያለን ። ይህም : ልዩነት : አካለ : መጠን : ያላደረሰውን : ወጣት : በተለይ : የወንጀል : ክርክር : ከሚያስከትላቸው : መጥፎ : ሁኔታዎች : ስለሚጠብቀው ፤ የሚደገፍ : ነው ። ይሁን : እንጂ : ይኸ : ጥበቃ : ወጣቱን : ለአዋቂዎች : በሕገ : ወይም : በሕገ : መንግሥቱ : የተሰጥዋቸውን : መሠረታዊ : የሥነ : ሥርዓት : መብቶች : በመንፈግ : የተገኘ : በመሆኑ ፤ ትክክለኛ : መሆን : አለመሆኑን : ለማወቅ : ጉዳዩን : መመርመር : ያስፈልጋል ። ለአዋቂዎች : በተደነገገው : ሥነ : ሥርዓት : መሠረት : የፖሊሱ : ምርመራ : የሚያልቀው : ፖሊስ : ለአቃቤ : ሕገ : ስለ : ምርመራው : መግለጫ : በሚሰጥበት : ጊዜ : ነው ። ከዚህ : በኋላ : ዓቃቤ : ሕገ-ም : በመግለጫው : መሠረት : ለመክሰስ : ወይም : ላለመክሰስ : ይወሰናል ። ሕገ : ክሥ : የማይቀርብባቸውን : ሆኔታዎች : በመዘርዘርና ¹⁵⁰ “ከዚህ : በላይ : ከተመለከቱት : በቀር : አቃቤ : ሕገ : በማንኛውም : ሌላ : ሆኔታ : ክሥ : አላቀርብም : ለማለት : አይችልም ።” ብሎ : በመደንገግ : ሥልጣኑን : በጣም : ይወስነዋል ። አቃቤ : ሕገ : ክሥ : አላቀርብም ለማለት : የሚችለው : የፍርድ : ሚኒስትሩ : ለሕዝብ : ጥቅም : ሲል : ክሥ : እንዳይቀርብ : ያዘዘው : እንደሆነና ¹⁵¹ በሱ : አስተሳሰብ : “ጥፋተኛ : ለማድረግ : በቂ : የሆነ : መረጃ : የሌለ : መሆኑን : የተረዳው : እንደሆነ” ። ብቻ : ነው ። ¹⁵² አቃቤ : ሕገ : ለመክሰስ : በቂ : መረጃ : አላገኘሁም : በሚልበት : ጊዜ : ብቻ : እራሱ : ተጎጂው : ወገን : የግል : ክሥ : ሊያቀርብ : ይችላል ፤ ወንጀሉ : “በግል : አቤቱታ : ክሥ : የሚቀርብ በት : ወንጀል ፤” ማለትም : ተጎጂው : ወገን : በሚያቀርበው : አቤቱታ : ብቻ : የሚያስቀጣ : ወንጀል : የሆነ : እንደሆነ ¹⁵³ ተጎጂው : ወገን : የግል : ክሥ : ለማቅረብ :

150. ቁ : ፴፱ ፤ ፵፪ ።
 151. ቁ : ፵፪(፩) : (መ) ። ምናልባት : አቃቤ : ሕገ : በክፍሉ : አለቃ : አማካኝነት : በአንዱ : ጉዳይ : የሚኒስትሩን : ውሳኔ : ሊያነሳሳና : ተፅእኖ : ሊያደርግ : ይችላል ።
 152. ቁ : ፵፪(፩)(ሐ) ።
 153. የግርጌ : ማስታወሻ : ፻፳ : ይመለከቷል ።

ይፈቀድለታል ፤¹⁵⁴ ወንጀሉ : “በግል : አቤቱታ : ክስ : የሚቀርብበት : ወንጀል :” ካልሆነ : ግን ፤ አቃቤ : ሕጉ : ላለመክሰስ : ያደረገውን : ውሳኔ : የሚገለብጥና : ዓቃቤ : ሕጉ : ክሱን : እንዲያቀርብ : የሚያደርግ : ትዕዛዝ : ለማግኘት : ለፍርድ : ቤቱ : ይግባኝ : ያቀርባል ፤¹⁵⁵ ክስ : እንዲቀርብ : ከተወሰነ : በኋላ ፤ ዓቃቤ : ሕጉ : የክሱን : ማመልከቻ : ሥልጣን : ላለው : ፍርድ : ቤት : ያቀርባል ፤ ፍርድ : ቤቱም : ነገሩ : የሚሰማበትን : ቀን : ይወስናል ።

ለወጣት : አጥፊዎች : የተደነገገው : ሥነ : ሥርዓት : ግን : ይህን : ያህል : ግልጽ : አይደለም ። “በቁጥር : ፻፸፪ : በተመለከተው : መሠረት : በፍርድ : ቤት : ካልታዘዘ : በቀር : አካለ : መጠን : ባላደረሱ : ወጣቶች : ላይ : አቃቤ : ሕጉ : ክስ : ለማቅረብ : አይችልም ።” ከሚለው : ቁጥር : ፵ : ጀምረን : ልንነጋገር : እንችላለን ። እዚህ : ላይ : “ክስ : ማቅረብ” : የሚለው : ሐረግ : ምን : ማለት : እንደሆነ : መጠየቅ : አለብን ። ሕጉ : ይህን : በግልጽ : ባደሰረዳም : የክስ : ማመልከቻን : ወይም : ሌላ : አቤቱታን : ለፍርድ : ቤት : ማቅረብ : ማለቱ : ሳይሆን : አይቀርም ። ወደ : ቁጥር : ፻፸፪ : እንመለስና : “የቀረበው : ክስ : ከአሥር : ዓመት : በላይ : በሆነ : ጽኑ : እሥራት : ወይም : በሞት : የሚያስቀጣ : በሆነ : ጊዜ --- አቃቤ : ሕጉ : የክስ : ማመልከቻውን : አዘጋጅቶ : እንዲያቀርብ : ፍርድ : ቤቱ : ያዛል ።” የሚል : ትዕዛዝ : በቁጥር : ፻፸፪ (፫) : ውስጥ : እናገኛለን ። ይህም : ክስ : ማቅረብ : ማለት : ነው ። ከዚህ : በታች : እንደምናየው : ቀለል : ያሉ : ጉዳዮችን : በሚመለከት : ረገድ ፤ አካለ : መጠን : ያላደረሰው : ወጣት : ነገር : ከዚህ : በላይ : በተጠቀሰው : መሠረት : ሳይሆን ፤ ብዙውን : ጊዜ : አቃቤ : ሕጉ : በነገሩ : ሳይገባበት : ይሰማል ። ሆኖም : ቁጥር : ፻፸፪ (፫) : ከዚህ : በላይ : ልንጠይቃቸው : የሚገቡትን : ሁለት : ጠቃሚ : ጥያቄዎች : አይመልስልንም ። አንደኛ ፤ በቁጥሩ : ላይ : በተጠቀሱት : ከባድ : ጉዳዮች : ረገድ ፤ ፍርድ : ቤቱ : አቃቤ : ሕጉን : የክስ : ማመልከቻ : አቅርብ : ብሎ : ለማዘዝ : ወይም : ላለማዘዝ : የሚወስነው : በምን : ተመርቶ : ነው ? ማለትም ፤ ለመክሰስ : ወይም : ላለመክሰስ : ውሳኔ : የሚያደርገው : በምን : ዓይነት : ነው ? ሁለተኛ ፤ ቀላል : በመሆናቸው : ምክንያት : በቁጥር ፻፸፪ (፫) : የማይመሩትና : በዚህ : መሰረትም : የክስ : ማመልከቻ : በማይቀርብባቸው : ብዙ : ጉዳዮች : ረገድ ፤ ተከላኹ : በተከሰሰበት : ወንጀል : ፍርድ : ቤቱ : ነገሩን : ለመስማት : ወይም : ላለመስማት : የሚወስነው : (መመሪያ : ካለ) : በምን : መመሪያ : ነው ? እንዳየነው : በአዋቂ : ተከላኾች : ላይ : ተፈጻሚ : በሆነው : ሥነ : ሥርዓት : ውስጥ : የሚያስከስሰውንና : የማያስከስሰውን : ነገር : ለመለየት : በሚያስችል : መለኪያ : የሚጠቀመው : አቃቤ : ሕጉ : ሲሆን ፤ እሱም : ጥፋተኛነትን : የሚያሳየው : መረጃ : በቂ : ባለመሆኑ : ምክንያት : ክስ : አላቀርብም : ለማለትና : ተገቢ : በሆነ በትም : ቦታ : ለሕዝብ : ጥቅም : ሲል : ክሱን : ለመተው : የሚያስችል ፤ ይግባኝ : ሊባልበት : የሚችል : ሥልጣን : አለው ። ወጣት : ነክ : በሆኑ : ጉዳዮች : ውስጥ : አቃቤ : ሕጉ : ክስ : ለማቅረብ : ወይም : ላለማቅረብ : ከመወሰን : ተግባሩ : ነፃ : ከሆነ ፤ የሚያስከስሰውንና : የማያስከስሰውን : ነገር : የማጣራቱን : ሥራ : ሕጉ : ለሌላ : ባለሥልጣን : መሰጠቱ : አይሆንምን? ቁጥር : ፻፸፪ : ለዚህ : ጥያቄ : ምንም : መልስ : ስለማይሰጥ : በምርመራ : የተገኘው : ማስረጃ : ለክሱ : ማቅረብ : በቂ : ሆኖ : ባይገኝም : እንኳ ፤ አካለ : መጠን : ያላደረሰው : ወጣት : ክሱ : ወይም : አቤቱታው : እንደቀረበበት : ነገሩ : ወዲያውኑ : መስማት : አለበት : ከሚል : መደምደሚያ : መድ

154. ቁ : ፵፬(፩) ።
 155. ቁ : ፵፬(፪) ፤ ፵፮ ።

ረስ : የማይታሰብ : ነገር : ነው ። እንዲህ : ያለው : አስተያየት : አካለ : መጠን : ያለ
 ደረሱ : ወጣቶችን : በመላው : ዓለም : በወንጀል : ለሚከሱ : ሰዎች : የሚደረገውን :
 መሠረታዊ : ጥበቃ : --ማለትም : የአስተዳደርና : ወይም : የፍርድ : ሥራ : ባለሥል
 ጣኖች : በወንጀል : ጉዳይ : አፈጻጸም : ውስጥ : ባላቸው : ተግባር : ላይ : የሚደረገ
 ውን : ቁጥጥር : ያሳጣቸዋል ። ስለዚህ : ቁጥር : ፻፸፪ : ከነገሩ : መሰማት : በፊት :
 ባለው : ጊዜ : ለወረዳው : ፍርድ : ቤት : ከሚሰጠው : ሥልጣን ፤ ማለትም : ክሱን፣
 ወይም : አቤቱታውን : ለመመዝገብ : የፖሊስ : ምርመራን : ለማዘዝና : ለመቆጣጠር፣
 ከባድ : በሆኑ : ጉዳዮች : ላይ : የክስ : ማመልከቻ : እንዲቀርብ : ለማዘዝ : ጉዳዩን : ለሌላ
 ፍርድ : ቤት : ለማስተላለፍ : ወይም : እንዲሰማ : ለመቅጠር : በቀረበው : አቤ
 ቱታ : መሠረት : ፍርድ : ቤቱ : ነገሩ : መሰማት : እንዳለበት : ወይም : እንደሌለበት :
 ለመወሰን : ግዴታና : ሥልጣን : እንዳለው : ልንረዳ : እንችላለን ። ይህንንም : ውሳኔ :
 ሲያደርግ ፤ ዳኛው : በቁጥር : ፴፱ና : ፵፪ : አዋቂዎችን : ለሚመለከቱ : ጉዳዮች : ዐቃቤ :
 ሕግ : እንዲሠራባቸው : የተደነገጉትን : መመሪያዎች : መከተል : አለበት ፤ እነዚ
 ህም : መመሪያዎች : የፍርድ : ሚኒስትሩ : ለሕዝብ : ጥቅም : ሲል : ባዘዘ : ጊዜ :
 ክስ : እንዳይቀርብ : ከሚፈቅደው : ከቁጥር : ፵፪ : (፩) : (መ) : በቀር : ወጣት : ነክ :
 ለሆኑ : ጉዳዮች : በሙሉ : ይሰማማሉ ። ነገር : ግን : ይህንንም : ድንጋጌ : ቢሆን :
 የወረዳው : ፍርድ : ቤት : ዳኛ : የዐቃቤ : ሕግ : ምትክ : ሆኖ : በወጣቱ : ላይ : ክስ :
 ለማቅረብ : ወይም : ላለማቅረብ : በሚወሰንበት : ጊዜ : የፍርድ : ሚኒስትሩ : ለሕ
 ዝብ : ጥቅም : ሲል : የሚሰጠውን : ውሳኔ : እንዲከተል : በማድረግ : የባህረ-ሃሳብና :
 የአሰራር : ችግር : ሳይፈጠር : በሥራ : ላይ : ለማዋል : ይቻላል ።

በመጨረሻም ፤ የወረዳው : ፍርድ : ቤት : ጥፋተኛነትን : የሚያሳይ : በቂ : መረጃ :
 ባለመኖሩና : (ቁጥር : ፵፪ : (፩) : (ሀ) : ወንጀሉም : በግል : ክስ : በመሆኑ : ማስረጃውን :
 ላለመቀበል : የወሰነ : እንደሆነ ፤ ወጣት-ነክ : የሆነው : ሥነ : ሥርዓት : የሚፈቅደው :
 መሆኑን : ከተገነዘበ ፤ ተጎጂው : ወገን : የግል : ክስ : እንዲያቀርብ : መፍቀድ : አለ
 በት ።¹⁵⁶ ተራ : ወንጀል : የሆነ : እንደሆነ ፤ ተጎጂው : ወገን : የወረዳው : ፍ/ቤት :
 አቤቱታውን : ላለመቀበል : ባደረገው : ውሳኔ : ላይ : ይግባኝ : የማለት : መብት :
 ሊኖረው : ይገባል ። እነዚህ : አዋቂዎች : ላይ : ተፈጻሚ : በሚሆኑት : ድንጋጌዎች :
 ዓይነት : የተዘጋጁት : ሥነ : ሥርዓቶች : በተመሳሳይነት : ሊሠራባቸው : ይገባል ።¹⁵⁷

፮/ የመጀመርያ : ምርመራ

የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ሥነ : ሥርዓት : ቁጥር : ፹(፫) : የመጀመርያ : ምርመ
 ሬን : የሚመሩት : ድንጋጌዎች : በወጣት : አጥፊዎች : ላይ : ተፈጻሚ : እንደማይሆኑ :
 በግልጽ : ይናገራል ። ይህ : በሕገ : መንግሥቱ : በኩል : ምንም : ችግር : ካለመፍጠሩም :
 በላይ ፤ የመጀመሪያ : ምርመራም : አዋቂዎችን : በሚመለከቱ : ጉዳዮች : እንኳ :
 በኢትዮጵያ : የሚሠራበት : አንዳንድ : ጊዜ : ብቻ : ስለሆነ ፤¹⁵⁸ በሁለቱ : ሥነ : ሥርዓ
 ቶች : መካከል : የጎላ : ልዩነት : አይገኝም ።

፯/ የክስ : ማመልከቻና : የተከላኹ : ቃል

ተከላኹ : የተከሰሰበትን : ወንጀል : ለማወቅና : ክሱ : በሚሰማበትም : ጊዜ :
 ማናቸውም : የወንጀል : ጠባይ : በማስረጃ : ካልተረጋገጠ : ነፃ : ለመውጣት : ያለው።

156. ከግርጌ : ማስታወሻዎች : ፪፻፩-፵፫ : ቀጥሎ : የሚገኘውን : ጽሑፍ : ተመልከት ።
 157. ቁ : ፵፪ ፤ ፵፱-፵፭ : ተመልከት ።
 158. እላይ : ማስታወሻ : ፻፳ ፤ ገጽ : ፱፻፷፯ ፤ በቁጥር : ፲፬ : የተጠቀሰውን : ፈሸር ፤ “አንዳንድ : ጉዳዮች :
 ---” ተመልከት ።

መብት ፡ በማናቸውም ፡ ርቱዕ ፡ በሆነ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ቅንጅት ፡ የሚገኝ ፡ መሠረታዊ ፡ ነገር ፡ ነው ። በወንጀል ፡ በተከሰሱ ፡ ልጆችና ፡ አዋቂዎች ፡ ላይ ፡ ተፈጻሚ ፡ የሚሆነው ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁ፡ ፳፫ ፡ “ያስቀጣል ፡ ተብሎ ፡ በሕግ ፡ የተደነገገውን ፡ መሥራት ፡ ወይንም ፡ እንዲሠራ ፡ የታዘዘውን ፡ አለመሥራት ፡ የከባድነቱ ፡ ደረጃ ፡ ማናቸውም ፡ ዓይነት ፡ ቢሆን ፡ ወንጀል ፡ ነው ፡” በማለት ፡ “የወንጀል ፡ ሥራ” ፡ የሚለውን ፡ ሐረግ ፡ ይገልጻል ፤ ደግሞም ፡ “በሕግ ፡ ተደንግገው ፡ የተገለጹትና ፡ የወንጀልን ፡ ሥራ ፡ አፈጻጸም ፡ የሚያቋቁሙት ፡ የሞራል ፡ ወይም ፡ የግዙፍ ፡ ተግባር ፡ ጠባዮች ፡ ሁሉ ፡ በሙሉ ፡ አድራጎት ፡ ካልተፈጸሙ ፡ በቀር ፡ የሕግ ፡ መጣስ ፡ ተግባር ፡ እንደተሠራ ፡ አይቆጠርም ፡” ይላል ። ቀጥሎም ፡ የወንጀሉ ፡ ሥራ ፡ “በፍርድ ፡ ቤት ፡ ካልተረጋገጠ ፡ በቀር ፡” አያስቀጣም ፡ ይላል ። እነዚህ ፡ ድንጋጌዎች ፡ ስለተራ ፡ ጉዳዮች ፡ የክስ ፡ ማመልከቻ ፡ በሚናገሩት ፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ድንጋጌዎች ፡ የተደገፉ ፡ ናቸው ። የሥነ ፡ ሥርዓቱ ፡ ሕግ ፡ ድንጋጌዎች ፡ ተከሳሹ ፡ መከላከያ ፡ ለማዘጋጀት ፡ ይችላል ፡ ዘንድ ፡ ከነገሩ ፡ መሰማት ፡ በፊት ፡ ቀደም ፡ ብሎ ፡ የክስ ፡ ማመልከቻ ፡ ግልባጭ ፡ እንዲሰጠው ፡ ያዛሉ ።¹⁵⁹ የክሱ ፡ ማመልከቻ ፡ ተከሳሹ ፡ የተከሰሰበትን ፡ ወንጀል ፡ ሕጋዊና ፡ ግዙፍ ፡ ጠባዮቹን ፡ ወንጀሉ ፡ የተሠራበትን ፡ ጊዜና ፡ ቦታ ፤ በወንጀሉ ፡ ሥራ ፡ የተጣሰውን ፡ ሕግና ፡ ቁጥሩን ፡ መግለጽ ፡ አለበት ።¹⁶⁰ ክሱ ፡ “ተከሳሹ ፡ የተከሰሰበትን ፡ ወንጀል ፡ ለይቶ ፡ ዐውቆ ፡ መልስ ፡ ለመስጠት ፡ እንዲችል ፡ ወንጀሉንና ፡ ሁኔታውን ፡ በዝርዝር ፡ መግለጽ ፡ አለበት” ። ደግሞም ፡ “ወንጀለኛው ፡ የፈጸመውን ፡ ተግባር ፡ ወንጀል ፡ ከሚያደርገው ፡ ሕግ ፡ አነጋገር ፡ ጋራ ፡ በጣም ፡ የተቀራረበ ፡ መሆን ፡ አለበት ።”¹⁶¹ እንደደንቡ ፡ በነገሩ ፡ መሰማት ፡ ጊዜ ፡ የሚቀርበው ፡ ማስረጃ ፡ ክስ ፡ ከቀረበበት ፡ ወንጀል ፡ ጋር ፡ በደንብ ፡ የማይገጣጠም ፡ ከሆነ ፤¹⁶² ዐቃቤ ፡ ሕጉ ፡ ክሱን ፡ ለማሻሻል¹⁶³ ወይም ፡ ለመተው ፡¹⁶⁴ ፈቃድ ፡ ካላገኘ ፡ በቀር ፡ ተከሳሹ ፡ በነፃ ፡ ይለቀቃል ።¹⁶⁵ ክስን ፡ ማሻሻል ፡ ተከሳሹ ፡ ለአዲስ ፡ ክስ ፡ መልስ ፡ ለማዘጋጀት ፡ ይችላል ፡ ዘንድ ፡ ቀጠሮ ፡ እንዲሰጠው ፡ የማመልከት ፡ ዕድል ፡ ይሰጠዋል ።¹⁶⁶ ክስን ፡ መተው ፡ ዐቃቤ ፡ ሕጉ ፡ ነገሩን ፡ ለመቀጠል ፡ የፈለገ ፡ እንደሆነ ፤ እንደገና ፡ አዲስ ፡ የክስ ፡ ማመልከቻ ፡ በማዘጋጀት ፡ ነገሩን ፡ ከሥሩ ፡ እንዲጀምር ፡ የማስገደድ ፡ ውጤት ፡ አለው ።¹⁶⁷ ነገሩ ፡ ተሰምቶ ፡ ካለቀ ፡ በኋላ ፡ ተከሳሹ ፡ በተከሰሰበት ፡ ወንጀል ፡ ጥፋተኛነቱን ፡ የሚያሳይ ፡ ወይም ፡ ነፃ ፡ የሚያወጣ ፡ ፍርድ ፡ ከተሰጠ ፡ በኋላ ፤ ተከሳሹ ፡ በዚያው ፡ ወንጀል ፡ እንደገና ፡ እንዳይከሰስ ፡ መብቱ ፡ የተጠበቀ ፡ ነው ።¹⁶⁸ ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተጠቀሱት ፡

159. ቁ ፡ ፻፱ ፤ ፺፬(፪) ፡ (ሰ) ።
 160. ቁ ፡ ፻፲፩ ።
 161. ቁ ፡ ፻፲፪ ።
 162. ማረጋገጫዎቹ ፡ (መፈተኛዎቹ) ፡ በክሱ ፡ ውስጥ ፡ ስህተቶች ፡ ወይም ፡ ላይጠቀሱ ፡ የቀሩት ፡ ነገሮች ፡ “አስፈላጊ ፡ ነገሮች” ፡ ናቸውን ፡ ተከሳሹ ፡ በእርግጥ ፡ ተሳስቷልን ፡ እና ፡ ትክክለኛ ፡ ፍርድ ፡ “መስጠት ፡ የማይቻል ፡ ነውን” ፡ የሚሉት ፡ ናቸው ። ቁ ፡ ፻፲፰ ።
 163. በአንዳንድ ፡ ልዩ ፡ ሁኔታዎች ፡ ፍ/ቤቱ ፡ ተከሳሹ ፡ ባልተከሰሰበት ፡ ጥፋት ፡ ሊፈረድበት ፡ ይችላል ። ቁ ፡ ፻፲፫(፪) ፡ ተመልከት ።
 164. ቁ ፡ ፻፲፱ ።
 165. ቁ ፡ ፻፳፪ ።
 166. ከተሰሙት ፡ ምስክሮች ፡ ውስጥ ፡ ማንኛውንም ፡ እንደ ፡ ገና ፡ አስጠርቶ ፡ በክሱ ፡ ላይ ፡ ስለተለወጠው ፡ ወይም ፡ ስለተጨመረው ፡ የመጠየቅ ፡ መብትና ፡ “ለፍሬ ፡ ነገሩ ፡ ጠቃሚ” ፡ የሆነ ፡ ማስረጃ ፡ የማቅረብ ፡ መብት ፡ አለው ፡ ቁጥር ፡ ፻፳፩ ።
 167. ቁ ፡ ፻፳፪(፳) ።
 168. ቁ ፡ ፻፴ ፡ (፪) ፡ (ለ) ፤ ሕገ ፡ መንግሥት ፡ አንቀጽ ፡ ፶፯ ፤ ቁ ፡ ፪ ፡ (፫) ።

ድንጋጌዎች : ግልጽ : ውጤት : ተከሳሹ : ነገሩ : በሚሰማበት : ጊዜ : “አዲስ”
 ክስ : ያጋጥመኛል : የማለት : ፍርሃት : ሳይሰማው : መከላከያውን : ያዘጋጅ : ዘንድ :
 ከነገሩ : መሰማት : በፊት : የተከሰሰበት : ወንጀል : ምን : እንደሆነ : ለማወቅ : ያለው :
 መብቱ : እንዲረጋገጥለት : ማድረግ : ነው : በተጨማሪም : እነዚህ : ድንጋጌዎች :
 የሕግነቱ : መሠረት : መጠበቁን : ለማረጋገጥ : ይቻላል : ዘንድ :¹⁶⁹ በፍርድ : ቤት :
 የተሰማውና : ፍርድ : የተሰጠበት : ወንጀል : በመዝገብ : በትክክል : እንዲጻፍ :
 ያዛሉ ።

በወጣት : አጥፊዎች : ላይ : ተፈጻሚ : የሆነውን : “ሥነ : ሥርዓት” : ከመደበ
 ኛው : ሥነ : ሥርዓት : ውጭ : ለማድረግ : ሲባል : የፊትኛው : በጣም : የተለየ :
 ሆኗል ። ቁጥር : ፻፳ : “አካለ : መጠን : ባላደረሱ : ወጣቶች : ላይ : የሚቀርብ : ክስ :
 በዚህ : ሕግ : በቁ : ፻፸፪ : መሠረት : ሌላ : ትእዛዝ : ካልተሰጠ : በቀር : (ስለ : ክስ : ማመ
 ልከቻ : ማዘጋጀትና : ማቅረብ : በውስጡም : ስለሚጻፉት : ጉዳዮች : በሚናገረው) :
 በዚህ : ምዕራፍ : መሠረት : አይፈጸምም ።” በማለት : መሠረታዊውን : ደንብ :
 ይናገራል ፤ ቁጥር : ፻፳ : የሚጠቅሰው : አግባብ : ያለው : ድንጋጌ : በቁጥር : ፻፸፪ :
 “የቀረበው : ክስ : ከአሥር : ዓመት : በላይ : በሆነ : ጽኑ : እስራት : ወይም : በሞት :
 የሚያስቀጣ : በሆነ : ጊዜ ፤ (ወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ቁ : ፻፸፫) : ዐቃቤ : ሕግ :
 የክስ : ማመልከቻውን : አዘጋጅቶ : እንዲያቀርብ : ፍርድ : ቤት : ትእዛዝ : ይሰጣል።”
 የሚለው : ንዑስ : ቁጥር : (፫) : ነው ። በቁጥር : ፻፸፯ : (፫) : መሠረት : በሌሎች :
 ጉዳዮች : ግን : ፍርድ : ቤቱ : አካለ : መጠን : ያላደረሰው : ወጣት : መጀመሪያ :
 በሚቀርብበት : ጊዜ : የሚመዘግበው :¹⁷⁰ እንደክስ : ማመልከቻ : ሆኖ : ይሠራል ።

ስለዚህ : የክስ : ማመልከቻ : አቀራረብ : ሕግ : አካለ : መጠን : ላላደረሱ :
 ወጣቶች : ሁለት : ዓይነት : ቅንጅት : አለው ፤ የእስራት : ቅጣትንና : ብሔራዊ :
 መብት : ማጣትን ።¹⁷¹ በሚያደርሱ : ከባድ : ወንጀሎች : የሚቀርበው : ክስ : የሚሰማው :
 ዐቃቤ : ሕግ : በሚያቀርበው : የክስ : ማመልከቻ : አማካይነት : በከፍተኛ : ፍርድ :
 ቤት : ነው ። እንዲህ : ያለው : ክስም : በሚቀርብበት : ጊዜ : ዐቃቤ : ሕግ : ስለክሱ :
 ማመልከቻ : ዓይነትና : አጻጻፍ : ከላይ : የተዘረዘሩትን : መመሪያዎች : ሁሉ : መከተል :
 አለበት ፤ ለዐዋቂ : የሚደረገው : በጎ : ነገር : ሁሉ : ለተከሰሰው : ልጅም : ይደረግለ
 ታል ። ነገር : ግን : ከባድ : ላልሆኑ : ጉዳዮች : እንደደንቡ : የክስ : ማመልከቻ : ሳይ
 ጻፍ : የልጁ : ነገር : ከዐዋቂ : በጣም : በተለየ : ሁኔታ : ይሰማል ።

እዚህ : ላይ : ከላይ : የተጠቀሰው : የቁጥር : ፻፸፪ (፫) : አጻጻፍ : ከባድ : ስሕተት :
 እንዳለበት : መገንዘብ : ያስፈልጋል ። ይህ : ቁጥር : ወንጀሉ : “ከዐሥር : ዓመት :
 በበለጠ : ጽኑ : እስራት : ወይም : በሞት” : (አንክሮው : የደራሲው : ነው) : የሚያስቀጣ :
 በሆነበት : ጊዜ : የክስ : ማመልከቻ : እንዲዘጋጅ : ያዛል ፤ በቅንፍ : ውስጥም : የወንጀ
 ለኛ : መቅጫ : ሕግ : ቁጥር : ፻፸፫ን : ይጠቅሳል ። ነገር : ግን : ቁጥር : ፻፸፫ : ተፈጻሚ :
 የሚሆነው : “እንደደንቡ : እስከ : ዐሥር : ዓመትና : ከዚያም : በላይ : የሆነ : ጽኑ :

169. የሕግነቱ : መሠረት : እንደሚያዘው : አንድ : ሰው : በወንጀለኛነት : የሚፈረድበት : በግልጽ :
 በተመለከተ : አድራጎት : አንድ : የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ደንብ : የጣሰ : እንደሆነ : ነው ። በተጨ
 ግሪም : ይህ : አድራጎት : ወይም : ጉድለት : ሁለት : ጊዜ : ማስቀጣት : የለበትም ። የው-መ-ሕ-
 ቁ : ፪ : ተመልከት ።

170. ቁ : ፻፸፪ : (፪) ።

171. ነገር : ግን : ይህ : ሊሆን : የሚችለው : ከዚህ : ቀደም : ተፈርዶበት : የተወሰዱበት : እርምጃዎች :
 ምንም : ፍሬ : ሳያሰገኙ : የቀሩ : እንደሆነ : ብቻ : ነው ። እላይ : ከግርጌ : ማስታወሻዎች : ቁ : ፳፮-፳፱ :
 ያለውን : መግለጫ : ይመለከታል ።

የእስራት : ቅጣት :” (አንክሮው : የደራሲው : ነው) : ወይም : በሞት : በሚያስቀጡ
 ወንጀሎች : ላይ : ነው : በዚህ : በቃል : አደራደር : በተፈጠረው : ልዩነት : ምክን
 ያት : እንደደንቡ : እስከ : አሥር : ዓመት : በሚደርስ : ጽኑ : እስራት : የሚያስቀጡት :
 እንደ : ከባድ : የስርቆት : ወንጀል : ያሉት : ብዙ : ወንጀሎች :¹⁷² አካለ : መጠን :
 ያላደረሱ : ወጣቶችን : የሚያስቀጡ : የመጨረሻ : ከባድ : ወንጀሎች : ሲሆኑ : በወ
 ንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ሥነ : ሥርዓት : ቁጥር : ፻፸፪ : መሠረት : ደንበኛ : የክስ :
 ማመልከቻ : የሚሰጠው : ጥበቃ : እንዲኖር : የሚያስፈልጉ : ከባድ : ወንጀሎች :
 አይደሉም :¹⁷³ እነዚህ : ሁለት : ቁጥሮች : ይስማሙ : ዘንድ : ፓርላማ : ይህን : ያልቃ
 ሰበ : ጉድለት : ቶሎ : ሊያርመው : ይገባል :

አሁን : የሚቀረገን : ለብዙ : ጉዳዮች : ማለትም : ከባድ : ባለመሆናቸው : ምክን
 ያት : በቁጥር : ፻፸፪ (፫) : መሠረት : ለማይፈጸሙት : ጉዳዮች : የክስ : ማመልከቻ :
 አለማስፈለጉ : በወጣት-ነክ : ሥነ : ሥርዓት : ላይ : ምን : ውጤት : እንዳለው : መነ
 ጋገር : ነው : አስቀድመን : እንደተነጋገርነው : እንዲህ : ያሉ : ጉዳዮች : በሚነሡበት :
 ጊዜ : በፍርድ : ቤቱ : የተመዘገበው : ክስ : ወይም : አቤቱታ : የክሱን : ማመልከቻ :
 ቦታ : ሊይዝ : እንደሚችል : ሕጉ : ይናገራል : የነገሩ : መሰማት : በሚጀመርበት :
 ጊዜ : በቁ- ፻፸፪ : ንዑስ : ቁጥር : ፪ : መሠረት : የቀረበው : ክስ : ወይም : አቤቱታ :
 --- አካለ : መጠን : ላላደረሰው : ወጣት : ከተነበበለት : በኋላ : ለክሱ : ወይም : ለአቤ
 ቱታው : የሚሰጠው : መልስ : እንዳለው : ይጠየቃል :¹⁷⁴ “ክሱ” : ላይ : የተመለከተው :
 ጉዳይ : ምንድን : ነው? ቁጥር : ፻፸፪ (፪) : የሚከተለውን : ብቻ : ይናገራል : “አካለ :
 መጠን : ያላደረሰውን : ወጣት : ያመጣው : ሰው : የወንጀሉንና : የምስክሮቹን :
 ዝርዝር : እንዲገልጽና : አስፈላጊ : በሆነ : ጊዜ : የአቤቱታ : ማመልከቻውን :
 እንደደንቡ : እንዲያቀርብ : ፍርድ : ቤቱ : ይጠይቀዋል : የሚሰጠውንም : ቃልና :
 አቤቱታ : በመዘገብ : ይጽፋል :” በዚህ : ቁጥር : መሠረት : ፍርድ : ቤቱ : አካለ :
 መጠን : ያላደረሰውን : ወጣት : (ወደ : ፍርድ : ቤት) : ያመጣው : ሰው : የሚያስረዳ
 ውን : ቃል : በቃል : የሚመዘግብ : ከሆነ : በዚህ : ዓይነት : የሚገኘው : ሰነድ :
 ለወንጀሉ : ጉዳይ : መሰማት : ጥፋተኛነትንና : ቅጣትን : ለመወሰን : በቂ : መሠረት :
 በመሆን : ያገለግል : ዘንድ : ትክክለኛነቱና : አስፈላጊውን : ነገር : ሁሉ : በሚያጠ
 ግብ : ሁኔታ : ይዞ : መገኘቱን : ለመገመት : ያስችግራል : “አካለ : መጠን : ያላደረሰ
 ውን : ወጣት : ወደ : ፍርድ : ቤት : ያመጣው : ሰው :” ወላጁ : አሳዳጊው : አቤት :
 ባዩ : ወይም : ፖሊስ : (ዐቃቤ : ሕጉ : የሚያመጣው : አንድ : አንድ : ጊዜ : ብቻ : ነው) :
 ቢሆንም : አምጪው : ሰው : እንደደንቡ : የሚቀርብ : እንደክስ : ማመልከቻ : የሚ
 ቆጠር : ቃል : ለመስጠት : የሚያስችል : የማሰብ : ችሎታና : የሕግ : ትምህርት :
 አለው : ለማለት : አያስደፍርም : በእርግጥ : ማናቸውም : ሰው : ልጁን : ይዞ : ወደ :
 ፍርድ : ቤት : ለማምጣት : የተመራበት : በራሱ : ፈቃድ : በቃሉ : የሚሰጠው :
 የድርጊቱ : መግለጫ : ቃል : በቃል : የሰፈረበት : መዘገብ : ለተከሳሹ : ስለተከሰሰ
 በት : ወንጀል : አጥጋቢ : መረጃ : ይሆን : ዘንድና : ለክስ : መልስ : ፍርድና : ቅጣት :

172. “ጽኑ : እስራት : —ከዐሥር : ዓመት : አይበልጥም” : ው-መ-ሕ- ቁጥር : ፻፴፮ : ለምሳሌ : ቁ : ፻፵፪ =
 (ከባድ : የሆነ : የእምነት : ማጉደል) : ፳፻፲(፪) : (የይዋጣልን : ፉክክር) : ፳፴፰ : (አስቦ : ስለ : ተደረገ
 ከባድ : የአካል : ጉዳት) : ፪፯፻ : (በውጭ : አገር : መንግሥት : ላይ : ስለሚደረግ : የተቃዋሚነት : ሥራ) :
 ሌሎችም : ብዙ : የወንጀለኛ : መቅጫ : ደንቦች : በሙሉ : በአንድ : ዓይነት : የቅጣት : ዘዴ : የሚጠ
 ቀሙበትን : በተጨማሪ : ተመልከት :
 173. ከዚህ : በታች : እንደሚገለጸው : ሁሉ : ይኸው : ሀሳብ : በቁ : ፻፸፪ : አካለ : መጠን : ያላደረሰው :
 ወጣት : ያለውን : የጠበቃ : ርዳታ : የማግኘት : መብት : ይመለከታል :
 174. ቁ : ፻፸፮ (፫) =

መሠረት : የሚሆን : መዝገብ : ለማዘጋጀት : ይቻል : ዘንድ : ለነገሩ : አግባብ : ያለው : መሆኑ : ግልጽነቱና : ትክክለኛነቱ : አጥጋቢ : ይሆናል : ለማለት : በጣም : የሚያጠራጥር : ነው ። ተከሳሹ : ተላልፏል : የተባለው : ወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ድንጋጌ : የትኛው : እንደሆነ : መለየት : እንኳን : በሕግ : ትምህርት : በሠለጠነ : ሰው : በደንብ : መጠናት : የሚያስፈልገው : ሥራ : ነው ፤ ጠበቃ : ያልቆመለት : ተጉጂ : ወገን : ወላጅ : ወዘተ : እንዲህ : ያሉትን : ነገሮች : እንዲወስን : ሥልጣን : መስጠት : የሚገባ : አይመስልም ።

ወጣት : ነክ : የሆነውን : ሥነ : ሥርዓት : ቃል : በቃል : ብናነብ : “የክሱ : ማመልከቻ” : በሚቀርብበት : ጊዜ : የሚገጥመን : አንድ : ሌላ : አሳሳቢ : ችግር : አለ። በመደበኛው : ለአዋቂዎች : በተደነገገው : ሥነ : ሥርዓት : መሠረት : ተከሳሹ : በጠበቃ : ወዘተ : --- እርዳታ : መከላከያውን : ለማዘጋጀት : ይችል : ዘንድ : ነገሩ : ከመሰማቱ : በፊት : የክሱን : ማመልከቻ : ግልባጭ : የማግኘት : መብት : አለው ። ነገር : ግን : ወጣት-ነክ : የሆነው : ሥነ : ሥርዓት : የክሱ : ግልባጭ : አካለ : መጠን : ላላደረሰው : ወጣት : የሚሰጠው : መሆኑን : አይናገርም ፤ ቁጥር : ፻፸፪ : (፪) : ስለክሱ : መመዝገብ : ሲናገር ፤ ቁጥር : ፻፸፮ : (፫) : ደግሞ : የነገሩ : መሰማት : በሚጀመርበት : ጊዜ : አካለ : መጠን : ላላደረሰው : ወጣት : ክሱ : “እንደሚነበብለትና” : ለክሱም : መልስ : እንዲሰጥ : እንደሚጠየቅ : ይናገራል ። ይህ : ቅንጅት : አንድ : በወንጀል : የተከሰሰ : አዋቂ : ሰው : የሚያስፈልገውን : ያህል : ከነገሩ : መሰማት : በፊት : ስለተከሰሰበት : ወንጀል : ማወቅ : በሚያስፈልገው : በተከሳሹ : ወጣት : ላይ : የፍርድን : ሥራ : ትክክለኛነት : የሚመለከቱ : አሳሳቢ : ችግሮች : ይፈጥርበታል ። ተከሳሹ : በቁጥር : ፻፸፪ : መሠረት : ክሱ : ሲነበብና : ሲመዘገብ : ፍርድ : ቤት : ውስጥ : ቢገኝም ፤ እየተጨነቀና : እየተጠበበ : የሰማውን : የቃል : ሥነ : ሥርዓት : እንዲያስታውስ : መጠየቅ : ትክክለኛ : መሆኑ : ያጠራጥራል ። በተጨማሪም : ተከሳሹ : ወጣት : ነገሩ : ለፍርድ : ቤት : መጀመሪያ : በሚቀርብበት : ጊዜ : የሚቆምለት : ጠበቃ : ማግኘቱ : አጠራጣሪ : ከመሆኑም : በላይ ፤ ከዚያም : በኋላ : ቢሆን : የክሱን : መዝገብና : በተከሳሹ : መዝገብ : ውስጥ : የሚገኙትን : ሰነዶች : የሚመረምር : ጠበቃ : እንዲቆምለት : የሚፈቅድ : ድንጋጌ : በሕጉ : ውስጥ : አይገኝም ።

ከመደበኛው : የወንጀለኛ : መቅጫ : ሥነ : ሥርዓት : ከሚለዩት : ከነዚህ : ድንጋጌዎች : ልጁ : ምን : ጥቅምና : ልዩ : አጠባበቅ : እንደሚያገኝ : ለማሰብ : አስቸጋሪ : ነው ። ከነገሩ : መሰማት : በፊት : ለተከሳሹ : በሕጉ : መሠረት : በቂ : የሆነና : ዝርዝር : ጉዳዩን : በደንብ : የሚገልጽ : የክስ : ማመልከቻ : ግልባጭ : እንዲሰጠው : ሕጉ : አለማዘዙ ፤ ያላንዳች : ምክንያት : የተከሳሹን : መብት : የሚያሳጣ : ይመስላል ። ለዚህ : ጥሩው : መፍትሔ : ለአዋቂ : ተከሳሾች : ከተሰጧቸው : መጠበቂያዎች : ጋር : እንዲሰማሙ : እነዚህን : ድንጋጌዎች : ፓርላማ : እንዲያሻሽላቸው : ማድረግ : ነው ። እስከዚያው : ድረስ : ግን : የወረዳው : ፍርድ : ቤት : በወጣቱ : ላይ : የቀረበው : ክስ ፤ ግልጽና : ትክክለኛ : በሆነ : መንገድ : አስፈላጊውን : ነገር : ሁሉ : ይዞ : መመዝገቡን : እያረጋገጠ : የወጣቱን : መብት : መጠበቅ : ግዴታው : ሊሆን : ይገባል ፤ ክሱ : የሚያስፈልግና : ለማስረጃነት : ብቻ : የሚጠቅም : ነገር : መያዝ : የለበትም ፤ ተከሳሹ : ተላልፏል : የተባለውን : የወንጀለኛ : መቅጫ : ድንጋጌ : መግለጽ : የወንጀሉን : ግዙፍ : ጠባዮች : ሁሉ : መዘርዘርና : ተከሳሹ : ወንጀሉን : ሆነ : ብሎ : ወይም : በቸልተኝነት : መሥራት : አለመሥራቱን : መናገር : አለበት ፤ በተጨማሪም : ወንጀሉ : የተሠራበት : ጊዜና : ቦታ : ወንጀሉንና : የወንጀሉን : ሁኔታዎች : በትክክል : ለመግለጽ : የሚያስፈልጉትን : ዝርዝር : ጉዳዮች : ሁሉ : መግለጽ : አለበት ። እንደዚህ : ያሉትን : ነገሮች : ማስረጃ : ሰጪው : በግልጽ : ያልተናገረ : እንደሆነ ፤

ፍርድ : ቤቱ : በጥንቃቄ : እየጠየቀ : ሊያውጣጣው : ይችላል ። ከነገሩ : መሰማት : በፊትም : ተከሳሹ : የክሱን : ግልባጭ : ማግኘት : አለበት ።

ከዚህ : በላይ : የተገለጹት : ሐሳቦች : የወጣት : አጥፊዎችን : ጉዳይ : በሚመራው : የሕግ : ክፍል : የተመሠረቱ : ሳይሆኑ ፤ ለአዋቂዎች : ተፈጻሚ : የሆኑት : ድንጋጌዎች : እነዚህን : ሐሳቦች : እንደያዙ : አድርጎ : በመተርጎም : የተገኙ : መሆናቸው : የማይካድ : ነው ። ሆኖም : ፍርድ : ቤቱ : እንዲህ : ያለ : ጉዳይ : ሲያጋጥመው : አዋቂዎችን : በሚመለከተው : የሕግ : ድንጋጌ : እየተመራ : ለመሥራት : ሥልጣኑና : ግዴታው : መሆኑን : መቃወም : አይችልም ። ግዴታው : የሚመነጨው : የወጣቱ : ተከሳሽ : ጉዳይ : በትክክል : ከመመራቱ : አስፈላጊነት : ሲሆን ፤ የሥልጣኑ : ምክንያት : ደግሞ : በወጣት-ነክ : ሥነ : ሥርዓት : ውስጥ : የክሱ : ማመልከቻ : የሚቀርበው : ከሳሽና : ተከሳሽ : በክርክሩ : ሙሉ : በሙሉ : ተካፋይ : የማይሆኑበት : ጊዜ : በመሆኑና : የወረዳው : ፍርድ : ቤት : ዳኛም : እንደደንቡ : ዐቃቤ : ሕግ : የሚሠራውን* : ሥራ : በመሰጠቱና : በዚህም : ምክንያት : በወንጀል : ጉዳይ : ውስጥ : ሁልጊዜ : የከሳሹ : ግዴታ : የሆነው ፤ በተከሳሹ : ላይ : የቀረበው : ክስ : ግልጽና : የተሟላ : ትክክለኛም : መሆኑን : ማረጋገጥ : የዳኛው : ተግባር : እንዲሆን : መደረጉ : ነው ።

አካለ : መጠን : ባላደረሰው : ወጣት : ላይ : ስለሚቀርበው : የክስ : ማመልከቻ : ተነጋግረን : ከጨረሰን : ዘንድ : ተከሳሹ : ስለሚሰጠው : መልስ : ብዙ : መናገር : አያስፈልግም ። ቁጥር : ፻፸፯ (፫) : በቁጥር : ፻፸፪ (፪) : መሠረት : የሚቀርበው : ክስ : ወይም : አቤቱታ ፤ ወይም : በቁጥር : ፻፸፪ (፫) : መሠረት : የሚቀርበው : የክስ : ማመልከቻ ፤ የነገሩ : መሰማት : ሲጀመር : ለተከሳሹ : እንዲነበብለትና : “ለክሱ : ወይም : ላቤቱታው : የሚሰጠው : መልስ : እንዳለው :” እንዲጠየቅ : ያዛል ። ቁጥር : ፻፸፯ (፪) ፍርድ : ቤቱ : ተከሳሹ : በሚሰጠው : መልስ : “የቀረበበትን : ክስ : ወይም : አቤቱታ : በሙሉ : ዐውቆ : ያመነ : መሆኑ : ግልጽ : ሆኖ : በታየው : ጊዜ።” አካለ : መጠን : ባላደረሰው : ወጣት : ላይ : የጥፋተኛነት : ውሳኔ : እንዲሰጥ : ይፈቅድለታል ። በዚህም : ጊዜ : ፍርድ : ቤቱ : የልጁን : መልስ : መመዘገብ : አለበት ። ነገር : ግን : “ተከሳሹ : የተከሰሰበትን : ወንጀል : በሙሉ : ከተረዳው : በኋላ : ክሱን : ወይም : አቤቱታውን : ያላመነ : እንደሆነ” : ቁጥር : ፻፸፯ (፮) : ነገሩ : እንዲሰማ : ያዛል ።

ወጣት-ነክ : የሆነው : ሥርዓት : በመሠረቱ : “ጥፋተኛ : ነኝ” እና : “ጥፋተኛ : አይደለሁም” : የሚሉትን : ቃላት : የያዘ : ባይሆንም : በእነዚህ : ቃላት : ፈንታ : የተከሰሰበትን : ወንጀል : “ማመን” እና : “አለማመን” : የሚሉትን : ቃላት : መተካቱ : ከነዚህ : ድንጋጌዎች : ግልጽ : ሆኖ : ይታያል ። ሕግ : አርቃቂው : እነዚህን : ቃላት : ያላወጣበት : ምክንያት : የነገሩ : አመራር : ሁኔታ : ሙሉ : በሙሉ : በመደበኛ : ሥነ : ሥርዓት : እንዳይሆንና : ወንጀል-ነክነቱም : ጎልቶ : እንዳይታይ : ለማድረግ : መሆኑን : ለመገመት : ይቻላል ። ይህ : ከሆነ : የዚያኑ : ያህል : “ወንጀል-ነክ”ና : “መደበኛ” : የሆኑት ፤ እንደ : “ክስ” ፤ “የክስ : ማመልከቻ” ፤ “ጥፋተኛ : ነኝ” : ወይም : አይደለሁም : ብሏል : ተብሎ : የሚሰጥ : ፍርድ” : “የጥፋተኛነት : ውሳኔ” : “የቅጣት : ውሳኔ” : “ቅጣት” : “እስራት” : ወዘተ - - - ያሉት : ሌሎች : ቃላት : በሕግ : ውስጥ : ለምን : እንደቀሩ : ግልጽ : አይደለም ።¹⁷⁵ ስለጥፋተኛ : መሆን :

175. ይህ : ቃል : አግባብ : የሌለው : ስለመሆኑ : የሕግ : አርቃቂ : ስለሰጡት : አስተያየት : የጀ : ግራቫንን : አሻን : ፕሮግራም ፤ ቴክስቱ : ዴፊኒቲቭ : (፲፱፻፶፯-፲፱፻፶፩) : የቁጥር : ፻፶፬ : ማስታወሻ : ቁጥር : ፩ : ይመለከታል ።

ወይም : አለመሆን : የተመለከተውን : አነጋገር : በሕገ : ውስጥ : እንዲቆይ : አድርጎ : ተከላኹ : መልስ : በሚሰጥበት : ጊዜ : ሕጋዊ : ጥቅሞቹ : እንዳይነኩበት : የበለጠ : ጥንቃቄ : ማድረግ : በተሻለ : ነበር ። ተከላኹ : ጥፋተኛ : ነኝ : ብሎ : የሚሰጠውን : መልስ : ትክክለኛነት : ለማወቅና : በተሳሳተ : መልስ : ላይ : የሚመሠረት : የጥፋተኛነት : ውሳኔ : እንዳይኖር : ለማረጋገጥ : ስለዚህ : ጉዳይ : በአዋቂዎች : ላይ : ተፈጻሚ : የሆነው : ሥነ : ሥርዓት : የያዛቸውን : ድንጋጌዎች : መመልከት : ያሻል ። ስለዚህም : ቁጥር : ፻፴፬ : (፩) : ተከላኹ : በሰጠው : መልስ : ጥፋተኛነቱ : የሚወሰንበት : “በክሱ : ማመልከቻ : ላይ : የተዘረዘረውን : ወንጀል : ለመሥራቱ : በሙሉ : ያመነ : እንደሆነ” ብቻ : ነው : ይላል ። ይህም : እላይ : ከተጠቀሰው : ከቁጥር : ፻፸፯ : (፬) : የበለጠ : ጥብቅ : ድንጋጌ : ነው ። ቁጥር : ፻፴፬ : (፪) : ተከላኹ : ጥፋተኛነቱን : ካመነ : በኋላ : እንኳን ፤ “ፍርድ : ቤቱ : አስፈላጊ : ሆኖ : ሲያገኘው : ዐቃቤ : ሕገ : ማስረጃውን : እንዲያቀርብ : ለማዘዝና : ተከላኹም : የመከላከያ : ማስረጃውን : እንዲያቀርብ : ለመፍቀድ : ይችላል” በማለት : ይደነግጋል ። ተከላኹ : ጥፋተኛ : መሆኑን : ቢያምንም ፤ ባያምንም : ከላይ : የተጠቀሰው : የፍርድ : ቤቱ : ሥልጣን : ሥራ : ላይ : በሚውልበት : ጊዜ : ተከላኹ : በርግጥ : ወንጀሉን : የሠራ : መሆን : አለመሆኑን : ከማሳየቱም : በላይ ፤ ፍርድ : ቤቱ : በቀጩነት : ቅጣት : የመወሰን : ሥልጣኑን : በሚገባ : ሊጠቀምበት : ይችላል ። ዘንድ : የወንጀሉን : ሥራ : ዓይነት : የሚያሳይ : አጥጋቢ : መረጃ : ለማግኘት : ያስችለዋል ። በመጨረሻም : ቁጥር : ፻፴፮ : ተከላኹ : ጥፋተኛነቱን : ካመነ : በኋላ : እንኳን ፤ “ፍርድ : ቤቱ : ክሱን : መስማት : በሚቀጥልበት : ጊዜ : ጥፋተኛ : አይደለሁም : የሚልን : ቃል : መመዘገብ : የነበረበት : ሆኖ : ያገኘው : እንደሆነ ፤ ጥፋተኛ : አይደለሁም : የሚለውን : ቃል : ይመዘግባል” ይላል ። በዚህም ጊዜ : ቀድሞ : በተከላኹ : ላይ : የተሰጠ : የጥፋተኛነት : ውሳኔ : ካለ : ውድቅ : ሆኖ : ነገሩ : እንዲሰማ : ይደረጋል ። ለአዋቂ : ተከላኾች : የተደነገጉት : እነዚህ : መጠበቂያዎች : ወጣቱ : ተከላኽ : ካለማወቅና : ከፍርሃት : የተነሣ : ጥፋተኛነቱን : ማመኑ : ስለማይቀርና : በዚህም : ምክንያት : ከዐዋቂ : የበለጠ : ጥበቃ : ሊደረግለት : ስለሚገባ : አካለ : መጠን : ላላደረሱ : ወጣቶች : ጉዳይ : በተለይ : የሚያስፈልጉ : ይመስላሉ ። ከዚህም : በላይ ፤ በቅርብ : እንደምናየው ፤ አካለ : መጠን : ያላደረሰው : ወጣት : መልስ : በሚሰጥበት : ጊዜ : የጠበቃ : እርዳታ : ለማግኘት : ያለው : ዕድል : ዐዋቂ : ካለው : ዕድል : ያነሰ : በመሆኑ ፤ ጥፋተኛ : ነኝ : የሚል : ቃል : የሚሰጥበት : ሥነ : ሥርዓት : ልዩ : ጥበቃዎች : ያስፈልጉታል ።

በወጣት - ነክ : ጉዳዮች : ውስጥ : ጥፋተኛ : ነኝ : ወይም : አይደለሁም : የሚለው : አነጋገር : ባይኖርም : እንኳ ፤ ቁጥር : ፻፹፭ : “የተከሰሰበትን : ወንጀል : ያመነ” ወጣት : ጥፋተኛ : በተሰጠው : የጥፋተኛነት : ውሳኔ : ላይ : ይግባኝ : እንዳይል ፤ ይከለክለው : ይሆናል ፤ በተራ : ጉዳዮች : እንደሚደረገውም : ሁሉ : “ስለቅጣቱ : ልክ : ወይም : ቅጣቱ : ሕጋዊ : ባለመሆኑ” ብቻ : ይግባኝ : እንዲል : በማድረግ : የይግባኝ : መብቱን : ይቀንስበታል ።

፯/ የጠበቃ : እርዳታ : የማግኘት : መብት : የተሻሻለው : ሕገ : መንግሥት : አንቀጽ : ፶፪ : በኢትዮጵያ : ማኖቸውም : ተከላኽ : “የጠበቃ : እርዳታ : ለማግኘት : መብት : አለው ። ነገር : ግን : ተከላኹ : በራሱ : ችሎታ : ወይም : በገንዘቡ : ጠበቃ : ለመግዛት : ያልቻለ : እንደሆነ : በሚወሰነው : ሕግ : መሠረት : ፍርድ : ቤቱ : ጠበቃ : ያቆምለታል ፤” ይላል ። ይህ : አንቀጽ : የጠበቃ : እርዳታ : የማግኘትን : መብት : የሚሰጠው : ለዐዋቂዎች : ብቻ : ሳይሆን ፤ አካለመጠን : ላላደረሰው : ተከላኽም : የዐዋቂን : ተከላኽ : ያህል : መብት : ይሰጠዋል ። ነገር : ግን : ወጣት - ነክ : ጉዳዮች

ችን ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ የሚመለከቱት ፡ የሕጉ ፡ ድንጋጌዎች ፡ ለዚህ ፡ መብቱ ፡ ወሰን ፡ የሰጡት ፡ ይመስላል ።¹⁷⁶

አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሱ ፡ ወጣቶች ፡ ጠበቃ ፡ እንዲኖራቸው ፡ ስለማድረግ ፡ የሚል ፡ አርእስት ፡ ያለው ፡ ቁጥር ፡ ፻፸፬ ፡ እንዲሁ ይላል ። (ሀ) ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ወጣት ፡ ወላጆቹ ፣ ሞግዚቱ ፡ ወይም ፡ ቤተ ፡ ዘመዱ ፡ ባልቀረቡ ፡ ጊዜ ፣ ወይም ፡ (ለ) ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ወጣት ፣ ከዐሥር ፡ ዓመት ፡ በላይ ፡ በጽኑ ፡ እስራት ፡ ወይም ፡ በሞት ፡ በሚያስቀጣ ፡ ወንጀል ፡ በተከሰሰ ፡ ጊዜ ፣ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰውን ፡ ወጣት ፡ የሚረዳው ፡ ጠበቃ ፡ ያዝለታል ።

ይህ ፡ ድንጋጌ ፡ ተስማሚ ፡ የማይሆንበት ፡ ብዙ ፡ ምክንያት ፡ አለ ። ተከሳሹ ፡ “በራሱ ፡ ችሎታ ፡ ወይም ፡ በገንዘቡ ፡” ጠበቃ ፡ ለማግኘት ፡ ባልቻለ ፡ ጊዜ ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ጠበቃ ፡ ያቆምለታል ፡ ተብሎ ፡ በሕገ ፡ መንግሥቱ ፡ ስለተጠቀሰው ፡ መሠረታዊ ፡ ስለሆነው ፡ ነገር ፡ ምንም ፡ አይናገርም ። ከወጣት ፡ ተከሳሾች ፡ ብዙዎቹ ፡ ድሆች ፡ መሆናቸውና ፡ በፍርድ ፡ ቤት ፡ የሚቆምላቸው ፡ ጠበቃም ፡ የሚያስፈልጋቸው ፡ ቢሆንም ፣ ማንኛውም ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰ ፡ ተከሳሽ ፡ በገንዘቡ ፡ ጠበቃ ፡ ለማግኘት ፡ የማይችል ፡ ድሀ ፡ ነው ፡ ቢባል ፡ እውነት ፡ አይሆንም ። ተከሳሹ ፡ ድሀ ፡ ባልሆነ ፡ ጊዜ ፣ ቁጥር ፡ ፻፸፬ ፡ ከላይ ፡ እንዳየነው ፡ የሚያሳስትና ፡ አግባብ ፡ የሌለው ፡ ይሆናል ። ይህ ፡ ቁጥር ፡ የሚደነግጋቸው ፡ አስፈላጊ ፡ ነገሮች ፡ ተሟልተው ፡ በተገኙ ፡ ጊዜ ፣ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ጠበቃ ፡ ማቆም ፡ አያስፈልገውም ፡ (ምክንያቱም ፡ ይህን ፡ ማድረግ ፡ የመንግሥት ፡ ገንዘብ ፡ ማባከን ፡ ስለሚሆን ፡ ነው) ፣ አስፈላጊዎቹ ፡ ነገሮች ፡ ተሟልተው ፡ ባልተገኙ ፡ ጊዜ ፣ ተከሳሹ ፡ በራሱ ፡ ገንዘብ ፡ ጠበቃ ፡ ሊያቆም ፡ ይችላልን? የሚል ፡ ጥያቄ ፡ አለ ፣ ግን ፡ ለዚህ ፡ ጥያቄ ፡ ቁጥር ፡ ፻፸፬ ፡ መልስ ፡ አይሰጥም ። የቁጥር ፡ ፻፸፬ ፡ ዓላማ ፣ በጣም ፡ አስፈላጊ ፡ በሆነበት ፡ ጊዜ ፡ ካልሆነ ፡ በስተቀር ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ላላደረሱ ፡ ወጣቶች ፡ ጉዳዮች ፡ በግል ፡ የሚገዙ ፡ ጠበቆች ፡ እንዳይቆሙ ፡ ለማድረግ ፡ ነውን? የጠበቃ ፡ እርዳታ ፡ የማግኘት ፡ ሕገ ፡ መንግሥታዊ ፡ መብት ፡ ለሌሎች ፡ ብዙ ፡ መብቶች ፡ መሠረት ፡ በመሆኑ ፡ ሕግ ፡ አርቃቂዎች ፡ ይህን ፡ መብት ፡ ለመደምሰስ ፡ ስለማያስቡ ፡ መልሱ ፡ “አይደለም” ፡ መሆን ፡ አለበት ። አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ወጣት ፡ በቻለ ፡ ጊዜ ፡ በራሱ ፡ ወይም ፡ በወላጆቹ ፡ የሚገዛ ፡ ጠበቃ ፡ ለማግኘት ፡ ያለው ፡ ሕገ ፡ መንግሥታዊ ፡ መብት ፡ እንደተጠበቀ ፡ ሆኖ ፣ ቁጥር ፡ ፻፸፬ ፡ የሚናገረው ፡ በፍርድ ፡ ቤት ፡ የሚቀጠር ፡ ጠበቃን ፡ ስለማግኘት ፡ መብት ፡ ብቻ ፡ ነው ፡ ብንልም ፡ እንኳ ፣ ይህ ፡ ቁጥር ፡ በሁለት ፡ መንገድ ፡ ችግርን ፡ ይፈጥራል ። አንደኛው ፡ ከላይ ፡ ስለክስ ፡ ማመልከቻ ፡ ስንነጋገር ፡ የነካነው ፡ ሲሆን ፣¹⁷⁷ እሱም ፡ “ከዐሥር ፡ ዓመት ፡ በሚበልጥ ፡ ጽኑ ፡ እስራት ፡ የሚያስቀጣ ፡” ከሚለው ፡ ከወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ከቁጥር ፡ ፻፸፬ (ለ)ና ፡ “በዐሥር ፡ ዓመት ፡ ወይም ፡ ከዐሥር ፡ ዓመት ፡ በበለጠ ፡ ጽኑ ፡ እስራት ፡ የሚያስቀጣ ፡” ከሚለው ፡ ከወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ከቁጥር ፡ ፻፸፫ ፡ የተፃረረ ፡ አነጋገር ፡ ያመነጨ ፡ ነው ፡¹⁷⁸ (አንክሮ ፡ የደራሲው ፡ ነው) ፡ ካለመጠንቀቅ ፡ የመጣ ፡ በሚመስለው ፡ በዚህ ፡ መፃረር ፡ ምክንያት ፡ አንድ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰ ፡ ወጣት ፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ በቁጥር ፡ ፻፸፫ ፡ የተደነገጉት ፡ ቅጣቶች ፡ በሙሉ ፡ ሊያደርሱበት ፡ ሲችሉ ፣ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡

176. የጄ ፡ ግራሻን ፡ አሻን ፡ ፕሮግራም ፡ ግን ፡ በቁጥር ፡ ፳፻፳፪ ፡ ላይ ፡ “አስፈላጊዎቹ ፡ ጠቅላላ ፡ ሁኔታዎች ፡” ተሟልተው ፡ ከተገኙ ፡ ለወጣቱ ፡ ጥፋተኛ ፡ ጠበቃ ፡ እንዲቆምለት ፡ ይፈቅዳል ።
177. እላይ ፡ ከግርጌ ፡ ማስታወሻዎች ፡ ፻፸፪-፸፫ ፡ የሚቀጥለውን ፡ ጽሑፍ ፡ ተመልከት ።
178. ቁጥር ፡ ፻፸፬ን ፡ ከጄ ፡ ግራሻን ፡ አሻን ፡ ፕሮግራም ፡ ቁጥር ፡ ፻፶፪ ፡ ጋር ፡ ያወዳድሯል ።

ቁጥር : ፻፸፬ (ለ) : መሠረት : በፍርድ : ቤት : የሚቀጠር : ጠበቃ : የማግኘት : መብት : ግን : የለውም ። ይህንን : መፃረር : ፖርላማ : ቶሎ : እንደሚያርመው : ተስፋ : እናደርጋለን ።

ሁለተኛውና : በጣም : አሳሳቢ : የሆነው : ችግር : አካለ : መጠን : ያላደረሰው : ወጣት : ፍርድ : ቤት : ጠበቃ : እንዲያቆምለት : ያለውን : ሕገ : መንግሥታዊ : መብት : ቁጥር : ፻፸፬ : የሚወስነው : መስሎ : መታየቱ : ነው ። በተሻሻለው : ሕገ : መንግሥት : አንቀጽ : ፶፪ : መሠረት : አካለ : መጠን : ያላደረሰው : ወጣት : “በራሱ : ችሎታ : ወይም : በገንዘቡ : ጠበቃ : ለማግኘት : ያልቸለ : እንደሆነ” ፍርድ : ቤቱ : በሚቀጥርለት : ጠበቃ : ለመጠቀም : ያለው : መብት : ያልተወሰነ : ነው ። ይኸውም : ራሱ : ወይም : ወላጆቹ : ጠበቃ : ለመቅጠር : የማይችሉ : ድሆች : የሆኑ : እንደሆነ ፤ በመንግሥት : ኪሣራ : ጠበቃ : እንዲቆምለት : መብት : አለው : ማለት : ነው ።¹⁷⁹ ነገር : ግን : ቁጥር : ፻፸፬ : ፍርድ : ቤቱ : ይህን : መብት : ለሁለት : ሁኔታዎች : ማለት : (፩)፡ወንጀሉ : በጣም : ከባድ : በሆነ : ጊዜና ፤ (፪)፡ወንጀሉ : ከባድ : ቢሆንም : ባይሆንም : ተከላኹን : የሚወክለው : ወላጅ : አሳዳጊ ፤ ወይም : ሌላ : ሰው : በሌለ : ጊዜ : ብቻ : ተፈጻሚ : በማድረግ : እንዲወስነው : ይፈቅድለታል ።

ስለዚህ : አንድ : ድሀ : ወጣት : ተከላኽ : የተከሰሰበት : ወንጀል : በቁጥር : ፻፸፬(ለ) መሠረት : ከባድ : ያልሆነ : እንደሆነና : የሚወክለው : ወላጁ : ወይም : አሳዳጊው : ፍርድ : ቤት : የቀረበ : እንደሆነ ፤ ፍርድ : ቤት : ጠበቃ : እንዲያቆምለት : ያለው ። ሕገ : መንግሥታዊ : መብት : በፍርድ : ቤቱ : አስተያየት : ላይ : የተመሠረተ : ነው : ማለት : ነው ። በእንደዚህ : ያሉ : ሁኔታዎችም : ወላጁ : ወይም : አሳዳጊው : እንደ ተከላኹ : ጠበቃ : ሆኖ : እንዲሠራ : ሕጉ : የሚፈቅድ : ይመስላል ። ታዲያ : ይህ : አሠራር : ተገቢ : ነውን ? ብዙ : ጊዜ ፤ ማንበብና : መጻፍ : የማይችለውና : ሕጋዊ : ሥነ : ሥርዓት : ምንም : ያህል : አይቶ : የማያውቀው : ወላጅስ : የተከላኹን : መብቶች : በሚገባ : ሊጠብቅለት : ይችላልን ? ራሱ : በወንጀል : በሚከሰሰበት : ጊዜ : የጠበቃ : እርዳታ : የሚያስፈልገው : ወላጅ : ለልጁ : እንደጠበቃ : ሆኖ : ለመቆም : መቻሉ : ለምንድን : ነው ?

ሕግ : አርቃቂዎቹ : ይህን : በሁለት : መንገድ : የሚሠራውን : ሥነ : ሥርዓት : ያገቡት : ለምንድን ነው? ስለመያዝ : ሕግ : ስለክስ : ማመልከቻና : ስለተከላኽ : መልስ : በተነጋገርንበት : ጊዜ : እንዳየነው : ተመሳሳይ : ሁኔታ : አካለ : መጠን : ያላደረሰው : ወጣት : የጠበቃ : ማግኘት : መብቱ : የተቀነሰው : በወጣት-ነክ : ጉዳይ : አፈጻጸም : ረገድ : ከሳሽና : ተከላኽ : በክርክሩ : በሙሉ : ተካፋይ : እንዳይሆኑ : በሚለው : ባሕረ : ሐሳብ : ተፅዕኖ : (ኖን : አድቨርሳሪ) እንዳይሆን : ያጠራጥራል ፤ ወጣቱ : ጠበቃ : የማግኘት : መብቱ : የተቀነሰው : ወላጁ : ጠበቃ : ሊሆን : ይችላል : በማለት : ሳይሆን ፤ አካለ : መጠን : ያላደረሰው : ወጣት : ጠበቃ : አያስፈልገውም : በማለት : ነው ። የዚህ : ሥነ : ሥርዓት : እንግዳ : ሁኔታ ፤ የወጣት-ነክ : ጉዳዮች : አፈጻጸም : ዓላማ : መቅጣት : ሳይሆን : ማሻሻል : ስለሆነ : የነገሩ : አፈጻጸም : እንደ : መደበኛ : “የወንጀል : ጉዳይ : አፈጻጸም : በሁለቱ : ወገኖች : የሚመራ : መሆን : አያስፈልገውም” ከሚለው : አስተሳሰብ : የመነጨ : ነው ። ዋናው : ሐሳብ : በእርግጥ : የወጣቱን :

179. በአንቀጽ : ፶፪ : ውስጥ : “በራሱ : ችሎታ” : የሚለው : ንዑስ : ሐረግ : ምናልባት : በይበልጥ : የሚመለከተው : ጠበቆች : በፍ/ቤት : ካልታዘዙ : በስተቀር : ለመቆም : የማይደፍሩበትን : ፖለቲካ : ነክ : የሆነውን : ጉዳይን : ሳይሆን : አይቀርም ። ይህም : በጣም : የተለየ : ሁኔታ : ስለሆነ : አካለ : መጠን : ላላደረሱ : ወጣቶች : አግባብ : የለውም ።

ጥቅም ፡ የሚነካ ፡ አደጋ ፡ ስለሌለና ፡ መንግሥትም ፡ የወጣቱን ፡ አስፈላጊ ፡ ጥቅሞች ፡ ለመጠበቅ ፡ የሚችል ፡ አፈጻጸም ፡ እንዲኖር ፡ ባለው ፡ ፍጹም ፡ ምኞት ፡ ተነሣሥቶ ፡ ያደረገው ፡ ስለሆነ ፤ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰውን ፡ ወጣት ፡ “መብቶች” ፡ ለመጠበቅ ፡ በጣም ፡ መጨነቅ ፡ አያስፈልግም ፡ የሚል ፡ ነው ። ነገር ፡ ግን ፡ አስቀድመን ፡ እንደ ተናገርነው ፡ ይህንን ፡ ባሕረ ፡ ሐሳብ ፡ ከወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ባሕረ ፡ ሐሳብና ፡ ስንነጋገርበት ፡ ከነበረው ፡ ከኢትዮጵያ ፡ ሕግ ፡ አሠራር ፡ ጋር ፡ ለማስማማት ፡ አስቸ ጋሪ ፡ ነው ። ክስ ፡ የሚመሠረተው ፡ ተከላኹ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግን ፡ ተላልፏል ፡ በሚል ፡ እምነት ፡ ላይ ፡ ሲሆን ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ጥፋተኛነትን ፡ ይወስናል ፤ ይኸን ፡ ወንጀል ፡ ሠርተሃል ፡ ብሎ ፡ ይበይናል ፤ ግርፋትን ፡ መቀጮን ፡ እስራትንና ፡ ብሔራዊ ፡ መብቶች ፡ ማጣትን ፡ ሌሎችንም ፡ የሚጨምሩ ፡ ቅጣቶችንም ፡ ይወስናል ። ስለዚህ ፡ የሥነ ፡ ሥርዓቱ ፡ ሕግ ፡ ያለመቅጣት ፡ ዓላማን ፡ የያዘ ፡ ቢሆንም ፤ በመጨረሻ ፡ ተፈጻሚ ፡ የሚሆነው ፡ ዋናው ፡ ሕግ ፡ የማይራራና ፡ የሚያስፈራ ፡ ሊሆን ፡ ይችላል ። የምንፈራውም ፡ ውጤት ፡ መብቶቹን ፡ ሙሉ ፡ በሙሉ ፡ ባልጠበቀለት ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ መሠረት ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ወጣት ፡ ሊቀጣ ፡ መቻሉ ፡ ነው ። ፍርድ ፡ ቤቶች ፡ የጠበቃን ፡ እርዳታ ፡ የሚያዝዙት ፡ ሕጉ ፡ በሚያዝዝበት ፡ ጊዜ ፡ ብቻ ፡ ሳይሆን ፡ ተከላኸ ፡ በሚጠይቅበትም ፡ ወቅት ፡ በመፍቀድ ፡ ይህንን ፡ ችግር ፡ ሊያስወግዱት ፡ ይገባል ።

የነገሩ ፡ መሰማት ፡

ሁለቱ ፡ ተከራካሪዎች ፡ ሙሉ ፡ በሙሉ ፡ ተካፋይ ፡ የማይሆኑበት ፡ በሕረ ፡ ሐሳብ ፡ (ኖን ፡ አድቨርሳሪ) ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ተጽዕኖ ፡ ጉልህ ፡ ሆኖ ፡ የሚታየው ፡ ምናልባት ፡ ነገሩ ፡ በሚሰማበት ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ውስጥ ፡ ነው ። ቁጥር ፡ ፻፸፯(፪) ፡ “አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰ ፡ ወጣት ፡ የተከሰሰበትን ፡ ነገር ፡ የሚሰማው ፡ ችሎት ፡ በሌላ ፡ ነገር ፡ ተሰይሞ ፡ ከሚያነጋግረው ፡ አኳኝንና ፡ ሁኔታ ፡ የተለየ ፡ ይሆናል” ፡ በማለት ፡ አጠቃላይ ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ ይሰጣል ። ከዚህ ፡ በታች ፡ እንደምናየው ፤ ይህ ፡ ድንጋጌ ፡ በልዩ ፡ የማስረጃ ፡ አቀራረብ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓቶች ፡ ላይ ፡ ያለው ፡ ውጤት ፡ ምን ፡ እንደሆነ ፡ ሕጉ ፡ ሁልጊዜ ፡ ግልጽ ፡ አይደለም ።

፩/ ነገሩ ፡ በግልጽ ፡ ችሎት ፡ የሚታይበት ፡ መብት ፡

የተሻሻለው ፡ ሕገ ፡ መንግሥት ፡ አንቀጽ ፡ ፶፪ ፡ በአማርኛው ፡ ትርጉም ፡¹⁸⁰ የወንጀል ፡ ክስ ፡ ጉዳዮች ፡ ሁሉ ፡ “በግልጽ ፡ ችሎት ፡ እንዲታዩ ፡” ለተከላኹ ፡ መብት ፡ ይሰጠዋል ። ይህም ፡ መብት ፡ ለአዋቂዎችም ፡ ሆነ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ላላደረሱ ፡ ወጣት ፡ ተከላኾች ፡ የተሰጠ ፡ ሳይሆን ፡ አይቀርም ። ነገር ፡ ግን ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ቁጥር ፡ ፻፸፯ (፩)¹⁸¹ ፡ እንዲህ ፡ ይላል ፤

“አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ወጣት ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ በቀረበ ፡ ጊዜ ፡ ነገሩ ፡ በሙሉ ፡ የሚሰማው ፡ በዝግ ፡ ችሎት ፡ ውስጥ ፡ ነው ፤ ነገሩ ፡ በሚሰማበት ፡ ጊዜ ፡ ከምስክሮች ፡ በምስክርነት ፡ ቃላቸውን ፡ ከሚሰጡት ፡ ከልዩ ፡ ዐዋቂዎችና ፡ ከወላጆች ፡ ወይም ፡ ከሞግዚት ፡ ወይም ፡ ከበጎ ፡ አድራጎት ፡ ድርጅት ፡ አባሎች ፡ በቀር ፡ ማንም ፡

180. እላይ ፡ የግርጌ ፡ ማስታወሻ ፡ ፲ን ፡ ይመለከታል ።
 181. የፍርድ ፡ ቤቶች ፡ አዋጅ ፡ (ገና ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ ያልዋለ) ፡ ፲፱፻፷፪ ፡ አዋጅ ፡ ቁ ፡ ፻፺፮ ፡ ነጋሪት ፡ ጋዜጣ ፡ ፳፪ኛ ፡ ዓመት ፡ ቁ ፡ ፯ ፤ አንቀጽ ፡ ፲፱(፪)(ሠ) ፡ እንደ ፡ ወንጀለኛ ፡ መቅጫው ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ሕግ ፡ ግልጽ ፡ ባይሆንም ፡ እንኳን ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ባላደረሱ ፡ ልጆች ፡ ጉዳይ ፡ ፍ/ቤቱ ፡ “በዝግ ፡ ችሎት” ይቀመጣል ፡ ይላል ። በሕጉ ፡ ውስጥ ፡ አሁን ፡ ያለውን ፡ ደንብ ፡ ስንመለከት ፡ ይህንን ፡ አሳሳች ፡ ደንብ ፡ ማውጣት ፡ አስፈላጊነቱ ፡ ምን ፡ እንደሆነ ፡ ለማወቅ ፡ ያስቸግራል ።

ሰው ፡ ሊገኝ ፡ አይገባም ። ማንኛውም ፡ ነገር ፡ በከፍተኛው ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ በሚሰማበት ፡ ጊዜ ፡ ዐቃቤ ፡ ሕግ ፡ መገኘት ፡ አለበት ።”

ይህ ፡ ድንጋጌ ፡ በጋዜጣ ፡ በሬዲዮ ፡ በአሉባልታ ፡ ወዘተ ፡ አማካይነት ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ወጣት ፡ ስም ፡ እንዳይገባው ፡ ነገር ፡ በግልጽ ፡ ችሎት ፡ የሚሰማበትን ፡ ሁኔታ ፡ ለማጥበብ ፡ የታቀደ ፡ ይሆናል ።¹⁸² አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ወጣት ፡ በተከሰሰበት ፡ ወንጀል ፡ ጥፋተኛ ፡ ሆኖ ፡ ቢገኝም ፡ ባይገኝም ፤ የነገር ፡ መሰማት ፡ በተቻለ ፡ መጠን ፡ በምስጢር ፡ የሆነ ፡ እንደሆነ ፤ ተከሳሹ ፡ ወደኅብረ ፡ ሰቡ ፡ ሲመለስ ፡ በቀላሉ ፡ ሊዋሃድ ፡ ይችላል ። ነገር ፡ ግን ፤ ይህ ፡ ስለ ፡ ዝግ ፡ ችሎት ፡ የሚኖረው ፡ ድንጋጌ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰውን ፡ ወጣት ፡ ለመጥቀም ፡ የታቀደ ፡ ከሆነ ፤ በነገር ፡ ውስጥ ፡ ምርጫ ፡ የሚያሳጣው ፡ ሆኖ ፡ መተርጎም ፡ የለበትም ። አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ወጣት ፡ በሕገ ፡ መንግሥቱ ፡ መሠረት ፡ ነገር ፡ በግልጽ ፡ ችሎት ፡ እንዲታይለት ፡ ባለው ፡ መብት ፡ ለመጠቀም ፡ በሚፈልግበት ፡ ጊዜ ፤ ተከሳሹ ፡ ወይም ፡ ወላጆቹ ፡ ነገር ፡ በግልጽ ፡ ችሎት ፡ እንዲሰማ ፡ ወይም ፡ በቁጥር ፡ ፻፸፯ ፡ (፩) ፡ ከተጠቀሱት ፡ ሰዎች ፡ በስተቀር ፡ ሌሎች ፡ ሰዎች ፡ ነገር ፡ በሚሰማበት ፡ ጊዜ ፡ እንዲገኙ ፡ ይፈልጉ ፡ ይሆናል ። (በቁጥር ፡ ፻፸፯ ፡ (፩) ፡ የተጠቀሱት ፡ ሰዎች ፡ ዝርዝር ፡ የተከሳሽን ፡ ጠበቃ ፡ አይጨምርም) ። የወንጀል ፡ ነገሮች ፡ በግልጽ ፡ ችሎት ፡ መታየት ፡ ተከሳሹ ፡ በትክክለኛው ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ነገር ፡ እንዲሰማለት ፡ ከሕዝቡ ፡ ድጋፍ ፡ ማግኘትን ፡ የመሰሉ ፡ ውጤቶች ፡ ስላሉት ፡ ለኅብረተ ፡ ሰቡ ፡ ጠቃሚ ፡ አገልግሎት ፡ ይሰጣል ። ከዚህም ፡ በላይ ፤ የነገር ፡ በምስጢር ፡ መሰማት ፡ ተሰርቷል ፡ ስለተባለው ፡ ወንጀል ፡ የሚወሩ ፡ የተንኩል ፡ ወሬዎች ፡ ተቀባይነት ፡ እንዲያገኙ ፡ ምክንያት ፡ ይሆናል ፤ ስለዚህ ፡ ሕዝቡ ፡ በነገር ፡ አፈጻጸም ፡ እምነት ፡ እንዳያጣ ፡ የፍርድ ፡ ሥራ ፡ አፈጻጸም ፡ “ሊታይ ፡” ይገባል ። ደግሞም ፡ ነገር ፡ በግልጽ ፡ ችሎት ፡ ሲሰማ ፡ ኅብረተ ፡ ሰቡ ፤ በተለይ ፡ ተጎጂው ፡ ወገንና ፡ ዘመዶቹ ፡ በተከሳሹ ፡ ሲፈረድበት ፡ ሲያዩ ፡ በሱ ፡ ላይ ፡ ያላቸውን ፡ ጥላቻ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ባለው ፡ መንገድ ፡ እንዲያበርዱ ፡ ዕድል ፡ ስለሚሰጣቸው ፡ ይህ ፡ የችሎቱ ፡ ግልጽ ፡ መሆን ፡ ለኅብረተ ፡ ሰቡ ፡ ጠቃሚ ፡ ነው ። በነዚህ ፡ ምክንያቶች ፡ የተነሣ ፤ ሕግ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ላላደረሰው ፡ ወጣትና ፡ ለሞግዚቶቹ ፡ በሕገ ፡ መንግሥቱ ፡ መሠረት ፡ ነገር ፡ በግልጽ ፡ ችሎት ፡ እንዲታይ ፡ ባለው ፡ መብት ፡ እንዲጠቀሙ ፡ ምንም ፡ መንገድ ፡ ሳይሰጥ ፤ ነገር ፡ በምስጢር ፡ እንዲታይ ፡ የሚያዝ ፡ ጥብቅና ፡ የማያወላዳ ፡ ደንብ ፡ መሥራቱ ፡ የሚያሳዝን ፡ ነው ።

፪/ የምስክሮች ፡ ምርመራ ፡

ተከሳሹ ፡ ክሱን ፡ ወይም ፡ አቤቱታውን ፡ የካደ ፡ እንደሆነ ፤ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ “ለቀረበው ፡ ክስ ፡ ወይም ፡ አቤቱታ ፡ የሚመሰክሩትን” የሕግና ፡ የመከላከያ ፡ ምስክሮች ፡ ስም ፡ አረጋግጦ ፡ መጥሪያ ፡ እንዲሰጣቸው ፡ ሕግ ፡ ያዛል ። “አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ወጣት ፡ ወይም ፡ እንደራሴው ፡ ወይም ፡ ጠበቃው ፡ ማንኛውም ፡ ምስክር ፡ እንዲጠራለት ፡ ሊያደርግ ፡ ይችላል ።”¹⁸³ ይህም ፡ በተሻሻለው ፡ ሕግ ፡ መንግሥት ፡ አንቀጽ ፡ ፶፪ ፡ መሠረት ፡ ለማናቸውም ፡ ተከሳሹ ፡ የተሰጠውን ፤ “የሚመሰክሩለት ፡ ምስክሮች ፡ በመንግሥቱ ፡ ኪሣራ ፡ ተገደው ፡ እንዲቀርቡለት” ፡ ያለውን ፡ መብት ፡ የሚያፀና ፡ ይመስላል ።

182. ይህ ፡ አመራር ፡ ፍ/ ቤቱ ፡ የፍርድን ፡ ውሳኔ ፡ በማስታወቂያ ፡ እንዲያወጣ ፡ በሚከለክለው ፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁ ፡ ፻፸፱ ፡ የተደገፈ ፡ ነው ። እላይ ፡ በግርጌ ፡ ማስታወሻዎች ፡ ፸፩-፸፭ ፡ የተመለከተውን ፡ ጽሑፍ ፡ ይመለከታል ።

183 ቁ ፡ ፻፸፯(፩) ።

በሕገ : መንግሥቱ : አንቀጽ : ፶፪ : መሠረት : ለተከሳሹ : የተሰጠው : ሌላ : መሠረታዊ : መብት : ደግሞ : “የሚመሰክሩበት : ምስክሮች : በፊቱ : እንዲመሰክሩ :” ያለው : መብት : ነው ። በፊቱ : እንዲመሰክሩ : መብት : አለው : ማለትም : አካለ : መጠን : ያላደረሰው : ወጣት : በሱ : ላይ : የሚመሰክሩትን : ምስክሮች : መስቀልኛ : ጥያቄ : ለመጠየቅ : መብት : አለው : ማለት : ነው ። ከጥንት : ጀምሮ : በኢትዮጵያ : በታወቀውና ፣¹⁸⁴ በፍትሕ : ብሔርና : በወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ሥነ : ሥርዓት : በተረጋገጠው : በሁለቱ : ባለጋራዎች : ብቻ : በሚመራው : (በአድቨርሰሪ) : ቅንጅት መሠረት : መስቀልኛ : ጥያቄ : በተከሳሹ : ላይ : የሚሰጠውን : የምስክርነት : ቃል : እውነተኛነት : ለማረጋገጥ : አስፈላጊ : ዘዴ : ነው ። ቁጥር : ፻፸፯(፮) : “ምስክሮቹን : ሁሉ : ፍርድ : ቤቱ : በጥያቄ : ከመረመረ : በኋላ : የተከሳሹ : ወገን : መስቀልኛ : ጥያቄ : ሊጠይቅ : ይችላል።” በማለት : ከላይ : የተጠቀሰውን : መብት : ይሰጣል። ሆኖም : ቁጥር : ፻፸፮ : ተከሳሹ : “ሊሰማው : የማይገባ።” ማስረጃ : በሚቀርብበት : ጊዜ : ወይም : ትችት : በሚሰጥበት : ጊዜ : “ከችሎቱ : ክፍል : ውስጥ : እንዲወጣ : ያደርጋል ።” ይላል ። ይህ : ድንጋጌ : ምስክሮቹ : ቃላቸውን : በሚሰጡበት : ጊዜ : ወጣቱ : ከፍርድ : ቤት : እንዲወጣ : ሥልጣን : የሚሰጥ : ከሆነ ፤ ተከሳሹ : በሌለበት : ቃሉን : የሰጠውን : ምስክር : መስቀልኛ : ጥያቄ : ለመጠየቅ : አለመቻሉ : ግልጽ : ስለሆነ ፤ ምስክሮች : በፊቱ : እንዲመሰክሩ : ያለውን : መብት : የሚነፍግ : ይሆናል ። ነገር : ግን : ሕግ : አርቃቂዎቹ : መብቱን : በዚህ : ዓይነት : እንዲነፈግ : አለማቀዳቸው : የሚያጠራጥር : አይደለም ። ቁጥር : ፻፸፮ : ምናልባት ፤ አካለ : መጠን : ያላደረሰው : ወጣት : ሠራ : ከተባለው : ወንጀል : ገደብ : ወይም : ጥፋተኛ : ስለመሆኑ : ሳይሆን : ስለጠባዩ : ለፍርድ : ቤቱ : መረጃ : የሚሆን ፤ ቤተሰቡን : ወይም : ሌሎችን : የሚመለከት : ምስጢራዊ : ጉዳይ : እንዳይሰማ : ለማድረግ : የታቀደ : ይሆናል ። ስለዚህ : ይህ : ቁጥር : ቅጣት : በሚወሰንበት : ጊዜ : ብቻ : አካለ : መጠን : ያላደረሰው : ወጣት : ከፍርድ : ቤት : እንዲወጣ : እንዲያደርግ : ለፍርድ : ቤቱ : ሥልጣን : እንደሚሰጠው : ተደርጎ : መተርጎም : አለበት ። በእርግጥ : በተመሳሳይ : ምክንያቶች : በሌላ : የሕግ : ቅንጅቶች : ውስጥ : አዋቂ : ጥፋተኞች : እንኳን : ቅጣት : ከመወሰኑ : በፊት : ስለጠባያቸውና : ስለሌላም : ጉዳይ : ምስጢራዊ : መግለጫ : በሚሰጥበት : ጊዜ : ከችሎቱ : እንዲርቁ : ይደረጋል ።

አዋቂዎችን : በሚመለከተው : ሥነ : ሥርዓት : ማናቸውም : የምስክርነት : ቃል : የሚሰጠው : በመሀላ : ወይም : እውነትነቱን : በማረጋገጥ : ቢሆንም ፣¹⁸⁵ አካለ : መጠን : ያላደረሱ : ወጣቶችን : የሚመለከተው : ሥነ : ሥርዓት : ስለዚህ : ምንም : አይናገርም ። “አካለ : መጠን : ያላደረሰ : ወጣት : የተከሰሰበትን : ነገር : የሚሰማው : ችሎት : በሌላ : ነገር : ተሰይሞ : ከሚያነጋግረው : አኳኋንና : ሁኔታ : የተለየ : ይሆናል ።” ከሚለው : ከቁጥር : ፻፸፮ : (፪) : ትእዛዝ : በመነሳት : መሀላው : አያስፈልግም : ለማለት : ቢቻልም ፤ ጥሩ : መፍትሔ : አይደለም ። የምስክሮች : ቃል : አካለ : መጠን : ባላደረሰው : ወጣት : ላይ : በጣም : አሳሳቢ : ውጤቶች : ስለሚኖሩት : አዋቂዎችን : በሚመለከቱ : ጉዳዮች : የሚያስፈልገውን : ያህል : የመሀላው : ሥነ : ሥርዓት :

184. ከሳሽን : የማወቅና : ፊት : ለፊት : ቆሞ : የመከራከር : መብት : ጥንትም : የነበረ : ነው ፤ “አንተ : (ዳኛው) : ሁለቱም : ሳይቀርቡ : ባንደኛው : ላይ : መፍረድ : አግባብ : አይደለም ፤ ምክንያቱም : አንደኛው : ወገን : መከላከያውን : ሳይቀርብ : ሌላው : ባቀረበው : ክስ : መሠረት : ብቻ : ውሳኔ : ህን : በችኮላ : ከሰጠህ : የሰጠኸው : ቅጣት : ለራሱ : ይሆናል ---” ። ፍትሕ : ነገሥት ፤ ትርጉም : አባ ጳውሎስ ገደግ ፤ የተዘጋጀው : በፒ : ስትራውስ : (አዲስ : አበባ : የሕግ : ፋኩልቲ ፤ ቀ : ኃ : ሥ : ዩ : ፲፱፻፷፰) : ገጽ : ፪፻፰ ።

185. ቁ : ፻፵፯ : (፪) : እና : ፻፵፪ : (፪) ።

አካለ : መጠን : ያላደረሱ : ወጣቶችን : በሚመለከቱ : ጉዳዮች : ላይም : ተፈጻሚ : መሆን : አለበት ። ከዚህም : ሌላ : የሚነሳው : ጥያቄ : ይኸውም : ነገር : “በተለየ : አኳኋን” : እንዲሰማ : የሚያዘው : ድንጋጌ : ፍርድ : ቤቱ : አዋቂዎችን : በሚመለከቱ : የወንጀል : ጉዳዮች : ተፈጻሚ : የሆኑትን : የማስረጃ : አቀራረብ : ደንቦች : አካለ : መጠን : ባላደረሱ : ወጣቶች : ጉዳዮች : ውስጥ : መከተል : አያስፈልገውም : ማለት : ነውን ?¹⁸⁶ ወደፊት : የሚወጣው : የማስረጃ : ሕግ : ይህን : ጥያቄ : እንደሚመልሰው : ተስፋ : እናደርጋለን ። እስከዚያ : ጊዜ : ድረስ : ግን ፤ የአዋቂ : ተከላኝን : መብት : ለመጠበቅ : የሚያስፈልጉት : የማስረጃ : አቀራረብ : ደንቦች : አካለ : መጠን : ያላደረሰው : ወጣት : ነገርም : በትክክል : መሰማቱን : ለማረጋገጥ : ስለሚያስፈልጉ : ተፈጻሚ : መሆን : አለባቸው ። የተሰጠው : የምስክርነት : ቃል : ሁሉ : እንዲመዘገብ : ሕጉ : ያዛል ።¹⁸⁷

በምስክሮች : ቃል : ረገድ : “ምስክሮቹን : ሁሉ : ፍርድ : ቤቱ : በጥያቄ : ከመረመረ : በኋላ : የተከላኝ : ወገን : መስቀልኛ : ጥያቄ : ሊጠይቅ : ይችላል ።” ከሚለው : ከቁጥር : ፻፸፮ (፮) : አንድ : የመጨረሻ : ሐሳብ : ይመነጫል ። ከመደበኛው : የወንጀልኛ : መቅጫ : ሕግ : ሥነ : ሥርዓት : ጋር : ሲነፃጸር : ክሱን : ለመደገፍ : ወይም : ለመቃወም : የተጠሩ : ምስክሮች : ቢሆኑም : ወጣት-ነክ : በሆኑ : ጉዳዮች : ላይ : ሁሉ : የሚመሰክሩ : ምስክሮች : እንደ : “ፍርድ : ቤት : ምስክሮች” የሚቆጠሩ : ይመስላል ። ፍርድ : ቤቱ : በማናቸውም : ነገር : ምርመራውን : በቀጥታ : ይመራል ። የተከላኝ : ጠበቃም : ራሱ : እንዲጠሩ : ያደረጋቸውንም : ምስክሮች : እንኳ : ሳይቀር : መስቀልኛ : ጥያቄ : ሊጠይቅ : ይችላል ። የዚህም : ውጤት : የተከላኝ : ጠበቃ : “የራሱን” ምስክሮች : ጥያቄ : ከጠየቀ : በኋላ : በሀሰት : መስክረዋል : ብሎ : እንዲከስ : የሚያስችለው : በቀጥታ : ጥያቄውስጥ : የተከለከለው : ብልሃት : መሆኑ : ነውን? ምናልባት : የተከላኝ : ጠበቃ : ለራሱ : ምስክሮች : መስቀልኛ : ጥያቄ : አቅርቦ : ከጨረሰ : በኋላ : የተከላኝ : ጠበቃ : በጥያቄው : ስላገኛቸው : ነገሮች : ፍርድ : ቤቱ : ምስክሮቹን : እንደገና : ይጠይቅ : ይሆናል ። እንዲህ : ያለው : ሥነ : ሥርዓት : የመከላከያ : ምስክሮች : በሰጡት : ቃል : ላይ : የተከላኝ : ጠበቃ : ሊያቀርበው : የማይችለውና : እውነቱንም : ለማግኘት : የሚያስፈልገው : ጽኑና : ኃይለኛ : የመስቀልኛ : ጥያቄ : ማቅረቡን : ለማረጋገጥ : ዘወትር : አስፈላጊ : ይሆናል ። ይህ : ሥራ : የዐቃቤ : ሕጉ : ሳይሆን : የፍርድ : ቤቱ : መሆኑ : የሚታወቀው ፤ ቀድሞ : እንዳየነው : አካለ : መጠን : ያላደረሱ : ወጣቶችን : የሚመለከቱት : ጉዳዮች : አፈጻጸም : በሕጉ : መሠረት : ብዙውን : ጊዜ : በሁለት : ባላጋራዎች : የማይመሩ : (ኖን : አድቨርሰሪ) : ከመሆናቸው : ነው ።¹⁸⁸ ፍርድ :

186. በንጉሠ : ነገሥት : መንግሥት : ግዛት : ውስጥ : አሁንም : የተቀነባበረ : የማስረጃ : ሕግ : የለም ። ቢሆንም : ፍ/ቤቶች : ከከመን : ሎው : የተወጣጡ : አንዳንድ : የማስረጃ : ሕጎችን : በሥራ : ላይ : ያውላሉ ። ሕጎቹም : (ኮድሰ) : አንዳንድ : የማስረጃ : ሕጎች : አሏቸው ፤ ሌሎች : መኖራቸውን : ያሳያሉ ፤ ለምሳሌ : ፻፵፬-፵፮ : የክሱ : መሰማት : ከመጀመሩ : በፊት : ምስክሮች : የሰጡት : ቃል : በማስረጃነት : እንዴት : እንደሚቀርብ : ይቆጣጠራሉ ፤ ቁ : ፻፵፮ : ደግሞ : ማስረጃን : ስለመቃወም : ይገልጻል ። አለነፃ : ፈቃድ : የሚሰጡ : የእምነት : ቃላት : በማስረጃነት : ሊቀርቡ : አይችሉም : የሚለው : ደንብ : አንድ : ማስረጃ : ተሰሚነት : የማያገኝበት : (ኤክስክሉሽናሪ : ሩል) : አንድ : ምሳሌ : ነው ።

187. ቁ : ፻፸፮ (፮) ።

188. ሕጉ : አካለ : መጠን : ላላደረሱ : ጥፋተኞች : የደነገገውን ሥነ : ሥርዓት : የጀ : ግራቫን : የሕጉ : አቫን : ፕሮገፍ : ለአዋቂዎችና : አካለ : መጠን : ላላደረሱ : ጥፋተኞች : ካሰበው : ሥነ : ሥርዓት : ጋር : ማወዳደር : ጠቃሚ : ነው ። የሕጉ : አርቃቂዎች : በመጨረሻ : አዋቂዎችን : በሚመለከተው : ክፍል : ያለውን : የግራቫንን : ነገሩ : ከመሰማቱ : በፊትና : በሚሰማበትም : ጊዜ : ያለውን : የአውሮፖውያን : ዓይነት : ቅንጅት : ቢያስቀሩትም : አካለ : መጠን : ያላደረሱ : አጥፊዎችን : በሚመለከተው : ክፍል : ግን : ትንሽ : ለውጥ : በማድረግ : ብቻ : ተቀብለውታል ።

ቤቱ ፡ ነገሩን ፡ “በጥያቄ ፡ መልክ” ፡ በመምራት ፡ ያለው ፡ ሥራና ፡ ከዚህም ፡ ጋር ፡ ሲነፃ ጸር ፡ ዐቃቤ ፡ ሕጉ ፡ ያለው ፡ የተቀነሰ ፡ ሥራ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ባላደረሱ ፡ ወጣቶችና ፡ በዐዋቂዎች ፡ ጉዳዮች ፡ አፈጻጸም ፡ መካከል ፡ ላለው ፡ ልዩነት ፡ ዋና ፡ ጠባዮች ፡ ናቸው ።

፫/ የዐቃቤ ፡ ሕጉ ፡ የተከሳሽ ፡ ጠበቃና ፡ የፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ተግባር ።

ሕግ ፡ አርቃቂዎቹ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሱ ፡ ወጣቶችን ፡ የሚመለከተው፤ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ባዘጋጁበት ፡ ጊዜ ፡ ክርክሩ ፡ በሁለቱ ፡ ባላጋራዎች ፡ ብቻ ፡ ከሚመራበት ፡ (አድቨርሰሪ) ፡ ቅንጅት ፡ ጋር ፡ ምን ፡ ያህል ፡ የተለየ ፡ እንዳደረጉት ፡ ለመረዳት ፡ ተከራ ካሪዎቹ ፡ ወገኖችና ፡ ፍ/ቤቱ ፡ በመደበኛው ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ውስጥ ፡ ያላቸውን ፡ ተግባር ፡ ማስታወስ ፡ ያስፈልጋል ። ሁለቱ ፡ ባላጋራዎች ፡ ነገሩን ፡ በሚመሩበት ፡ (በአድቨርሰሪ ፡ ቅንጅት) ፡ ዐቃቤ ፡ ሕጉና ፡ የተከሳሽ ፡ ጠበቃ ፡ የሚመሰክሩላቸው ፡ ምስክሮች ፡ ካሉ ፡ በየበኩላቸው ፡ የፈለጉትን ፡ ለመጥራት ፡ የሚወስኑት ፡ ራሳቸው ፡ ናቸው።¹⁸⁹ ላይ ፡ እያንዳንዱ ፡ ወገን ፡ ያቀረባቸውን ፡ ምስክሮች ፡ ምርመራና ፡ የሌላውንም ፡ ወገን ፡ ምስክሮች ፡ መስቀልኛ ፡ ጥያቄ ፡ በቀጥታ ፡ ይመራል ። በእንደዚህ ፡ ያሉት ፡ ድንጋጌዎች ፡ የተጣለው ፡ ገደብ ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ “ለፍትህ ፡ ሲል ፡” ተጨማሪ ፡ ምስክሮች ፡ ሊጠራ ፡ መቻሉና ፡¹⁹⁰ “ትክክለኛ ፡ ፍርድ ፡ ለመስጠት ፡ አስፈላጊ ፡ መስሎ ፡ ሲታየው ፡” ምስክሮቹን ፡ ለመጠየቅ ፡¹⁹¹ የተሰጠው ፡ ሥልጣን ፡ ነው ። ነገሩ ፡ የሚሰማበት ፡ ቅደም ፡ ተከተል ፡ ሁኔታ ፡ እንደሚከተለው ፡ ነው ፡ የዐቃቤ ፡ ሕጉ ፡ የመክፈቻ ፡ ንግግር ፤¹⁹² ዐቃቤ ፡ ሕጉ ፡ ምስክሮቹን ፡ መጠየቅና ፡ የተከሳሽ ፡ ጠበቃ ፡ መስቀልኛ ፡ ጥያቄ ፡ ማቅረብ ፤ ካስፈለገም ፡ ዐቃቤ ፡ ሕጉ ፡ ድጋሚ ፡ ጥያቄ ፡ ማቅረብ ፤¹⁹³ ዐቃቤ ፡ ሕጉ ፡ ማስረጃ ውን ፡ ካቀረበ ፡ በኋላ ፡ ለተከሳሹ ፡ ጥፋተኛነት ፡ በቂ ፡ ማስረጃ ፡ የሌለ ፡ እንደሆነ ፡ የተከሳሹ ፡ በነፃ ፡ መለቀቅ ፤¹⁹⁴ የተከሳሽ ፡ ጠበቃ ፡ የመክፈቻ ፡ ንግግር ፤¹⁹⁵ ተከሳሹ ፡ ለመናገር ፡ ከፈለገ ፡ የሚያደርገው ፡ ንግግር ፤¹⁹⁶ የመከላከያው ፡ ምስክሮች ፡ በተከሳሽ ፡ ጠበቃ ፡ መመርመርና ፡ በዐቃቤ ፡ ሕጉ ፡ መስቀልኛ ፡ ጥያቄ ፡ መጠየቅ ፤ ካስፈለገም ፡ በተከሳሽ ፡ ጠበቃ ፡ ድጋሚ ፡ መጠየቅ ፤¹⁹⁷ የዐቃቤ ፡ ሕጉ ፡ የመዝጊያ ፡ ንግግር ፤¹⁹⁸ የተከሳሽ ፡ ጠበቃ ፡ የመዝጊያ ፡ ንግግር ፤¹⁹⁹ በመጨረሻም ፡ ፍርድና ፡ ቅጣት ።²⁰⁰

አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሱ ፡ ወጣቶችን ፡ በሚመለከት ፡ ጉዳይ ፡ አፈጻጸም ፡ ውስጥ ፡ በጣም ፡ የተለየ ፡ ቅንጅት ፡ እናገኛለን ። አንደኛ ፤ በከፍተኛው ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ከሚ

189. ቁ ፡ ፩፳፬ ።
 190. ቁ ፡ ፻፵፫(፩) ።
 191. ቁ ፡ ፻፵፮(፬) ።
 192. ቁ ፡ ፻፵፮(፩) ።
 193. ቁ ፡ ፩፵፮(፪)(፫) ፡ እና ፡ ፻፵፱ ።
 194. ቁ ፡ ፻፵፩ ።
 195. ቁ ፡ ፻፵፪(፪) ።
 196. ቁ ፡ ፻፵፪(፫) ።
 197. ቁ ፡ ፻፵፪(፪) ፡ ሕጉ ፡ የመከላከያ ፡ ምስክሮች ፡ መስቀልኛ ፡ ጥያቄና ፡ ድጋሚ ፡ ጥያቄ ፡ ሊቀርብላቸው ፡ መቻል ፡ አለመቻሉን ፡ በግልጽ ፡ ባይናገርም ፡ የሚቻል ፡ ሳይሆን ፡ አይቀርም ። ቁ ፡ ፻፵፮ ፤ ፻፵፱-፵ ፤ ፻፵፪(፫)
 198. ቁ ፡ ፻፵፰(፩) ።
 199. ቁ ፡ ፻፵፰(፪) ።
 200. ቁ ፡ ፻፵፱ ።

ሰሙ : ነገሮች : በስተቀር : ዐቃቤ : ሕጉ : መገኘት : እንኳን : አይችልም ።²⁰¹ ስለዚህ : የዐቃቤ : ሕጉን : ሥራ : ዳኛው : ራሱ : በብዙ : ጉዳዮች : ውስጥ : ይፈጽማል ። በሌላ : አነጋገር : የተከሰሰ : ጠበቃና : ፍርድ : ቤቱ : ብቻ : ነገሩን : የሚያካሄዱ : ስለሆነ : አካለ : መጠን : ያላደረሱ : ወጣቶችን : የሚመለከተው : ጉዳይ : አፈጻጸም : በአንድ : ወገን : ብቻ : የሚመራ : ነው : ለማለት : ይቻላል ። በዚህ : ምክንያት : “የዐቃቤ : ሕጉ : ምስክሮች” የሚጠሩት : በዐቃቤ : ሕጉ : አማካይነት : ሳይሆን ፤ ፍርድ : ቤቱ : “ለቀረበው : ክስ : ወይም : አቤቱታ : ለመመስከር : የሚጠሩትን ፡ ምስክሮች” - ምናልባት : ለነገሩ : መረጃ : ያቀረበውን : ሰው : - “ከጠየቀ : በኋላ” በሚያደርገው : ውሳኔ : ነው ። ማናቸውም : ወገን : ቢሆን : የመክፈቻ : ንግግር : አያደርግም ፤ ምስክሮቹን : ሁሉ : በቀጥታ : የሚመረምረው : ዐቃቤ : ሕጉ : ወይም : የተከሰሰ : ጠበቃ : ሳይሆን ፤ ፍርድ : ቤቱ : ነው ። ለተከሰሱ : እንዲመሰክሩ : ለሚቀርቡት : “የመከላከያ : ምስክሮች” ዐቃቤ : ሕጉ : መስቀልኛ : ጥያቄ : ሊያቀርብ : አይችልም ፤ የተከሰሰ : ጠበቃ : ብቻ : “የመዝጊያ : ንግግር” ሊያደርግ : ይችላል ።

የምስክር : ቃል : አሰጣጥ : ቅደም : ተከተል : እንኳ : ዐዋቂዎችን : በሚመለከተው : ጉዳይ : አፈጻጸም : ውስጥ : ካለው : ሥነ : ሥርዓት : ጋር : ተመሳሳይ : ይሁን : አይሁን : ግልጽ : አይደለም ። ዐዋቂዎችን : በሚመለከቱ : ጉዳዮች : ክስ : የተነሳበት : ወንጀል : ከተረጋገጠ ፤ ከዐቃቤ : ሕጉ : ምስክሮች : ቀጥሎ : የሚቀርቡት : የመከላከያ : ምስክሮች : ናቸው ። በዐቃቤ : ሕጉና : በተከሰሰ : ጠበቃ : ክርክር : መካከል : ያለውን : ልዩነት : ሕጉ : ግልጽ : አላደረገውም ፤ እንዲያውም ። ልዩነቱን : አይብዝዙታል ። ዐቃቤ : ሕጉ : ያቀረበው : ክርክር : በቂ : ማስረጃ : የለውም ። በማለት : የተከሰሰ : ጠበቃ : ተከሳሹ : በነፃ : እንዲለቀቅ : የሚያመለክትበት : ጊዜ : አልተወሰነም ። ስለዚህ : ተከሳሹ : በተከሰሰበት : ወንጀል : በቂ : ማስረጃ : ያልቀረበበት : ቢሆንም ። ክርክሩን : መቀጠል : አለበት : ማለት : ነውን ? እንዲያውም ። አሠራሩ : በእርግጥ : ትክክለኛ : ባይሆንም ፤ የመከላከያ : ምስክሮች : በተቀዳሚ : እንዳይቀርቡ : በግልጽ : የሚከለክል : ድንጋጌ : የለም ። ሕጉ : በዚህ : ጉዳይ : ላይ : ግልጽና : ትክክል : መምሪያ : ስለማይሰጥ ፤ በዚህ : ዓይነት : የተፈጠረውን : ችግር : ለሚሟላት : ለዐዋቂዎች : በተደነገገው : ሥነ : ሥርዓት : መሥራት : አካለ : መጠን : ላላደረሰው : ወጣት : ጠቃሚ : ይሆናል ። ይህ : ከሆነ ፤ ዳኛው : የሕግ : ምስክሮች : አስቀድሞ : ይጠራል ። የምስክርነት : ቃላቸውንም ። ከሰማ ። በኋላ ፤ ክስ : ማስረጃ : እንዳልተገኘለት ። ከተገነዘበ ። ተከሳሹን ። በነፃ : ይለቀቃል ። ነገር ። ግን ። ፍርድ : ቤቱ : የተከሰሱን ። ጥፋተኛነት ። ካረጋገጠ ፤ የተከሰሰ : ጠበቃ ። ለክስ ። መልስ ። እንዲሰጥ ። ይጠይቀዋል ። እንዲህ ። ያለው ። ሥነ ። ሥርዓት ። ተከሳሹ ። በቂ ። በሆነ ። መረጃ ። ላልተረጋገጠ ። ክስ ። በማያስፈልግ ። ሁኔታ ። መልስ ። ለመስጠት ። እንዳይገደድ ። ለማድረግ ። አስፈላጊ ። ይመስላል ።

እስካሁን ። ድረስ ። አካለ ። መጠን ። ላላደረሱ ። ወጣቶች ። የተደነገገው ። ሥነ ። ሥርዓት ። ለዐዋቂዎች ። ከተደነገገው ። ሥነ ። ሥርዓት ። ብዙ ። ልዩነት ። እንዳለው ። በተለይም ። ዐቃቤ ። ሕጉ ። በነገሩ ። በምንም ። ተካፋይ ። እንደማይሆንና ። የሱንም ። ሥራ ። ፍርድ ። ቤቱ ። እንደሚሠራ ። አይተናል ። ነገር ። ግን ። አስቀድመን ። እንዳየነው ። ሕጉ ። አካለ ። መጠን ። ያላደረሰው ። ወጣት ። በሠራው ። ወንጀል ። ከባድነት ። መሠረት ። ጥቂት ። ልዩነቶች ። ያደርጋል ። ስለዚህም ። በፍርድ ። ቤት ። የተቀጠረ ። ጠበቃ ። የማግኘት ። መብትና ። እንደደንቡ ። በዐቃቤ ። ሕጉ ። በሚቀርብ ። የክስ ። ማመልከቻ ። የመከሰስ ። መብት ። ብዙውን ። ጊዜ ። ከባድ ። በሆኑ ። ጉዳዮች ። እንደሚሠራ ።

201. ቁ : ፻፸፮ : (፩) ።

ባቸው፡ አይተናል ።²⁰² የ“ከባድ”፡ ጉዳዮች፡ ሌላው፡ ልዩ፡ ጠባይ፡ በከፍተኛው፡ ፍርድ፡
 ቤት፡ በሚሰሙ፡ ነገሮች፡ ላይ፡ ዐቃቤ፡ ሕጉ፡ “እንዲገኝ፡ መደረጉ፡” ነው ።²⁰³ ሆኖም፡
 በእንዲህ፡ ያሉ፡ ነገሮች፡ ዐቃቤ፡ ሕጉ፡ የሚገኝበት፡ ምክንያት፡ ግልጽ፡ አይደለም ።
 የሚፈጽመው፡ ተግባር፡ አለ፡ ወይ? የሚፈጽመው፡ ተግባር፡ ስለመኖሩ፡ ሕጉ፡ በግልጽ
 መናገሩ፡ ቀርቶ፡ ፍንጭ፡ እንኳን፡ አይሰጥም ። ምናልባት፡ ቁጥር፡ ፻፸፮፡ የሚደነግገው፡
 ክርክር፡ በሁለት፡ ባላጋራዎች፡ የማይመራበት፡ (ኖን-አድቨርሰሪ)፡ ቅንጅት፡ በከፍተ
 ኛው፡ ፍርድ፡ ቤትና፡ በሌላም፡ ፍርድ፡ ቤቶች፡ በሚቀርቡ፡ አካለ፡ መጠን፡ ያላደረሱ፡
 ወጣቶችን፡ በሚመለከቱ፡ ጉዳዮች፡ ላይ፡ ተፈጻሚ፡ ይሆን፡ ይሆናል ። ነገሩን፡ የሚሰ
 ማው፡ ዳኛም፡ ብዙውን፡ ጊዜ፡ ዐቃቤ፡ ሕጉ፡ የሚሠራውን፡ ሥራ፡ ይሠራ፡ ይሆናል ።
 ታዲያ፡ ዐቃቤ፡ ሕጉ፡ መገኘት፡ ያለበት፡ ለምንድን፡ ነው? ቁጥር፡ ፻፸፮፡ (፩)፡ ዐቃቤ፡
 ሕጉ፡ አካለ፡ መጠን፡ ያላደረሱ፡ ወጣቶችን፡ የሚመለከቱ፡ ጉዳዮች፡ በከፍተኛው፡
 ፍርድ፡ ቤት፡ በሚሰሙበት፡ ጊዜ፡ እንዲገኝ፡ የሚያዘው፡ በፍርድ፡ ቤቱ፡ ሥልጣን፡ ሥር
 ያሉት፡ ወንጀሎች፡ በጣም፡ ከባድ፡ ስለሆኑ/ወይም፡ በወንጀለኛ፡ መቅጫ፡ ሕግ፡
 መሠረት፡ አስቸጋሪ፡ ስለሆኑ፡ ነው፡ ብሎ፡ ለመገመት፡ ይቻላል ።²⁰⁴ ስለዚህ፡ የከፍ
 ተኛው፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ስለአንዳንድ፡ አሳሳቢ፡ ነገሮች፡ ከዐቃቤ፡ ሕጉ፡ ጋር፡ ለመመካከ
 ርና፡ ደግሞም፡ ምክሩንና፡ ሐሳቡን፡ ሊቀበል፡ እንደሚችል፡ ልንገምት፡ እንችላለን ።
 ነገር፡ ግን፡ ይህ፡ አገላለጽ፡ አካለ፡ መጠን፡ ያላደረሰው፡ ወጣት፡ በከፍተኛው፡ ፍርድ፡
 ቤት፡ ውስጥ፡ ባለው፡ ጥቅም፡ ላይ፡ በሚያስከትለው፡ ውጤት፡ ረገድ፡ ቅር፡ የሚ
 ያሰኝ፡ ነው ። ጉዳዩ፡ “ከባድ”፡ ሲሆን፡ ብቻ፡ አካለ፡ መጠን፡ ያላደረሰው፡ ድሀ፡ ተከ
 ሳሽ፡ የጠበቃ፡ ርዳታን፡ የማግኘት፡ ፍጹም፡ መብት፡ እንዳለው፡ አይተናል ። ዳሩ፡
 ግን፡ ብዙ፡ የከፍተኛው፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ጉዳዮች፡ የሚያስፈልገውን፡ ያህል፡ ከባድ፡
 ስላልሆኑ፡ በቁጥር፡ ፻፸፬፡ (ለ)፡ መሠረት፡ የጠበቃ፡ እርዳታን፡ ሊያስገኙ፡ አይችሉም ።²⁰⁵
 በእንደዚህ፡ ያሉ፡ ነገሮችም፡ በቁጥር፡ ፻፸፪፡ (፫)፡ በተደነገገው፡ መሠረት፡ የሚፈጸ
 መው፡ ተመሳሳይ፡ የሆነ፡ ተፈላጊ፡ ነገር፡ ስለማይሟላ፡ አካለ፡ መጠን፡ ያላደረሰው፡
 ወጣት፡ በዐቃቤ፡ ሕጉ፡ እንደደንቡ፡ በሚቀርብ፡ የክስ፡ ማመልከቻ፡ የመከሰስ፡ መብት፡
 የለውም ።²⁰⁶ በዚህ፡ ዓይነት፡ በከፍተኛው፡ ፍርድ፡ ቤት፡ የሚቀርቡ፡ ነገሮች፡ በአ
 ንድ፡ በኩል፡ በጣም፡ አሳሳቢና፡ አስቸጋሪ፡ በመሆናቸው፡ የዐቃቤ፡ ሕጉን፡ መኖር፡
 የሚጠይቁ፡ ሲሆኑ፡ በሌላ፡ በኩል፡ ግን፡ አካለ፡ መጠን፡ ያላደረሰው፡ ወጣት፡ ተከ
 ሳሽ፡ እንደደንቡ፡ በሚቀርብ፡ በቂ፡ በሆነ፡ የክስ፡ ማመልከቻ፡ መከሰስንና፡ የጠበቃ፡
 እርዳታ፡ ማግኘትን፡ በመሰሉ፡ መሠረታዊ፡ መብቶች፡ ለመጠቀም፡ ይችላል፡ ዘንድ፡
 አሳሳቢነታቸውና፡ አስቸጋሪነታቸው፡ በቂ፡ ሆኖ፡ አለመገመቱ፡ አስገራሚ፡ ነገር፡ ነው ።
 ይህም፡ ጉድለት፡ በፓርላማ፡ እስኪታረም፡ ድረስ፡ ሕጉ፡ በግልጽ፡ ባይናገርም፡ እንኳ ፤
 ፍርድ፡ ቤቶች፡ ለትክክለኛ፡ ፍርድ፡ ሲሉ፡ እነዚህን፡ በከፍተኛው፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ለሚ
 ታዩ፡ ጉዳዮች፡ የተጠበቁትን፡ የመብት፡ ጥበቃዎች፡ እንደሚሠሩበት፡ ተስፋ፡ ይደረጋል ።

202. የጠበቃ፡ ፅርዳታ፡ የማግኘት፡ መብት፡ ከባድ፡ ባልሆኑ፡ ጉዳዮች፡ አካለ፡ መጠን፡ ያላደረሰውን፡
 ወጣት፡ የሚወክል፡ ዘመድ፡ ባልተገኘበት፡ ጊዜም፡ ያለ፡ ነው ።
 203. ቁ፡ ፻፸፮፡ (፩) ።
 204. የው-መ-ሕ-ሥ-ሥ- አንደኛ፡ ሠንጠረዥ፡ ተመልከት ። በቁ፡ ፻፮፡ መሠረት፡ (ክሱን፡ ወደሌላ፡ ሥፍራ፡
 ስለ፡ ማዛወር)፡ ሌላ፡ ጊዜ፡ የከፍተኛው፡ ፍ/ቤት፡ ሥልጣን፡ ያልሆኑ፡ ጉዳዮች፡ ወደ፡ ከፍተኛው፡
 ፍ/ቤት፡ ሊዛወሩ፡ ይችላሉ ። ቢሆንም፡ በከፍተኛው፡ ፍ/ቤት፡ ሊሰሙ፡ የሚችሉት፡ ጉዳዮች፡
 በቁ፡ ፻፮፡ (ለ)፡ መሠረት፡ “ያልተለመደ፡ አስቸጋሪ፡ የሕግ፡ ክርክር ።” የሚያስነሱት፡ ብቻ፡ ናቸው ።
 205. ለምሳሌ፡ የአራጣ፡ (ቁ፡ ፯፻፳፯፡ ው-መ-ሕ-) ፤ የመንጠቅ፡ (ቁ፡ ፯፻፳፰፡ ው-መ-ሕ-) ወይም፡ የማስፈራራት፡
 (ቁ፡ ፯፻፶፱፡ ው-መ-ሕ)፡ ወንጀሎች፡ “ከዐሥር፡ ዓመት፡ በማያንስ፡ ጽኑ፡ እስራት፡ ወይም፡ በሞት”፡
 አያስቀጡም ።
 206. ከዚያው ።

በኢትዮጵያ ፡ አንድ ፡ ዐዋቂ ፡ ተከሳሽ ፡ ነገሩ ፡ በሚሰማበት ፡ ጊዜ ፡ ያለው ፡ ተግባር ፡ በዘመናዊ ፡ የሕግ ፡ ቅንጅት ፡ ውስጥ ፡ በጣም ፡ ልዩ ፡ ነው ። ምስክር ፡ ሊሆን ፡ የሚችል ፡ አይመስልም ፤²⁰⁷ ማለት ፡ አይምልም ፤ ጠበቃው ፡ አይጠይቀውም ፤ ዐቃቤ ፡ ሕጉም ፡ መስቀልኛ ፡ ጥያቄ ፡ አያቀርብለትም ። ሕጉ ፡ በዚህ ፡ ረገድ ፡ ከዘመናዊው ፡²⁰⁸ የአንግሎ-አሜሪካን ፡ ቅንጅት ፡ አቀራረብ ፡ ይልቅ ፡ የአውሮፓን ፡ ሕግ ፡ ቅንጅት ፡ እቁራረብ ፡ የተከተለ ፡ ይመስላል ። ሆኖም ፡ እንደ ፡ አውሮፓ ፡ የሕግ ፡ ቅንጅት ፡ አሠራር ፡ ሳይሆን ፤²⁰⁹ ተከሳሹ ፡ ሲጠየቅ ፡ ላለመመለስና ፡ ላለመጠየቅም ፡ ፍጹም ፡ መብት ፡ ስላለው ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ወይም ፡ ጠበቃው ፡ በሚጠይቀው ፡ ጊዜ ፡ አልመልስም ፡ ለማለት ፡ ይችላል ። በዚህ ፡ በኩል ፡ ያለው ፡ አሠራር ፡ የአንግሎ-አሜሪካን ፡ ሕግ ፡ የተከተለ ፡ ነው ። በኢትዮጵያ ፡ ተከሳሹ ፡ በነገሩ ፡ ተካፋይ ፡ የሚሆነው ፡ አስፈላጊ ፡ በሚሆንበት ፡ ጊዜ ፡ ከፍርድ ፡ ቤቱ ፡ የሚቀርቡ ፡ አንዳንድ ፡ ጥያቄዎችን ፡ ከማብራራት ፡ በስተቀር ፡ መስቀልኛ ፡ ጥያቄ ፡ እንዲጠየቅ ፡ ሳይገደድ ፡ ያለመሆን ፡ ቃሉን ፡ በመስጠት ፡ ብቻ ፡ ነው ።²¹⁰ ተከሳሹ ፡ ለራሱ ፡ ምስክር ፡ እንዳይሆን ፡ የተደረገበት ፡ ምክንያት ፡ በሐሰት ፡ የመመስከር ፡ ወንጀል ፡ እንዳይፈጸም ፡ ለማድረግ ፡ ይመስላል ።²¹¹

አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሱ ፡ ወጣቶችን ፡ ወደሚመለከተው ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ እንመለስና ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ወጣት ፡ ያለመሆን ፡ ቃሉን ፡ ለመስጠት ፡ መቻል ፡ አለመቻሉን ፡ የሚያመለክት ፡ ምንም ፡ ፍንጭ ፡ ስለሌለ ፤ ስለተከሳሹ ፡ ተግባር ፡ ምንም ፡ መምሪያ ፡ አናገኝም ። በእንደዚህ ፡ ያለው ፡ ጉዳይ ፡ በዐዋቂዎችና ፡ በወጣቶች ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ መካከል ፡ ልዩነት ፡ እንዲኖር ፡ የሚደግፍ ፡ የአመራር ፡ (ፖሊሲ) ፡ ምክንያት ፡ ያለ ፡ ስለማይመስል ፤ ዐዋቂዎችን ፡ የሚመለከተውን ፡ ደንብ ፡ ተፈጻሚ ፡ ማድረግ ፡ ትክክለኛ ፡ ሳይሆን ፡ አይቀርም ።

207. የወንጀልኛ ፡ መቅጫ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ሕግ ፡ በግልጽ ፡ የምስክርነት ፡ ቃል ፡ ከመስጠት ፡ አያገደውም ፤ ወይም ፡ አይፈቅድለትም ፡ ስለተከሳሹ ፡ የሚናገረው ፡ ቁጥር ፡ ፻፵፪ ፡ (፫) ፡ ብቻ ፡ ሲሆን ፡ እርሱም ፡ “የመከላከያ ፡ ምስክሮች ፡ በማናቸውም ፡ ተራ ፡ ሊጠሩ ፡ ይቻላል ። ነገር ፡ ግን ፡ ተከሳሹ ፡ ቃሉን ፡ መስጠት ፡ የፈቀደ ፡ እንደሆነ ፡ በመጀመሪያ ፡ ቃሉን ፡ ይሰጣል ።” ይላል ። የሕጉ ፡ አርቃቂዎች ፡ የተመለከቷቸው ፡ የሌሎች ፡ ሀገሮች ፡ የወንጀልኛ ፡ መቅጫ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ሕጎች ፡ በግልጽ ፡ የዚህን ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ሕግ ፡ የሚሰጡ ፡ ሲሆን ፡ እዚህ ፡ ግን ፡ አርቃቂዎቹ ፡ በግልጽ ፡ ሳይጨምሩት ፡ መቅረታቸው ፡ ራሱ ፡ ተከሳሹ ፡ በመሆን ፡ የምስክርነት ፡ ቃሉን ፡ መስጠት ፡ መቻሉን ፡ የፈቀዱ ፡ ይመስላል ። ክፍል ፡ ፻፹፩ ፡ ከፌዴራላዊ ፡ ማህይ ፡ ስቴትስ ፡ የወንጀልኛ ፡ መቅጫ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ሕግ ፡ ጋር ፡ ያነፃጽሯል ። (ኩዋላ ፡ ላምፑር ፡ ጋቨርንሚንት ፡ ፕሬስ ፤ ፲፱፻፶፩) ፡ ክፍል ፡ ፪፻፸፪ ፡ የጋና ፡ የወንጀልኛ ፡ መቅጫ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ሕግ ፡ (አክት ፡ ፴ ፤ ፲፱፻፺) ፡ በቁጥሮች ፡ ፹፭ ፡ እና ፡ ፹፮ ፡ ውስጥ ፡ የቀዳሚ ፡ ምርመራ ፡ አድራጊ ፡ ፍርድ ፡ ቤትን ፡ በሚመለከት ፡ ጉዳይ ፤ በዚህም ፡ አንፃር ፡ ተከሳሹ ፡ “የሚሰጠውን ፡ ቃልና” ፡ “የምስክሮችን” ፡ “ማስረጃ” ፡ ያነፃጽሯል ። ይሁን ፡ እንጂ ፡ ፍርድ ፡ ቤቶቹ ፡ ከአንግሊዝ ፡ የፍርድ ፡ አሰጣጥ ፡ ዘዴ ፡ በቀሰሙት ፡ ወይም ፡ ከልማዳዊ ፡ አሠራር ፡ ባገኙት ፡ ወይም ፡ ደግሞ ፡ በነዚህ ፡ ሁለቱም ፡ ምክንያቶች ፡ ተከሳሹ ፡ በጠቅላላው ፡ የምስክርነት ፡ ቃል ፡ እንዲሰጥ ፡ ስለሚፈቅዱለት ፡ የሕጉ ፡ አሻሚ ፡ ቃል ፡ መተርጎም ፡ ያለበት ፡ በኮመን ፡ ሎው ፡ በሚሰጠው ፡ ትርጉም ፡ ሳይሆን ፡ አይቀርም ።

208. በአንግሊዝ ፡ አገር ፡ ከ፲፰፻፸፩ ፡ ዓ ፡ ም ፡ በፊት ፡ ተከሳሹ ፡ ስለራሱ ፡ በመሆን ፡ የምስክርነት ፡ ቃሉን ፡ ሊሰጥ ፡ አይችልም ፡ ነበር ።

209. እንደ ፡ ሕንድ ፡ ያሉ ፡ አንዳንድ ፡ የጋራ ፡ ንብረት ፡ ሀገሮች ፡ ተከሳሹን ፡ በፍርድ ፡ ቤቱ ፡ እንዲጠየቅ ፡ የሚያዘ ፡ የአውሮፓ ፡ ክፍለ ፡ ዓለም ፡ (ኮንቲኔንታል) ፡ ሕግ ፡ ዓይነት ፡ አሠራር ፡ በሕጋቸው ፡ መጸሕፍት ፡ ጨምረዋል ። ክፍል ፡ ፫፻፶፪ ፡ የሕንድን ፡ የወንጀልኛ ፡ መቅጫ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ሕግ ፡ (አክት ፡ ፩ ፤ ፲፰፻፺፰) ፡ ይመለከታል ።

210. ቁጥር ፡ ፻፵፪ ፡ አንቀጽ ፡ ፪ ፡

211. ቪኤም ፡ ፒዩክ ፡ “ዘ ፡ አኪውዝድስ ፡ ፕራቫሌጅ ፡ አገይንስት ፡ ሰልፍ ፡ ኢንክሪሚኔሽን ፡ ኢን ፡ ዘ ፡ ሲቪል ፡ ሎው” አሜሪካን ፡ ጆ ፤ ኮምፓራቲቭ ፡ ሎው ፤ ሾል ፡ ፪ ፡ (፲፱፻፳፪) ፤ ገጽ ፡ ፭፻፹፮ ፤ ኤ ፡ ቪቱ ፤ ፕሮሲጀር ፡ ፒናል ፡ (ፓሪስ ፡ ፕሬስ ፡ ዩንቨርሲቲና ፡ ደ ፡ ፍራንስ ፤ ፲፱፻፶) ፡ ገጽ ፡ ፪፻፲፪ ፡ ይመለከታል ።

አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሱ ፡ ወጣቶችን ፡ በሚመለከተው ፡ አፈጻጸም ፡ ውስጥ ፡ የምስክሮች ፡ ቃል ፡ በሙሉ ፡ ከተሰማ ፡ በኋላና ፡ የተከሰቱ ፡ ጠበቃም ፡ ለክርክሩ ፡ ማጠቃለያ ፡ እንዲያቀርብ ፡ ዕድል ፡ ከተሰጠው ፡ በኋላ ፤ “ፍርድ ፡ እንዲሰጥ” ሕጉ ፡ ያዛል ።²¹² “ፍርድ” የሚለው ፡ ቃል ፡ በመጠኑ ፡ አሻሚ ፡ ነው ። በጠባቡ ፡ ሲተረጎም ፤ “ጥፋተኛ ፡ ነው” ወይም ፡ “አይደለም” ብሎ ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ በክሱ ፡ ላይ ፡ የሚሰጠው ፡ ውሳኔ ፡ ነው ። ነገር ፡ ግን ፡ አንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ በሕጉ ፡ ውስጥና ፡ በሌላም ፡ ቦታ ፡ በሰፊው ፡ ሲተረጎም ፡ ውሳኔንና ፡ በጥፋተኛነትም ፡ ጊዜ ፡ ቅጣትን ፡ ይጨምራል ። ዐዋቂዎችን ፡ የሚመለከተውን ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ በሚመሩት ፡ የሕግ ፡ ድንጋጌዎች ፡ ውስጥ ፡ እነዚህ ፡ ሁለቱ ፡ ጽንሰ-ሐሳቦች ፡ በሚገባ ፡ ተለይተዋል ፤ ቁጥር ፡ ፻፵፱ “ፍርድና ፡ ቅጣት” ፡ የሚል ፡ አርእስት ፡ ሲኖረው ፡ ይኸውም ፡ መጀመሪያ ፡ ስለ ፡ ፍርድ ፡ (ወይም ፡ ውሳኔ) ፡ ቀጥሎም ፡ ስለ ፡ ቅጣት ይናገራል ።²¹³ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሱ ፡ ወጣቶችን ፡ በሚመለከተው ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ውስጥ ፡ የሚገኘው ፡ ተነፃጸሪ ፡ ድንጋጌ ፡ ቁጥር ፡ ፻፸፯ ፡ እስከዚህም ፡ አጥጋቢ ፡ አይደለም ። አርእስቱ ፡ “ፍርድ” የሚል ፡ ሲሆን ፡ በንዑስ ፡ ቁጥር ፡ ፩ ፡ ስለውሳኔና ፡ ጥፋተኛነትም ፡ በተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ ስለ ፡ ቅጣት ፡ ይናገራል ። ንዑስ ፡ ቁጥሮች ፡ ፪ና ፡ ፫ ፡ ደግሞ ፡ “ስለወጣቱ ፡ ጠባይና ፡ ስለቀድሞ ፡ ጥፋቱ” ፡ ምስክሮችን ፡ ስለመስማት ፡ ሲናገር ፤ ንዑስ ፡ ቁጥር ፡ ፬ ፡ “ፍርድ ፡ የሚሰጠው ፡ እንደ ማንኛውም ፡ ደንበኛ ፡ ክስ ፡ ነው ። ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ውሳኔውን ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ላላደረሰው ፡ ወጣት ፡ ካስረዳው ፡ በኋላ ፡ ለወደፊቱ ፡ ጠባዩን ፡ እንዲያርም ፡ ያስጠነቅቀዋል” ይላል ። ስለዚህ ፡ አንድ ፡ አስተዋይ ፡ ያልሆነ ፡ አንባቢ ፡ ስለ ፡ ቀድሞ ፡ ጥፋተኛነትና ፡ ስለ ፡ ጠባይ ፡ ማስረጃ ፡ ካቀረበ ፡ በኋላ ፡ ውሳኔው ፡ ይሰጣል ፡ ብሎ ፡ ያስብ ፡ ይሆናል ። ነገር ፡ ግን ፡ ጠለቅ ፡ ብሎ ፡ በመመርመር ፡ በንዑስ ፡ ቁጥሮች ፡ ፫ና ፡ ፬ ፡ መሠረት ፡ ቃላቸውን ፡ የሚሰጡት ፡ ምስክሮች ፡ የሚሰሙት ፡ “ጥፋተኛ ፡ ነው” ከሚለው ፡ ፍርድ ፡ (ወይም ፡ ውሳኔ) ፡ በኋላ ፡ ብቻ ፡ መሆኑ ፡ ግልጽ ፡ ይሆናል ። ጥፋተኛነቱ ፡ ከመረጋገጡ ፡ በፊት ፡ ስለተከሰቱ ፡ ጠባይና ፡ የቀድሞ ፡ ጥፋት ፡ ማስረጃ ፡ በመስማት ፡ በቅድሚያ ፡ የፍርዱን ፡ አቅጣጫ ፡ እንዲያበላሽ ፡ የማይፈቀድ ፡ መሆኑ ፡ ግልጽ ፡ ነው ። ስለዚህ ፡ ነው ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፶፮(፩) ፡ ቅጣቱን ፡ ለመገመት ፡ የሚያስፈልገውን ፡ ማስረጃ ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ እንዲቀርብ ፡ ሊያዝ ፡ ይችላል ፡ የሚለውና ፡ ቁጥር ፡ ፶፮(፫)ም ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ስለጠባዩ ፡ ሊመሰክሩ ፡ የቀረቡት ፡ ምስክሮች ፡ ቃላቸውን ፡ ከሰጡ ፡ በኋላ ፡ “የተከሰቱ ፡ ወገን ፡ ስለቅጣቱ ፡ በቃል ፡ ሊያመለክት ፡ ይችላል” የሚለው ፡ በዚህ ፡ ምክንያት ፡ ነው ።²¹⁴ ዐዋቂዎችን ፡ እንደሚመለከቱት ፡ የሕግ ፡ ድንጋጌዎች ፡ ሳይሆን ።²¹⁵ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሱ ፡ ወጣቶችን ፡ በሚመለከቱት ፡ ድንጋጌዎች ፡ ውስጥ ፡ ያሁኑ ፡ ጥፋተኛነቱ ፡ ከመወሰኑ ፡ በፊት ፡ የተከሰቱ ፡ የቀድሞ ፡ ጥፋተኛነት ፡ ለፍርድ ፡ ቤቱ ፡ እንዳይገለጽ ፡ በግልጽ ፡ የሚከለክለው ፡ ድንጋጌ ፡ ስለ

212. ቁጥር ፡ ፻፸፯(፮) ።
 213. ነገር ፡ ግን ፡ “ፍርድ” ፡ የሚለው ፡ ቃል ፡ ሰፊ ፡ ባለ ፡ አነጋገር ፡ በቁጥር ፡ ፻፵፱ ፡ (፮) ፡ ውስጥ ፡ ሲሰራበት ፡ “ፍርድ ፡ ከተሰጠ ፡ በኋላ ፡ ዐቃቤ ፡ ሕጉ ፡ ወይም ፡ ተከሰቱ ፡ ሰላለው ፡ መብት ፡ ይነገረዋል” ይላል ።
 214. አንክሮው ፡ የደራሲው ፡ ነው ።
 215. ቁጥር ፡ ፻፵፰ ።

ሌለ፡²¹⁶ ከዚህ ፤ በላይ ፡ የተዘረዘሩትን ፡ ሐሳቦች ፡ አጥብቆ ፡ መገንዘብ ፡ አስፈላጊ ፡ ነው ።

ተከሳሾችን ፡ ነፃ ፡ የሚያደርገው ፡ ፍርድ ፡ ከተሰጠ ፡ በኋላ ፡ ተከሳሹ ፡ “ወዲያ ውኑ ፡ መለቀቅ ፡ አለበት ።”²¹⁷ ተከሳሹ ፡ ጥፋተኛ ፡ ነው ፡ የሚል ፡ ፍርድ ፡ ከተሰጠ ፡ በኋላ ፡ ግን ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ቅጣቱን ፡ ይወስናል ።¹¹⁸ ነገር ፡ ግን ፡ አሁን ፡ እንዳየነው ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ይህን ፡ ከማድረጉ በፊት ፡ ጥፋተኛ ፡ ነው ፡ ስለተባለው ፡ ተከሳሽ ፡ ጠባይና ፡ ስለቀድሞ ፡ ጥፋቱ ፡ ማስረጃ ፡ ለመስማት ፡ ሥልጣን ፡ ተሰጥቶታል ። ልዩ ፡ ዕውቀት ፡ ያላቸውን ፡ ሰዎች ፡ የምርመራ ፡ ሐሳብ ፡ መጠየቅ ፡ አስፈላጊ ፡ በሆነበትም ፡ ጊዜ ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ጥፋተኛ ፡ በሕክምና ፡ እየተጠበቀ ፡ ደንበኛ ፡ አስተዳደግ ፡ ሊያገኝ ፡ በሚችልበት ፡ አማካይ ፡ ሥፍራ ፡ ባንድ ፡ የማሳበራዊ ፡ መኖሪያ ፡ ወይም ፡ ለዚህ ፡ ጉዳይ ፡ ተገቢነት ፡ ባለው ፡ ቦታ ፡ እንዲኖር ፡ “በተቀዳሚ ፡ ሊያዝ ፡ ይችላል ።”²¹⁹ አካለ ፡ መጠን ፡ ስላላደረሰው ፡ ወጣት ፡ የአካልና ፡ ወይም ፡ የአእምሮ ፡ ሁኔታ ፡ የተደረገው ፡ የመርማሪው ፡ የምስክርነት ፡ ቃልም ፡ “ትክክለኛ ፡ የሳይንስ ፡ ምርመራ ፡ ውጤቶችን ፡” የሚመለከት ፡ የሆነ ፡ እንደሆነ ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ በዚህ ፡ መሠረት ፡ የታወቀውን ፡ የተከሳሹን ፡ ሁኔታ ፡ በሚገባ ፡ በመመልከት ፡ ውሳኔውን ፡ እንዲሰጥ ፡ ግዴታ ፡ አለበት።²²⁰ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ በዚህ ፡ ዓይነት ፡ ነገሩን ፡ ሲያይ ፡ የሚከተለው ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ምን ፡ ዓይነት ፡ ነው ? ምናልባት ፤ ዐቃቤ ፡ ሕግ ፡ በነገሩ ፡ አፈጻጸም ፡ ውስጥ ፡ ምንም ፡ ሥራ ያለው ፡ ስለማይመስል ፤ ተከሳሹ ፡ ከመቀጣቱ ፡ በፊት ፡ ስለሚደረግለት ፡ ምርመራ ፡ የሚያደርገው ፡ ውሳኔ ፡ ዳኛው ፡ በራሱ ፡ ሐሳብ ፡ ተነሣሥቶ ፡ ወይም ፡ የተከሳሹ ፡ ወገን ፡ በሚሰጠው ፡ ሐሳብ ፡ መሠረት ፡ ሳይሆን ፡ አይቀርም ። ስለተከሳሹ ፡ የቀድሞ ፡ ጥፋተኛ ነትና ፡ ስለጠባዩ ፡ በሚቀርበው ፡ ማስረጃ ፡ ረገድ ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ምስክሮቹን ፡ ጠርቶ ፡ እንዲመሰክሩ ፡ ለማድረግ ፡ ሕግ ፡ በግልጽ ፡ ሥልጣን ፡ ይሰጠዋል ። “እነዚህ ፡ ሰዎች ፡ የሚሰጡት ፡ ቃል ፡ ከተሰማ ፡ በኋላ ፡ የተከሳሹ ፡ ወገን ፡ መልስ ፡ መስጠትና ፡ ስለጠባዩ ፡ ምስክሮች ፡ መጥራት ፡ ይችላል ።” እንዚህንም ፡ የመከላከያ ፡ ምስክሮች ፡ “ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ይመረምራቸዋል”።²²¹ ነገር ፡ ግን ፡ (ሀ) ፡ የተከሳሹ ፡ ወገን ፡ በከሳሹ ፡ የሚቀርቡትን ፡ ምስክሮች ፡ ለመጠየቅ ፡ የሚችለውን ፡ ያህል ፡ ስለተከሳሹ ፡ ጠባይ ፡ እንዲመሰክሩ ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ያቀረባቸውን ፡ ምስክሮች ፡ በመልሱ ፡ መስቀልኛ ፡ ጥያቄ ፡ ለመጠቅ ፡ መቻልና ፡ አለመቻሉ ፤ (ለ) ፡ የተከሳሹ ፡ ወገን ፡ ስለተከሳሹ ፡ ጠባይ ፡ የሚያቀርባቸውን ፡ ምስክሮች ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ “ከመመርመሩ” በፊት ፡ ወይም ፡ በኋላ ፡

216. ከቅጣቱ ፡ ውሳኔ ፡ በፊት ፡ የሚሰጠው ፡ ራፖርት ፡ ከክሱ ፡ መሰማት ፡ በፊት ፡ የሚዘጋጅ ፡ መሆኑ ፡ ይነገራል ። ሆኖም ፡ ዳኛው ፡ ተከሳሹ ፡ ጥፋተኛ ሆኖ ፡ ካልተገኘ ፡ በቀር ፡ አይመለከተውም ። መብራ አቱ ፡ የሕንጻ ፤ ፕሮሲጀር ፡ ኢን ፡ ኬዝስ ፡ አፍ ፡ ጁቬናይልስ ፡ ---ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፳፮ ፡ ገጽ ፡ ፲፱ የተጠቀሰ ፡

217. ቁጥር ፡ ፻፸፯ ፡ (፩) ።

218. ከዚያው ።

219. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፶፭ ፡ (፪) ።

220. ወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፶፭ ፡ (፫) ፡ ይህ ፡ ድንጋጌ ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ “በሕግ ፡ በኩል ፡ የቀረበውን ፡ የመርማሪውን ፡ አስተያየት” ፡ ላለመቀበል ፡ እንዲችል ፡ ስለሚፈቅድ ፡ ተነቅሏል ። ፒ ፤ ግራቭን ፤ አን ፡ ኢንትርዳክቭን ፡ --- አላይ ፡ ገጽ ፡ ፻፶ ፡ ተጠቅሷል ። በዚህም ፡ አስተያየት ፡ መሠረት ፡ ዳኛው ፡ ቅጣት ፡ የመወሰኑን ፡ ተግባር ፡ ከሱ ፡ የበለጠ ፡ አካለመጠን ፡ ስላላደረሱ ፡ ወጣት ፡ አጥፊዎች ፡ ለሚያውቀው ፡ መርማሪ ፡ መተው ፡ አለበት ። አላማው ፡ አጥፊዎችን ፡ ወደ ፡ ማህበራዊ ፡ ኑሮ ፡ መመለስ ፡ በሆነ ፡ ቅንጅት ፡ ውስጥ ፡ ይህ ፡ መፍትሔ ፡ መልካም ፡ ሲሆን ፤ ካሁኑ ፡ ዓላማው ፡ ቅጣት ፡ ከሆነ ፡ ቅንጅት ፡ ጋር ፡ ግን ፡ አይሰማምም ። በዚህም ፡ መስመር ፡ ከመርማሪው ፡ ይልቅ ፡ ዳኛው ፡ ብቁ ፡ ነው ።

221. ቁጥር ፡ ፻፸፯ ፡ (፫) ።

የተከሰቱ ፡ ወገን ፡ ሊመረምራቸው ፡ መቻል ፡ አለመቻሉ ፡ ግልጽ ፡ አይደለም ። ምናልባት ፡ የተከሰቱ ፡ ወገን ፡ ከላይ ፡ የተጠቀሱትን ፡ ሁለት ፡ ቡድን ፡ ምስክሮች ፡ ሊመረምር ፡ ይችላል ፡ ይሆናል ። አለበለዚያ ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ከምስክሮቹ ፡ ሊገኝ ፡ የሚችል ፡ ጠቃሚ መረጃ ፡ ሊያመልጠው ፡ ይችላል ። የምስክር ፡ ቃል ፡ ተሰምቶ ፡ ካለቀ ፡ በኋላ ፡ የተከሰቱ ፡ ወገን ፡ “ስለቅጣት ፡ ይናገራል ።”

ከዚህ ፡ በላይ ፡ ሕገ ፡ ፍርድ ፡ የሚሰጠው ፡ “እንደ ፡ ማንኛውም ፡ መደበኛ ፡ ክስ ፡ ነው ።”²²² ሲል ፡ ይህ ፡ ሐረግ ፡ የሚመለከተው ፡ ስለ ፡ ዐዋቂዎች ፡ የሚናገረው ፡ ቁጥር ፡ ፻፵፱ ፡ መሆኑ ፡ አያጠራጥርም ። ቁጥር ፡ ፻፶፱ ፡ “ፍርድ ፡ የተሰጠበት ፡ ቀን ፡ እንዲጻፍበትና ፡ ፍርድ ፡ ሰጪው ፡ ዳኛ ፡ እንዲፈርምበት” ፤ የማስረጃውን ፡ አጭር ፡ መግለጫና ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ማስረጃውን ፡ የተቀበለበትና ፡ ያልተቀበለበትን ፡ ምክንያቶች ፡ እንዲያዘ ፤ “ፍርዱ ፡ የተመሠረተበትን ፡ ሕግ ፡ እንዲጠቅስና ፡ ጥፋትም ፡ ሆኖ ፡ በተገኘ ፡ ጊዜ ፡ ጥፋተኛ ፡ ሆኖ ፡ ያስገኘው ፡ ሕግ ፡ እንዲጻፍ ፡ ያዛል ። ተከሰቱ ፡ ጥፋተኛ ፡ ሆኖ ፡ ካልተገኘ ፡ “ይህንኑ ፡ የሚያመለክት ፡ ትእዛዝና ፡ አስፈላጊም ፡ ሲሆን ፡ ከማረፊያ ፡ ቤት ፡ እንዲለቀቅ ፡ የሚል ፡ ትእዛዝ” ፡ በፍርድ ፡ ውስጥ ፡ እንዲገባ ፡ ያስፈልጋል ። የፍርዱን ፡ መልክና ፡ በውስጡ ፡ ያሉትን ፡ ዝርዝር ፡ ጉዳዮች ፡ የሚመለከቱት ፡ እነዚህ ፡ አስፈላጊ ፡ ነገሮች ፡ በወጣትም ፡ ሆነ ፡ በዐዋቂ ፡ ጉዳዮች ፡ ላይ ፡ በጥንቃቄ ፡ ሊፈጸሙ ፡ የሚገባቸው ፡ ጠቃሚ ፡ መጠበቂያዎች ፡ ናቸው ።

ጥፋተኛነቱ ፡ የተወሰነበትን ፡ ወጣት ፡ በሚቀጣበት ፡ ጊዜ ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ በነገሩ ፡ አፈጻጸም ፡ ስላሉት ፡ ምርጫዎች ፡ አስቀድመን ፡ ተነጋግረናል ።²²³ ከዚህ ፡ ላይ ፡ ትንሽ ፡ አስተያየት ፡ መጨመር ፡ ያስፈልገናል ። ለዐዋቂዎች ፡ ጥፋተኞች ፡ እንደሚደረገው ፡ ሁሉ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ላላደረሱ ፡ ወጣቶችም ፡ ቅጣቱን ፡ በሙከራ ፡ ለማገድ ፡ ይቻላል ።²²⁴ እዚህ ፡ ላይ ፡ ያለው ፡ ልዩነት ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ላላደረሱ ፡ ወጣቶች ፡ የሚሰጠው ፡ የአመክሮ ፡ ጊዜ ፡ በአንድና ፡ በሦስት ፡ ዓመታት ፡ መካከል ፡ የተወሰነ ፡ ሲሆን ።²²⁵ በመደበኛው ፡ ሁኔታ ፡ ግን ፡ በሁለትና ፡ በአምስት ፡ ዓመታት ፡ መካከል ፡ የተወሰነ ፡ መሆኑ ፡ ነው ።²²⁶ ደግሞም ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ “አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ወጣት ፡ ወላጆች ፡ ወይም ፡ በሕግ ፡ ኃላፊ ፡ የሆኑ ፡ ሰዎች ፡ ተግባራቸውን ፡ በሚገባ ፡ ያልፈጸሙ ፡ ሲመስለው ፡ ማስጠንቀቂያና ፡ ምክር ፡ ሊሰጣቸው ፡ ወይም ፡ ሊወቅሳቸው” ፡ የሚያስችል ፡ ልዩ ፡ ሥልጣን ፡ አለው ።²²⁷ ከዚህም ፡ በላይ ፡ እንዲህ ፡ ያሉት ፡ ሰዎች ፡ “አካለ መጠን ፡ ያላደረሰውን ፡ ወጣት ፡ በሚገባ ፡ ባለመያዛቸውና ፡ ባለመጠበቃቸው” ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ወጣቱን ፡ በሌላ ፡ ሰው ፡ እጅ ፡ እንዲያድግ ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ ድርጅት ፡ ውስጥ ፡ እንዲገባ ፡ ሊያደርግ ፡ ሲችል ፡ ወላጆቹ ፡ ወይም ፡ በሕግ ፡ ኃላፊ ፡ የሆኑት ፡ ሰዎች ፡ ለእድገቱና ፡ ለኑሮው ፡ የሚደረገውን ፡ ወጭ ፡ በሙሉ ፡ ወይም ፡ በከፊል ፡ እንዲችሉ ፡ ማዘዝ ፡ ይችላል ።²²⁸ ዳሩ ፡ ግን ፡ ትእዛዙ ፡ የሚደርሳቸው ፡ እኒህ ፡ ሰዎች ፡ በነገሩ ፡ አፈጻጸም ፡ ሊካፈሉ ፡ መቻል ፡ አለመቻላቸውን ፡ ሕገ ፡ አይናገርም ። ስሕተቱ ፡ የነርሱ ፡ ላለመሆኑ ፡ ማስረጃ ፡ ሊቀርቡ ፡ ይችላሉን ? ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ባገኘው ፡ ስሕተት ፡ ወይም ፡

222. ከዚያው ።
 223. ከላይ ፡ ከማስታወሻዎች ፡ ፵፯-፷፯ ፡ ጋር ፡ ያሉትን ፡ ጽሑፎች ፡ ይመለከቷል ።
 224. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፻፸፯ ።
 225. ከዚያው ።
 226. ወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ቁ ፡ ፪፻ ፡ (፪) ።
 227. ቁጥር ፡ ፻፸፰ ።
 228. ቁጥር ፡ ፻፸፱ ።

ለልጁ ፡ ሊከፍሉ ፡ በሚገባቸው ፡ ወጭ ፡ ብዛትና ፡ በሚከፍሉበት ፡ የጊዜ ፡ እርዝማኔ ፡ ይግባኝ ፡ ሊሉ ፡ ይችላሉን? ²²⁹ በትእዛዙ ፡ መሠረት ፡ ለመፈጸም ፡ በቂ ፡ ገንዘብ ፡ ከሌላቸውስ?

በመጨረሻ ፣ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሱ ፡ ወጣቶችን ፡ የሚመለከተው ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ስለክስ ፡ ወጪ ፡ ባይናገርም ፡ ምናልባት ፡ መደበኛውን ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ተፈጻሚ ፡ በማድረግ ፣ “በተፈረደበት ፡ ሰው ፡ ምክንያት ፡ በዐቃቤ ፡ ሕግ ፡ በኩል ፡ የተለየ ፡ ወጪ ፡ ተደርጎ ፡ እንደሆነና ፡ የተፈረደበት ፡ ሰው ፡ ንብረት ፡ ያለው ፡ እንደሆነ ፡” የክሱን ፡ ወጪ ፡ በሙሉ ፡ ወይም ፡ በከፊል ፡ ራሱ ፡ ተከላኩ ፡ እንዲከፍል ፡ ይደረጋል። የተፈረደበት ፡ ሰው ፡ ንብረት ፡ የሌለው ፡ እንደሆነ ፡ ግን ፡ መንግሥት ፡ ኪሣራውን ፡ ይችላል ። ²³⁰

ይግባኝና ፡ ከቅጣት ፡ ውሳኔ ፡ በኋላ ፡ ያሉት ፡ የአፈጻጸም ፡ ሥነ ፡ ሥርዓቶች ።

አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሱ ፡ ወጣቶችን ፡ የሚመለከተው ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ስለ ይግባኝ ፡ ጉዳይ ፡ ባይናገርም ፣ የይግባኝ ፡ መብት ፡ ለሌሎች ፡ ሰዎች ፡ እንደሚሰጥ ፡ ሁሉ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ላላደረሱ ፡ ወጣቶችም ፡ ይሰጣል ። ²³¹ ቁጥር ፡ ፻፹፩ ፡ “የወንጀል ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ በተከላኩ ፡ ላይ ፡ ጥፋተኛ ፡ መሆኑን ፡ በመፍረዱ ፣ ለጊዜው ፡ የመልቀቅ ፡ ወይም ፡ ነፃ ፡ የመለቀቁ ፡ ፍርድ ፡ በመሰጠቱ ፡ የሚቀርቡ ፡ ይግባኞችን ፡ ሁሉ ፡” ሲፈቅድ ፣ ቁጥር ፡ ፻፹፭ (፩) ፡ ደግሞ ፡ “አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሱ ፡ ወጣት ፡ ይግባኝ ፡ ሲል ፡ ይግባኙን ፡ የሚያቀርብለት ፡ እንደራሴው ፡ ነው” ፡ ይላል ። ነገር ፡ ግን ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ባላደረሱ ፡ ወጣቶች ፡ ነገር ፡ ላይ ፡ ማስረጃ ፡ ከመቅረቡ ፡ በፊትና ፡ ከቀረበም ፡ በኋላ ፡ ሁለቱ ፡ ወገኖች ፡ ብቻ ፡ ክርክሩን ፡ የማይመሩበት ፡ (ኖን ፡ አድቨርሰሪ) ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ እስከ ፡ ይግባኝ ፡ ደረጃ ፡ ድረስ ፡ መቀጠል ፡ አለመቀጠሉ ፡ ግልጽ ፡ አይደለም ። ይኸውም ፣ አካለ ፡ መጠን ፡ ባላደረሱ ፡ ወጣቶች ፡ ነገሮች ፡ ላይ ፡ ከሚሰጡ ፡ ፍርዶች ፡ የሚፈለጉት ፡ የወንጀል ፡ ይግባኞች ፡ በሁለቱም ፡ ወገኖች ፡ ሊቀርቡ ፡ ይችላሉ ፡ ወይ? አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ወጣት ፡ በሚአቀርባቸው ፡ ይግባኞች ፡ ላይ ፡ መልስ ፡ ሰጭ ፡ አለ ፡ ወይ? ²³² ካለስ ፡ ማነው? ዐቃቤ ፡ ሕግ ፡ ተካፋይ ፡ በሆነባቸው ፡ በከፍተኛው ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ በተሰሙ ፡ ጉዳዮች ፡ ላይ ፡ በይግባኝ ፡ ጊዜ ፡ መልስ ፡ ሰጪ ፡ ቢሆን ፡ ተገቢ ፡ ይመስላል ። ከላይ ፡ እንደጠቀስነው ፡ በአንደኛው ፡ ወገን ፡ አማካይነት ፡ ብቻ ፡ የሚሰሙት ፡ ነገሮች ፡ እንዴት ፡ ይሆናሉ? በእርግጥ ፡ ነገሩን ፡ በመጀመሪያ ፡ ደረጃ ፡ የሰማው ፡ ዳኛ ፡ መልስ ፡ ሰጪ ፡ ሆኖ ፡ እንዲከራከር ፡ አይደረግም ። መንግሥቱስ ፡ በወጣት-ነክ ፡ ጉዳዮች ፡ ላይ ፡ ይግባኝ ፡ ለማቅረብ ፡ ይችላልን ፡ ብለን ፡ በምንጠይቅበት ፡ ጊዜ ፡ ይህ ፡ ችግር ፡ እንደገና ፡ ይገጥመናል ። ²³³ መንግሥት ፡ ይግባኝ ፡ ማለት ፡ ከቻለ ፡ ይግባኙን ፡ የሚያስፈጽመው ፡ በማን ፡

229. በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ሕግ ፡ የመጀመሪያ ፡ ረቂቅ ፡ ወላጆቹ ፡ ወዘተ ፣ የይግባኝ ፡ መብት ፡ ነበራቸው ። አን ፡ ኢንተርሚዲየት ፡ ድራፍት ፡ አፍ ፡ ዘ ፡ ክሪሚናል ፡ ፕሮሲጀር ፡ ኮድ ፡) (፲፱፻፶፬) ፡ ይመለከታል ። ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ቁጥር ፡ ፻፱ ፡ የተጠቀሰ ፣ ቁጥር ፡ ፻፶፯ (፫) ።
230. ቁጥር ፡ ፻፻፳ ፡
231. የወንጀል ፡ ይግባኞች ፡ “የጊዜው ፡ አሳሳቢ ፡ ጉዳዮች” በሚል ፡ አርእስት ፡ ሥር ፡ በኢትዮጵያ ፡ የሕግ ፡ መጽሔት ፡ ሾል ፡ ፩ ፡ (፲፱፻፶፬) ፡ ገጽ ፡ ፻፵፱ ፡ ውስጥ ፡ ተብራርተዋል ። እንዲሁም ፡ በፊሸር ፣ ኢትዮጵያን ፡ ክሪሚናል ፡ ፕሮሲጀር ፣ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፳፫ ፡ የተጠቀሰ ፡ ምዕራፍ ፡ ፲፯ ።
232. ተራ ፡ በሆኑ ፡ ጉዳዮች ፡ ይግባኞች ፡ የሚሰሙት ፡ በሙግት ፡ መልክ ፡ ሲሆን ፡ መልስ ፡ ሰጭውም ፡ በይግባኙ ፡ ላይ ፡ የቃል ፡ ክርክሩን ፡ ይዞ ፡ መቅረብ ፡ አለበት ። ቁጥር ፡ ፻፺፪ ።
233. ተራ ፡ በሆኑ ፡ ጉዳዮች ፡ ዐቃቤ ፡ ሕግ ፡ ወይም ፡ የግል ፡ ከላኩ ፡ በነፃ ፡ በመልቀቅ ፡ ወይም ፣ ለጊዜያዊ ፡ በመልቀቅ ፡ በሚሰጠው ፡ ፍርድ ፣ ወይም ፡ ቅጣቱ ፡ በቂ ፡ አይደለም ፡ በማለት ፡ ይግባኝ ፡ የማለት ፡ መብት ፡ አለው ። ቁጥር ፡ ፻፹፭ ፡ (፪) ፣ (፫) ።

አማካይነት ፡ ነው? ወይስ ፡ ሁለት ፡ ተከራካሪዎች ፡ ከማይገኙበት ፡ የወጣት ፡ አጥፊ
 ዎች ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ጠቅላላ ፡ ጠባይ ፡ መንግሥት ፡ በከፍተኛው ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡
 ባልተሰሙ ፡ ጉዳዮች ፡ ላይ ፡ የይግባኝ ፡ መብት ፡ የለውም ፡ ለማለት ፡ እንችላለን?
 ምናልባት ፡ በመጀመሪያ ፡ ደረጃ ፡ ነገሩን ፡ የሚሰማው ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ያደረገውን ፡
 ስሕተት ፡ ለማረም ፡ ለተራ ፡ ጉዳዮች ፡ የሚያስፈልገውን ፡ ያህል ፡ ለወጣት-ነክ ፡
 ጉዳዮችም ፡ እንደዚህ ፡ ያለው ፡ የይግባኝ ፡ መብት ፡ ያስፈልግ ፡ ይሆናል ። ስለዚህ ፡
 በተራ ፡ ጉዳዮች ፡ እንደሚደረገው ፡ ሁሉ ፡ ዐቃቤ ፡ ሕግ ፡ አስቀድሞ ፡ በነገሩ ፡ ጳጳግ
 ባም ፡ እንኳ ፡ በይግባኛ ፡ ጊዜ ፡ ቢገባ ፡ ለችግሩ ፡ ጥሩ ፡ መፍትሄ ፡ ሊሆን ፡ ይችላል ።

ከቅጣት ፡ ውሳኔ ፡ በኋላ ፡ ከይግባኝ ፡ በስተቀር ፡ ባሉት ፡ የአፈጻጸም ፡ ሁኔታዎች ፡
 በኩል ፡ ስለሁለቱ ፡ ዓይነቶች ፡ እንናገራለን።²³⁴ እነዚህም ፡ የውሳኔዎችና ፡ ቅጣቶች ፡
 ዘመን ፡ ከማለቁ ፡ በፊት ፡ የሚደረገው ፡ ለውጥና ፡ መሰየም ፡ ናቸው ።

አካለ ፡ መጠን ፡ ባላደረሱ ፡ ወጣቶች ፡ ላይ ፡ ተፈጻሚ ፡ የሚሆነው ፡
 መሠረታዊው ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ (የጥፋተኛውን) ፡ አያያዝ ፡ ሁኔታ ፡ ለመ
 ለዋወጥ ፡ ለፍርድ ፡ ቤቱ ፡ መብት ፡ እንደሚሰጠው ፡ አስቀድመን ፡ ተናግረናል፤ ፍርድ ፡
 ቤቱ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰውን ፡ ወጣት ፡ ጥቅም ፡ ማየት ፡ የሚያስፈልግ ፡
 ከሆነ ፡ ከፍርድ ፡ በኋላ ፡ በማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ ቅጣቱን።²³⁵ ለመለወጥ ፡ ወይም ፡ ለማ
 ሻሻል ፡ ሥልጣን ፡ አለው ። ይህም ፡ ሥልጣን ፡ የገንዘብ ፡ መቆጫን ፡ ወደእስራት።²³⁶
 መለወጥ ፡ የመያዝን ፡ ለፍርድ ፡ የመቅረቢያንና ፡ የእስራትን።²³⁷ ጊዜ ፡ ማሳጠር ፡
 ወይም ፡ ማስረዘም ፡ በገደብ ፡ መለቀቅን ፡ ማዘዝ።²³⁸ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰ ፡ አን
 ድን ፡ ወጣት ፡ ካንድ ፡ ድርጅት ፡ ወደሌላ ፡ ድርጅት ፡ ማዛወርና።²³⁹ በገደብ ፡ በመልቀቅ ፡
 ወይም ፡ ቅጣትን ፡ በማገድ ፡ የሚሰጠውን ፡ የአመክሮ ፡ ጊዜ ፡ መሻርን ፡ ሲያጠቃልል ፡
 ሆኖም ፡ በነዚህ ፡ ብቻ ፡ የተወሰነ ፡ አይደለም።²⁴⁰

እነዚህን ፡ ለመሰሉ ፡ ጉዳዮች ፡ ምን ፡ ዓይነት ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ መከተል ፡ ያስፈ
 ላጋል? “ስለቅጣት ፡ የሚሰጡትን ፡ ትዕዛዞች ፡ ስለመለወጥ” ፡ የሚናገረው ፡ የወንጀ
 ለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ስድስተኛ ፡ መጽሐፍ ፡ ሁለተኛ ፡ ምዕራፍ ፡
 አካለ ፡ መጠን ፡ ስላደረሱ ፡ ሰዎች ፡ ይናገራል፤ ቁጥር ፡ ፪፻፲፯ ፡ አንድ ፡ ትዕዛዝ ፡
 እንዲለወጥለት ፡ የሚፈልግ ፡ ወገን ፡ ማመልከቻ ፡ ለማቅረብ ፡ እንደሚችል ፡ ሲናገር ፡
 ጉዳዩ ፡ የሚነካቸው ፡ ሰዎች ፡ መጥሪያ ፡ እንዲጻፍላቸው ፡ ፍርድ ፡ ቤቱም ፡ ነገሩን ፡
 ለማጣራት ፡ ምርመራ ፡ እንዲያደርግና ፡ የተጠሩትን ፡ ሰዎች ፡ ቃል ፡ ከሰማ ፡ በኋላ ፡
 የሰጠውን ፡ ውሳኔና ፡ የአፈጻጸሙን ፡ ሁኔታ ፡ በመዝገብ ፡ እንዲጽፍ ፡ ያዛል ። ይግባኝ ፡

234. ሌሎች በችሎት ፡ ፍርድን ፡ ማስመርመርን ፡ ከእሥራት ፡ መፈታትን ፡ (Habeas Corpus) ፡ ምሕረትንና ፡ ሙሉ ፡
 ምሕረትን ፡ የሚመለከቱ ፡ መብቶች ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ላደረሱ ፡ እንደሚደረገው ፡ ሁሉ ፡
 አካለ ፡ መጠን ፡ ላላደረሱም ፡ የተጠበቁ ፡ ናቸው ። በጠቅላላው ፡ ፊሸር ፡ ኢትዮፒያን ፡ ክሪሚናል ፡
 ፕሮሲዥር ፡ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ቁጥር ፡ ፳፫ ፡ ገጽ ፡ ፪፻፵፩ ፡ ውስጥ ፡ በምዕራፍ ፡ ፲፰ ፡ ይመለከታል።

235. ቁጥር ፡ ፻፹፫ ፡ ይህ ፡ ጠቅላላ ፡ የሆነ ፡ ሥልጣን ፡ ቅጣትን ፡ የመለወጥንና ፡ ሌሎችንም ፡ የሚወሰዱ ፡
 ጥንቃቄዎችን ፡ ይጨምራል ። አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰውም ፡ ወጣትም ፡ አጥፊ ፡ ካንድ ፡ ጊዜ ፡ በላይ ፡
 በአጥፊነት ፡ የተፈረደበት ፡ ሆኖ ፡ ሲገኝ ፡ በጥንቃቄ ፡ ፈንታ ፡ ቅጣት ፡ መወሰንን ፡ ይጨምራል ።
 ከላይ ፡ ማስታወሻ ፡ ቁጥር ፡ ፶፩ን ፡ ይመለከታል ።

236. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥሮች ፡ ፻፸፩ (፪) እና ፡ ፯፻፲ (፪) ።

237. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥሮች ፡ ፶፬ ፡ እና ፡ ፻፳፰ ።

238. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥሮች ፡ ፻፳፯ (፪) እና ፡ ፻፸፫ (፫) ።

239. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፻፸፫ (፪) ።

240. ከዚያው ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ቁጥሮች ፡ ፻፸፩ ፡ ፪፻፱ ፡ እና ፡ ፪፻፲፩ ፡

ግን : በግልጽ : ተከልክሏል ። ቁጥር : ፪፻፲፯ : በደንብ : መለቀቅንና : ለአመክሮ : የተሰጠ : ጊዜ : መሻርን : ለሚያጠቃልሉ : ልዩ : ልዩ : ጉዳዮች : ይህ : ሥነ : ሥርዓት : ተፈጻሚ : እንደሚሆን : ፍንጭ : ይሰጣል ። ነገር : ግን : ቁጥር : ፪፻፲፮ : (፫) : “አካለ : መጠን : ስላላደረሱ : ወጣቶች : የሚሰጥ : ትእዛዝ : በዚህ : ሕግ : በቁ : ፻፹ : መሠረት : ሊለወጥ : ይችላል” : ስለሚል ፤ ይህ : ሥነ : ሥርዓት : ወጣት-ነክ : ለሆኑ : ጉዳዮች : ተፈጻሚ : መሆን : አለመሆኑ : ያጠራጥራል ። ቁጥር : ፻፹ን : ስንመለከት : የሚከተለውን : ብቻ : እናገኛለን ፤ “አካለ : መጠን : ባላደረሰው : ወጣት : ላይ : ትእዛዝ : የሰጠ ፤ ግንኙኛ ውም : ፍርድ : ቤት : በራሱ : አስተያየት : ወይም : አካለ : መጠን : ያላደረሰው : ወጣት : በሕግ : ሃላፊ : የሆነለት : ሰው : ወይም : አደራ : የተሰጠው : ሰው : ወይም : ድርጅት : ባመለከተው : ጊዜ : ለወጣቱ : ጥቅም : አስፈላጊ : በሆነው : መሠረት : ትዕዛዙን : መለወጥ : ወይም : ማሻሻል : ይችላል” ። ነገር : ግን : ስለመጥሪያ ፤ ስለምርመራ ፤ ነገሩን : ስለመሰማት ፤ ነገሩን : ስለመመዘገብ ፤ ስለይግባኝ ፤ ምንም : ምምሪያ : አልተሰጠም ። እንደዚህ : ያሉ : ሁኔታዎች : ሲያጋጥሙን : ለወጣት-ነክና : ለሌላ : ጉዳዮችም : ተስማሚ : የሚመስለውን : የቁጥር : ፪፻፲፯ን : ሥነ : ሥርዓት : ተፈጻሚ : በማድረግ : የሕጉን : እጥረት : ማሟላት : አለብን ። በተጨማሪም ፤ አካለ : መጠን : ያላደረሰው : ወጣት : ጠበቃ : ለማግኘት : ያለው : መብት : እንደ : በፊቱ : ሁሉ : በዚህ : ደረጃም : ላይ : መረጋገጥ : አለበት ። ስለመሰየም : መፍቀድና : ስለውጤቱ : አስቀድመን : ተናግረናል ።²⁴¹ የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : “አካለ : መጠን : ያላደረሰው : ልጅ : ወይም ... ባለመብቶቹ” : ለ : “ተገቢው : ባለሥልጣን”²⁴² ስለመሰየም : ማመልከት : እንዳለባቸው : ሲናገር : ስለተቀሩት : ሥነ : ሥርዓቶች : መምሪያ : አይሰጥም ፤ ወጣት-ነክ : የሆኑት : የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ሥነ : ሥርዓት : የሕግ : ድንጋጌዎችም : ምንም : አይናገሩም ። ቅጣት : ለመለወጥ : ወይም : ለማሻሻል : ማመልከቻ : ሲጻፍ : እንደሚደረገው : ሁሉ ፤ በዚህም : ጊዜ : በወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ሥነ : ሥርዓት : በቁጥር : ፪፻፲፰ና : በቁጥር : ፪፻፲፱ መሠረት : ለሌላ : ጉዳዮች : የሚፈጸመውን : ሥነ : ሥርዓት : መከተል : ያስፈልጋል ። ማመልከቻው : “ቀድሞ : የተሰጠው : ቅጣት : ተሰርዞለት : እንዲሰየም : የቅጣቱን : ፍርድ : ለሰጠው : ፍርድ : ቤት :” (“ለተገቢው : ባለሥልጣን”) : መቅረብ : አለበት ። ማመልከቻው : በጽሑፍ : ሆኖ : ምክንያቱን : መግለጽ : ሲኖርበት : ማመልከቻውን : ለመመዘን : ፍርድ : ቤቱ : ይችላል ። ዘንድ : መረጃዎች : አብረው : መቅረብ : አለባቸው ። ፍርድ : ቤቱ : ተጨማሪ : መረጃ : እንዲቀርብ : ሊያዝ : ይችላል ። በዝግ : ችሎት : ስለማመልከቻው : ውሳኔ : ይሰጣል : (ሁለቱም : ወገኖች : ባሉበት : ይሆን ?) ፤ ውሳኔውም : በጽሑፍ : ሆኖ : ምክንያቱን : መግለጽ : ሲኖርበት : ይግባኝ : ሊባልበት : አይችልም ። በስሕተት : ምክንያት : ተቀባይነትን : ያላገኘ : ማመልከቻ : ሁለት : ዓመት : ከማለፉ : በፊት : እንደገና : ሊቀርብ : አይችልም ።

ለወጣት-ነክ : ጉዳዮች : ምናልባት : ተፈጻሚ : ሊሆን : የማይገባው : የተራ : መሰየም : ሥነ : ሥርዓት : አንድ : ክፍል : አለ ። ይኸውም : የፍርድ : ቤቱን : ውሳኔ : ለሕዝብ : በጋዜጣ : ማሳወጅ : ነው ። ቁጥር : ፪፻፲፱ : (፬) : ለመሰየም : በተጻፈ : ማመልከቻ : ላይ : ፍርድ : ቤቱ : የሚሰጠው : ውሳኔ : “በግልጽ : ችሎት : በአደባባይ : መነበብና : በጋዜጣም : መውጣት : አለበት” : ይላል ። አንደኛ : ነገር ፤ ፍርድ : ቤቱ : ስለማመልከቻው : በዝግ : ችሎት : ውሳኔ : እንዲሰጥ : በማድረግ : ስለመሰየም : የሚደረገው :

241. እላይ : ከማስታወሻዎች : ፸፮ - ፹፩ ጋር : ያሉትን : ጽሑፎች : ይመለከቷል ።
 242. የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ቁጥር : ፻፹፩ ።

ችሎት ፡ በምስጢር ፡ የመሆኑን ፡ አስፈላጊነት ፡ ከሚያሳየው ፡ ከቁጥር ፡ ፪፻፲፱ ፡ (፩) ፡
 ጋር ፡ ሲተያይ ፡ ቁጥር ፡ ፪፻፲፱ ፡ (፬) ፡ ትርጉም ፡ መስጠቱ ፡ የሚያጠራጥር ፡ ነው ። ይህም ፡
 የሚሆንበት ፡ ምክንያት ፤ ስለጥፋቱ ፡ ቅጣቱን ፡ በተቀዳሚ ፡ ፈጽሞ ፡ ከሕብረተ ፡ ሰቡ ፡
 ተዋህዶ ፡ በሚገባ ፡ ሊኖር ፡ የሚችለውን ፡ አመልካች ፡ ያለፈውን ፡ የወንጀል ፡ ተግባ
 ፋን ፡ በማስታወስ ፡ ሕዝቡ ፡ በቂም ፡ በቀል ፡ ሊጎዳው ፡ ስለሚችል ፡ ነው ። ፍርድ ፡ ቤቱ ፡
 መሰየምን ፡ የፈቀደ ፡ እንደሆነ ፡ የተለየ ፡ ሁኔታ ፡ ይፈጠራል ፤ ምክንያቱም ፡ የነገሩ ፡
 መታወጅ ፡ በጥፋተኛው ፡ የጠባይ ፡ መሻሻል ፡ ላይ ፡ ጥሩ ፡ ውጤት ፡ ሊኖረው ፤ ስለሚ
 ችልና ፡ ምንጊዜም ፡ ቢሆን ፡ “ያለፈውን ፡ ቅጣት ፡ አንስቶ ፡ መውቀስ”²⁴³ የሚያስቅጣ ፡
 ወንጀል ፡ ስለሆነ ፡ ሰሙን ፡ እንዳያጠፉት ፡ ለ፫ኛ ፡ ወገኖች ፡ ተገቢ ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ መስ
 ጠት ፡ ስለሚያስፈልግ ፡ ነው ። ስለዚህ ፡ በቁጥር ፡ ፪፻፲፱ ፡ (፬) ፡ የታዘዘው ፡ አካለ ፡ መጠን ፡
 ባደረሰ ፡ ጥፋተኛ ፡ ነገር ፡ ውስጥ ፡ ተደጋፊ ፡ የሚሆነው ፡ በዝጉ ፡ ችሎት ፡ ጥፋተኛ
 ውን ፡ የሚደግፍ ፡ ውሳኔ ፡ በተሰጠ ፡ ጊዜ ፡ ብቻ ፡ ነው ። እንደውነቱም ፡ ከሆነ ፡ ሕግ ፡
 አርቃቂዎቹ ፡ ይህን ፡ ድንጋጌ ፡ ሳይጨምሩ ፡ የቀሩት ፡ በዝንጋታ ፡ ሳይሆን ፡ አይቀርም ።

ነገር ፡ ግን ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ባላደረሱ ፡ ወጣቶች ፡ በኩል ፡ በቁጥር ፡ ፪፻፲፱ ፡ (፬) ፡
 መሠረት ፡ የመሰየምን ፡ ፈቃድ ፡ እንኳን ፡ ቢሆን ፡ በጋዜጣም ፡ ሆነ ፡ በሌላ ፡ ዓይነት ፡
 ዘዴ ፡ ለሕዝብ ፡ እንዲገለጽ ፡ መፍቀድ ፡ ስሕተት ፡ ይሆናል ። ከቅጣቱ ፡ በስተቀር ፡
 የጥፋተኛውን ፡ መሰየም ፡ ለሕዝብ ፡ መግለጽ ፡ የሚደገፍ ፡ ካለመሆኑም ፡ በላይ ፡
 አስቀድመን ፡ እንዳየነው ፡²⁴⁴ በወጣት-ነክ ፡ ነገሮች ፡ ውስጥ ፡ ሕጉ ፡ ስለቅጣቱ ፡
 መግለጽ ፡ ጥብቅ ፡ የሆነ ፡ ወሰን ፡ አድርጓል ። አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰውን ፡ ወጣት ፡
 መሰየም ፡ በጋዜጣ ፡ መግለጽ ፡ አስቀድሞ ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ቅጣቱ ፡ እንዳይገለጽ ፡ ያደ
 ረገበትን ፡ ዓላማ ፡ ሊያበላሽው ፡ ይችላል ። ስለዚህ ፡ የወጣቱን ፡ ጠባይ ፡ መሻሻል ፡
 በሚመለከት ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ውስጥ ፡ ጥሩ ፡ ውጤትን ፡ ላስገኙ ፡ ማመልከቻዎች ፡ ቢሆ
 ኑም ፡ እንኳ ፡ በጥፋተኛው ፡ ጥያቄ ፡ ካልሆነ ፡ በስተቀር ፡ ለሕዝብ ፡ እንዲገለጽ ፡ ማዘዝ ፡
 አይገባም ።

ልዩ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓቶች ፡

፩/ የተገብጁው ፡ ወገን ፡ ተግባር ፡ የግል ፡ ክስ ፡ የፍትሐ ፡ ብሔርና ፡ የወንጀል ፡
 ጉዳይ ፡ በማጣመር ፡ የሚቀርብ ፡ ክስ ፡

በመደበኛ ፡ የወንጀል ፡ ክሶች ፡ በኢትዮጵያ ፡ ሕግ ፡ መሠረት ፡ ተገብጁው ፡ ወገን ፡
 እንደ ፡ ምስክር ፡ ሆኖ ፡ በክርክሩ ፡ ውስጥ ፡ ተካፋይ ፡ ከመሆኑ ፡ ሌላ ፡ በሁለት ፡ ልዩ ፡
 መንገዶች ፡ የመሳተፍ ፡ ዕድል ፡ አለው ። በአንዳንድ ፡ ጉዳዮች ፡ ዐቃቤ ፡ ሕጉ ፡ ለመክሰስ ፡
 ፈቃደኛ ፡ ካልሆነ ፤ ተገብጁው ፡ ወገን ፡ እንዳንድ ፡ ግል ፡ ከላሽ ፡ ሆኖ ፡ የወንጀል ፡ ክስ ፡
 ሊያቀርብ ፡ ይችላል ።²⁴⁵ በዐቃቤ ፡ ሕጉም ፡ ሆነ ፡ በግል ፡ ከላሽ ፡ በሚቀርብ ፡ የወንጀል ፡

243. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፪፻፵፩ ፡ (፫) ።
 244. ከላይ ፡ ከማስታወሻዎች ፡ ፸፩-፸፮ ፡ ጋር ፡ ያሉትን ፡ ጽሑፎች ፡ ይመለከታል ።
 245. የግል ፡ ክስ ፡ ለማቅረብ ፡ የሚቻለው ፡ ጉዳዩ ፡ የክስ ፡ አቤቱታ ፡ በማቅረብ ፡ ብቻ ፡ የሚያስቀጣ ፡ የወ
 ንጀል ፡ ጉዳይ ፡ ሲሆንና ፡ ጥፋተኛ ፡ ለማድረግ ፡ በቂ ፡ የሆነ ፡ ማስረጃ ፡ ባለመኖሩ ፡ ዐቃቤ ፡ ሕጉ ፡
 ክስ ፡ አላቀርብም ፡ ሲል ፡ ብቻ ፡ ነው ።
 ቁጥሮች ፡ ፵፪ ፡ እና ፡ ፵፮ ፡ (፩) ። ከተበደለው ፡ ሰው ፡ ሌላ ፡ አንዳንድ ፡ በግልጽ ፡ የተጠቀሱ ፡ ሰዎች ፡
 የግል ፡ ክስ ፡ ሊያቀርቡ ፡ ይችላሉ ። ቁጥር ፡ ፵፯ ።

ጉዳዮች : ሁሉ : ተገብረው : ወገን :²⁴⁶ “ነገሩ : በሚሰማበት : ጊዜ : ፍርድ : ቤቱ : ለደረሰበት : ጉዳት : ካሳ : እንዲያዝለት : መጠየቅ : ይችላል ።”²⁴⁷ አካለ : መጠን : ባላደረሱ : ወጣቶች : ላይ : በሚቀርቡ : ጉዳዮች : ተገብረው : ወገን : የሚያቀርበው : የፍትህ : ብሔር : ክስ : ከወንጀሉ : ክስ : ጋር : እንዳይጣመር : ቁጥር : ፻፶፭ : (፩) : (ሀ) በግልጽ : ይከለክላል ። ምናልባት : በግል : የሚቀርቡ : ክሶችም : እንዲሁ : የተከለከሉ : ሳይሆኑ : አይቀሩም ።²⁴⁸

ሕግ : አርቃቂው : የተገብረውን : ወገን : የፍትህ : ብሔር : ክስ : ከወንጀሉ : ክስ : ጋር : እንዳይጣመር : ያደረገበትን : ምክንያት : ለማወቅ : አስቸጋሪ : ነው ። በዐዋቂዎች ላይ : የቀረቡ : ክሶች : በሚሰሙበት : ጊዜ : እንዲህ : ያለው : በማጣመር : የቀረበ : ክስ : እንዲኖር : የሚደግፋት : ምክንያቶች : ሁሉ : በወጣት-ነክ : ጉዳዮችም : ላይ : ተፈጻሚ : ይሆናሉ ። አጣምሮ : በመክሰስ : ተሠራ : ከተባለው : ወንጀል : የሚመነጨትን : ዋና : ጭብጦች : ሁሉ : ለመወሰን : በመሞከር :²⁴⁹ የመንግሥቱን : የተገብረውን : ወገን : የተከሰቱን : ጊዜና : ወጪ : ያድናል ። ጥፋተኛ : ሆኖ : የተገኘው : ተከሳሽ : ለተገብረው : ወገንና : ለሕብረተ : ሰቡ : ካሳ : እንዲሰጥ : ስለሚያደርግ : ጥፋተኛውን ። ወደ : መልካም : ዜግነት : እንዲመለስ : ይረዳዋል ። በኢትዮጵያ : ልማድ : መሠረት : የተገብረው : ወገን : በወንጀሉ : ክርክር : ውስጥ : ለመካፈል : ያለውን : ፍላጎት : በማርካት : ጠቃሚ : አገልግሎት : ይሰጣል ። ተገብረው : ወገን : በክርክሩ : በዚህ : ዓይነት : ተከፋይ : መሆኑ : የቂም : በቀል : ስሜቱን : ስለሚያበርድለት : ከፍ : ያለ : ጥቅም : አለው ። አካለ : መጠን : ያላደረሱ : ወጣቶች : በተሠራው : ወንጀል : ምክንያት : ከሚነሳው : የቂም : በቀል : ጠብ : ነፃ : የሚሆኑ : አይመስልም ።²⁵⁰

በማናቸውም : ጉዳይ : ፍርድ : ቤቱ : ችግር : የሚፈጥር : መስሎ : ከታየው : ማመልከቻውን : መቀበል : ስለሌለበት : ወይም : ስለማይኖርበት : ከወንጀሉ : ክስ : ጋር : የፍትህ-ብሔሩን : ክስ : አጣምሮ : ማቅረብ : ለወንጀሉ : ነገር : መሰማት : ችግርን : ይፈጥራል : በማለት : ለመቃወም : አይቻልም ። በዚህም : ረገድ : አካለ : መጠን : ያላደረሱ : ወጣቶችንና : አዋቂዎችን : የሚመለከቱትን : ነገሮች : ለመለየት : አስቸጋሪ : ስለሆነ : አዋቂዎችን : የሚመለከቱት : ነገሮች : የሚለዩበት : ሁኔታዎች : አስቀድሞ : እንደተገለጸው : አጥጋቢ : መለኪያዎች : መስለው : ይታያሉ ። ስለዚህ : አካለ : መጠን : ባላደረሱ : ወጣቶች : ጉዳይ : አጣምሮ : መክሰስን : መከልከል : ተገቢ : አይደለም ።

ሕጉ : ለዚህ : ጥያቄ : በምንም : ቦታ : በግልጽ : መፍትሔ : ስለማይሰጠው : በወጣት : ጉዳዮች : የግል : ክስ : ለማቅረብ : መቻል : አለመቻሉ : በፍጹም : ግልጽ :

246. ወይም : ሌሎች : ሕግ : ወንጀለኛ : መቅጫ : ቁጥሮች : ፻ : እና : የወንጀለኛ : መቅጫ : ሥነ : ሥርዓት : ሕግ : ቁጥር : ፻፶፬ ።
 247. ቁጥር : ፻፶፬ ።
 248. እታች : የተሰጠውን : ማብራሪያ : ይመለከታል ።
 249. ተከሳሹ : የተለቀቀ : ወይም : በነፃ : የተለቀቀ : እንደሆነ : ፍርድ : ቤቱ : የተበዳዩን : ፍትህ-ብሔርን : የሚመለከት : መብት : እዚያው : ሳይዳኝ : ጉዳዩ : ወደ : ፍትህ-ብሔር : ችሎት : እንዲዛወር : ማድረግ : አለበት ። ቁ : ፻፶፰ ።
 250. በመብራቱ : የሕንስ ፤ ጁቤናይል ዴሊንክዊንሲ : ኢን : ሲክስ : ታውንስ ፤ ውስጥ : የተብራሩትን : የነፍስ : መግደል : ጉዳዮችን : ይመለከታል ። እላይ : በማስታወሻ : ፻፬ : ውስጥ : በገጽ : ፻፴፯-፻፴፰ : የተጠቀሰ : የአስራ : አንድ : ዓመት : ዕድሜ : ያለው : ተከሳሽ : ፍርድ : ቤቱ : በነፃ : ለቆት : የደም : ዋጋ : ስላልተከፈለ : ወደመጣበት : ሀገር : መመለስ : የፈራ : ልጅ : ጉዳይ : የሚመለከት : ነው ። ደግሞም በመብራቱ : የሕንስ : የተብራሩትን : ጉዳዮች : ከዚያው : በገጽ : ፻፴፯-፻፴፰ : ዐቃቤ : ሕግ : ከሳሽ ፤ አበራ : ለሚጫ : ተከሳሽ : (የከፍተኛው : ፍርድ : ቤት ፤ አዲስ : አበባ : ፲፱፻፺፮) : የወንጀል : ቁጥር : ፳፻፴፫/፶፯ ፤ ያልተተመ : በቀዳማዊ : ኃይለ - ሥላሴ : ዩኒቨርሲቲ : በሕግ : ፍትህ-ጥናት : ቤት : መጻሕፍት : የሚገኝ ።

አይደለም ።²⁵¹ ሆኖም ፡ የግል ፡ ክስን ፡ ለመፍቀድ ፡ አስቸጋሪ ፡ ነው ። በመደበኛው ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ የግል ፡ ክስ ፡ ለማቅረብ ፡ የሚቻለው ፡ አነስተኛ ፡ ለሆኑ ፡ “በግል ፡ ለሚቀርቡ ፡ ወንጀሎች” ፡ ብቻ ፡ ነው ። ይህም ፡ የሚቻለው ፡ ጥፋተኛነትን ፡ ለማረጋገጥ ፡ የሚያስችል ፡ ማስረጃ ፡ የለም ፡ ብሎ ፡ ዐቃቤ ፡ ሕግ ፡ ክስ ፡ አላቀርብም ፡ ያለ ፡ እንደሆነ ፡ ነው ። የግል ፡ ክስ ፡ በዚህ ፡ ዓይነት ፡ የተወሰነው ፡ በሁለት ፡ ምክንያቶች ፡ ይመስላል ። ፩ኛ / ተገደው ፡ ወገን ፡ ባላጋራው ፡ ነው ፡ የተባለው ፡ ሲቀጣ ፡ ለማየት ፡ ያለውን ፡ ምኞት ፡ ለማርካት ፤ ፪ኛ / ዐቃቤ ፡ ሕግ ፡ እንደመሰለው ፡ በመሥራት ፡ በሥልጣኑ ፡ አላግባብ ፡ እንዳይጠቀምበት ፡ ለማድረግ ፡ ናቸው ። እነዚህ ፡ ዓላማዎቹ ፡ በማናቸውም ፡ የወንጀል ፡ ጉዳይ ፡ በጣም ፡ ጠቃሚዎች ፡ ሲሆኑ ፡ አስቀድመን ፡ እንዳየነው ፡ የመጀመሪያው ፡ ዓላማ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ባለደረሱ ፡ ወጣቶች ፡ ጉዳዮች ፡ ላይ ፡ የፍትሐ ፡ ብሔር ፡ ክስን ፡ በማጣመር ፡ ማቅረብ ፡ በመከልከል ፡ እንዳይፈጸም ፡ ተደርጓል ። የሆነ ፡ ሆኖ ፡ የግል ፡ ክሶች ፡ እንዲቀርቡ ፡ መፍቀድ ፡ ወጣት-ነክ ፡ በሆኑ ፡ ነገሮች ፡ በተለይ ፡ አሳሳቢ ፡ የሆኑ ፡ ውጤቶችን ፡ ሊያስከትል ፡ ይችላል ። በዐቃቤ ፡ ሕግም ፡ ሆነ ፡ በግል ፡ ክሳሽ ፡ የሚቀርቡ ፡ የወንጀል ፡ ክሶች ፡ ሁሉ ፡ በተከሳሽ ፡ ላይ ፡ ትልቅ ፡ ችግር ፡ ይፈጥሩበታል ፤ ኑሮው ፡ ይናወግል ፤ መንፈሱ ፡ ይሸበራል ፤ የነገሩ ፡ መሰማት ፡ “በምስጢር” ፡ እንዲሆን ፡ ቢሞከርም ፡ ሆነ ፡ በመጨረሻውም ፡ ነፃ ፡ ቢለቀቅም ፡ እንኳ ፡ ለጥቂት ፡ ጊዜ ፡ አብሮት ፡ የሚቆይ ፡ የወንጀለኛነት ፡ ስም ፡ ያተርፋል ። ተከሳሹ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰ ፡ ወጣት ፡ ሲሆን ፡ ከላይ ፡ የተጠቀሱት ፡ ነገሮች ፡ በራሱና ፡ ከሕብረተ ፡ ሰቡ ፡ ተዋህዶ ፡ ለመኖር ፡ ባለው ፡ ዕድል ፡ ላይ ፡ የተለየ ፡ ክፉ ፡ ውጤት ፡ ያስከትላሉ ። ዐቃቤ ፡ ሕግ ፡ የቀረበው ፡ ማስረጃ ፡ ክስ ፡ ለማቅረብ ፡ አያስችልም ፡ በማለት ፡ በሚገባ ፡ ካስረዳ ፡ ወጣቱ ፡ በግል ፡ ክሳሽ ፡ እንዲከሰስ ፡ ማድረግ ፡ ካለማወቅ ፡ ይቆጠራል ። በወጣት-ነክ ፡ ጉዳዮች ፡ የግል ፡ ክስ ፡ ከጥቅሙ ፡ ይልቅ ፡ ጉዳቱ ፡ ይበልጣል ።²⁵² በተጨማሪም ፡ የግል ፡ ክሳሹ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ላላደረሱ ፡ ወጣቶች ፡ በተደነገገው ፡ ሁለቱ ፡ ባላጋሮች ፡ ክርክሩን ፡ በማይመሩበት ፡ (“ኖን-አድቨርስሪ”) ፡ ልዩ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ውስጥ ፡ በምን ፡ ዓይነት ፡ ሊከራከር ፡ እንደሚችል ፡ ለመገመት ፡ በጣም ፡ አስቸጋሪ ፡ ነው ። የግል ፡ ክሳሹ ፡ ነገሩ ፡ በሚሰማበት ፡ ጊዜ ፡ ዐቃቤ ፡ ሕግ ፡ ያለው ፡ “መብትና ፡ ግዴታ” ፡ ሁሉ ፡ እንዳለው ፡ ሕግ ፡ ይደነግጋል ።²⁵³ ነገር ፡ ግን ፡ እንዳየነው ፡ በከፍተኛው ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ በማይቀርቡ ፡ ወጣት-ነክ ፡ ነገሮችና ፡ (የግል ፡ ክስ ፡ ሊቀርብባቸው ፡ በማይችሉ ፡ ጥቃቅን ፡ ነገሮች ፡ ላይ ፡ የከፍተኛው ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ሥልጣን ፡ የለውምና) ፡ ዐቃቤ ፡ ሕግ ፡ የሚያገባው ፡ ነገር ፡ የለም ፤ ለነገሩ ፡ መሰማት ፡ ጊዜ ፡ እንኳ ፡ ሊገኝ ፡ አይችልም²⁵⁴ ። ይህ ፡ ጉዳይና ፡ ወጣት-ነክ ፡ የሕግ ፡ ድንጋጌዎች ፡ በግልጽ ፡ ስለዐቃቤ ፡ ሕግ ፡ ሲናገሩ ፡

251. እዚህ ፡ ላይ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ሕግ ፡ ስለዚህ ፡ ጉዳይ ፡ በግልጽ ፡ አለመናገሩ ፡ በደንብ ፡ መተላለፍ ፡ ጥፋቶች ፡ የግል ፡ ክስን ፡ ለማቅረብ ፡ ይቻላል ፡ (“ዐቃቤ ፡ ሕግ ፡ ወይም ፡ የግል ፡ ክሳሹ ፡ --- ያመለክታል”) ፡ ቁጥር ፡ ፻፳፯(፩) ፡ ከሚለውና ፡ በቁጥር ፡ ፻፶፮(፩)(ሀ) ፡ ውስጥ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰ ፡ ወጣትን ፡ አጥፊን ፡ ከሚመለከት ፡ የወንጀል ፡ ጉዳይ ፡ ጋር ፡ የተበደለውን ፡ ሰው ፡ የፍትሐ ብሔር ፡ ክስ ፡ አጣምሮ ፡ ለማቅረብ ፡ አለመቻሉን ፡ በግልጽ ፡ ከሚከልክለው ፡ ጋር ፡ ተቀራኝዎች ፡ ናቸው ።

252. በግል ፡ ክስ ፡ በሚቀርቡ ፡ ክሶች ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ክሱ ፡ “የቀረበው ፡ በቅን ፡ ልቦና ፡ አይደለም” ፡ ብሎ ፡ በሚወስንበት ፡ ጊዜም ፡ ቢሆንም ፡ እንኳ ፡ ለሚደርሰው ፡ ወጭ ፡ ኪነራ ፡ የሚከፍለው ፡ የግል ፡ ክሳሹ ፡ ነው ። ከዚህም ፡ በላይ ፡ በነፃ ፡ የተለቀቀው ፡ ተከሳሽ ፡ ለሚያደርገው ፡ ወጭ ፡ በሙሉ ፡ ወይም ፡ በከፊል ፡ የሚችለው ፡ የግል ፡ ክሳሽ ፡ ነው ። ይሁን ፡ እንጂ ፡ ይህን ፡ ሁሉ ፡ የግል ፡ ክሳሹ ፡ እንዲከፍል ፡ መደረጉ ፡ የግል ፡ ክስን ፡ የመቀነሻ ፡ ዓይነተኛ ፡ መፍትሔ ፤ ወይም ፡ ለተከሳሹ ፡ በቂ ፡ መጽናኛ ፡ ሊሆን ፡ የሚችል ፡ አይመስልም ።

253. ቁጥር ፡ ፻፶፫ (፩) ።
 254. ቁጥር ፡ ፻፸፯ (፩) ።

ስለግል : ከሳቸ : በፍጹም : አለመናገራቸው :²⁵⁵ በወጣት-ነክ : ጉዳዮች : ሕጉ : የግል : ክስ : አይፈቅድም : የሚለውን : አስተያየት : ይደግፋል ።

፪/ የደንብ : መተላለፍ : ሥነ : ሥርዓት :

ሕጉ : አካለመጠን : ላላደረሱ : ወጣቶች : ልዩ : ሥነ : ሥርዓት : እንደሚደነግግ : ሁሉ : በደንብ : መተላለፍ : የሚቀርቡ : ወንጀሎች : የሚሰሙበትንም : ሁኔታ : ይደነግጋል ።²⁵⁶ ነገር : ግን : በደንብ : መተላለፍ : የተከሰሰ : አንድ : አካለ : መጠን : ያላደረሰ : ወጣት : ነገር : የሚሰማበት : ሥነ : ሥርዓት : የትኛው : እንደሆነ : ግልጽ : አይደለም ። የደንብ : መተላለፍን : የሚመለከተው : ሥነ : ሥርዓት : ክሱ : ስለሚቀርብበት : ጊዜና : ከዚያ : በኋላ : ስላለው : አፈጻጸም : የሚናገር : በመሆኑና : ክሱም : የሚጀመርበትና : የፖሊስ : ምርመራ : የሚደረግበት : ደረጃ : በተለመደው : ሥነ : ሥርዓት : መሠረት : መካሄድ : ስላለበት :²⁵⁷ ከነገሩ : መሰማት : በፊት : ስላለው : ሥነ : ሥርዓት : ተፃራሪ : ነገር : ያለ : አይመስልም ። ነገሩን : ላይ : ላዩን : ሲያዩት : በክስ : አቀራረብ : ሥነ : ሥርዓትና : ተከሳቹም : ክፍርድ : ቤት : ከመቅረብ : ይድን : ዘንድ : አፈጻጸሙ : ምቹ : በሆነ : ጊዜ : ጥፋተኛነቱን : በጽሑፍ : ለማቅረብ : ይችላል : በማለት : ከመደበኛው : ሥነ : ሥርዓት : የሚለየውን : የደንብ : መተላለፍ : ሥነ : ሥርዓት : ነገሩ : በሚሰማበት : ጊዜ : ተፈጻሚ : ቢያደርጉት : መልካም : ይመስላል ።²⁵⁸ ቀላል : በሆነው : የደንብ : መተላለፍ : ሕግ : መሠረት : የልዩ : እርምጃና : የቅጣት : አወሳሰን : ዘዴ : ጥፋተኛነት : በተወሰነ : ጊዜ : ተፈጻሚ : ከሆነ :²⁵⁹ እንዲህ : ያለው : ቀላል : ዓይነት : ሥነ : ሥርዓት : በደንብ : መተላለፍ : የሚቀርቡ : ክሶችን : ለመሰማት : በጣም : ተስማሚ : ነው ። ነገር : ግን : ተፈጻሚ : አለመሆኑ : ግልጽ : ይመስላል ። ጥፋተኛ ነታቸው : ለተወሰነባቸው : አካለ : መጠን : ያላደረሱ : ወጣቶች : ብቻ : የሚውል : ልዩ : እርምጃና : ቅጣት : የሚደነግገው : የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ታላቅ : ክፍል ። ከላይ : የተጠቀሱት : የቅጣት : ድንጋጌዎች : “በወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ወይም : በደንብ : መተላለፍ : ሕግ : በተመለከቱት :” የደንብ : መጣስ : ተግባሮች : ላይ : ተፈ

255. ቁጥሮች : ፻፸፪ : (፩) ፤ (፫) : እና : ፻፸፮ : (፩) ።

256. ቁጥሮች : ፻፸፮-፻፸፫ ።

257. ይህ : በግልጽ : አልተነገረም ። ነገር : ግን : ሁኔታው : ይህ : መሆኑን ፤ ለተከሳቹ : መጥሪያ : እንዲሰማቸው : “ዐቃቤ : ሕጉ : ወይም : የግል : ክሳቸ” : ለፍርድ : ቤቱ : ማመልከቻ : ያቀርባሉ : ከሚለው : የመጀመሪያ : አንቀጽ : እንረዳለን ። (ቁጥር : ፻፸፮ : (፩))።

“የግል : ክሳቸ” : ሊኖር : የሚችለው : ክሱ : ተጀምሮና : ምርመራው : ተከናውኖ : ካለቀ : በኋላና : (ማለት : በአቤቱታ : በሚቀርቡ : ክሶች) : በፖሊሶች : በሚቀርብለት : የምርመራ : ራፖርት : መሠረት : ዐቃቤ : ሕጉ : ክስ : ላለማቅረብ : ከወሰነ : በኋላ : ብቻ : ነው ። ቁጥር : ፵፯ : (፩) : (ሀ) : ስለዚህ : በወንጀለኛ መቅጫው : ሥነ : ሥርዓት : ሕግ : ውስጥ : “የደንብ : መተላለፍ : ወንጀል : ሥነ : ሥርዓት : ” የሚለው : ምዕራፍ : (ባመጣጥ : ቀደም : ተከተል) : ዐቃቤ : ሕጉ : ክስ : ለማቅረብ : ወይም : ላለማቅረብ : ከመወሰኑ : በፊት : ያለውን : ሥነ : ሥርዓት : መሟላትና : ይህን : ውሳኔም : መስጠት : እንዳለበት : ፍንጭ : ይሰጣል ። ስለነዚህም : ሥርዓቶች : መሟላት : ሌሎቹን : የወንጀለኛ : መቅጫ : ሥነ ሥርዓት : ሕግ : ደንቦች : መመልከት : ይኖርብናል ። (በቁጥር : ፻፸፮ : መሠረት : የሚሰጠው : የፍርድ : ቤቱ : መጥሪያ : በክሱ : መሰማት : መጀመሪያ ላይ : ለመቅረብ : የሚሰጥ : ነው ። ደግሞም : በቁጥር : ፻፸፮ : (፪) : መሠረት : በሥነ : ሥርዓቱ : ደንብ : ክስ : መቅረቡንም : ለማሳየት : ያገለግላል ። ይህም : “አካለ : መጠን : ያላደረሱ : ወጣቶች : ስለፈጻሙት : ወንጀል : ክስ : ሥነ : ሥርዓት : ” ከሚለው : ምዕራፍ : ጋር : ሲተያዩ : ፈጽሞ : ተቃራኒ : የሆነ : ሥነ : ሥርዓት : ነው ። በዚህ : ሥነ : ሥርዓት : መሠረት : አካለመጠን : ያላደረሱ : አጥፊዎች : ጉዳይ : ከመጀመሪያ : ጀምሮ : የፖሊሶች : ምርመራም : ጭምር : የሚያልቀው : በዚህ : ምዕራፍ : ውስጥ : ባሉት : ደንቦች : ነው ።

258. ቁጥሮች : ፻፸፮-፻፸፯ : ይመለከታል ።

259. በወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ውስጥ : ቁጥሮች : ፯፻፪ : እስከ : ፯፻፳ : ክፍል : ይመለከታል ።

ጸሚ : እንደሚሆኑ : በግልጽ : ይናገራል ።²⁶⁰ የደንብ : መተላለፍ : ሕግ : ቁጥር : ፯፻፪ :
 (፪) : አካለ : መጠን : ባላደረሱ : ወጣቶች : ላይ : የሚፈጸሙትን : የደንብ : መተላለፍ :
 ቅጣቶች : የተለዩ : እንዲሆኑ : ያዛል ። የደንብ : መተላለፍ : ሕግ : ቁጥር : ፯፻፮ : (፫) :
 ስለደንብ : መተላለፍ : የተሰጡት : ድንጋጌዎች : “አካለ : መጠን : ባላደረሱት : ላይም :
 ይፈጸማሉ ።”²⁶¹ ስለሚል : የደንብ : መጠን : የወንጀል : ኃላፊነት : ከሚገልጹት :
 የሕግ : ድንጋጌዎች : ጋር : የሚያዛመድ : ይመስላል ። በደንብ : መተላለፍ : ሕግ : የተመ
 ለከቱት : የቅጣት : ድንጋጌዎች : ከወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : የቅጣት : ቅንጅት :
 ጋር : ካልተስማሙ : በስተቀር : ተፈጻሚ : የሚሆኑት : በወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ :
 ውስጥ : አካለ : መጠን : ያላደረሱ : ወጣቶችን : ለማረም : የታቀዱት : ድንጋጌዎች :
 ናቸው ።

ስለዚህ : ቁጥር : ፯፻፪ : (፪) ና : የደንብ : መተላለፍ : ሕግ : ቁጥር : ፯፻፫ ፤ “ደንብን :
 የመተላለፍ : ሥራዎች : ባጋጠሙ : ጊዜ : ነፃነትን : የማሳጣት : ቅጣት : የሚፈረደው :
 የማረፊያ : ቤት : እስራት : ብቻ : ነው” ። በሚለው : ሐሳብ : ስለሚሰማሙ : አንድ :
 አካለ : መጠን : ያላደረሱ : ወጣት : “በደንብ : መተላለፍ : ሕግ : ከተመለከቱት :
 የሕግ : መጠን : ተግባሮች” : አንዱን : የፈጸመ : እንደሆነ : “ፍርድ : ቤቱ : ከዚህ :
 በታች : ከተመለከቱት : ውሳኔዎች : አንዱን : ያዛል ።” ማለትም : እስከ : አምስት :
 ዓመት : ለሚደርስ : ጊዜ : በጠባይ : ማረሚያ : ቤት : እንዲቆይ : ሊያደርግ : ይችላል :
 በሚለው : በወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : በቁጥር : ፻፳፩ : አመራር : መሠረት : ሊፈጸሙ :
 ይገባል ። በቁጥር : ፻፳፩ : መሠረት : ፍርድ : ቤቱ : የሚጥለው : ቅጣት : የአካል :
 ቅጣትንም : ስለሚጨምር ፤ የደንብ : መተላለፍ : ሕግ : ቁጥር : ፯፻፪ : (፩) : እንዲህ :
 ያለውን : ቅጣት : በወንጀል : መተላለፍ : ደንብ : በተመለከተ : የሕግ : መጠን : ጉዳይ :
 እንዳይፈጸም : በግልጽ : ቢከለከልም ፤ የአካል : ቅጣትንም : ተፈጻሚ : ለማድረግ :
 ይችላል ። ቁጥር : ፻፳፯ : (፪) ። በቁጥር : ፯፻፫ና : በሚከተሉት : ቁጥሮች : የተደነገ
 ጉት : ቅጣቶች : “ልዩ : ቅጣት ።” ስላይደሉ ፤ ቁጥር : ፯፻፪ : (፪) ንና : ቁጥር :
 ፯፻፪ : (፮)ን : አገናዝቦ : በመተርጉም : የአካል : ቅጣትን : ለማስወገድ : ይቻላል : የሚ
 ለው : ሐሳብ : የተሻለ : ነው ። ቁጥር : ፯፻፮ : (፪) ። ቁጥር : ፻፳፮ን : በመጥቀስ :
 ስለሚናገር : የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : (የደንብ : መተላለፍ : ደንብ) : ቁጥር :
 ፯፻፮ : (፪)ን : (አካለ : መጠን : ያላደረሱ : ወጣቶችን : የሚመለከተው : የማረፊያ : ቤት :
 እስራት : ከዐሥራ : አምስት : ቀን : አይበልጥም ፤ ወዘተ--): እና : የወንጀለኛ : መቅጫ :
 ሕግ : ቁጥር : ፻፳፮ን : (“አንድ : ነገሩ : አኳኋንና : እንደሥራውም : ጥፋት : ከባድነት :
 መጠን ።” በማረፊያ : ቤት : ልጁ : የሚቆይበትን : ጊዜ : ፍርድ : ቤቱ : ይወስናል) ።
 የሚሉትን : እነዚህን : ሁለቱን : ማስማማት : ቀላል : ነው ።²⁶² እንዲሁም : የወንጀለኛ :
 መቅጫ : ሕግ : ቁጥር : ፯፻፳ን : (የደንብ : መተላለፍ : ሕግ) ፤ የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ :
 ቁጥር : ፻፸፩ ። “አንድ : ጥፋቱ : ከባድነትና : እንደችሎታው : መጠን” ። መቀጮውን :
 እንዲከፍል : እንዲፈረድበት : ብቻ : ቢያዝም : በደንብ : መተላለፍ : ደንብ : በተ

260. የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ቁጥር : ፻፳፩ (አንክሮው : የደራሲው : ነው) ።
 261. በነገራችን : ላይ : በወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ቁጥር : ፯፻፮ (፮) ፤ ውስጥ : የቁጥር : ፶፪ : መጠቀስ :
 በስገተት : የተደረገ : መሆኑ : ግልጽ : ነው ። “አካለ : መጠን : ስላላደረሱ : ሕፃናት ።” ለሚለው :
 ትርጉም : የሚሰጠው : ቁጥር : ፶፫ ፤ ሲሆን : “ስለሕፃናት” ትርጉም : የሚሰጠው : ቁጥር : ፶፪ ፤ ግን :
 እዚህ : ውስጥ : አግባብ : የሌለው : መሆኑን : ማስታወስ : ያስፈልጋል ።
 262. ምንም : እንኳን : “አስገድዶ : መያዝ” ። በደንብ : መተላለፍ : መቅጫ : ውስጥ : ቅጣት : የሚያሰጥና :
 “አስገድዶ : መያዝም” ። ለወጣት : አጥፊዎች : የሚደረግ : የጥንቃቄ : ሥራ : ቢሆንም ፤ ሁለቱም :
 ተነፃፃሪ : ስለሆኑ : እንዳንድ : ዓይነት : ነገር : መወሰድ : አለባቸው ።

ከሰሰ : ወጣት : ላይ : የሚጣለውን : መቀጫ : እንደሚወስነው : አድርገን : ልንተረጉ
መው : እንችላለን ²⁶³

ወንጀሉ : በወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : የተመለከተ : ወይም : የደንብ : መተላለፍ :
ሕግን : የመጣስ : ወንጀል : ቢሆንም : እንኳ : መደበኛው : የቅጣት : ቅንጅት : በጠ
ቅላላው : አካለ : መጠን : ባላደረሱ : ወጣት : ጥፋተኞች : ላይ : መፈጸሙን : በመገን
ዘብ : የደንብ : መተላለፍን : በሚመለከቱ : ጉዳዮች : ውስጥ : “የተመጠነ” : ሥነ
ሥርዓት : እንዲኖር : የሚደግፍ : ምክንያት : የለም ። ሥነ : ሥርዓቱ : ከነገሩ : አፈጻጸም :
ዓላማና : ከሚያስከትላቸው : ውጤቶች : ጋር : መስማማት : አለበት ። የነገሩ : አፈጻ
ጸም : ዓላማና : የሚያስከትላቸውም : ውጤቶች : በመደበኛ : ወይም : በደንብ : መተ
ላለፍ : ወንጀል : ለተከሰሰ : አካለ : መጠን : ያላደረሰ : ወጣት : ምንም : ያህል : የተ
ለዩ : አይደሉም ። ለምሳሌ ፤ በጣም : ከባድ : በሆነ : ወንጀል : የተከሰሰ : አካለ : መጠን :
ያላደረሰ : ወጣት : የሚደርስበትን : ያህል : እሱም : ለተወሰኑ : ዓመታት : “በጠባይ :
ማረሚያ : ድርጅት : ሊገባና : የአካል : ቅጣት : ሊደርስበት : ይችላል ፤ ነገር : ግን :
የእስራት : ቅጣትን : (ብሔራዊ : ነፃነትን : ከማጣት : ጋር) : ፍርድ : ቤቱ : ሊያዝ : አይ
ችልም ።²⁶⁴ ስለዚህ : በደንብ : መተላለፍ : ወንጀል : የተከሰሱ : ወጣቶችን : ጉዳይ :
አፈጻጸም : ሁልጊዜ : ሊመራ : የሚገባው : የደንብ : መተላለፍ : ልዩ : ሥነ : ሥርዓት :
ሳይሆን ፤ አካለ : መጠን : ያላደረሱ : ወጣቶችን : የሚመለከተው : ሥነ : ሥርዓት :
ነው ። እንዲሁም : ብለን : መደምደማችን : ፍርድ : ቤቱ : ጥፋተኛነቱ : የተወሰነበትን :
አካለ : መጠን : ያላደረሰ : ወጣት : ቅጣት : ከመወሰኑ : በፊት : ፍርድ : ቤቱ : ተከላ
ሹን : ለጥፋቱ : ሃላፊ : መሆኑን : በሌላ : መንገድ : ለመወሰን : ካልቻለ : በቀር : ልዩ :
ዕውቀት : ያለው : ሰው : ምርመራ ²⁶⁵ ደንብ : በመተላለፍ : ጉዳዮች : ላይ : መታዘዝ :
የለበትም : የሚለውን : የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : (የደንብ : መተላለፍ : ሕግ) : ቁጥር :
፳፯፰ን : ትክክለኛነት : እንድንጠራጠር : ያደርገናል ። ጥፋተኛው : በደንብ : መተላለፍ :
ሕግ : መሠረት : ቀለል : ያሉት : ውሳኔዎችና : ቅጣቶች : ብቻ : እንዲጣሉበት : ከተደረገ :
ቁጥር : ፳፯፰ : የሚያዘው : ምርመራ : ተገቢ : ሲሆን ፤ የፍርድ : ቤቱ : ትእዛዝ : የሚ
ያስከትላቸው : ውጤቶች : በጣም : አሳሳቢ : ለሚሆኑበት : አካለ : መጠን : ያላደረሱ :
ወጣቶችን : ለሚመለከቱ : ጉዳዮች : ምንም : አይጠቅምም ። በእንደዚህ : ያሉት : ጉዳ
ዮችም : ፍርድ : ቤቱ : እንዲያው : በጭፍን : የቅጣት : ውሳኔ : እንዲሰጥ : መፍቀድ :
አያስፈልግም ።

ነገር : ግን ፤ በወጣቶች : ላይ : ተፈጻሚ : የሚሆነው : የወንጀለኛ : መቅጫ :
ሕግ : ልዩ : ድንጋጌ : በደንብ : መተላለፍ : በተከሰሱ : ወጣት : ጥፋተኞች : ላይ :
ተፈጻሚ : እንዲሆን : ፓርላማ : ዓላማ : ነበረው : ወይ : ብለን : መሠረታዊ : ጥያቄ :
ማቅረብ : አለብን ። ለምሳሌ : በሕዝብ : መኖሪሻ : ቦታ : የሚገኝ : መቀመጫ :
ማበላሸትን ²⁶⁶ ወይም : አምሳ : ሳንቲም : መስረቅን ²⁶⁷ የመሳሰሉ : የደንብ : መተላ

263. ካሁን : በፊት : አካለ : መጠን : ባላደረሱ : ወጣት : አጥፊዎች : ላይ : ስለገንዘብ : መቀጫ : በሚደረጉ :
መምሪያዎች : በወንጀለኛ : መቅጫውና : በደንብ : መተላለፍ : መቅጫው : መካከል : መሠረታዊ :
የሆኑ : ተፃራሪ : ነገሮች : መኖራቸውን : ተመልክተናል ።
ከላይ : የማስታወሻ : ቁ : ፶፰ን : ይመለከቷል ።
264. ምክንያቱም : የእስራት : ቅጣት : ሊወሰን : የሚቻለው : የተፈጸመው : ወንጀል : “እንደደንቡ :
እስከ : አሥር : ዓመትና : ከዚያም : በላይ : የሆነ : የጽኑ : እሥራት : ቅጣት : ወይም : የሞት :
ፍርድ : ቅጣት : የሚያስከትል :” ሲሆን : ብቻ : ነው ። ወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ቁጥር : ፻፸፫ ።
265. የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ቁጥር : ፶፮ ።
266. የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ቁጥር : ፻፳፯ (፪) ።
267. የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ቁጥር : ፳፻፯ (የደንብ : መተላለፍ : መቅጫ : ውስጥ) ።

ለፍ : ወንጀሎችን : በመረጸም : ጥፋተኛነቱ : ከተወሰነበት : በኋላ : አካለ : መጠን : ያላደረሰውን : ወጣት : እስከ : አምስት : ዓመት : ²⁶⁸ ለሚደርስ : ጊዜ : “በጠባይ : ማረሚያ : ቤት” : የመግባት : ቅጣት : ቢጣልበት : የማይገባ : አይሆንምን? ይህን : የመሰሉ : ጥፋቶችን : የረጸመ : አንድ : አዋቂ : ሰው : ለመጀመሪያ : ጊዜ : ለዐሥራ : አምስት : ቀን : ²⁶⁹ ወይም : በድጋሚ : አጥፍቶ : የተገኘ : እንደሆነ : ለሦስት : ወር : ነፃነቱን : እዲያጣ : ይፈረድበታል ። ²⁷⁰ እንደእውነቱ : የሆነ : እንደሆነ ፣ ለእንደዚህ : ያለ : ቀላል : ጉዳይ : ፍርድ : ቤቱ : ይህን : ያህል : ከባድ : ቅጣት : አይወስንም ፤ ቢወሰንም : እንኳ ፣ በይግባኝ ፣ መቀነሱ : አይቀርም ። ይኸ ፣ ከሆነ ፣ ፍርድ : ቤቱ : በዐዋቂ : ተከላኝ ፣ ጉዳይ : ውስጥ : የማይፈቀድለት ፣ ሥልጣን : አካለ : መጠን : ባላደረሰው : ወጣት : የደንብ : መተላለፍ : ጉዳይ : ውስጥ : በሰፊው : የሚፈቀድለት ፣ ለምንድን : ነው ፣ ብለን ፣ መጠየቅ ፣ ተገቢ ፣ ነው ። በፍርድ : ቤቶች ፣ ብልህነትና ፣ በሥልጣን ፣ መወሰን ፣ ለማመን ፣ የምንሻ ፣ ከሆነ ፣ በጠቅላላው ፣ የወንጀለኛ ፣ መቅጫ ፣ ሕግ ፣ ውስጥ ፣ እንደወንጀሉ ፣ ከባድነት ፣ ወይም ፣ ቀላልነት ፣ ቅጣቱን ፣ እንዲወስኑ ፣ ለምን ፣ ወሰን ፣ ይደረግባቸዋል? መልሱ ፣ ፍርድ ፣ ቤቶችን ፣ ይኸን ፣ ያህል ፣ “አናምናቸውም” ለቅጣቶችም ፣ በከፊል ፣ እንኳ ፣ ጥፋተኛው ፣ በሞከረው ፣ ወይም ፣ በሠራው ፣ የወንጀል ፣ ሥራ ፣ መጠን ፣ ከፍተኛ ፣ ወሰን ፣ መስጠት ፣ ተገቢ ፣ መሆኑ ፣ ይሰማናል ፣ የሚል ፣ ነው ። አካለ ፣ መጠን ፣ ያላደረሱ ፣ ወጣቶችን ፣ በሚመመለከት ፣ ጉዳይ ፣ ላይ ፣ የተለየ ፣ መንገድ ፣ የምንከተልበት ፣ ምን ፣ ምክንያት ፣ እናገኛለን ?

በእንደዚህ ፣ ያሉት ፣ ጉዳዮች ፣ የፓርላማ ፣ ዓላማ ፣ ተከላኞችን ፣ ለማሻሻል ፣ እንጂ ፣ ለመጉዳት ፣ ስላይደለ ፣ ለምሳሌ ፣ የአዲስ ፣ አበባ ፣ የጠባይ ፣ ማረሚያ ፣ ቤትን ፣ በመሰለ ፣ ቦታ ፣ ወጣቱ ፣ ለአምስት ፣ ዓመታት ፣ እንዲቆይ ፣ ማድረግ ፣ ደንበኛ ፣ ቅጣት ፣ አይደለም ፣ ካላልን ፣ በስተቀር ፣ በወጣት-ነክ ፣ ጉዳዮች ፣ የተለየ ፣ ሥልጣን ፣ ለፍርድ ፣ ቤቱ ፣ የሚሰጥበት ፣ ምክንያት ፣ እንደሌለ ፣ እናምናለን ። ነገር ፣ ግን ፣ አስቀድመን ፣ እንዳየነው ፣ ይህ ፣ አስተያየት ፣ ብዙውን ፣ ጊዜ ፣ በምኞት ፣ ላይ ፣ ብቻ ፣ የተመሠረተ ፣ ነው ። መጥፎ ፣ ጠባይ ፣ ያለውን ፣ አንድ ፣ የዐሥር ፣ ዓመት ፣ ልጅ ፣ ከቤተሰቡ ፣ ለይቶ ፣ ያለመንግሥት ፣ ፈቃድ ፣ ሊወጣ ፣ ከማይችልበት ፣ ከአንድ ፣ የመንግሥት ፣ ድርጅት ፣ ጥበቃ ፣ ሥርጣራውን ፣ ብዙውን ፣ ጊዜ ፣ በእርግጥ ፣ ልጁን ፣ ይጠብቀዋል፣ ይጠቅመዋልም። በማለት ፣ በጠቅላላው ፣ የሚደገፍ ፣ ቢሆንም ፣ እንኳ ፣ ለራሱ ፣ ለቤተሰቡና ፣ ለጓደኞቹ ፣ ግን ፣ ደንበኛ ፣ ቅጣት ፣ ነው ። ልጁ ፣ በድህነትና ፣ በመጥፎ ፣ አኗኗር ፣ የሚኖር ፣ ቢመስለንም ፣ እንኳ ፣ መንግሥት ፣ ለልጅ ፣ ያለው ፣ በጎ ፣ ዓላማ ፣ ልጅ ፣ በመገደድ ፣ ደንበኛ ፣ ኑሮውን ፣ እንዲያጣ ፣ በመደረጉ ፣ የሚያድርበትን ፣ ስሜት ፣ ሊፍቀው ፣ አይችልም ። ከጠባይ ፣ ማረሚያ ፣ ቤት ፣ ብዙ ፣ ልጆች ፣ የሚያመልጡ ፣ መሆናቸው ፣ ለዚህ ፣ በቂ ፣ ማስረጃ ፣ ሊሆን ፣ ይገባል ።

በመንግሥት ፣ አስተያየትም ፣ ቢሆን ፣ አንድ ፣ የወንጀለኛ ፣ መቅጫ ፣ ሕግ ፣ ድንጋጌ ፣ ጥሷል ፣ በመባል ፣ ተከሶ ፣ ጥፋተኛነቱ ፣ በፍርድ ፣ ቤት ፣ ከተረጋገጠ ፣ በኋላ ፣ “በጠባይ ፣ ማረሚያ ፣” ቤት ፣ ለተወሰኑ ፣ ዓመታት ፣ እንዲቆይ ፣ ቅጣት ፣ የተወሰነበት ፣ ልጅ ፣ በሕዝቡ ፣ ዓይን ፣ እንደ ፣ “ወንጀለኛ” ፣ ሆኖ ፣ አይታይም ፣ ለማለት ፣ አስቸጋሪ ፣ ነው ። ይህን ፣ ዓይነት ፣ አድራጎት ፣ “እርምጃ ፣” እንጅ ፣ “ቅጣት ፣” አይ

268. የወንጀለኛ ፣ መቅጫ ፣ ሕግ ፣ ቁጥር ፣ ፳፻፲፩ ፣ (የደንብ ፣ መተላለፍ ፣ መቅጫ ፣ ውስጥ) ።
 269. የወንጀለኛ ፣ መቅጫ ፣ ሕግ ፣ ቁጥር ፣ ፳፻፮ ፣ (የደንብ ፣ መተላለፍ ፣ መቅጫ ፣ ውስጥ) ።
 270. የወንጀለኛ ፣ መቅጫ ፣ ሕግ ፣ ቁጥር ፣ ፳፻፲ ፣ እስከ ፣ ፲፩ ፣ እና ፣ ፳፻፫ ፣ (የደንብ ፣ መተላለፍ ፣ መቅጫ ፣ ውስጥ) ።

ደለም ፡ ብንልም ፡ እንኳ ፡ ወደ ፡ መልካም ፡ ሰውነት ፡ መመለስና ፡ “ማረም” ፡ የቅጣት ነቱ ፡ ልዩ ፡ ጠባይ ፡ ጥፋተኛነታቸው ፡ የተወሰነባቸውን ፡ ዐዋቂ ፡ ጥፋተኞችን ፡ ከምናስርበት ፡ ዓላማዎች ፡ ውስጥ ፡ ናቸው።²⁷¹ ሆኖም ፡ በዚህ ፡ ምክንያት ፡ የነገሩ ፡ አፈጻጸም ፡ ሁኔታ ፡ የቅጣት ፡ ጠባይ ፡ እንዳለው ፡ መከድ ፡ አንችልም ። በወንጀል ፡ ጥፋተኛነት ፡ ከተወሰነ ፡ በኋላ ፡ በመገደድ ፡ ነፃነትን ፡ ማጣት ፡ ቅጣት ፡ አይደለም ፡ ለማለት ፡ አንችልም ፤ አይሆንምም ፡ ሊባል ፡ አይገባም ።

እስካሁን ፡ ድረስ ፡ የተነጋገርነው ፡ ሁሉ ፡ በሕጉ ፡ ትክክለኛ ፡ አተረጓጎም ፡ ላይ ፡ የተመሠረተ ፡ ከሆነ ፤ አካለ ፡ መጠን ፡ ላላደረሰው ፡ ወጣት ፡ በተለይ ፡ የተብራራና ፡ የመጠበቅ ፡ ዓላማ ፡ ያለው ፡ የቅጣት ፡ ቅንጅት ፡ ለማውጣት ፡ የኢትዮጵያ ፡ ፓርላማ ፡ ያደረገው ፡ መልካም ፡ ጥረት ፡ ለወጣቱ ፡ የሚሰጠው ፡ ፍትሕ ፡ ለዐዋቂ ፡ ጥፋተኛ ፡ ከሚሰጠው ፡ ፍትሕ ፡ በሚያስገርም ፡ አኳኋን ፡ ያነሰ ፡ እንዲሆን ፡ አድርጓል ፡ ለሚለው ፡ ለተነሳሳንበት ፡ ዋና ፡ ሐሳብ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ያየናቸው ፡ የአፈጻጸም ፡ ሁኔታዎች ፡ ሁሉ ፡ መረጃ ፡ ናቸው ። በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ መሠረት ፡ የሚሰጠውን ፡ ጥበቅ ፡ ቅጣት ፡ ለማቅለል ፡ ሲባል ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰውን ፡ ወጣት ፡ ጉዳይ ፡ ከዐዋቂ ጉዳይ ፡ በመለየት ፡ በተደረገው ፡ ጥረት ፡ ውስጥ ፡ ለሁላችንም ፡ አስፈላጊ ፡ ናቸው ፡ በምንላቸው ፡ መጠባበቂያዎችና ፡ መብቶች ፡ ረገድ ፡ ወጣቱ ፡ እኩል ፡ አጠባበቅ ፡ እንዲያገኝ ፡ የተደረገው ፡ ጥንቃቄ ፡ መጠነኛ ፡ ነው ።

፫/ ተከሳሹ ፡ በሌለበት ፡ የሚፈጸመው ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡

በጠቅላላው ፡ በኢትዮጵያ ፡ ወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ መሠረት ፡ ነገሩ ፡ በሚሰማበት ፡ ጊዜ ፡ የተከሳሹ ፡ መገኘት ፡ አስፈላጊ ፡ ነው ። በአንዳንድ ፡ ልዩ ፡ ጉዳዮች ፡ የተከሰሰበት ፡ ወንጀል ፡ በጣም ፡ ከባድ ፡ በሆነበት ፡ ጊዜ ፤ “ተከሳሹ ፡ በሌለበት” ነገሩን ፡ ለመስማትና ፡ ፍርድ ፡ ለመስጠት ፡ ይቻላል።²⁷² ነገር ፡ ግን ፡ ተከሳሹ ፡ በሌለበት ፡ የሚፈጸመውን ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ የሚመለከቱት ፡ ድንጋጌዎች ፡ በተከሳሹ ፡ ወጣት ፡ ላይ ፡ ተፈጻሚ ፡ እንዳይሆኑ ፡ ሕጉ ፡ በግልጽ ፡ ይከለክላል ። ስለዚህ ፡²⁷³ በወንጀል ፡ የተከሰሰ ፡ አንድ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰ ፡ ወጣት ፡ በሌለበት ፡ ነገሩን ፡ ለመስማት ፡ የሚቻል ፡ አይመስልም ። ነገሩ ፡ እንዲሰማ ፡ በተቀጠረበት ፡ ቀን ፡ ተከሳሹ ፡ የቀረ ፡ እንደሆነ ፤ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ሊፈጽመው ፡ የሚገባው ፡ ተገቢ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ በቁጥር ፡ ፻፸፪ ፡ (፩) ፡ መሠረት ፡ በሱ ፡ ጥበቃ ፡ ሥር ፡ እንዲሆን ፡ ልጁን ፡ የተረከበው ፡ ሰው ፡ እንዲቀርብ ፡ አድርጎ ፡ ወጣቱን ፡ እንዲያቀርብ ፡ ማዘዝ ፡ ነው ። ሰውየው ፡ ይህን ፡ ያላደረገ ፡ እንደሆነ ፡ የሚሻል ፡ ዘዴ ፡ ዋስ ፡ አስጠርቶ ፡ ለመልቀቅ ፡ ካልተቻለ ፡ በፍርድ ፡ ቤት ፡ መድፈር ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ መጠቀም ፡ ነው።²⁷⁴

271. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፩ ፡ ወደ ፡ ቁጥር ፡ ፬ ፡ የሚመራውን ፡ ቁጥር ፡ ፹፮ን ፡ እና ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፻፳፯ን ፡ ያነፃጽሯል ። ቁጥር ፡ ፻፳ ፡ የአሥራትን ፡ ዓላማ ፡ ሲገልጽ ፡ “ጠቅላላውን ፡ የጸጥታ ፡ አጠባበቅና ፡ ያጥፏቸውንም ፡ መቀጣት ፡ የሚመለከት ፡ ነው ።” በማለት ፡ ያጥፏውን ፡ ጠባይ ፡ ማረምንና ፡ ወደ ፡ ማኅበራዊ ፡ ኑሮ ፡ የመመለስን ፡ ጉዳይ ፡ ሳይጠቅሰው ፡ ያልፋል። ወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ቁጥር ፡ ፻፯ ፡ (ስለጽኑ ፡ አሥራት) ፡ ግን ፡ ወደማኅበራዊ ፡ ኑሮ ፡ እንደገና ፡ ስለመመለስ ፡ ይናገራል ።

272. ወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ቁጥር ፡ ፻፳-፪ ፡ ይመለከታል ።

273. ቁጥር ፡ ፻፳ (፩) ።

274. እላይ ፡ ከማስታወሻ ፡ ቁጥር ፡ ፻፵፪ ፡ እስከ ፡ ፵፰ ፡ ጋር ፡ ስለዋስትና ፡ ወረቀት ፡ የተሰጠውን ፡ ማብራሪያ ፡ ይመለከታል ።

አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰውን ፡ ወጣት ፡ ጥፋተኛ ፡ የሚመለከተው ፡ የኢትዮጵያ ፡ ሕግ ፡ ወጣቱን ፡ አንድ ፡ ጊዜ ፡ ቅጣት ፡ እንደሚገባው ፡ ወንጀለኛ ፡ ሌላ ፡ ጊዜ ፡ ደግሞ ፡ እርዳታና ፡ አመራር ፡ እንደሚያሻው ፡ ኃላፊነት ፡ እንደማይጣልበት ፡ ልጅ ፡ አድርጎ ፡ ስለሚመለከተው ፡ ግልጽ ፡ አይደለም ። ብዙ ፡ ጊዜ ፡ በተመሳሳይ ፡ መንገድ ፡ ይህን ፡ የመሰለውን ፡ ችግር ፡ ለማጥፋት ፡ የሚታገሉ ፡ ሌሎች ፡ ብዙ ፡ አገሮች ፡ ስላሉ ፡ የሕግ ፡ ግልጽ ፡ አለመሆን ፡ በኢትዮጵያ ፡ ብቻ ፡ የሚገኝ ፡ ችግር ፡ አይደለም ። በኢትዮጵያ ፡ ከተማዎች ፡ እየተስፋፉ ፡ ሲሄዱ ፡ ወጣቶች ፡ የሚፈጽሙት ፡ ወንጀልም ፡ እየጨመረ ፡ ስለሚሄድ ፡ “የመንገድ ፡ ወጣት” ፡ ወረባኞች ፡ የሚፈጽሙትን ፡ ዝርፍያና ፡ ቅሚያ ፡ ለማ ሰታገስ ፡ ከሕዝብ ፡ የሚቀርበው ፡ ጥያቄ ፡ በፍርድ ፡ ሥራ ፡ ላይ ፡ ያሉትን ፡ ሰዎች ፡ ስለሚያስቆጣቸው ፡ ቅጣት ፡ የመወሰን ፡ ዝንባሌ ፡ እንዳላቸው ፡ ይታመናል ። በዚህ ፡ ዓይነት ፡ አካለ ፡ ሙጠን ፡ ፍትሕ ፡ በጥብቅ ፡ መከበር ፡ እዳለበት ፡ ለመዘንጋት ፡ ቀላል ፡ ቢሆንም ፡ ይህን ፡ ማድረግ ፡ የለብንም ። የወጣቶች ፡ ነገር ፡ መስማትን ፡ የሚመለከ ቴት ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ልዩ ፡ ድንጋጌዎች ፡ ብዙውን ፡ ጊዜ ፡ በጣም ፡ ያነሱና ፡ ያልተሟሉ ፡ በመሆናቸው ፡ በጠቅላላው ፡ የማያጠግቡ ፡ ናቸው። ለዐዋቂዎች ፡ የተደነገገው ፡ መደበኛው ፡ የሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ እነሱን ፡ ለማሟላት ፡ መምሪያ ፡ እንደሚሆን ፡ ተስፋ ፡ እናደርጋለን ።

ነገር ፡ ግን ፡ ከዚህ ፡ የበለጠው ፡ መሠረታዊ ፡ ችግር ፡ የሕግ ፡ ዓላማ ፡ መቅጣት ፡ ባይሆንም ፡ እንኳ ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ ሲውል ፡ ጥብቅ ፡ ቅጣትን ፡ ስለሚያስከ ስትል ፡ አሁን ፡ ያሉት ፡ የሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ደንቦች ፡ “ለስላሳ” ፡ ቀዋሚ ፡ ሕግ ፡ መምሰላ ችው ፡ ነው ። ፓርላማው ፡ በተለይ ፡ ያሁኑ ፡ ቅንጅት ፡ ወጣቱን ፡ መሠረታዊ ፡ የሕግ ፡ መንግሥት ፡ መብቶቹን ፡ በማይገባ ፡ ሁኔታ ፡ የመንፈጉን ፡ ነገር ፡ በመመልከት ፡ ወጣቱ ፡ ተከላክሎ ፡ ፍትሕ ፡ ያገኝ ፡ ዘንድ ፡ ስለዚህ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ እንደገና ፡ ማሰብ ፡ ይኖርበታል ።

ተቀጽላ : (አፔንዲክስ)

ወጣት : ጥፋተኞች : ላይ : ተፈጻሚ : የሚሆኑ : የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ቁጥሮችና : የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ሥነሥርዓት : ቁጥሮች ።

የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ ።

ክፍል : ፪ :

ጥፋተኞች : ስለሆኑ : አካለ : መጠን : ስላላደረሱ : ወጣቶች።

ቁ : ፶፪ ። ስለ : ሕፃናት ። የዚህ : ወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ድንጋጌዎች : ስላለመፈጸማቸው ።

የዚህ : ሕግ : ድንጋጌዎች : ዕድሜያቸው : ዘጠኝ : ዓመት : ባልሞላ : ሕፃናት : ላይ : አይፈጸሙም ። እነዚህም : በወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : እንደ : አላፊዎች : ሆነው : አይቆጠሩም ።

በዚህ : ሕግ : መሠረት : የሚያስቀጣ : ወንጀል : በሠሩ : ጊዜ : በነዚህ : ሕፃናት : ልጆች : ላይ ፤ ባለሥልጣን : የሆኑ : ቤተ : ዘመዶቻቸው ፤ አስተማሪዎቻቸው ፤ ጠቃሚ : የሆኑትን ፤ ጥንቃቄዎች : ያደርጉላቸዋል ።

ቁ : ፶፫ ። አካለ : መጠን : ባላደረሱ : ወጣቶች : ላይ : ስለሚፈፀሙ : ልዩ : የሕግ : ድንጋጌዎች ።

(፩) ዕድሜያቸው : ዘጠኝ : እስከ : ዐሥራ : አምስት : ዓመት : የሞላቸው : አካለ : መጠን : ያላደረሱ : ልጆችና : ወጣቶች : (ወራዘት) : በወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : የሚያስቀጣ : ሥራ : የሠሩ : እንደሆነ : ሕጉ : ለይቶ : ከወሰነባቸው : ቅጣቶችና : የጥንቃቄ : ሥራዎች : በቀር : አይቀጡም ። (ቁ : ፪፳፩ : እስከ : ፪፳፫ ።)

በማናቸውም : ሁኔታ : ለዐዋቂዎች : ጥፋተኞች : በተመለከቱት : በደንበኞቹ : ቅጣቶች : መሠረት : አይቀጡም : እንደዚሁም : ከነርሱ : ጋር : በእስር : ቤት : ውስጥ : አይደባለቁም ።

(፪) ቅጣት : ወይም : የዲሲፒሊን ሥርዓት : ሊፈጸምባቸው : የሚቻለው : ፍርድ : ቤት : በነርሱ : ላይ : የቀረበውን : ክስ : ጥፋት : ነው : ብሎ : አላፈነታቸውን : ያረጋገጠ : እንደ : ሆነ : ነው ። (ቁ : ፪፳፪ : እስከ : ፪፳፫ ።)

ቁ : ፶፬ ። ስለዳኛ : ግምት ።

ፍርድ : ቤቱ : ሁልጊዜ : በጥፋተኛው : ላይ : የሚደረጉትን : የጥንቃቄ : ሥራዎች : ሲመርጥ : በአጥፊው : ወጣት : ዕድሜ ፣ በጠባዩ ፣ በአእምሮውና ፣ በግብረ : ገብነቱ : የደረሰበትን ፣ ደረጃ ፣ መሠረት ፣ በማድረግ ፣ እንደዚሁም ፣ የሚፈጸሙበት ፣ የሕግ : ድንጋጌዎች ፣ ዓላማ ፣ በመልካም ፣ ጠባይ ፣ ለማሳደግ ፣ እንዲሆን ፣ በማሰብ ፣ መመራት ፣ አለበት ።

በትክክል : ወደ : ግቡ ፣ ለመድረስ : አስፈላጊ ፣ በሆነ ፣ ጊዜ ፣ ፍርድ : ቤቱ : ውሳኔዎችን ፣ ማሻሻል ፣ ይገባዋል ። (ቁ : ፪፳፯ ።)

ቁ : ፶፭ ። ስለ : ማጣራት ። ስለ : ልዩ ፣ ምርመራና ፣ ስለ : ማናቸውም ፣ ምርመራ ።

(፩) ለሚሰጠው : ውሳኔ ፣ አስፈላጊ ፣ ሆኖ ፣ በታየው ፣ ቁጥር ፣ ፍርድ : ቤቱ ፣ ስለወጣቱ ፣ ጥፋተኛ ፣ ጠባይ ፣ ስለ ፣ አስተዳደጉ ፣ ስለ ፣ ኑሮውና ፣ ስለ ፣ ሕይወቱ ፣ ሁኔታ ፣ ሊያውቅ ፣ የሚፈልገውን ፣ መረጃ ፣ ይጠይቃል ።

የዘመዶቹን ፣ የትምህርት ፣ ቤቱን ፣ ባለሥልጣኖች ፣ የአሳዳጊዎቹን ፣ አሳብ ፣ መቀበል ፣ ይችላል ። እነዚህም ፣ የትምህርት ፣ ባለሥልጣኖችና ፣ አሳዳጊዎች ፣ አካለ ፣ መጠን ፣ ባላደረሰው ፣ ወጣትና ፣ በቤተ ፣ ዘመዶቹ ፣ ላይ ፣ የግል ፣ መዝገባቸውን ፣ (ዶሴዬ) ፣ የሐኪሞቹን ፣ ምርመራ ፣ ውጤትና ፣ ስለ ፣ ማህበራዊ ፣ ኑሮዎቻቸው ፣ የሚያውቁትን ፣ ነገር ፣ ለፍርድ ፣ ቤቱ ፣ ያቀርባሉ ።

(፪) ከዚህም ፣ በቀር ፣ ተከሳሾች ፣ በመላ ፣ አካሉና ፣ በአእምሮው ፣ ትክክለኛ ፣ ጤና ፣ ያለውና ፣ የሌለው ፣ መሆኑን ፣ ለመረዳት ፣ እንዲችል ፣ አስፈላጊም ፣ ቢሆን ፣ በሕክምና ፣ እየተጠበቀ ፣ ደንበኛ ፣ አስተዳደግ ፣ ሊያገኝ ፣ በሚችልበት ፣ አማካይ ፣ ስፍራ ፣ ባንድ ፣ የማሳበራዊ መኖሪያ ወይም ፣ ለዚሁ ፣ ጉዳይ ፣ ተገቢ ነት ፣ ባለው ፣ ቦታ ፣ እንዲኖር ፣ ካደረገው ፣ በኋላ ፣ ልዩ ፣ ዕውቀት ፣ ያላቸውን ፣ ሰዎች ፣ ምርመራ ፣ አሳብ ፣ መጠየቅ ፣ ይገባዋል ።

ፍርድ : ቤቱ ፣ ለዚሁ ፣ ወጣት ፣ ሊደረግለት ፣ የሚገባውን ፣ የማስታመም ፣ በትምሕርት ፣ የማሠልጠን ፣ የጠባይን ፣ ማረም ፣ ወይም ፣ ተገቢ ፣ የሆኑ ፣ አጠባበቆችን ፣ ጥንቃቄዎችን ፣ ስለ ፣ ማድረግ ፣ ለሚመለከተው ፣ ጉዳይ ፣ ሁሉ ፣ ልዩ ፣ ዕውቀት ፣ ያለውን ፣ ሰው ፣ ይጠይቃል ።

(፫) ሕጋዊን ፡ ጉዳይ ፡ በሚመለከተው ፡ ረገድ ፡ የቀረበውን ፡ የመርማሪውን ፡ አስተያየት ፤ የአሳብ ፡ አቀራረቡን ፡ ሁኔታ ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ እንደመሰለው ፡ ይወስናል ።

ቁ ፡ ፶፮ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ከማድረስ ፡ አስቀድሞ ፡ ያለው ፡ መካከለኛ ፡ ጊዜ ።

(፬) አድራጊው ፡ ወንጀል ፡ በሠራቡት ፡ ጊዜ ፡ ከ፲፮ ፡ ዓመት ፡ የበለጠ ፡ ዕድሜ ፡ ኖሮት ፤ ነገር ፡ ግን ፡ ፲፰ ፡ ዓመት ፡ ያልሞላው ፡ እንደሆነ ፡ ቅጣቱ ፡ የሚወሰንበት ፡ በሕጉ ፡ ላይ ፡ በተመለከቱት ፡ በመደብኞቹ ፡ ድንጋጌዎች ፡ መሠረት ፡ ነው ።

ምዕራፍ ፡ ፬ ፡

አካለ ፡ መጠን ፡ ባላደረሱ ፡ ላይ ፡ ስለሚደረጉ ፡ ጥንቃቄዎችና ፡ ቅጣቶች ።

ክፍል ፡ ፩ ፡

ለአካለ ፡ መጠን ፡ ያልተደረሰበት ፡ ደንበኛ ፡ ዘመን ፡

ንዑስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ።

መደበኛ ፡ ድንጋጌዎች ።

ቁ ፡ ፻፳፩ ፡ መሠረቱ ።

በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ወይም ፡ በደንብ ፡ መተላለፍ ፡ ሕግ ፡ ከተመለከቱት ፡ የሕግ ፡ መጣስ ፡ ተግባሮች ፡ አንዱን ፤ ከ፬ ፡ እስከ ፡ ፲፮ ፡ ዓመት ፡ የሆነው ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰ ፡ ልጅ ፡ ሠርቶ ፡ በተገኘ ፡ ጊዜ ፡ ሁሉ ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ የሕጉን ፡ ጠቅላላ ፡ ድንጋጌዎች ፡ በመከተልና ፡ ከነገሩም ፡ ልዩ ፡ ግብ ፡ ለመድረስ ፡ አስፈላጊም ፡ ሲሆን ፡ ነገሩን ፡ ለመረዳት ፡ ተገቢ ፡ የሆነው ፡ ምርመራ ፡ እንዲደረግ ፡ ካዘዘ ፡ በኋላ ፡ ከዚህ ፡ በታች ፡ ከተመለከቱት ፡ ውሳኔዎች ፡ አንዱን ፡ ያዛል ። (ቁ ፡ ፶፫ ፤ ፶፬ ፤ ፶፭) ።

ቁ ፡ ፻፳፪ ፡ ሕክምና ፡ ለሚደረግበት ፡ ስፍራ ፡ ስለ ፡ ማስረከብ ።

አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ወንጀለኛ ፡ ሁኔታ ፡ ሕክምና ፡ የሚያስፈልገው ፡ ሲሆን ፡ በተለይም ፡ የአእምሮ ፡ ደካማ ፡ የሆነ ፤ ዕውቀቱ ፡ ሙሉ ፡ ከመሆን ፡ የዘገየ ፤ አእምሮው ፡ የተበላሸ ፡ ዕውር ፤ ዲዳ ፡ ደንቆሮ ፡ የሚጥል ፡ (ኤፒሌፕቲክ) ፡ በሽታ ፡ ያለበት ፡ በመጠጥ ፡ የተሸነፈ ፡ ሆኖ ፡ ሲገኝ ፡ ተገቢ ፡ በሆነው ፡ መታከሚያ ፡ ቦታ ፡ እንዲታከም ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ያዛል ።

ከዚህም ፡ ጋራ ፡ የትምህርትና ፡ የቦሳ ፡ አስተዳደግ ፡ ጥንቃቄ ፡ በተቻለ ፡ መጠን ፡ ይሰጠዋል ።

ቁ ፡ ፻፳፫ ፡ በቦሳ ፡ አስተዳደግና ፡ በትምህርት ፡ ስለ ፡ መጠበቅ ።

(፩) አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ወንጀለኛ ፡ በቦሳ ፡ አስተዳደግ ፡ ያላደገ ፡ በነዘገላልነት ፡ የተተወ ፤ ጠባዩ ፡ ወደ ፡ መጥፎ ፡ ሥራ ፡ ያዘነበለ ፡ ሲሆን ፤ ወይም ፡ የሚያዘነብል ፡ ሆኖ ፡ ሲታይ ፡ በተጠባባቂ ፡ እንዲማርና ፡ ቦሳ ፡ አስተዳደግ ፡ እንዳያገኝ ፡ ይታዘዝለታል ።

ተጠባባቂ ፡ የሚሆኑ ፡ አቅራቢያ ፡ ዘመዶች ፡ የሌሎችና ፡ ቢኖሩም ፡ ችሎታ ፡ የሌላቸው ፡ ሲሆኑ ፡ ታማኝነት ፡ ላለው ፡ ራሱን ፡ ለቻለ ፡ ጨዋ ፡ ሰው ፡ ሞግዚት ፡ ወይም ፡ ሥራ ፡ አልማጅ ፡ ቤተ ፡ ዘመድ ፡ ወይም ፤ ሕፃናትን ፡ ለመጠበቅ ፡ ለማስተማር ፡ ለቆመ ፡ ቤት ፡ ወይም ፡ ድርጅት ፡ እንዲሰጥ ፡ ይታዘዛል ።

ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተዘረዘሩትም ፡ የግል ፡ ወይም ፡ የመንግሥት ፡ ተጠባባቂዎች ፡ በአደራ ፡ የተሰጣቸውን ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰውን ፡ ሰው ፡ መልካም ፡ ሁኔታ ፡ ስለ ፡ መከታተላቸው ፡ ከዳኛው ፡ ፊት ፡ ቀርበው ፡ አላፈነታቸውን ፡ በጽሑፍ ፡ ያረጋግጣሉ ።

በክፍሉ ፡ የባልደረብነት ፡ ሥልጣን ፡ ያለው ፡ የመጠበቂያ ፡ ሥራ ፡ ይቆጣጠራል ። (ቁ ፡ ፪፻፲፫)

(፪) ፡ ወደ ፡ ትምሕርት ፡ ቤት ፡ በደምብ ፡ እንዲሄድ ፡ ወይም ፡ የሞያ ፡ ሥራን ፡ እንዲለምድ ፡ ካንዳንድ ፡ ሰዎች ፡ ከመገናኘት ፡ ወይም ፡ ካንዳንድ ፡ ስፍራ ፡ ከመድረስ ፡ እንዲከለከል ፡ በተወሰኑ ፡ ጊዜያቶች ፡ ከጠባቂዎች ፡ ባለሥልጣኖች ፡ ፊት ፡ እንዲቀርብ ፡ ወይም ፡ ራፖርት ፡ እንዲያደርግ ፡ ይህንንም ፡ የመሳሰሉትን ፡ ግዴታዎች ፡ የሚመለከቱ ፡ ደንቦች ፡ ሊታዘዙበት ፡ ይቻላል ።

እንደነገሩ ፡ አኳኋንና ፡ እንደ ፡ ነገሩ ፡ ግብ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ላላደረሰው ፡ አጥፊ ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ ጠባዩ ፡ ዋስ ፡ ለሆኑት ፡ ሰዎች ፡ እነዚህ ፡ ትእዛዞች ፡ ሊሰጡ ፡ ይቻላል ።

(፫) አስፈላጊ ፡ ሆኖ ፡ ሲታይ ፡ ዳኛው ፡ ወይም ፡ ተጠባባቂው ፡ ባለሥልጣን ፡ ስለ ፡ ጠባዩ ፡ ዋስ ፡ የሆኑትን ፡ ሰዎች ፡ ሊያስገንዝባቸውና ፡ ሊወቅሳቸው ፡ ይችላል ።

ተጠባባቂዎች፡ በቂ፡ የሆነ፡ ችሎታ፡ የሌላቸው፡ ሆነው፡ ሲገኙ፡ የተሰጣቸውን፡ የተጠባባቂነት፡ የማሳደግ፡ ሥልጣን፡ ፍርድ፡ ቤቱ፡ በፈለገ፡ ጊዜ፡ ሊወስድባቸው፡ ይችላል ።

ቁ፡ ፻፳፬ ። ስለ፡ ተግባራት፡ ስለ፡ ወቀሳ ።

(፩) እንዲህ፡ ያለው፡ አሠራር፡ ተገቢና፡ መልካም፡ ውጤት፡ የሚሰጥ፡ መስሎ፡ በታየው፡ ጊዜ፡ ፍርድ፡ ቤቱ፡ ጥፋታቸውን፡ በተግባራት፡ በወቀሳ፡ ያልፈዋል ።

ለወደፊቱ፡ የበጎ፡ ተግባር፡ ስሜትና፡ የመልካም፡ ጠባይ፡ ፍላጎት፡ እንዲኖረውና፡ ተግባሩም፡ የሚያመጣበትን፡ ለሕሊናው፡ እንደረዳው፡ አድርጎ፡ ያስጠነቅቀዋል ።

(፪) ስለ፡ ነገሩ፡ ቀላልነት፡ ወይም፡ ባሠራ፡ አጋጣሚ፡ ምክንያቶችና፡ ሥራውን፡ ሊረዳው፡ የሚችል፡ እንደ፡ መሆኑ፡ መጠን፡ አካለ፡ መጠን፡ ያላደረሰውን፡ ጥፋተኛ፡ ለማረም፡ በቂ፡ መሆኑን፡ ፍርድ፡ ቤቱ፡ ሲገምት፡ ይህ፡ ውሳኔ፡ ብቻውን፡ ሊፈጸም፡ ይችላል ።

ጠቃሚ፡ በሚሆንበትም፡ ጊዜ፡ ከማንኛዎቹም፡ ሌሎች፡ ውሳኔዎችና፡ ቅጣቶች፡ ጋር፡ በመያዝ፡ ሊሠራበት፡ ይችላል ።

ቁ፡ ፻፳፭ ። በትምህርት፡ ቤት፡ ወይም፡ በቤቱ ስለማገድ ።

ጥፋቱ፡ ቀላል፡ በሆነ፡ ጊዜና፡ አካለ፡ መጠን፡ ያላደረሰውም፡ ጥፋተኛ፡ በቀላሉ፡ የሚታረም፡ መሆኑ፡ ሲታይ፡ ለዕድሜውና ለኑሮው፡ የሚሰማ፡ የተወሰነ፡ ሥራ፡ በተማሪ፡ ቤት፡ ወይም፡ በቤቱ፡ ተቀምጦ፡ በዕረፍት፡ ሰዓቱ፡ ወይም፡ በዕረፍት፡ ቀኖቹ፡ በግዴታ፡ እንዲሠራ፡ ፍርድ፡ ቤቱ፡ ያዛል ።

እንደ፡ ነገሩ፡ አኳኝንና፡ እንደ፡ ሥራውም፡ ጥፋት፡ ከባድነት፡ መጠን፡ ተገድቶ፡ የሚሠራበትን፡ ጊዜ፡ ፍርድ፡ ቤቱ፡ ይወስናል ።

በተጠባባቂ፡ ሆኖ፡ ውሳኔው፡ በጥብቅ፡ እንዲፈጸም፡ የሚያስፈልገውን፡ ዋስትና፡ ፍርድ፡ ቤቱ፡ ይቀበላል ።

ቁ፡ ፻፳፮ ። ለጠባይ፡ ማረሚያ፡ ቤት፡ ስለ፡ ማስረከብ ።

ከዚህ፡ በላይ፡ የተመለከተው፡ ውሳኔ፡ የማይበቃ፡ ወይም፡ የማይጠቅም፡ መሆኑ፡ የተገመተ፡ እንደ፡ ሆነ፡ ይልቁንም፡ የተፈፀመውን፡ ወንጀል፡ ከፍተኛነትና፡ ያፈጸጸውን፡ ሁኔታ፡ በመመልከት፡ የወጣቱን፡ ወንጀለኛ፡ ጠባይ፡ ያለፈ፡ ታሪኩን፡ የተፈጥሮውን፡ አደገኛነት፡ በመገንዘብ፡ ፍርድ፡ ቤቱ፡ ለጠባይ፡ ማረሚያ፡ በተዘጋጀው፡ ልዩ፡ ቤት፡ ወይም፡ አካለ፡ መጠን፡ ላላደረሰው፡ ጠባይ፡ ማሻሻያ፡ ወደ፡ ሆነው፡ ቤት፡ እንዲላክ፡ ሊወስን፡ ይችላል ።

ይህም፡ አካለ፡ መጠን፡ ያላደረሰው፡ ተገቢ፡ በሆነ፡ ሥነ፡ ሥርዓት፡ እየተጠበቀ፡ ጠቅላላ፡ የአስተዳደግ፡ ትምህርትን፡ ግብረ፡ ገብነትንና፡ የመተዳደሪያ፡ ልዩ፡ ሞያ፡ የሚይዝበትን፡ ልዩ፡ ትምህርት፡ (የሥራ፡ መልመጃ)፡ እንዲሁም፡ ወደ፡ ማኅበራዊ፡ ሕይወት፡ እንዲመደብና፡ በቅንነት፡ እየሠራ፡ እንዲኖር፡ አስፈላጊ፡ የሆኑትን፡ ተግባሮች፡ ሁሉ፡ እንዲማር፡ ያደርጋል ።

ቁ፡ ፻፳፯ ። ውሳኔው፡ የሚቆይበት፡ ጊዜ ።

(፩) የሕክምናና፡ እየተጠበቁ፡ የመማር፡ ውሳኔ፡ በመደቡ፡ ጸንቶ፡ የሚቆየው፡ የሕክምና፡ ወይም፡ የጥበቃ፡ ክፍል፡ ባሉሥልጣን፡ ያስፈልጋል፡ በማለት፡ ወስኖ፡ ባቀረበው፡ ጊዜ፡ ልክና፡ ተቀጫውም፡ በሕግ፡ የተወሰነለት፡ የአካለ፡ መጠን፡ ማድረስ፡ ፻፳፮፡ ዓመት፡ እስኪሞላው፡ ድረስ፡ ሊሆን፡ ይችላል ። (ቁ፡ ፻፳፪ ። ፻፳፫ ።)

ይህም፡ ውሳኔ፡ መልካም፡ ፍሬ፡ ወደ፡ ማስገኘት፡ ግብ፡ የደረሰ፡ መሆኑ፡ ከታወቀና፡ የክፍሉም፡ ባለሥልጣኖች፡ የደጋፊነት፡ አሳባቸውን፡ ካቀረቡ፡ ውሳኔው፡ ይቀራል ።

(፪) ወደ፡ ጠባይ፡ ማረሚያ፡ ክፍል፡ የመላክ፡ ውሳኔ፡ የሚታዘዘው፡ በመደቡ፡ ቢያንስ፡ አንድ፡ ዓመት፡ ቢበዛ፡ አምስት፡ ዓመት፡ ለሚደርስ፡ ጊዜ፡ ነው ። በማናቸውም፡ ሁኔታ፡ ቢሆን፡ በደለኛው፡ በሕግ፡ የተወሰነለትን፡ አካለ፡ መጠን፡ ከሚያደርስበት፡ ዘመን፡ በላይ፡ አያልፍም ። (ቁ፡ ፻፳፯ ።)

የዚህ፡ ዓይነት፡ ውሳኔ፡ በተሰጠ፡ ቁጥር፡ ጸንቶ፡ የሚቆይበት፡ ጊዜ፡ በፍርድ፡ ላይ፡ መገለጽ፡ አለበት ።

ተቀጫው፡ ከዚህ፡ በላይ፡ የተመለከተውን፡ አነስተኛውን፡ የቅጣት፡ ጊዜ፡ ከፈጸመ፡ በኋላ፡ በሕግ፡ ላይ፡ በተመለከቱት፡ ጠቅላላ፡ ግዴታዎች፡ መሠረት፡ በፍርድ፡ የተወሰነበት፡ የሙከራ፡

ጊዜ : እስኪያልቅ : ድረስ : ሊከተላቸውና : ሊፈጽማቸው : የሚገባውን : የመልካም : ጠባይ : አመራር : ደንቦች : እንዲጠብቅና : በጥበቃ : ባለሥልጣን : ባልደረባ : ጥገኛነት : ውስጥ : እንዲቆይ ተደርጎ : የተወሰነበት : ሙሉ : ቅጣት : ከመፈጸሙ : በፊት : ለፈተና : በአመክሮ : ሊለቀቅ : ይችላል = (ቁ : ፪፻፲ : ፪፻፲፫ =)

ቁ : ፪፻፳ = ውሳኔዎችን : ስለመለወጥ :

ሁኔታዎችና : በተለይም : አካለ : መጠን : ባላደረሰው : ጥፋተኛ : ላይ : የተወሰነው : ውሳኔ : የሰጠው ፍሬና : የጠባዩ : ወይም : የሁኔታው : መለዋወጥ : የሚያስገድድ : ሲሆን : በመሥሪያ : ቤቱ : መኖሪያ : ክፍል : ወይም : በተጠባባቂው : ባለሥልጣን : ራፖርት : መሠረት : አካለ : መጠን : ባላደረሰው : ልጅ : ጥቅምና : ጠባዩን : ለማሻሻል : ሲል : ፍርድ : ቤቱ : በማናቸውም : ጊዜ : የተወሰነውን : ውሳኔ : ለመለወጥ : ይችላል =

ቁ : ፪፻፳፱ = ሕጋዊያን : ውጤቶች :

አካለ : መጠን : ባላደረሱ : ጥፋተኞች : የሕክምና : የጠባይ : ማረም : የአስተዳደር : ቅጣቶች : ከነዚህ : አንዱ : ቢወሰንባቸው : በወንጀለኛነት : እንደ : ተቀጡ : ሆነው : አይቆጠሩም =

ንኡስ : ክፍል : ፪ =

ቅጣቶች =

ቁ : ፪፻፳ = መሠረቱ :

ከቁጥር : ፪፻፳፪ : እስከ : ፪፻፳፮ : የተመለከቱት : ውሳኔዎች : ተሰጥተው : ምንም : ፍሬ : ሳያስገኙ : የቀሩ : እንደ : ሆነ : አስፈላጊው : ምርመራ : ከተደረገ : በኋላ : ፍርድ : ቤቱ : አካለ : መጠን : ባላደረሰው : ጥፋተኛ : ከዚህ : ቀጥሎ : ከተመለከቱት : ቅጣቶች : አንዱን : ሊወስንበት : ይችላል =

ቁ : ፪፻፳፩ = ስለ : መቀጮ :

(፩) አካለ : መጠን : ያላደረሰው : ጥፋተኛ : መቀጮ : መክፈሉ : ቅጣት : ሆኖ : የሚሰማው : የሚያሠላጥነውና : ከጥፋት : የሚመልሰው : መስሎ : ሲታየውና : ራሱ : መቀጮውን : የሚከፍል : መሆኑን : ሲረዳው : ፍርድ : ቤቱ : እንደ : ጥፋቱ : ከባድነትና : እንደሆነው : መጠን : መቀጮውን : እንዲከፍል : ይፈርድበታል = መቀጮውም : ከሌሎቹ : ቅጣቶች : ጋር : በመደመር : የሚወሰን : ሊሆን : ይችላል =

(፪) መቀጮን : ስለ : መክፈልና : መቀጮውንም : በሌላ : ዐይነት : ቅጣት : ስለ : መለወጥ : የተጻፉት : ውሳኔዎች : አካለ : መጠን : ባላደረሱ : ልጆች : አይፈጸምባቸውም = (ቁ : ፺፪ : እስከ : ፺፬ =)
ትዕዛዝ : በማቃለል : ወይም : በመለገም : አካለ : መጠን : ያላደረሰው : ጥፋተኛ : መቀጮውን : በተሰጠው : አስፈላጊ : ጊዜ : ውስጥ : ያልከፈለ : እንደ : ሆነ : ቅጣቱን : ፍርድ : ቤቱ : በሚቁርጠው : ልክ : በማረፊያ : ቤት : እስራት : ሊለውጠው : ይችላል = (ቁ : ፺፯ =)

ቁ : ፪፻፳፪ = የአለንጋ : (የአርጨሜ) : ቅጣት :

(፩) ወጣቱ : ወንጀለኛ : እንቢተኛ : ሆኖ : የተገኘ : እንደሆነና : ፍርድ : ቤቱም : የአለንጋ : ቅጣት : ቢፈጽምበት : ይህ : ቅጣት : ወደ : በጎ : መንፈስ : የሚመልሰው : ጠባዩን : የሚያሻሽልለት : መሆኑን : የገመተ : እንደሆነ : የአለንጋ : ቅጣት : እንዲፈጸምበት : ለማዘዝ : ይችላል =

ይህም : ቅጣት : የሚፈጸመው : በአርጨሜ : በአለንጋ : ሆኖ : በማናቸውም : ሁኔታ : ቢሆን : ከአሥራ : ሁለት : ሊበልጥ : አይገባውም = የሚገረፈውም : በጀርባው : ላይ : ብቻ : ነው = ይህም : ቅጣት : የሚፈጸምባቸው : ወንዶች : ልጆችና : ሙሉ : ጤነኛ : የሆኑት : ብቻ : ናቸው =

(፪) ፍርድ : ቤቱ : የቅጣቱን : ተፈጻሚነት : የሚወስነው : የተቀጮውን : ዕድሜ : አስተዳደጉንና : ዐቅሙን : የሰውነቱን : ጥንካሬ : ቢያንስም : ቢያድግም : የወጣቱን : ወንጀለኛ : የጠባዩን : እልክኛነት : እንዲሁም : ያደረገውን : ጥፋት : ከፍተኛነት : መጠን : በመገመትና : ይህንኑ : መሠረት : አድርጎ : በመያዝ : ነው =

ቁ : ፪፻፳፫ = ስለ : እስራት :

(፩) አካለ : መጠን : ያላደረሰ : ልጅ : እንደ : ደንቡ : እስከ : ዐሥር : ዓመትና : ከዚያም : በላይ : የሆነ : የጽኑ : እስራት : ቅጣት : ወይም : የሞት : ፍርድ : ቅጣት : የሚያስከትል : ከባድ : ወንጀል : ሠርቶ : የተገኘ : እንደ : ሆነ : ፍርድ : ቤቱ : —

(ሀ) የፀጥታ ማረጋገጫ፤ ከሰው ተለይቶ የመኖር፤ ወይም ልዩ የሆነ ሥነ ሥርዓት ማስፈፀሚያ የሆኑት ጥንቃቄዎች* ለጠቅላላው ጥቅም ሲባል በዚህ ወንጀለኛ ላይ ሊፈጸሙ ወደሚቻልበት ልዩ መቅጫ ቦታ እንዲገባ (ቁ፡ ፻፳፮ ።)

(ለ) ወንጀለኛው አደገኛና ሰላምን የሚያውክ ወይም ፀጥታን የሚበጠብጥና ለሌሎችም መጥፎ ምሳሌ የሚሆን መሆኑን በተረዳው ጊዜ እንደዚህ ስላለው ጉዳይ ከሰው ለይቶ የሚኖርን መሠረታዊ ደንብ በመያዝ በቀጥታ የቅጣት መፈጸሚያ ወደ ሆነ እስር ቤት እንዲላክ ያሳል። (ቁ፡ ፻፱ ። (፪) ።)

(፪) ወንጀለኛው እንደ ሠራው ጥፋት ከባድነት መጠንና ጥፋቱንም በፈጸመበት ጊዜ የነበረውን የዕድሜ ሁኔታ መሠረት አድርጎ በመገመት ታስሮ የሚቆይበትን የጊዜ ልክ ፍርድ ቤቱ ይወስናል ። ጊዜውም ከሦስት ዓመት ላይን ስለሆነ እስከ አሥር ዓመት ሊደርስ ይችላል ።

ጥፋተኛው ወደ ልዩ መቀጫ ቦታ ተልኮ እንደ ሆነ የጠባዩ ሁኔታ ወይም ሊያደርስ የሚችለው አደጋ ይህን ማድረግ የሚያስፈልግ የመሆን ግምቱን ያሳየ እንደሆነ ወይም በሥራ ስምንት ዓመት በሞላው ጊዜ የተወሰነበት ቅጣት ከዚህ ለበለጠ ጊዜ የሚያሳስር የሆነ እንደ ሆነም ወደ ወህኒ ቤት እንዲላክ ይሆናል ።

እንዲሁም በሆነ ጊዜ ፍርድ ቤቱ ይህ ጥፋተኛ ታስሮ የሚቆይበትን ጊዜ ለመወሰን በወንጀለኛው በልዩ የመቀጫ ቦታ የቆየበትን ጊዜ ይህ ቅጣት በግምት ምን ዓይነት የማሻሻል ውጤት እንዳስገኘ እንደ መሰለው ይገምታል ።

(፫) በወህኒ ቤት ተይዞ የመቆየቱ ቅጣት የሚፈጸመው በቀላል እስር ቤት አስተዳደር ደንብ ዐይነት ነው። እንዲሁም የጥፋተኛው ጠባይ የተሻሻለ መሆኑ በተገመተ ጊዜ በተለመደውና በሕጉ ላይ በተነገረው መሠረት አስቀድሞ የመፈታት ደንብ ተፈጻሚ ይሆናል ። (ቁ፡ ፻፳ ። ፻፲፪ ።)

ቁ፡ ፻፳፱ ። ስለ ቀላል ጥፋት በሚገባ ምክንያት ቅጣትን ስለ ማስቀረት ።

ሕግን የመጣስ ሥራ ከተሠራ ስድስት ወር ካለፈ በኋላ በጥፋተኛው ላይ የጥንቃቄ ጥበቃ ወይም የቅጣት ውሳኔዎች እንዲፈፀሙበት አስፈላጊ ወይም ጠቃሚ መስሎ ያልታየው እንደ ሆነ ፍርድ ቤቱ የጥንቃቄው ጥበቃ ወይም የቅጣቱ ውሳኔዎች እንዲፈፀሙበት ማዘዝ ይችላል ።

ይልቁንም እንደዚሁ የማሠልጠን የጠባይ ማረም ሥራ ወይም አስፈላጊዎቹ ቅጣቶች በአባት ወይም በቤተ ዘመድ ሥልጣን አስቀድሞ ተፈጽሞ ወይም አካል መጠን ያላደረሰው ልጅ መልካም ጠባይን የያዘና የታረመ መስሎ ሲታይ የመደጋገም አደጋ የማያሳይ ሆኖ ሲገኝ ቅጣቱን ሊያስቀርለት ይችላል ።

ቁ፡ ፻፳፳ ። ልዩ የይርጋ ደንብ ።

(፩) ወንጀሉ ከተሠራበት ጊዜ ጀምሮ ስለ ወንጀል ክስ አቀራረብ የተወሰነው ደንበኛው የይርጋ ዘመን አጋማሽ ካለፈ የነገሩ አካባቢ ሁኔታ በቂ ምክንያት የሚያስገኝ ሆኖ የተገመተ እንደሆነ በቁጥር ፻፳፫ ላይ ለተመለከተው ከባድ ወንጀል ካልሆነ በቀር ፍርድ ቤቱ ማናቸውንም የጥንቃቄ አፈጻጸም ተግባርና ማናቸውንም ቅጣት ለማስቀረት ይችላል ። (ቁ፡ *፻፲፳፮ ።)

(፪) ለክስ ማቅረብና ለቅጣት የተደነገገው ጠቅላላ የይርጋ ዘመን ደንብ የይርጋውን ደንበኛና ፍፁም የሆነውን ጊዜ በግማሽ ለመቀነስ የተወሰነው እንደ ተጠበቀ ሆኖ በከባዶቹ ቅጣቶች ላይ ይፈጸምባቸዋል ።

ቁ፡ ፻፳፯ ። ውሳኔውን አግዶ ስለ ማቆየትና ተቀጫውን በመክራ ስለ ማቁየት ።

ክስ በቀረበ ጊዜ በቁ፡ ፻፳፫ ከተመለከቱት ከባዶች ወንጀሎች አንዱን ስለ መሥራት የተደነገጉት እንደ ተጠበቁ ሆነው መልካም ውጤት የሚያስገኙ ሁኔታዎች ተፈጽመው ሲገኙ በተጠባባቂ ውስጥ ሆኖ ለተወሰነ ጊዜ በፈተና ቁይቶ የቅጣቱን ፍርድ መስጠት ወይም መፈፀም ለማገድ የተሠሩት ጠቅላላ ድንጋጌዎች በመደቡ አካል መጠን ላላደረሱ ሁል ጊዜ ተፈጻሚ ይሆናሉ ። (ቁ፡ ፻፺፬ ። እስከ ፻፺፮ ።)

የፈተናውም ጊዜ የሚወሰነው ካንድ እስከ ሦስት ዓመት ነው ።

ቁ፡ ፻፳፰ ። በሕዝባዊ መብት ላይ ቅጣቱ የሚያስከትለው ውጤት ።

በቁጥር ፻፳፫ ላይ የተመለከተው በተለይ ከፍተኛ የሆነው ወንጀል በመፈፀሙ ምክንያት ይህን ቅጣት መወሰን አስፈላጊ መሆኑን ፍርድ ቤቱ በግልጽ ተረድቶ ካልገመተ በቀር

አካለ : መጠን : ባላደረሰ : ጥፋተኛ : ላይ : የተወሰነው : የጥንቃቄ : አጠባበቅ : ተግባር : አፈጻጸምና : ማናቸውም : ሌላ : ቅጣት : በዚህ : በወጣቱ : ወንጀለኛ : ላይ : የሕዝባዊ : መብቱን : የማጣት : ቅጣት : ውሳኔ : ለወደፊት : ሊያስከትል : አይችልም ።

ቁ : ፻፸፮ ። ጠቅላላ : የሆኑ : የጥንቃቄና : የጥበቃ : ውሳኔዎች ።

አደገኞች : ዕቃዎችን : (መሣሪያዎችን) : ስለ መውረስና : ለመንግሥት : ገቢ : ለመሆን : ስለሚገባው : ሀብት : እንዲሁም : አንዳንድ : ሥፍራዎችን : ከማዘውተር : ስለ መከልከል : የተመለከቱት : ድንጋጌዎች : አካለ : መጠን : ባላደረሰ : ጥፋተኞች : ላይ : ይፈጸማሉ ። (ቁ : ፻፱ ፣ ፻፵፬ ፣ ፻፵፱) ።

እንዲሁም : ጠባባን : ለማሻሻል : የማይችልና : ለማገበራዊውም : ኑሮ : አደገኛ : ሆኖ : የሚታየው : አካለ : መጠን : ያላደረሰው : የውጭ : አገር : ተወላጅ : ወንጀለኛ : የተወሰነበትን : የጠባይ : ማረም : ወይም : በማረፊያ : ቤት : ተይዞ : የመቆየትን : ቅጣት : ከፈጸመ : በኋላ : ካገር : እንዲወጣ : ፍርድ : ቤቱ : ለማዘዝ : ይችላል ። (ቁ : ፻፶፬) ።

አካለ : መጠን : ባላደረሰ : ወንጀለኞች : ላይ : የተወሰነው : ቅጣትና : የተደረገባቸው : የጥንቃቄ : ተግባር : ማስፈጸም : ጉዳይ : ለክፍሉ : የሞግዚትነት : ባለሥልጣኖች : መገለጽ : አለበት : (ቁ : ፻፶፮) ።

ቁ : ፻፷፬ ። የፍርድ : ውሳኔን : ስለ መግለፅና : በፍርድ : ሰሌዳ : ላይ : ስለ መመዘገብ ።

አካለ : መጠን : ያላደረሰትን : የሚመለከት : ነገር : የፍርድ : ውሳኔ : ምን : ጊዜም : በግልጽ : በማስታወቂያ : አይወጣም ። (ቁ : ፻፺፬) ።

የተወሰነባቸውም : ቅጣትና : የጥንቃቄ : ማስፈፀሚያ : ውሳኔ : በፍርድ : ሰሌዳ : ላይ : የሚመዘገበው : ጉዳዩ : ለሚመለከታቸው : ለመንግሥት : አስተዳደርና : ለፍርድ : ባለሥልጣኖች : አስፈላጊ ጊዜን : መረጃ : ለመስጠት : እንዲያገለግል : ብቻ : ስለ ሆነ : በማናቸውም : ምክንያት : ቢሆን : የዚህን : የመዘገብ : ቅጂ : ለነገሩ : ባዕድ : ለሆኑ : ለሌሎች : ሰዎች : መግለጽ : በፍጹም : የተከለከለ : ነው ። (ቁ : ፻፷) ።

ቁ : ፻፹ ። ፍርድን : ስለ መሰረዝና : ስለ መሰየም ።

አካለ : መጠን : ያላደረሰው : ልጅ : ወይም : ባለመብቶቹ : ሲጠይቁ : ከእስራት : ቅጣቱ : በቀር : አካለ : መጠን : ባላደረሰው : ልጅ : ላይ : የተወሰኑት : የጥንቃቄና : የሌላ : ቅጣት : ውሳኔዎች : ከተፈጸሙ : የሁለት : ዓመት : ጊዜ : ካለፈ : በኋላ : ተገቢው : ባለሥልጣን : ውሳኔዎቹ : ከፍርድ : ሰሌዳ : ውስጥ : እንዲሰረዙ : ለማዘዝ : ይችላል ። (ቁ : ፪፻፵፪ ፣ እስከ : ፪፻፵፮) ።

ክፍል : ፪ ።

ሕጋዊ : የአካለ : መጠን : ዘመን : እስከሚደርስበት : ጊዜ : ያለው : አማካይ : ዘመን ።

ቁ : ፻፹፩ ። መጠነኛ : ሁኔታ ።

ባ፲፭ና : ባ፲፰ : ዓመት : መካከል : የሚገኝ : ወጣት : ወንጀል : በሠራ : ጊዜ : ፍርድ : ቤቱ : መጠነኛውን : (የተለመደውን) : የሕግ : ድንጋጌ : ሲወስን : የነገሩ : አካባቢ : ሁኔታ : በቂ : ምክንያት : የሚያስገኝ : መሆኑን : የገመተ : እንደ ሆነ : ሕጉ : በሚፈቅደው : መሠረት : ቅጣትን : ሊያቀልልት : ይችላል ። (ቁ : ፶፮ ፣ ፻፹፰) ።

በማናቸውም : ሁኔታ : ቢሆን : ወንጀሉን : በሠራበት : ጊዜ : ፲፰ : ዓመት : ባልሞላው : ጥፋተኛ : ላይ : የሞት : ፍርድ : ቅጣት : ሊፈጸምበት : አይችልም ። (ቁ : ፻፲፰) ።

ነፃነትን : የማሳጣት : (የእስራት) : ቅጣት : በሚፈፀምበት : ጊዜ : አካለ : መጠን : ካደረሱ : ወንጀለኞች : ተለይቶ : የመታሰር : ደንብ : አካለ : መጠን : እስኪያደርሱ : ድረስ : በጥብቅ : መፈጸም : አለበት ። (ቁ : ፻፱ ፣ (፪) ።

ቁ : ፻፹፪ ። ልዩ : ሁኔታ ።

(፩) ወንጀለኛው : በሰውነቱና : በአእምሮው : መጉልመስ : ገና : ከ፲፰ : ዓመት : በላይ : ያልራቀ : ሲሆን : ወይም : የፈፀመው : ወንጀል : እጅግ : ከፍተኛ : እንዳልሆነ : ልዩ : መርማሪውም : እንዳቀረበው : አሳብ : ለታናናሾች : በደለኞች : ለተመደበው : ለሕክምና : ለትምህርት : ሥልጣኔ : ወይም : ለጠባይ : ማረም : ጉዳይ : ስሜት : ያለው : ሆኖ : ሲገኝ : ፍርድ : ቤቱ : ባለፉት : ድንጋጌዎች : መሠረት : ቅጣቱን : በማቅለል : ፈንታ : ከነዚህ : ውሳኔዎች : አንዱ : እንዲፈጸምበት : ይልቁንም : ወደ መታከሚያ : ስፍራ : ወይም : ወደ ጠባይ : ማረሚያ : እንዲላክ : ወይም : በአለንጋ : እንዲገረፍ : ግልጽ : በሆነና : በቂነት : ባለው : ምክንያት : ለማዘዝ : ይችላል ።

(፪) በማናቸውም ፡ ሁኔታ ፡ ቢሆን ፡ የማሳከሙ ፡ በትምህርት ፡ የማሠልጠኑ ፡ ወይም ፡ በጠባይ ፡ ማረሚያ ፡ ስፍራ ፡ የማቆየቱ ፡ ጊዜ ፡ ሕጋዊ ፡ ከሆነው ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ከማድረስ ፡ ጊዜ ፡ ለማለፍ ፡ አይችልም ፡ (ቁ ፡ ፻፳፯ ።)

ይህ ፡ የተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ከመድረሱ ፡ በፊት ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ አስፈላጊ ፡ መስሎ ፡ የታየው ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ ይልቁንም ፡ ይህን ፡ ማድረግ ፡ የሚገባ ፡ ሆኖ ፡ ሲገኝ ፡ በሐሳቡ ፡ ውስጥ ፡ ገብቶ ፡ የሚቆጠረውን ፡ የቅጣት ፡ ውሳኔ ፡ በመመልከት ፡ ከጠባይ ፡ ማረሚያ ፡ ክፍል ፡ ወደ ፡ ወህኒ ፡ ቤት ፡ እንዲተላለፍ ፡ ለማዘዝ ፡ ይችላል ። (ቁ ፡ ፻፸፫ ፡ (፪) ።)

ምዕራፍ ፡ ፪ ።

ስለ ፡ ተቀጫነት ።

ቁ ፡ ፯፻፺፮ ። የሚያስቀጡ ፡ ተግባሮችና ፡ የሚቀጡ ፡ ሰዎች ።

(፫) ስለ ፡ ደንብ ፡ መተላለፍ ፡ የተሰጡት ፡ ድንጋጌዎች ፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ መንፈስ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ባላደረሱት ፡ ላይም ፡ ይፈጸማሉ ። (ቁ ፡ ፶፪ ።)

ቁ ፡ ፯፻፺፰ ። ነገርን ፡ ስለማጣራት ፡ የሚሰጡ ፡ ሁኔታዎች ።

የጉዳዩ ፡ መሠረታዊያን ፡ ነገሮች ፡ ይህን ፡ የሠራ ፡ እገሌ ፡ ነው ፡ ለማለት ፡ ወይም ፡ የጥፋቱን ፡ ባለቤት ፡ ከአላፊነት ፡ በጭራሽ ፡ ነጻ ፡ ለማውጣት ፡ ለፍርድ ፡ ቤቱ ፡ አስቸጋሪ ፡ ሆነው ፡ ካልተገኙ ፡ ወይም ፡ በሌላ ፡ መንገድ ፡ ሊጣራ ፡ የማይችል ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ስለ ፡ ወንጀል ፡ ሥራዎች ፡ የተደነገጉት ፡ ልዩ ፡ ምርመራና ፡ ደንበኛ ፡ ምርመራዎች ፡ አይታዘዙም ። (ቁ ፡ ፵፩ ፡ ና ፡ ፶፭ ።)

አንቀጽ ፡ ፪ ።

ቅጣቶችን ፡ የሚመለከቱ ፡ ደንቦች ።

ምዕራፍ ፡ ፩ ።

የሚፈጸሙ ፡ ቅጣቶችና ፡ የጥንቃቄ ፡ ውሳኔዎች ።

ክፍል ፡ ፩ ፡

ዋና ፡ ቅጣቶች ።

ቁ ፡ ፯፻፶፪ ። ደንበኛ ፡ በሆኑት ፡ በወንጀል ፡ ቅጣቶች ፡ ስላለመሥራት ።

(፬) ደንብ ፡ የተላለፉት ፤ ወታደሮች ፡ ወይም ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሱ ፡ ሲሆኑ ፡ የቅጣቱ ፡ አፈጻጸም ፡ የተለየ ፡ ሆኖ ፡ በደንብ ፡ መተላለፍ ፡ ረገድ ፡ የሚፈጸሙ ፡ ቅጣቶች ፡ ከዚህ ፡ በታች ፡ በተመለከቱት ፡ ድንጋጌዎች ፡ ውስጥ ፡ የሚገኙት ፡ ብቻ ፡ ናቸው ።

ቁ ፡ ፯፻፶፮ ። የቅጣቱ ፡ አፈጻጸም ፡ ስለ ፡ ወታደሮችና ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ስላላደረሱ ፡ ልጆች ፡ ልዩ ፡ ሁኔታ ።

(፭) የማረፊያ ፡ ቤት ፡ እሥራት ፡ የተፈረደባቸው ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሱ ፡ ልጆች ፡ ቅጣቱን ፡ የሚፈጸሙት ፡ ስለነርሱ ፡ በተጻፉት ፡ ሁኔታዎች ፡ መሠረት ፡ በትምህርት ፡ ቤት ፡ ወይም ፡ በቤት ፡ በሚደረገው ፡ የማረፊያ ፡ ቤት ፡ እስራት ፡ ዐይነት ፡ ነው ፤ ወይም ፡ እንደዚህ ፡ ለማድረግ ፡ ባልተቻለ ፡ ጊዜ ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ በመረጠው ፡ አንድ ፡ ድርጅት ፡ ወይም ፡ ባልደረባ ፡ ወይም ፡ እምነት ፡ በሚጣልበት ፡ ሰው ፡ ጥበቃ ፡ ውስጥ ፡ ሆነው ፡ ነው ። (ቁ ፡ ፻፳፭ ።)

ከቤት ፡ አትውጡ ፡ ተብሎ ፡ የሚሰጠው ፡ የመታገድ ፡ ውሳኔ ፡ በተለያዩ ፡ በብዙ ፡ ጊዜያዎች ፡ እንዲፈፀም ፡ ለማድረግ ፡ ይቻላል ፡ ስለሆነም ፡ እያንዳንዱ ፡ የመታገድ ፡ ጊዜ ፡ ከሦስት ፡ ሰዓት ፡ ሊያንስ ፡ በጠቅላላውም ፡ ከዐሥራ ፡ አምስት ፡ ቀን ፡ ሊበልጥ ፡ አይችልም ።

ቁ ፡ ፯፻፶፯ ። መቀጫን ፡ ስለ ፡ ማስገባት ፤ ስለ ፡ ወታደሮችና ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ስላላደረሱ ፡ ሕፃን ፡ ልዩ ፡ ሁኔታ ።

(፮) ደንቡን ፡ የተላለፈው ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሱ ፡ ሕፃን ፡ ሲሆን ፤ የጥፋቱን ፡ ከባድነት ፡ በመገመት ፡ የኑሮውን ፡ ሁኔታ ፡ አስፈላጊ ፡ ሲሆንም ፡ ለቅጣት ፡ የሚሰጠው ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ ከባድና ፡ ቀላል ፡ መሆኑን ፡ በመገመት ፡ በሚገባው ፡ ወሰን ፡ ውስጥ ፡ የገንዘቡን ፡ መቀጫ ፡ ይወስናል ።

መቀጫውን ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ ራሱ ፡ መክፈል ፡ ያልቻለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በፍትሐ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፡ በመደበኛው ፡ ደንብ ፡ መሠረት ፡ ለልጁ ፡ አላፊ ፡ የሆኑት ፡ ዘመዶቹ ፡ ወይም ፡ ቤተ ፡ ሰቡ ፡

ይከፍላሉ። አካለ፡ መጠን፡ ያላደረሰው፡ ልጅ፡ ዘመዶች፡ ወይም፡ ለርሱ፡ አላፈ፡ የሚሆን፡ ዋስ፡ የሌለው፡ እንደ፡ ሆነ፡ ፍርድ፡ ቤቱ፡ በሚገባው፡ አኳኋን፡ አፈጸጸሙንና፡ መጠኑን፡ ወስኖ፡ የገንዘቡን፡ ቅጣት፡ አካለ፡ መጠን፡ ላላደረሱ፡ ልጆች፡ በተመደበው፡ በማረፊያ፡ ቤት፡ እስራት፡ ይለውጠዋል።

የወንጀለኛ፡ መቅጫ፡ ሕግ፡ ሥነ፡ ሥርዐት፡

እንደኛ፡ መጽሐፍ።

ምዕራፍ፡ ፩።

ቁ፡ ፩። ስለሚከሰሱ፡ ሰዎች።

(፩) በወንጀለኛ፡ መቅጫ፡ ቁጥር፡ ፶፫፡ እንደተመለከተው፡ ዕድሜው፡ ከ፱፡ ዓመት፡ እስከ፡ ፲፮፡ ዓመት፡ የሆነ፡ አካለ፡ መጠን፡ ያላደረሰ፡ ልጅ፡ ዕድሜው፡ አካለ፡ መጠን፡ ከደረሰ፡ ሰው፡ ጋር፡ በተከሰሱበት፡ የወንጀል፡ ነገር፡ አብሮ፡ ሊታይ፡ አይችልም።

ሁለተኛ፡ መጽሐፍ።

ምዕራፍ፡ ፪።

የፖሊስ፡ ምርመራ።

ቁ፡ ፳፪። መሠረቱ።

(፩) ፖሊስ፡ የተሠራውን፡ ወንጀል፡ በሚያውቅበት፡ ወይም፡ በጥርጣሬ፡ በሚረዳበት፡ ጊዜ፡ ሁሉ፡ በዚህ፡ ምዕራፍ፡ በተመለከቱት፡ ድንጋጌዎች፡ መሠረት፡ ምርመራ፡ ያደርጋል።
(፪) አካለ፡ መጠን፡ ያላደረሱ፡ ወጣቶች፡ ስለ፡ ፈጸሙት፡ ወንጀል፡ ምርመራ፡ በፍርድ፡ ቤቱ፡ ትእዛዝ፡ በቁጥር፡ ፻፸፪፡ በተመለከተው፡ መሠረት፡ መፈጸም፡ አለበት።

ቁ፡ ፴፱። የፖሊስ፡ የምርመራ፡ መዝገብን፡ ስለ፡ መዘጋት።

(፩) ዐቃቤ፡ ሕጉ፡ የፖሊስ፡ የምርመራ፡ መዝገቡን፡ የሚዘጋው፤
(ለ) ተከላኾ፡ ዕድሜው፡ ከዘጠኝ፡ ዓመት፡ በታች፡ የሆነ፡ እንደ፡ ሆነ።

ምዕራፍ፡ ፫።

ስለ፡ ክስ፡ አቀራረብ።

ቁ፡ ፵። ስለ፡ ክስ፡ ማቅረብ፡ ግዴታ።

(፩) ዐቃቤ፡ ሕጉ፡ በተከላኾ፡ ላይ፡ ክስ፡ ለማቅረብ፡ በቂ፡ ምክንያት፡ መኖሩን፡ የተረዳው፡ እንደ፡ ሆነ፤ በቁጥር፡ ፵፪፡ የተመለከተው፡ እንደ፡ ተጠበቀ፡ ሆኖ፡ በዚህ፡ ክፍል፡ ድንጋጌ፡ በተመለከተው፡ መሠረት፡ ክስ፡ ማቅረብ፡ አለበት።

(፪) በቁጥር፡ ፻፸፪፡ በተመለከተው፡ መሠረት፡ በፍርድ፡ ቤት፡ ካልታዘዘ፡ በቀር፡ አካለ፡ መጠን፡ ላላደረሱ፡ ወጣቶች፡ ላይ፡ ዐቃቤ፡ ሕጉ፡ ክስ፡ ማቅረብ፡ አይችልም።

ሦስተኛ፡ መጽሐፍ።

ቀዳሚ፡ ምርመራ፡ አድራጊ፡ ፍርድ፡ ቤትና፡ ክስ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ እንዲሰማ፡ ስለ፡ ማድረግ።

ቁ፡ ፶። መሠረቱ።

(፩) በወንጀለኛ፡ መቅጫ፡ ሕግ፡ በቁጥር፡ ፮፻፳፪፡ (ከባድ፡ የግፍ፡ አገዳደል)፡ ወይም፡ በቁጥር፡ ፮፻፴፯፡ (ከባድ፡ የሆነ፡ የወንበዴነት፡ ሥራ)፡ በመሥራት፡ የተከሰሰ፡ ማናቸውም፡ ሰው፡ በዚህ፡ መጽሐፍ፡ በተመለከተው፡ መሠረት፡ ለቀዳሚ፡ ምርመራ፡ አድራጊ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ነገሩ፡ እንዲጣራ፡ መቅረብ፡ አለበት።

ስለ፡ ሆነም፡ ወዲያውኑ፡ በከፍተኛው፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ነገሩ፡ መታየት፡ አለበት፡ ብሎ፡ ዐቃቤ፡ ሕጉ፡ ያቀረበውን፡ አሳብ፡ ከፍተኛው፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ከተረዳ፤ ፍርድ፡ ቤቱ፡ ነገሩ፡ ለቀዳሚ፡ ምርመራ፡ አድራጊ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ መቅረብ፡ የለበትም፡ ብሎ፡ ለመወሰን፡ የዚህ፡ ቁጥር፡ ድንጋጌ፡ አያግደውም።

(፪) በከፍተኛው፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ብቻ፡ መታየት፡ በሚገባው፡ በሌላ፡ ወንጀል፡ የተከሰሰ፡ ማናቸውም፡ ሰው፡ በቁጥር፡ ፴፰፡ (ለ)፡ መሠረት፡ ዐቃቤ፡ ሕጉ፡ ካላዘዘ፡ በቀር፡ ለቀዳሚ፡ ምርመራ፡ አድራጊ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ነገሩ፡ እንዲጣራ፡ መቅረብ፡ የለበትም።

አራተኛ ፡ መጽሐፍ ፡ *

ምዕራፍ ፡ ፫ ፡

ስለ ፡ ክስ ፡ ማመልከቻ ፡ *

ቁ ፡ ፻፳ ፡ መሠረቱ ፡ *

- (፩) የደንብ ፡ መተላለፍ ፡ ከሆነ ፡ ክስ ፡ በቀር ፤ ማንም ፡ ሰው ፡ በዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ መሠረት ፡ ክስ ፡ ላይቀርብበት ፡ በፍርድ ፡ ቤት ፡ ነገሩ ፡ እንዲሰማ ፡ አይደረግም ።
- (፪) የሚቀርበው ፡ የክስ ፡ ማመልከቻ ፡
 - (ሀ) በከፍተኛው ፡ ፍርድ ፡ ቤትም ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ በዝቅተኛ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ በዐቃቤ ፡ ሕግ ፡ የቀረበ ፡ ሲሆን ፤
 - (ለ) በግል ፡ ከሳሽነት ፡ ክስ ፡ እንዲቀርብ ፡ በተፈቀደለት ፡ የግል ፡ ከሳሽ ፡ የቀረበ ፡ ሲሆን ፤ የክሱ ፡ ማመልከቻ ፡ በዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ ድንጋጌዎች ፡ መሠረት ፡ መዘጋጀት ፡ አለበት ።
- (፫) አካለ ፡ መጠን ፡ ባላደረሱ ፡ ወጣቶች ፡ ላይ ፡ የሚቀርብ ፡ ክስ ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ በቁ ፡ ፻፸፪ ፡ መሠረት ፡ ሌላ ፡ ትእዛዝ ፡ ካልተሰጠ ፡ በቀር ፡ በዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ መሠረት ፡ አይፈጸምም ።

ምዕራፍ ፡ ፬ ፡

ወንጀል ፡ በመሠረቱ ፡ ጉዳት ፡ ስለ ፡ ደረሰበት ፡ ሰው ፡ *

ቁ ፡ ፻፶፭ ፡ ማመልከቻውን ፡ ስላለመቀበል ፡ *

- (፩) ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ የቀረበለትን ፡ ማመልከቻ ፡ ከተመለከተ ፡ በኋላ ፡ በራሱ ፡ አስተያየት ፡ ወይም ፡ በዐቃቤ ፡ ሕግ ፡ ወይም ፡ በተከሰቱ ፡ አመልካችነት ፡ ከዚህ ፡ እንደሚቀጥለው ፡ ሆኖ ፡ ባገኘው ፡ ጊዜ ፤
- (ሀ) ተከሳሹ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰ ፡ እንደሆነ ፡

አንቀጽ ፡ ፪ ፡

ልዩ ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ፡ *

ምዕራፍ ፡ ፩ ፡ *

ተከሳሹ ፡ በሌለ ፡ ጊዜ ፡ የሚፈጸም ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ፡ *

ቁ ፡ ፻፷ ፡ መሠረቱ ፡ *

- (፩) አካለ ፡ መጠን ፡ ባላደረሱ ፡ ወጣቶች ፡ ላይ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ በዐቃቤ ፡ ሕግም ፡ ሆነ ፡ በግል ፡ ክስ ፡ የተከሰሰው ፡ ሰው ፡ ባልቀረበ ፡ ጊዜ ፡ የዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ ድንጋጌዎች ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

ምዕራፍ ፡ ፫ ፡ *

አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሱ ፡ ወጣቶች ፡ ስለ ፡ ፈጸሙት ፡ ወንጀል ፡ ክስ ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ፡ *

ቁ ፡ ፻፸፩ ፡ መሠረቱ ፡ *

አካለ ፡ መጠን ፡ ባላደረሱ ፡ ወጣቶች ፡ ላይ ፡ የሚቀርብ ፡ የወንጀል ፡ ክስ ፡ በዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ በተመለከተው ፡ ሕግ ፡ መሠረት ፡ ይፈጸማል ።

ቁ ፡ ፻፸፪ ፡ የወንጀሉን ፡ ክስ ፡ የማቅረብ ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ፡ *

- (፩) አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰ ፡ ወጣት ፡ በወንጀል ፡ ነገር ፡ ውስጥ ፡ ገብቶ ፡ በተገኘ ፡ ጊዜ ፡ ፖሊሱ ፤ ዐቃቤ ፡ ሕግ ፤ ወላጁ ፡ ወይም ፡ ሞግዚቱ ፡ በቅርብ ፡ ወደ ፡ ሚገኘው ፡ የወረዳ ፡ ግዛት ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ወድያውን ፡ ይዞት ፡ ይቀርባል ።

- (፪) አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰውን ፡ ወጣት ፡ ያመጣው ፡ ሰው ፡ የወንጀሉን ፡ የምስክርቹን ፡ ዝርዝር ፡ እንዲገልጽ ፡ አስፈላጊ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ የአቤቱቃ ፡ ማመልከቻውን ፡ እንደ ፡ ደንቡ ፡ እንዲቀርብ ፡ ፍርድ ፡

ቤቱ ፡ ይጠይቀዋል ። የሚሰጠውንም ፡ ቃል ፡ እና ፡ አቤቱታ ፡ በመዝገብ ፡ ይጽፋል ፤ ፍርድ ፡ ቤቱም ፡ ፖሊስ ፡ ምርመራውን ፡ የሚፈጽመበትን ፡ ሁኔታ ፡ የሚገልጽ ፡ መምሪያ ፡ ትእዛዝ ፡ ይሰጣል ።

(፫) የቀረበው ፡ ክስ ፡ ከዐሥር ፡ ዓመት ፡ በላይ ፡ በሆነ ፡ ጽኑ ፡ እሥራት ፡ ወይም ፡ በሞት ፡ የሚያስቀጣ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ (ወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፻፸፫) ፡ ዐቃቤ ፡ ሕግ ፡ የክስ ፡ ማመልከቻውን ፡ አዘጋጅቶ ፡ እንዲያቀርብ ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ትእዛዝ ፡ ይሰጣል ።

(፬) ነገሩ ፡ መቀጠር ፡ ወይም ፡ ወደ ፡ በላይ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ መቅረብ ፡ የሚያስፈልገው ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ አካል ፡ መጠን ፡ ያላደረሰውን ፡ ወጣት ፡ ነገሩ ፡ በሚሰማበት ፡ ቀን ፡ ለማቅረብ ፡ ለሚችሉ ፡ ለወላጆቹ ፡ ለሞግዚቱ ፡ ወይም ፡ ለዘመዶቹ ፡ እነሱም ፡ የሌሉ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለወህኒ ፡ ቤት ፡ ሳይሆን ፡ ለአንድ ፡ ድርጅት ፡ (ኢኒስቲትዩሽን) ፡ ወይም ፡ እራሱን ፡ ለቻለ ፡ ጨዋ ፡ ሰው ፡ እጅ ፡ ይሰጣል ። ምስክሮቹ ፡ ነገሩ ፡ በሚሰማበት ፡ ቀን ፡ ሊቀርቡ ፡ ግዴታ ፡ ይገባሉ ።

ቁ ፡ ፻፸፫ ፡ አካል ፡ መጠን ፡ ያላደረሰውን ፡ ወጣት ፡ ሞግዚት ፡ ወደ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ስለ ፡ መጥራት ።

አካል ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ወጣት ፡ ወደ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ በቀረበ ፡ ጊዜ ፡ እና ፡ ወላጆቹ ፤ ሞግዚቱ ፡ ወይም ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ ከቤተ ፡ ዘመዶቹ ፡ ባልቀረቡ ፡ ጊዜ ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ እነዚህ ፡ ሰዎች ፡ እንዳሉ ፡ ጠይቆ ፤ እንዳሉ ፡ ወዲያው ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ እንዲቀርቡ ፡ መምሪያ ፡ እንዲደርሳቸው ፡ ትእዛዝ ፡ ይሰጣል ።

ቁ ፡ ፻፸፬ ፡ አካል ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ወጣቶች ፡ ጠበቃ ፡ እንዲኖራቸው ፡ ስለ ፡ ማድረግ ።

(ሀ) አካል ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ወጣት ፡ ወላጆቹ ፤ ሞግዚቱ ፡ ወይም ፡ ቤተ ፡ ዘመዱ ፡ ባልቀረቡ ፡ ጊዜ ፤ ወይም ፡

(ለ) አካል ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ወጣት ፡ ከዐሥር ፡ ዓመት ፡ በላይ ፡ በጽኑ ፡ እስራት ፡ ወይም ፡ በሞት ፡ በሚያስቀጣ ፡ ወንጀል ፡ በተከሰሰ ፡ ጊዜ ፤ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ አካል ፡ መጠን ፡ ያላደረሰውን ፡ ወጣት ፡ የሚረዳው ፡ ጠበቃ ፡ ያዘለታል ።

ቁ ፡ ፻፸፭ ፡ አካል ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ወጣት ፡ ከችሎቱ ፡ ክፍል ፡ እንዲወጣ ፡ ስለ ፡ ማድረግ ።

አካል ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ወጣት ፡ ሊሰማው ፡ የማይገባ ፡ ነገር ፡ በማስረጃነት ፡ የቀረበ ፡ ወይም ፡ ትችት ፡ የሚሰጥበት ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፤ ሊሰማው ፡ የማይገባው ፡ ነገር ፡ በሚነገርበት ፡ ወይም ፡ በሚመሰክርበት ፡ ጊዜ ፡ ከችሎቱ ፡ ክፍል ፡ ውስጥ ፡ እንዲወጣ ፡ ያደርጋል ።

ቁ ፡ ፻፸፮ ፡ የነገሩ ፡ መሰማት ።

(፩) አካል ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ወጣት ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ በቀረበ ፡ ጊዜ ፡ ነገሩ ፡ በሙሉ ፡ የሚሰማው ፡ በዘግ ፡ ችሎት ፡ ውስጥ ፡ ነው ፤ ነገሩ ፡ በሚሰማበት ፡ ጊዜ ፡ ከምስክሮች ፤ በምስክርነት ፡ ቃላቸውን ፡ ከሚሰጡት ፡ ክልዩ ፡ ዐዋቂዎችና ፡ ከወላጆች ፡ ወይም ፡ ከሞግዚት ፡ ወይም ፡ ከቤት ፡ አድራጎች ፡ ድርጅት ፡ አባሎች ፡ በቀር ፡ ማንም ፡ ሰው ፡ ሊገኝ ፡ አይገባም ፤ ማንኛውም ፡ ነገር ፡ በከፍተኛው ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ በሚሰማበት ፡ ጊዜ ፡ ዐቃቤ ፡ ሕግ ፡ መገኘት ፡ አለበት ።

(፪) አካል ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ወጣት ፡ የተከሰሰበትን ፡ ነገር ፡ የሚሰማው ፡ ችሎት ፡ በሌላ ፡ ነገር ፡ ተሰይሞ ፡ ከሚያነጋግረው ፡ አኳኝና ፡ ሁኔታ ፡ የተለየ ፡ ይሆናል ።

(፫) በቁ ፡ ፻፸፪ ፡ ንኡስ ፡ ቁጥር ፡ ፪ ፡ መሠረት ፡ የቀረበው ፡ ክስ ፡ ወይም ፡ አቤቱታ ፡ ወይም ፡ በቁ ፡ ፻፸፪ ፡ ንኡስ ፡ ቁጥር ፡ ፫ ፡ መሠረት ፡ የቀረበው ፡ ክስ ፡ ማመልከቻ ፡ አካል ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ወጣት ፡ ከተነበበለት ፡ በኋላ ፡ ለክሱ ፡ ወይም ፡ ለአቤቱታው ፡ የሚሰጠው ፡ መልስ ፡ እንዳለው ፡ ይጠየቃል ።

(፬) ተከሳሹ ፡ በሚሰጠው ፡ መልስ ፡ የቀረበበትን ፡ ክስ ፡ ወይም ፡ አቤቱታ ፡ በሙሉ ፡ ዐውቆ ፡ ያመነ ፡ መሆኑ ፡ ግልጽ ፡ ሆኖ ፡ ለፍርድ ፡ ቤቱ ፡ በታየው ፡ ጊዜ ፡ አካል ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ወጣት ፡ የሰጠውን ፡ መልስ ፡ በመዝገብ ፡ ጽፎ ፡ ወዲያውኑ ፡ የጥፋተኛነት ፡ ውሳኔ ፡ ለመስጠት ፡ ይችላል ።

(፭) ተከሳሹ ፡ የተከሰሰበትን ፡ ወንጀል ፡ በሙሉ ፡ ከተረዳው ፡ በኋላ ፡ ክሱን ፡ ወይም ፡ አቤቱታውን ፡ ያላመነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ለቀረበው ፡ ክስ ፡ ወይም ፡ አቤቱታ ፡ ለመመስከር ፡ የሚጠሩትን ፡ ምስክሮች ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ይጠይቃል ። አካል ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ወጣት ፡ ወይም ፡ እንደራሴው ፡ ወይም ፡ ጠበቃው ፡ ማንኛውም ፡ ምስክር ፡ እንዲጠራለት ፡ ማድረግ ፡ ይችላል ።

(፮) ምስክሮቹን ፡ ሁሉ ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ በጥያቄ ፡ ከመረመረ ፡ በኋላ ፡ የተከሳሹ ፡ ወገን ፡ መስቀልያ ፡ ጥያቄ ፡ ሊጠይቅ ፡ ይችላል ። የሚሰጠው ፡ ቃል ፡ ሁሉ ፡ በመዝገብ ፡ ይጻፋል ።

(፯) ማስረጃው ፡ ተሰምቶ ፡ ካለቀና ፡ የተከሳሹ ፡ ወገን ፡ ስለ ፡ ነገሩ ፡ ጠቅላላ ፡ ንግግር ፡ ካደረገ ፡ በኋላ ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ፍርድ ፡ ይሰጣል ።

ቁ ፡ ፻፸፯ ፡ ፍርድ ፡

(፩) ፍርዱ ፡ በምን ፡ ሕግ ፡ መሠረት ፡ እንደተሰጠ ፡ በፍርዱ ፡ ውስጥ ፡ ይጠቀሳል ። አካል ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ወጣት ፡ ጥፋተኛ ፡ ሆኖ ፡ ያልተገኘ ፡ እንደሆነ ፡ ወዲያውኑ ፡ በነጻ ፡ ይለቀቃል ።

ጥፋተኛ : ሆኖ : በተገኘ : ጊዜ : በወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : በቁ : ፻፳፪ : እና : በሚቀጥሉት : ቁጥሮች : መሠረት : የሚገባውን : ጥንቃቄ : ወይም : ቅጣት : ይወስናል ።

(፪) አካለ : መጠን : ላላደረሰው : ወጣት : የሚጠቅም : ውሳኔ : ለመስጠት : እንዲያስችለው : ስለ : ወጣቱ : ጠባዩና : ስለ : ቀድሞው : ጥፋቱ : ለመጠየቅ : ከማንኛውም : ድርጅት : ማንኛውንም : ሰው : ወይም : እንደራሴ : ፍርድ : ቤቱ : መጥራት : ይችላል ።

(፫) እነዚህ : ሰዎች : የሚሰጡት : ቃል : ከተሰማ : በኋላ : የተከሰቱ : ወገን : መልስ : መስጠትና : ስለ : ጠባዩ : ምስክሮች : መጥራት : ይችላል ። እነዚህንም : ምስክሮች : ፍርድ : ቤቱ : ከጠየቀ : በኋላ : የተከሰቱ : ወገን : ስለ : ቅጣቱ : በቃል : ሊያመለክት : ይችላል ።

(፬) ፍርድ : የሚሰጠው : እንደ : ማንኛውም : ደንበኛ : ክስ : ነው ። ፍርድ : ቤቱ : ውሳኔውን : አካለ : መጠን : ላላደረሰው : ወጣት : ካስረዳው : በኋላ : ለወደፊቱ : ጠባዩን : እንዲያርም : ያስጠነቅቀዋል ።

ቁ : ፻፸፰ ። በወላጆችና : በሞግዚት : ላይ : የሚሰጥ : ትእዛዝ ።

ፍርድ : ቤቱ : አካለ : መጠን : ያላደረሰው : ወጣት : ወላጆች : ወይም : በሕግ : ኅላፊ : የሆኑ : ሰዎች : ተግባራቸውን : በሚገባ : ያልፈጸሙ : ሲመስለው : ማስጠንቀቂያና : ምክር : ሊሰጣቸው : ወይም : ሊወቅሳቸው : ይችላል ።

ቁ : ፻፸፱ ። በአንዳንድ : ሁኔታ : አካለ : መጠን : ላላደረሰው : ወጣት : ስለሚከፈለው : አበል ።

(፩) ቤተ ሰቦቹ : ወይም : በሕግ : ኅላፊ : የሆኑት : ሰዎች : አካለ : መጠን : ያላደረሰውን : ወጣት : በሚገባ : ባለመጠበቃቸውና : ባለመያዛቸው : ምክንያት : ፍርድ : ቤቱ : ወጣቱን : በሌላ : ሰው : እጅ : እንዲያድግ : ወይም : ወደሚታረምበት : ወይም : ወደ : ሚሻሻልበት : ድርጅት : ሲልከው ፣ ለአድገቱና ለኑሮው : የሚደረገውን : ወጪ : በሙሉ : ወይም : በከፊል : ወላጆቹ : ወይም : በሕግ : ኅላፊ : የሆኑት : ሰዎች : እንዲከፍሉ : ፍርድ : ቤቱ : ማዘዝ : ይችላል ።

(፪) የዚህ : ግዴታ : ልክና ጊዜ : በፍርድ : ውስጥ : መወሰን : አለበት ።

ቁ : ፻፹ ። አካለ : መጠን : ባላደረሰ : ወጣት : ላይ : የሚሰጠውን : ትእዛዝ : መለወጥ : ወይም : ማሻሻል ።

አካለ : መጠን : ባላደረሰው : ወጣት : ላይ : ትእዛዝ : የሰጠ : ማንኛውም : ፍርድ : ቤት : በራሱ : አስተያየት : ወይም : አካለ : መጠን : ያላደረሰው : ወጣት : በሕግ : ኅላፊ : የሆነለት : ሰው : ወይም : አደራ : የተሰጠው : ሰው : ወይም : ድርጅት : ባመለከተ : ጊዜ : ለወጣቱ : ጥቅም : አስፈላጊ : በሆነው : መሠረት : ትእዛዙን : መለወጥ : ወይም : ማሻሻል : ይችላል ።

ቁ : ፻፹፩ ። የጥፋተኛነት : ውሳኔ : በተሰጠበት : ወይም : በቅጣቱ : ይግባኝ : ስለማለት ፤

(፫) አካለመጠን : ያላደረሰ : ወጣት : ወይም : ችሎታ : የሌለው : ሰው : ይግባኝ : ሲል : ይግባኙን : የሚያቀርብለት : እንደራሴው : ነው ።

ቁ : ፻፻፲ ። መሠረቱ ።

(፫) አካለ : መጠን : ስላላደረሰ : ወጣቶች : የሚሰጥ : ትዕዛዝ : በዚህ : ሕግ : በቁ : ፻፹ : መሠረት : ሊለወጥ : ይችላል ።